ၸဝ်ႈဝိသုတ်ႉထမ်ႇမ

သတ်ႉတႃႇတ်း

လႄႈ

လၢႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ

တႆး ↔ မၢၼ်ႈ ↔ ဢိင်းၵိတ်ႉ

2005

တဝ်ႇဝိသုတ်ႉထ တ်ၼ်ႇ

သတ်ႉတႃႇတ်း

ၸလႃႇ

လၢႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ

တႆး ↔ မၢၼ်ႇ ↔ ဢိင်းၵလဵတ်ႉ

မၢႆတွင်းပပ်ႉ

☆ ၸိုဝ်ႈပပ်ႉ - သတ်ႉတႃႇတီးဢလ်ႈလီးပိၼ်ႈၽေႃႇသႃႇ
တီး ၊ မၢၼ်ႈ ၊ ၵိင်းၵီတ်ႉ

☆ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ - ၸဝ်ႈဝိသုတ်ႉထ

☆ ၵိတ်ႇမိူဝ်ႈ - ပီ 2005

☆ ပွၵ်ႈၵမ်း - ၼိုင်ႈ

☆ တၢင်းၼမ် - 3000 ပပ်ႉ

☆ ၵိတ်ႇတီႈ - ၵတ်း၊ တႃႈၵုင်ႈ

☆ ၼွမ်း - **NAVA Version (TPTC)**

☆ ပေႃႉၼွမ်း - ၸဝ်ႈထမ်ႇမသႃႇရ ပၢင်ႇသိူး
ၸဝ်ႈပလ်ႇလႃႇဝမ်ႇသ သဵင်မူၼ်း

☆ ၼပ်းၼိုင်ႁၢင်ႈၼိူင်ႈ - ၸဝ်ႈၶေၼ်ႇတေးၽေႃႇသ လွမ်သဵင်

☆ ၸဝ်ႈၼွင် - ၸဝ်ႈ□ႃႇလၶ်ႇတႃႇဝရ
ၸဝ်ႈ□ႃႇဝိလယ
ၸဝ်ႈ□ႃႇသုပလ်ႇလႃႇ
ႁၢင်းႁွင်းမူးၼမ်း ၊ ဝိၼ်းမူႇလေႃး

ၵႂၢမ်းၼမ်း

ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇၽိုၼ်ၼႆႉ တေလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ပပ်ႉထူၼ်ႈၵမ်းသွင် ဢၼ်တၵ်းပဵၼ်ၵေႃႉလီ ပုၼ်ႈတႃႇၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈလၢႆးၶဝ်ယဝ်ႈ။ ပပ်ႉမူႇ ငဝ်ႈမၼ်းငတႉ ပဵၼ်သတ်ႉတႃႇတႆး (လၢတ်ႈၵႂၢမ်း၊ တႅမ်ႈ၊ ပိၼ်ႇ၊ ၽႃႇသႃႇ) တင်းဢၼ်ပဵၼ်ပပ်ႉမူႇႁဵၼ်းသွၼ် ၶွင်ဝတ်ႉၵွင်းမူးၶမ်း ဝဵင်း မူႇလႄႊ ထႅမ်မိူဝ်ႈ 1982 ၼၼ်ႉသေ ပဵၼ်ပပ်ႉမိူဝ်းတႅမ်ႈလႄႈၶႆဝ်ႉ ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇလႅတ်ႈလႅတ်ႈ ဢၼ်ၵေႃလိၵ်ႈလၢႆး ဝဵင်း ၼမ်ႉၶမ်းၶဝ် လွႆႈထႅမ်တႅမ်ႈလႄႈၼႆ ၊ ဢိတ်ႇဢွၵ်ႇ ႁဵတ်းပဵၼ်ပပ်ႉ မိူဝ်ႈ 1979 ၊ တင်းသႃႇသၼႃႇၵီႊလွၼ်ႉ တူင်ႇဝဵင်းမူႇလႄႊ ပိုၼ်ဢွၵ်ႇမိူဝ်ႈ 1983 ၼၼ်ႉ လႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ႁူဝ်ပိုင်း ငတႇလႃႉ ၶွင်ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇတႆး ၼႆႉယဝ်ႈ။

ၵမ်းၼႆႉငတႉ မၼ်းၼိုပ်ႈၼိုၼ်ႈယႂ်ႇမႃး တေႃႇပဵၼ်ပပ်ႉမူႇလၢၵ်ႈ ဢိတ်ႇသေ လၢႆးမၼ်း၊ ၶေႃႈမုၼ်းမၼ်း၊ ၽႃႇသႃႇမၼ်း (ဢိင်းၵိတ်ႉ) ၵေႃႈ ဢဝ်ၽိူမ်ႉသႂ်ႉထႅင်ႈဝႆႉယဝ်ႈ။

ႁွပ်ႈသင်ငလႈ လႆႈၶတ်းၸႂ်မႃး ၸိူင်ႉၼင်ႉၼႆ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈၼႆႈၼိူဝ်ႈ ၼင်းၽႃႇသႃႇတႆးႁဵပ်း မီးလၢႆးသတ်ႉတႃႇ၊ မီးပပ်ႉသတ်ႉတႃႇ မိူၼ်ၸိူင်ႉၼင်ႇပိူၼ်ႈ ၸိုပ်ႈမိုပ်ႈၼိုၼ်ႈယႂ်ႇၶဝ်မီးၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ပိူင်ၼိုင်ႈ သတ်ႉတႃႇၼႆႉ မီးၵေးလူးလီ ပုၼ်ႈတႃႇၽႃႇသႃႇလၢတ်ႈၵႂၢမ်း မီးပၵ်း ပိူင်လီ၊ ၼိုၼ်ႈယႂ်ႇ၊ မီးၵုၼ်းမုၼ်တႃႇလႆႈႁၢၼ်ႉပဵင်းၸႂ်ယဝ်ႈ။

လွင်ႇပပ်ႉသတ်ႉတႃႇၼႆႉ ဢွၵ်ႇမႃးဢွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈ?

ၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈၶဝ် တေဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈ ၶေႃႈထၢမ်ၽၢႆႇ ၼိူဝ်ၼႆႉယူႇ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉဢွၼ်တၢင်း မိူဝ်ႈတႅမ်ႈပပ်ႉသတ်ႉတႃႇ တီႈဝတ်ႉမိူင်းယူႉ၊ ဝၢၼ်ႈမိူင်းယူႉၼၼ်ႉ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈၵေႃႈ ထၢင်ႇဝႃႈ ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇ လႅတ်ႈလႅတ်ႈ၊ ဢမ်ႇၼၼ် သတ်ႉတႃႇလွၼ်ႉ၊ ဢမ်ႇလႆႈသတ်ႉတႃႇ

ကခ်သပ်းလ်င်းၔခ သတ်ႉတၠႇကိင်းဂ်တ်ႉ၊ သတ်ႉတၠႇပၠႇလိခခ်ေႉ ယင်းပိႇမီး ဝူခ်ႉမ်ခ်ႇခင်ေႇခ်ေ။ ဂူလိ်းဂၠႇ မၠးထိုင်တီႇသီႇၡူဝ်ႇယဝ်ႉ ကမ်ႇပေၠးၡိုင် ထိုင်မိူဝ်ႇတွၵ်ႉထိူဝ်ႇ လဝ်ႇၶူးထမ်ႇမသၠႇမိ ကဝ်ၽိုခ် ထိႇ သတ်ႉတၠႇတိ်း ၶွင်ဂူႇသျိခ်ႇတ်မ်ႇ မိူဝ်ႇပီ 1887 ကခ်ပေၠး ၡိုင်ခေါခ်းမၠး 118 ပီခခ်ေႉ လင်ႇၡူႉဝၠႇ ပပ်ႉသတ်ႉတၠႇ မီးယူႇၡွိး ခ်ေ။ ကခ်မီးယူႇသေ ကမ်ႇၡိုဝ်ႇမၠး၊ ပူင်ႇၔၽေႇထၠးမၠးခ်ေႉ လိႇဝၠႇ လၢဝ်းတိ်းၡဝ်း ကမ်ႇပေၠးၶဝ်ႇလို လွင်ႇလိဂ်ႇလိၢး သတ်ႉတၠႇၡဝ်းခ်ေ တေလိႇဝၠႇလိူင်ႉခ်ေယဝ်ႇ။

ပေၠးကမ်ႇၡူႉ၊ ၡူႉယူႇဂေၠႇ ကမ်ႇၼ်ခ်ႇၽ်ေၢႇၡဝ်းသေ ဂူလိ်း မေၠၽ်ေၢႇပိူခ်ႇ ၼ်ခ်ႇၽ်ေၢႇပိူခ်ႇခ်ေႉ တၠႇတေပိခ်ႇကဝ်ၽေၠႇသၠႇပိူခ်ႇ၊ လိဂ်ႇလိၢးၼ်မ်ႉပိူခ်ႇ ၶဝ်ႇပီခ်ၽေၠႇသၠႇတိ်းၡဝ်းခ်ေႉ မခ်းပီခ်ယၢပ်ႇ၊ ပိခ်ႇယၢပ်ႇဝိႉ ကခ်ဝၠႇခခ်ေႉ ပေၠးတူလိ်း ပပ်ႉပိခ်ႇၽေၠႇသၠႇတိ်း လုဂ်ႉတီႇပိူခ်ႇမၠး ကခ်ဝၠႇ ယင်းတိုဂ်ႉမီးကေႇယူႇခခ်ေႉဂေၠႇ ၡဝ်းၡူႉ ထိုင်လိႇယူႇယဝ်ႇ။

သတ်ႉတၠႇၔလႇဂၢခ်ပိခ်ႇၽေၠႇသၠႇ

လွင်ႇဂၢခ်ပိခ်ႇၽေၠႇသၠႇခ်ေႉ တင်းၡခ်ၽူႇပိခ်ႇလိဂ်ႇၶဝ် တေ ကမ်ႇမိူခ်ဂခ်။ ဂမ်ႇၽွင်ႇဂေၠႇ သတ်ႉတၠႇၔလႇပိခ်ၽေၠႇသၠႇခ်ေႉ မခ်းကမ်ႇလိုႇသီခ်ႇတၢင်းလီဝ်ဂခ်၊ ပီခ်ကခ်ဂမ်ႉလွိႇဂခ် ၽူႇတ်မ်ႇ လိဂ်ႇၔတႉ ၡခ်ထိုင်ဝၠႇ ပီခ်လိႇယူႇသေတၠႉဂေၠႇ ကခ်ကမ်ႇလွမ်း လိၢးသတ်ႉတၠႇသေပိခ်ႇခ်ေႉ ဂူလိ်းပီခ် ပိခ်ႇကဝ်တီႇပွင်ႇမခ်း ကခ်လဝ်ႇဂဝ်ႇပွင်ႇလိုခခ်ေႉဂူလိ်း။ လိၢးခ်ေႉ မခ်းကမ်ႇလၢင်ႇပိခ်ႇဂၠႇ လိႇ လွမ်းတူခ်ႇဂၢမ်းပိူခ်ႇ(sentences) လိူင်ႉခငေ်ႇ ခ်ၠးပပ်ႉမူႇကခ် ၡဝ်းကိင်ခခ်ေႉ။

ကခ်ၡူႉသတ်ႉတၠႇၽ်ေၢႇပိူခ်ႇလီ တင်းၡူႉၽ်ေၢႇသတ်ႉတၠႇတိ်းလီ ခ်ေႉ မခ်းပိခ်ႇဂၠႇလွမ်းလိႇ ဂူႇတူခ်ႇဂၢမ်း (sentence by sentence) သေ ကခ်ၶေၠႇမုခ်းမခ်း လွင်ႇမခ်းၶပ်ႉတၢမ်းဂခ်လိႇ လိူင်ႉခငေ်ႇမူႇငဝ်ႇ ၽိုခ်ကိင်မီးယဝ်ႇ။ ကိဂ်ႇသမ်ႉ သွခ်မ်င်ႇၔခဂခ်

လႆႈ လၢႆးမၼ်း ၸိူင်ႉၼင်ႇ ဢၼ်တေၼႄၵႂႃႇ တီႈၼႂ်းပပ်ႉၼႆႉယဝ်ႈ။ ၽူႈတႅမ်ႈၵေႃႈ ဢိင်ဢဝ်လၢႆးၸိူဝ်းၼႆႉသေ ပိၼ်ႇမႃး ပပ်ႉထမ်း ထမ်ႇမပတ၊ ပရိတ်ႉတပႃႇလိၸဝ်ႈ၊ ထမ်ႇမၸၵ်ႉၵပဝတ်ႉတၼသုတ်တ၊ သိူၵ်ႈပိူၼ်းၽြႃး လႃႉၵႂႃႇၸႂ်သေ တေႃႇလိဝ်ၼႆႉသမ်ႉ လင်ႇႁႃယဝ်ႉၵႂႃႇ ပပ်ႉ “ဢၼ်ပုတ်ႉထၸဝ်ႈသင်ႇသွၼ် (What the Buddha taught by Walpolla Rahula)” ၼႆႉသေ ဢမ်ႇႁိုင်သင် တေႁွတ်ႈထိုင်မႃး တီႈၼႂ်းမိုဝ်း ၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈႁဝ်းၶဝ် ၶၢဝ်းလီဝ်ၵၼ် တင်းပပ်ႉ “သတ်ႉတႃႇတီႈလႄႈ လၢႆးပိၼ်ႇၽေႇသႃႇတီႈ ၊ မၢၼ်ႈ၊ ဢိင်းဢိတ်ႉ” ၼႆႉယဝ်ႈ။

ၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင်

ပုၼ်ႈတႃႇပပ်ႉၼႆႉ ႁႂ်ႈပေႃးမူႈမႂ်ႇယႂ်ႇပိၼ်မႃး ၸိူင်ႉၼင်ႇႁၢင်ႈ ၽၢင်ဢၼ်ၼႆႉ ပေႃးဢမ်ႇပႃးၸဝ်ႈသြႃႇၼၼ်ႇ တေႃးၽႄႇသ ဝၢၼ်ႈလၢမ် မိူင်းမူႇ ၵႅမ်ႇၵေႇ ဢၼ်လွႆႈပေႉ မႄႈၶပ်ႉ၊ မႄႈထတ်း ႁၢင်ႈမိူင်ႈ ပၼ် ၵူႈသမ်ႇသႅၼ်ပိူင်ၼႆႉၸိုင် တေဢမ်ႇပိၼ်မႃးလႆႈ။ ၽၢႆႇပေႉၶွမ်း သမ်ႉ ၸဝ်ႈထမ်ႇမသႃႇရ ဝတ်ႉပၢင်သၢႆး ဢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းပေႉယဝ်ႉ သေ သူင်ႇမႃးၸွမ်း ၸဝ်ႈသြႃႇၼေရတ ပၢင်သၢႆး မူဝ်ႈမၼ်းၸဝ်ႈ လုၵ်ႉမိူင်းမၢၼ်ႈမႃးတီႈသီႇႁူဝ်ႇ ပုၼ်ႈတႃႇတေမိုၼ်ႈႁႅၼ်း လၼ်ႉၸွမ်း BPU ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈတၢင်းၸွႆႈထႅမ်ၸိူဝ်းၼႆႉလႄႈ တႃႇတေႁဵတ်း ပိၼ်မႃး ပပ်ႉဢၼ်ၼႆႉ လင်ႇလႆႈထူၺ်ႈလွင်ႈမႃးတႄႉတႄႉယဝ်ႈ။

ဝၢႆးသေ ႁၢင်ႈမိူင်ႈပပ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၵွပ်ႈၸဝ်ႈၶူးဝိလယ ဝတ်ႉ မူၺ်ႇတေႃႇ၊ ၸဝ်ႈၶူးပၺ်ၺႃသီရိ၊ ၸဝ်ႈသြႃႇသုဝရ မၢဝ်းၶမ်း၊ ၸဝ်ႈ တေဝိၼ်တ သဵင်ၶမ်း ၵုင်းသႃႇၶဝ် ၸွႆႈထတ်းပၼ်လႄႈ တူဝ်ၽိတ်း သဵင်ၽိတ်းမၼ်း လႆႈဝႃႈ ၵေႇႁႃႇတႄႉယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈၼႆလႄႈ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ မီးတၢင်းႁူမ်ႉလူမ်းယႂ်ႇၼမ်သေ ၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင် တီႈၸဝ်ႈႁဝ်းၶဝ် ပေႃးဢမ်ႇမီးတီႈဝႃႇယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈလႆႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈၼႆႉလႄႈ ၽွၼ်းလီ ၵုသူဝ်ႇ မီးမႃးၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ ၼႅၼ်းတေႃႈ ၽိုၺ်ႈလႆႈၸႅင်ႇပႅင်းၼင်ႇၵၼ် သေၵမ်းၵေႃႈ။

တၢင်းႁၢင်ထိုင် ၸဝ်ႈၶူးဝိၸယ

ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇတႆးၽိုၼ်ၼႆႉ ပိၼ်ႇပပ်ႉၽိုၼ်ဢၢၼ် ငၽ ပၼ် လႆးလၢတ်ႈ၊ လႆးတႅမ်ႈ၊ လႆးပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇ ပုၼ်ႈတႃႇ ပီႈၼွင်ႉလၢဝ်းတႆးႁဝ်း ၽိုၼ်ၶိုင်ႈၼႆ တူဝ်ၶႃႈ လႆႈလူလႆႈၽႅတ်း တူၺ်းယဝ်ႉသေ ၸင်ႇလႆႈလၢတ်ႈၵႂၢၵ်ႇမႃးလူင်ႉၶႆယဝ်ႉ။

ပေႃးလႆႈတူၺ်းမၢၼ်ႈလူမၢၼ်ႈ ၽိုၵ်းၸွမ်းပပ်ႉၽိုၼ်ၼႆႉၸိုင် တေၸၢင်ႈႁူႉလႆႈ လႆးဝႆႉလႆးဝၢင်း တၢင်းပႅၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ၽႄႇသႃႇပိူင်ႈ တၢင်းၽႄႇသႃႇႁဵၼ်းသေ တေမေႃတႅမ်ႈ မေႃလၢတ်ႈ မေႃပိၼ်ႇၵၢၼ် ၵၢမ်ႈပိူင်ႈ မႃးပဵၼ်ၵၢမ်းႁဵၼ်းယူႇယဝ်ႈ။

လူဝ်ႇသေၶၢင်ႉ ၵွပ်ႈၸဝ်ႈၸႂ်ႈႁဵၼ်း မီးလွင်ႈႁၵ်ႉသႃႇ လိၵ်ႈလႆး၊ ၽႄႇသႃႇသေ တႅမ်ႈၵႂၢၵ်ႇမႃးပပ်ႉသတ်ႉတႃႇတႆးၽိုၼ်ၼႆႉငလႈ ၶႃႈတပေး ဢဝ်ၵိုင်ႇဢဝ်မုၼ် ၸဝ်ႈၸႂ်ႈႁဵၼ်းယူႇငတႉၶႃႈဢေႃႈ။

ၶေပ်ႉယမ်ဝႆႈသႃႇသေ
ၶႃႈပေး ၸဝ်ႈဝိၸယႃၽိပႃလ
ၸူဝ်ႈၶၢဝ်း မူင်းသီႇႁူဝ်ႇ
4. 7. 2005

တၢင်းႁၼ်ထိုင် လိၵ်ႈၶၢၼ်တေႃႇၽႄႇ လွမ်သိူင်

ၵူၼ်းလၢဝ်းမိူဝ်းၶၢင်းမူင်းလေႃးၵၼ်ႉ တိုၼ်းမီးဝႆႉ ၽႄႇသႃႇ၊ ၾိင်ႈငႄႈ ငဝ်ႈလိၵ်ႈလၢႆးယူႇႁင်းၾၢင်ႇမၼ်း။ တႃႇတေတိတ်းတေႃႇ ၵပ်းသိုပ်ႇၶဝ်ႈၵႂၵ်ႇၵၼ်ၶၢင်ႉ ၽႄႇသႃႇၵူၺ်းလၢတ်ႈငဝ်ႈလိၵ်ႈလၢႆး ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ပိူင်လူင် ငၢႆးၶႅၼ်ႇ မူဝ်ၵႃႇ သၢႆႇႁၢဝ်း သဵၼ်ႈတၢင်းယၢဝ်း သေ တႆႇ ၶႂၢင် ပႆၶဝ်ႈလူးၵၼ်လႆႈ ငၢႆႈငၢႆႈလူမ်လူမ်ၶၢင်ႉယဝ်ႈ။

ၶၢင်းၵူၺ်းလၢတ်ႈငဝ်ႈလိၵ်ႈလၢႆးၼၼ်ႉ မီးဝႆႉ ပၵ်းပိူင် လၢႆး လွင်ႉတိုဝ်းမၼ်းယူႇ။ ပႆႇဝႃႈလိၵ်ႈလၢႆးၵႂၼ်ႇ တေႃႈၵူၺ်းလၢတ်ႈၵူလ်း ၵေႃႈ ပေႃးၵဝ်ႇႁူဝ်ၷိတ်းႁၢင်၊ ၵဝ်ႇႁၢင်ၷိတ်းႁူဝ်၊ လၢတ်ႈပိၼ်ႈ ပိၼ်ႈၽူၼ်ၽူၼ်ၼၼ်ႉ ၵေႃႉထွမ်ႇၵေႃႈ တေၵမ်ႇပွင်ႇလႅင်းလွင်ႉလႆႈ၊ ၵေႃႉလၢတ်ႈမၼ်းၵေႃႈ တေၷူဝ်ႉလွင်ႉ ၵမ်ႇထိုင်တီႈယူင်းမၢႆ၊ ၵၼ် လဝ်ႈၵဝ်ႇၶႂ်ႈဝႃႈလႆႈ။

လိၵ်ႈလၢႆးၼၼ်ႉ ၼၼ်းႁႃတီႈဝႃႈ ၵမ်ႇမီးယဝ်ႈ၊ ပေႃးၵမ်ႇ တိမ်ႈမၼ်ႈလွမ်း ပၵ်းပိူင်မၢႆမီႈမၼ်းၼၼ်ႉ ၽူႈလူၵႃၼ်ႇမၼ်း တေ ၵမ်ႇပေႃးပွင်ႇလွင်ႉလီ။ တေႃႈၵူလ်း ဝႆႉတီႈၵိုတ်းတီႈယၢၼ် (တီႈပဝ်ႇ – space; ယတိဖြတ်) ၶေႃႈၵူၺ်း ၵမ်ႇမၼ်ႈတီႈမၼ်းၵူလ်း ၵေႃႈ တီႈပွင်ႇမၼ်း ယင်းလၢင်ႈပိူင်ႈၵႂၼ်ႇ။ တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်း– ယိင်းသၢဝ် ၵႂၼ်ႇ တုၵ်းယွၼ်းမူဝ်းၵၼ်ၶွႆႈလႆႈ တီႈၵူလ်းၵေႃႉ လၢႆးမႃဝ်ႇ ၵႂၼ်ႇငဝ်ႈ လၢႆးမႃဝ်ႇၵႂၼ်ႇၶၢင်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ–

“ပေႃးသူ တေၵၢဝ်ႇႁဝ်း တေသိုဝ်ႉပၼ်လႆႈ” ငဝ်ႈ

“ပေႃးသူ တေၵၢဝ် ႁဝ်းတေသိုဝ်ႉပၼ်လႆႈ”ၶၢင်ႉ တီႈ ပွင်ႇမၼ်း ပိူင်ႈၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႈ။ သမ်ႉထႅင်ႈ–

“ပေႃးသူတေၵၢဝ်ႇႁဝ်းတေသိုဝ်ႉပၼ်လႆႈ” ၶၢင်ႉသမ်ႉ တေ ၷိတ်းၷူဝ်ၵိုတ်း ယၢၼ် ၶေႃႈၵူၺ်း တီႈလွင်ႉၵေႃႈၵမ်ႇလၢင်ႈ။ ပဵၼ် လၢႆးတႅမ်ႈ ၶပ်ႉပေႃႉ လူင်းလိူတ်ႉလူင်ဝႆႉသေ ပၼ်တၢင်းယၢပ်ႇ လွင်ႉ ႁူင်လွင်ႉ ၵူၼ်းလူၵႃၼ်ႇမၼ်းငတႉငတႉ။ ပိူင်တႅၵ်ႈမၼ်းထႅင်ႈ–

“ၽိုင်ႈထုင်း ၵမ်ႇလီယႃႉ၊ ၽိုင်ႈၽႄႉ ၵမ်ႇလီထွၼ်” ငလႈ “ၽိုင်ႈထုင်းၵမ်ႇလီ ယႃႉ၊ ၽိုင်ႈၽႄႉၵမ်ႇလီ ထွၼ်” ၶႆႉ ၵေႃႈ တီႈပွင်ႇမၼ်း ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်။ လႆႈဝႆႉဝၢင်း ၶၼ်ႇၶႆၵေႃႈ လႆႈဝႃႈ ၼဝ်ႈပၢႆးၶၢင်းသတ်ႉတႃႇ ၵၼ်ၶိုင်ႈၶၼ်ႇၵဝ်ႇ။

ႁွပ်ႈၶႆ ၶၼ်ႇၵိုဝ်လိၵ်ႈတီးႁဝ်း ပေႃးတေ မိုၼ်ႈယႂ်ႇတိူဝ်း တွၼ်းမိုတ်းလၼ်ႉလူၵ်ႈလႆႈၶၼ်ႉ ၽူႈၵၼ်ၼတ်းလႂ် ယုၵ်ႉယွင်ႈ လိၵ်ႈလၢႆးတီးႁဝ်း ၵပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလႅဝ်ၶႆႉ လဝ်ႈသြႃႇဝိသုတ်ႉထ ၶႆႉၵေႃႈ ၼဝ်ႈပၢႆးဝႆႉ လဝ်ႈၶိုင်ႈယူႇ။ မၼ်းလဝ်ႈ ယၢမ်ႈတႅမ်ႈပပ်ႉ သတ်ႉတႃႇတီးသေ ပေႃႉပိုၼ်မၢႆးယူႇယဝ်ႈ။ ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇတီး ပပ်ႉၶႆႉၵေႃႈ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်း မၼ်းလဝ်ႈလႅၵ်ႇႁႅတ်းသွင်ပပ်ႉ သေ ၵိတ်ႇၵွၵ်ႇယဝ်ႉ ပပ်ႉၶိုင်ႈသေငလႈ ၵဝ်သွၼ်ပၼ်လုၵ်ႈ ၶွင်ႉမၢႆးယူႇ။ ပပ်ႉၶိုင်ႈၶၼ်ႉ ႁူလ်းယိူင်းလူး တႃႇပိၼ်ငဝ်ႈႁၢၵ်ႈ ပိုၼ်ႉထၢၼ်သတ်ႉတႃႇတီး တႃႇၽူႈလႅၵ်ႉၶွႆႉၼဝ်ႁူလ်းသေတႃႉ ၵမ်း ၶႆႉငတႉ ၵဝ်ႁူမ်ႈပိၼ်ပပ်ႉလႅဝ်သေၵမ်ႇၵႃး ၽိူမ်ႉထႅမ်ပၢႆး လႆး ပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇ ၽႅႆႇမၢၼ်ႈ၊ ၽႅႆႇၵိင်းၵိတ်ႉ ထႅင်ႈႁွၼ်ႇယဝ်ႈ။

ႁွပ်ႈၶႆငလႈ ပပ်ႉၽိုၼ်ၶႆႉ တႃႇလႅပ်ႈႁိၼ်းသတ်ႉတႃႇၽႅႆႇ တီးၶၼ်ႉ လႆႈဝႃႈတႅမ်ထူၼ်ႈဝႆႉငတႉငတႉယဝ်ႈ။ တေပိၼ်မၢႆးလႆႈ ပပ်ႉၵၼ်ၵမ်ႉထႅမ်ပၼ် ၽူႈလႅပ်ႈႁိၼ်းၵဝ် ငဝ်ႈႁၢၵ်ႈ သတ်ႉတႃႇ တီးငလႈ ၽူႈမိူးယိၼ်ႉတႅမ်ႈလိၵ်ႈ၊ ပိၼ်ႇလိၵ်ႈႁဝ်းၼဝ်ယူႇၶႆယဝ်ႈ။ ယွၼ်းယွင်ႈယေႃးၵဝ်ႁုၼ်းမုၼ် ႁူမ်လူမ်းလွမ်း ၵၼ်လဝ်ႈသြႃႇ ဝိသုတ်ထႁဝ်း ၼတ်းလႂ်သေ တႅမ်ႈပိၼ်မႃး ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇတီး ငလႈ လႆးပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇ တီး၊ မၢၼ်ႈ၊ ၵိင်းၵိတ်ႉၶႆႉ ငတႉ ငတႉဝႃႈဝႃႈသေ ...

လဝ်ႈၶၼ်ႉတေႃၽႄႃသ လွမ်သႅင်
လူဝ်းၼၢဝ်း ႁုၼ်သီႇႁူဝ်ႇ
7th July 2005

ၶေႃႈႁၢၼ်ထိူင် လဝ်ႈပၺ်ႇၺူႇသီႇႁိ သႂ်ႇပွၼ်

လွမ်းၼင်ႇဝႃႈ ‘ၵိတ်းၵီႈသင်ၵေႃႈလီး တႃႇၼိုၵ်ႉၶႃး မၼ်းတိုၼ်းလူဝ်ႇလီႈမီးပိူင်လီ’ ၼႆၼၼ်ႉ လိူင်ႈလွင်ႈသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈႁၢၼ်လီးမိူဝ်းမၼ်းၵဵတ်ႈၵဵတ်ႈလဵတ်ႈလဵတ်ႈဝႆႉ၊ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ တီႈၽိတ်းမၼ်းႁမ်ႉၵေႇဝႆႉ၊ လဵတ်းလဵတ်းသဵဝ်းသဵဝ်းဝႆႉ၊ ႁူၼ်းတၢင်းၶမ်ၵေႃႈ ထုၵ်ႇလွင်ႈၼမ်ၼႆႈလွင်ႈဝႆႉ၊ ႁၢင်ႈပေႃးလပ်းလွီး ၵိူးတိၼ်ၵိူးမိူဝ်းမၼ်းဝႆႉၼႆၼၼ်ႉ လိူင် ၵိူးတိၼ်ၵိူးမိူဝ်းၵၼ်ၼႆၼၼ်ႉ ယႃႇထၢင်ႇဝႃႈ မၼ်းပိၼ်ၵၼ်လလိူဝ်ႈလလႃႈသေ ၵိတ်းၼႆၼၼ်ႉလႃးလႃး။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမၼ်း မီးလွၵ်းမီးလီးမၼ်းလီ၊ ပိူင်မၼ်းၼမ်ႉမႃးၼႄႈ လၢင်ႇတေပိၼ်ၼၼ် တေလီႈႁၢၼ်ၼင်ႇၼၼ်ယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ တီႈၼၼ်ႈၼၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈမီး ၶေႃႈတၵ်ႇလၵ်းဝႃႈ ‘ယွၼ်ႉမီးလီးၼႄႈ လၢင်ႇၼိုၵ်ႉၶႃး’ ၼႆၼၼ်ႉယူႇ။ တေၵိတ်းၵၼ် ၵီႈသင်သေၵမ်ႇဝႃႈ လွၵ်းလီးလီမၼ်း၊ ပိူင်ၵၼ်ၼမ်ႉမၼ်းၼႆႉ ႁဝ်းတိုၼ်းလူဝ်ႇလီႈမီး ၵမ်တူဝ်ၵမ်ၼိူင်းႁဝ်းဝႆႉ မၼ်းလၢင်ႇတေပိၼ်ၼႄႉ ပိၼ်ဝႃႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

ၼင်ႈလိူင်ႈၵၼ် တမ်ႈလိၵ်ႈတမ်ႈလီးၵေႃႈလီ ပိၼ်ႇလိၵ်ႈပိၼ်ႇလီးၵေႃႈလီ မၼ်းတိုၼ်းမီးဝႆႉလွၵ်းလီးမၼ်း၊ ပိူင်မၼ်းယူႇႁၢင်းၽႅင်ႁၢင်းမၼ်း။ ၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈၼႄႇ ၵၼ်လီမီးလွၵ်းလီး မၼ်းၼႄႇၼႆႉၼႄႉ ပိၼ်ၵၼ်ပိၼ်ႇလိၵ်ႈပိၼ်ႇလီးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝႃႈ ႁဝ်းလူဝ်ႇၵဝ်ငၢမ်းပိူၼ်ႈသေ မႃးၵိတ်းငၢမ်းႁဝ်းၼၼ်ႉၼႄႈ ပေႃးတေဝႃႈ ပိၼ်ႇၵႃႈဝႃႈၵႃႈပိၼ်လူင်ငႃႇ ၵမ်ႇၵဝ်လွမ်းလီးႁဝ်းငႃႇၼႄႉ မၼ်းတိုၼ်းၵဝ်တီႈပွင်ႇမၼ်း ၵမ်ႇလီႈၵမ်းလဵဝ်၊ ၵမ်ႇၵူႉတီႈပွင်ႇမၼ်းလီႈ ၵမ်းလဵဝ်ၼၼ်ႉယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ ယွၼ်ႉဝႃႈ လီးငႃႇႁူၼ်းၼိူဝ်းၶိုင်ႈၼႄႈၼိူဝ်းၶိုင်ႈၼၼ်ႉ တီႈဝႆႉတီးဝၢင်းမၼ်း ၵမ်ႇမူၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ယၢမ်းလဵဝ်ၼႄႉ ပိၼ်ၵူဝ်ၵေႃႈလီ လွမ်းၼင်ႇဝႃႈ ‘မူဝ်ႈၽွင်းလူမ်ၶမ်ႉယူႇၼၼ်ႉ တူၼ်ႈယူဝ်ႈယႃႈၵွၼ်ႇႁူၺ်းၵေႃႈ ပိၼ်တီႈလွၺ်ႇၼႄႉၼႄႉ’ ၼႆၼၼ်ႉ ပီႈၼွင်ႉတီးႁဝ်းၵေႃႈ ယၢမ်းၽွင်းတႂ်းမွင်းၵေႁႃ လွင်ႈၵူဝ်းလီ ၵၼ်ဝႃႈလိၵ်ႈလီးၼႆယူႇၼၼ်ႉ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ မၼ်းလၵ်ႉငႃႇ

လီႈၸၼ် ပပ်ႉၵၼ်မၼ်းမုင်ႈမွင်း၊ လွင်ႈၵၼ်မၼ်းသွၵ်ႈၸု၊ ၼွင်ၵၼ် မၼ်းသူင်မိုတ်ႈၶႅၼ်ၶႅၼ်ႉလိုင် ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ မၼ်းတေလႃင်ႈပိၼ်လီႈ ၼေႃႈလွႆႈၵေႈၼီ ထိမ်ပၼ်လွၵ်းပဝ်ႇမၼ်းၶၼ်ႉယူႇၵိတ်းၵီႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းတေႁိတ်းႁူႈ လွင်ႈလွႆလိၵ်ႉၵွၼ်ႇမၼ်းၶၼ်ႉ ၼိုၼ်းမုၼ်းၵီႈမီး ႁိၵ်င်း မႃးယူႇၵိတ်းၶိုင်ႈၶႅၼ်ၶၼ်ႉ ယုမ်ႇယမ်ၶေႃးၶေႃးၶႃၶႃယူႇ။

ၵၼ်ပိၼ်ပပ်ႉၵွၼ်ႇ “လိၵ်ႈသတ်ႉတႃႇ လိၵ်ႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ” လဝ်ႈႁွႆးဝိသုတ်ႉထၼ်ႉၵေႃႈ ၵိုင်ၶိုဝ်ၵင်လႆႈ ႁၵ်ႉၶိုဝ်လိၵ်ႈလီး၊ ႁၵ်ႉၶိုဝ်ၽႃႇသႃႇ၊ ႁၵ်ႉၶိုဝ်လိုဝ်ႉၼိုဝ်းၼႄႈ ၵိုင်ၶိုဝ်ၶမ်ႉၵတ်ႉလဝ်ႈၵဝ်ႇ လိုဝ်းၶၼ်ႉ ၼူၼ်းၼဝ်းလေးၼႄးၵၼ်သေ ၶၼ်ႇၸူဝ်ႁူႈပေႃးလီႈပိၼ် ၼွင်ၽၢၵ်ႇပီႈၶွင်ႉတီး လိုဝ်းၵၼ်ၼွႆႈလီႈ လွၵ်းလိၵ်ႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ ယူႇ လိုဝ်းၶၼ်ႉၼႄႈ လၼ်ႇလီႈႁိတ်းၵွၵ်ႇမႃး ပပ်ႉၵၼ်ၶႅၼ်ႉယူႇ။ ယုမ်ႇယမ် ဝႃႈ မၼ်းတေမီးၽွၼ်းလီ တႃႇလိၵ်ႈလီး၊ ၽႃႇသႃႇ၊ သႃႇသၼႃႇ၊ လိုဝ်ႉ ၼိုဝ်းၸဝ်း တၢင်းၶမ်ႇယူႇၶႅၼ်...

ၶပ်ႉယမ်ယွၼ်ႇၶမ်သေ-

လဝ်ႈပၺ်ႇလၢႆႇသီရိ သႅၵ်ႈပွၼ်
လူဝ်ႈၼ်ပ်ႉ မိူင်းသီႇရိလင်းၵႃ
06.07.2005

လမ်းခြင်း

1. လံၤဂ့ၢ်တၢ်တူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း 1–2

တီၢ်ပွၢ်တူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း၊ ဂတၢ်တၢ၊ ဂၤမ်၊ ဂိရိယါ့ 1

ခဲၢ် ၊ ခၢေၤမ် ၊ ဝိၯတၢ် 2

2. တွၢ်ခၣ်ဝိၯတၢ် 3–10

တီၢ်ပွၢ်ဝိၯတၢ်၊ဝိၯတၢ်ၯၢ်တၢ်၊လံၤဝံဝိၯတၢ်တၢ်ခၢေၤမ် 3

ခပ်ဂ့ၢ်တၢ်တူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း မၤခၣ်၊ တၢ် 4

ၯိုဂ်းလ်ခၣ်တွၢ်ခၣ်ခိုင်ၢ် (ဂ)–(သ) တၢ်၊မၤခၣ်ၢ် 6

ဝိၯတၢ် တွၢ်ခၣ်သွၢ် 10–22

တူဝ်ဝိၯတၢ်၊ တီၢ်ပွၢ်ဝိၯတၢ် 11

တူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း ကခၣ်ပၤခဲၢ်ဂ့ပ် 12

တူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း ကခၣ်ပၤခဲၢ်ထွၢ်ခၣ်ကွၢ် 13

ခဲၢ်ဂပ်းခွၢ်လဝ်ၢ် 14

ခဲၢ်ဂ့ၤမ်းကခၣ်ပၤခဲၢ်ငခကွၢ်ၢ်ထၢ်သဝ်း 15

ခဲၢ်ဂ့ၤမ်းကခၣ်ပၤ ခဲၢ်ငခလွၢ်ၢ် 16

ခဲၢ်ၯိုဂ်းလ်ခၣ်တွၢ်ခၣ်သွၢ် (ဂ)–(သ) တၢ်၊မၤခၣ်ၢ် 17

ဝိၯတၢ် တွၢ်ခၣ်သၢမ် 23–33

ခဲၢ်တီၢ်ပွၢ်, 1. ခဲၢ်ငခရှူမ်ၢ်ဂိုဂ်းဂခၣ်၊

2. ခဲၢ်ငခတီၢ်လူိဂ်ၢ်ထွၢ်ခၣ်ကွၢ်, ... 23

3. ခဲၢ်ငခပုခၣ်ၢ်ခွၢ်လဝ်ၢ်၊ 4. ခဲၢ်ငခခဲၤဝ်း 24

1. တူဝ်ငခဝေဂ်ဂျ ငခဲၢ်ငခရှူမ်ၢ်ဂိုဂ်းဂခၣ် 24

2. တူဝ်ငခတူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း ခဲၢ်တီၢ်လူိဂ်ၢ်ထွၢ်ခၣ်ကွၢ်, ... 25

3. တူဝ်ငခတူၢ်ခၣ်ဂ့ၤမ်း ခဲၢ်ငခပုခၣ်ၢ်ခွၢ်လဝ်ၢ် 26

4ၖ တူဝ်ငခတေူခၚ်ၩဂူၢမ်း ခေုၩငခခေၢဝ်း 27

ၓိုဂ်းလ်ခၚ်ၪ တ္ခၚ်ၩသၢမ် တၢ်း ၊ မၢခၚ်ၩ 28

3ၖ တ္ခၚ်ၩခ‌ေုၪမဝိသေသခ‌ေ 34

4ၖ တ္ခၚ်ၩခေုၩလၢင်ၩဂပ်း 35–52

ခေုၩလၢင်ၩဂပ်း သၢမ်ယှိူင်ၩ၊ 1ၖ ခေုၩလၢင်ၩဂပ်းပတ 35

2ၖ ခေုၩလၢင်ၩဂပ်း ဝဂ်ၖဂျ 38

3ၖ ခေုၩလၢင်ၩဂပ်း ဣထိပ်ၖပုၪယ 45

တ္ခၚ်ၩၓိုဂ်းလ်ခၚ်ၪ သမ်ၪပခၚ်ၪထ 50

5ၖ တ္ခၚ်ၩဂိရိယု 53–64

ယၢမ်းဂုၪလသၢမ်ယှိူင်ၩ 53

1ၖ ဂိရိယုၪပလ်ၖလုပခၚ်ၪခ‌ေ 53

2ၖ ဂိရိယုၪ ဣတီၪတဂုၪလ 55

3ၖ ဂိရိယုၪ ဣခ‌ေုၪဂတဂုၪလ 57

ဝလခၚ်း ဧာၪ ၊ ခမေ် 58

ခေုၩထတ်းသင်၊ ခေုၩထၢမ်တ္ပ်ၪ တ္ခၚ်ၩဂိရိယုၪ 61

6ၖ တ္ခၚ်ၩဂိရိယုဝိသေသခ‌ေ 65–69

လံၢ်းတ်မ်ၩဂိရိယုၪဝိသေၪသခ‌ေ သ္ငလံၢ်း 65

ၓံၢ်ၪမၢခၚ်ၩ 67

ခေုၩထၢမ်တ္ပ်ၪဂိရိယုၪဝိသေၪသခ‌ေ 69

7ၖ တ္ခၚ်ၩဝဂ်ၖဂျ=တူခၚ်ၩဂူၢမ်း 70–80

1ၖ ဝဂ်ၖဂျခေုၩထၢမ် 70

လံၢ်းတ်မ်ၩၓံၢ်ၪမၢခၚ်ၩ မီးသ္ငမ်ဝ်း 71

2ၖ ဝဂ်ၖဂျပၢဂ်ၩထၢမ်၊ 3ၖ ဝဂ်ၖဂျလို့ၖၓိတ်ၩရှ္င်ၖ 72

4ၖ ဝဂ်ၖဂျပၢဂ်ၩ 74

5ၖ ဝဂ်ၖဂျဂှၢမ်ၩတပ်ၖ 75

6ႉ ဝၵ်ႉၵႃယွၶင်းသူး လႄႈ ၶေႃႈလႃႇ 76
7ႉ ဝၵ်ႉၵႃကုပမႃႇ 77
8ႉ ဝၵ်ႉၵႃၶေႃႈလီႉပႅင်ႈၵဝ်ႇ 79
9ႉ ဝၵ်ႉၵႃၶေႃႈသိုဝ်ႈ 80

8ႉ တွၼ်ႈၽိုၵ်းပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ 81–119
ၼိတႃႇၼ 81
လႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ။ ဝႃႇလင်ႇၵ သွႆႈႁူမ်းၵဝ်ႈယိူင်ႈ 82
(1)တွၼ်ႈၼၢမ်ႇလႄႈ(2)တၢင်ၼၢမ်ႇ၊ (3)တွၼ်ႈဝိၽတ်ႉၼၢမ်ႇ 85
တႅၵ်ႈတီးၵၼ် ၽၢႆႇတႆး၊ မၢၼ်ႈ၊ ၵိင်း လွမ်းပတ–cases 87
(4) တွၼ်ႈၼႃမဝိသေသၼ–ၶေႃႈႁၢင်ႈမိူင်ႈၼၢမ်ႇ 90
လွင်ႈတၢင်းပႅၵ်ႇဝိသေႇသၼတေႃး တင်းပိူၼ်ႈ (ပႃႇလိ၊မၢၼ်ႈ၊ၵိင်း) 92
ပိူင်ယူႇ ဝိသေသၼ ႁူၵ်းယိူင်ႈ ၼွင်ၵိင်းၵိတ်ႉ 93
(5) တွၼ်ႈၵိရိယႃႇ 98
(6) တွၼ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ–ၶေႃႈႁၢင်ႈမိူင်ႈၵိရိယႃႇ...... 101
(7) ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း–သမ်ႇပၼ်ႇထ(Conjunction) 107
လိူဝ်ႉသမ်ႇပၼ်ႇထ(Conjunction) သွင်ယိူင်ႈ 108
(8) တွၼ်ႈၶေႃႈတိုၼ်ႇ 116
(9) တွၼ်ႈၶေႃႈလိမ် 117

9ႉ တွၼ်ႈၽိုၵ်းလူ ၊ လၢတ်ႈ ၊ တႅမ်ႈ ၊ ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ 120–143
အိုးကုန်သည် သူဌေးကြီးဦးဗလ 120
လုံးစေ့ = အဓိပ္ပါယ် 121
အမေး = အဖြေ 123
ဝါကျတည်ဆောက်ခြင်း 125
အမေးစကား လေ့ကျင့်ခြင်း 126
ထွာနှင်း နှင့် မခမ်းလုံ 127
လုံစေ့ = အဓိပ္ပါယ် 130
ဘာသာပြန်ခြင်း 133

စကားပြောလေ့ကျင့်ခြင်း = ၜိုၚ်းလာတ်ဂၠာမ်း 136
ဖတ်စာအပိုင်း(၂) မျောက်အာဇာနည် 137
လုံးစေ့ = အခိပ္ပါယ် 138
ဘာသာပြန်ခြင်း 139
စကားပြောလေ့ကျင့်ခြင်း 142

10. Translation 144–147

11. တၟၚ်ဂၠုဲတၟပ်, တုဲ,တၟၚ်ဂၠုဲၜိုၚ်းလ်ၚ်,ဂူဲတၟၚ်ဂၠုဲ 148–163
ၜိုၚ်းလ်ၚ်,တၟၚ်ဂၠုဲခိုၚ်ဲ (ၵ) (ၛ) 148
(င) (ဏ) (သ) 149
လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း(၁)အတွက် အဖြေမှန် (က)(ခ) 150
(ဂ) (ဃ) (င) 151
ဂၠုဲတၟပ်, ၜိုၚ်းလ်ၚ်, တၟၚ်ဂၠုဲသၟင် (ၵ) (ၛ) 152
(င) (ဏ) 153
(သ) 154
လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း(၂) (က) 154
(ခ) (ဂ) 155
(ဃ) (င) 156
ၜိုၚ်းလ်ၚ်, တၟၚ်ဂၠုဲသာမ် (ၵ) 157
(ၛ) (င) (ဏ) 158
လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း(၃) (က) (ခ) (ဂ) 160
(ဃ) 161
(င) 162
ဂၠုဲတၟပ်, တၟၚ်ဂၠုဲၜိုၚ်းလ်ၚ်, သမ်,ပၚ်,ထ 163

12. ဂၠုဲၜ္ဒတ်,ယၟတ်ဲ 164

႑ႉ လၢႆးႁဵတ်းတူၼ်ႈၵႂၢမ်း
ဝါကျတည်ဆောက်နည်း

ဝါကျ ။ ။ ဝါကျဆိုသည်မှာ ဆိုလိုသည့်စကား အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံပြီး နားထောင်သူကို နားလည်စေသော စကားတစ်ခွန်းစသည်တို့ ဖြစ်သည်။

တူၼ်ႈၵႂၢမ်း ။ ။ ဝါကျ= **တူၼ်ႈၵႂၢမ်း**ဢၼ်ဝႃႈၼႆႉ မီးၼေႈပွင်ႇ ဢၼ်မၼ်းၼႆႉဝႃႈၼၼ်ႉ ႁူမ်ႈထူၼ်ႈသေ ပၼ်ၽႂ်ႈၵေႃႉထွမ်ႇ ပေႃးပွင်ႇလႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ကတ္တား။ ။ ကတ္တားဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်တတ်သူကို ခေါ်ပါသည်။
ၵတ်ႉတႃး ဢၼ်ဝႃႈၼႆႉ ပိၼ်ၵေႃႉႁဵတ်းသၢင်ႈယဝ်ႉ။

ကံ ။ ။ ကံဆိုသည်မှာ အပြုခံအားလုံးကို ခေါ်ပါသည်။
ၵၢမ်ႇဢၼ်ဝႃႈၼႆႉ ပိၼ်ဢၼ်ထင်ႉၶၢမ်ႇတင်းသိင်ႈယဝ်ႉ။

ကြိယာ ။ ။ ပြုလုပ်တတ်သော ကတ္တား၏ အင်အားအစွမ်းရည် လှုပ်ရှားမှုဖြစ်သော ပြုခြင်း၊ လုပ်ခြင်း၊ စားခြင်း၊ သွားခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။
ၵိရိယႃႇဢၼ်ဝႃႈၼႆႉ မၼ်းပိၼ် "**ၵိၼ်၊ ႁူႉ၊ ပႆ ၊ ႁဵတ်း**" ဢၼ်ပိၼ်ၵၢၼ်ႁဵင်း တၢင်းတူင်ႉၼိုင် ၶွင် ၵတ်ႉတႃးယဝ်ႉ။

ပုဒ် ။ ။ ပုဒ်ဆိုသည်မှာ အခေါ်အဝေါ် (နာမ်)တစ်စု၊ သို့မ ဟုတ် ဝိဘတ်နှင့် တွဲထားသော နာမ်ကို ဆိုပါသည်။ ကြိယာ များလည်း ပုဒ်ပင်ဖြစ်ပါတော့သည်။

ၶေႃႈ ။ ။ ၶေႃႈၵၢၼ်ႁုၼ်ႈၶႆႉ ပိၼ်ၶေႃမ်ႇၶိုင်ႈၵၢၼ် ၵၢၼ်တၢင်ႇ လႆႈလိုဝ်ႈ ၵမ်ႇၶၼေၼ် ၶေႃမ်ႇတင်းဝိၸၸေႃႉ ၵပ်းၵၢၼ် ၶၼေၼ်ႉ ႁွင်ႉဝုႈ ၶေႃႈ=ပုၵ်ႈယဝ်ႈ။ လိူဝ်းပိၼ်ၵိရိယႃႇ ၵေႃႈ ပိၼ်ၶေႃႈၶၢင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႈ။

နာမ် ။ ။ နာမ်ဆိုသည်မှာ အခေါ်အဝေါ်ဟူသမျှကို (နာမည်တပ် ပြီး ခေါ်နိုင်သမျှကို) နာမ်ဟုခေါ်ပါသည်။

ၶေႃမ်ႇ ။ ။ ၶေႃမ်ႇၵၢၼ်ႁုၼ်ႈၶႆႉ ၵုႈပိၼ်ၵၢၼ်တၢင်ႇလိုဝ်ႈလႆႈတင်း သိၼ်ႈၶႆႉ ႁွင်ႉဝုႈၶေႃမ်ႇယဝ်ႈ။

ဝိဘတ် ။ ။ ဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ ကတ္တားပုဒ်ဖြစ်သည်။ ကံပုဒ်ဖြစ်သည် စသည်ဖြင့် ပုဒ်အမျိုးအစားနှင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ခွဲခြားတတ်သော သည်၊ ကား၊ မှာ၊ က စသည်တို့ကို ဝိဘတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဤဝိဘတ်တို့ကား နာမ်နှင့်တွဲရသည့် အတွက် နာမ်ဝိဘတ်ဟု ခေါ်သည်။

2. တွၼ်ႈဝိၽတ်ႉ

ဝိၽတ်ႉ တွၼ်ႈၶိူင်ႈ

ဝိၽတ်ႉ ၵၢၼ်ဝႃႈၼႆႉ မၼ်းလၢင်ႈမေႃ လၢတ်ႈမၼ်ႇပၼ် ၶေႃႈ တင်းတီႈပွင်ႇမၼ်းၼႄႈ ႁွင်ႉဝႃႈဝိၽတ်ႉယဝ်ႈ။

၁။ သည် - ကား - မှာ - က ဝိဘတ္တ ဆက်ရကတ္တားမှာ။
၂။ ကို - သို့ - အား ဝိဘတ်ကား ဆက်ပြား ကံပုဒ်မှာ။
၃။ ဖြင့် - နှင့် - နဲ့ ဆက်ခဲ့ရာမှန် အသုံးခံပြပုဒ်မှာ။

မှတ်ချက်။ ။ သို့- ဝိဘတ်သည် နည်းသစ်မြန်မာသဒ္ဒါတွင် ရှေးရှုရာပြ ဝိဘတ်ဟု သတ်မှတ်၏။ အား- ဝိဘတ်သည် ရံခါမှာသာ ကံ ကိုဟော၏။ အများအားဖြင့် လက်ခံပြ ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

ဝိၽတ်ႉၽၢႆႇတႆး

1. ၶႄႉ– ပိၼ်ဝိၽတ်ႉ ၵတ်ႉတႃး။
2. တီႈ၊ ထိုင်တီႈ၊ လူး၊ လူးတီႈ၊ သူႇ၊ သူႇတီႈ လိူဝ်းၶႄႉလမ်း တၢၵ်းမၢႆႁွင်ႉ ဝိၽတ်ႉ ၵမ်ႇ။
3. ၵဝ်၊ ၵဝ်သေ တၢၵ်းဝႃႈၼၼ် ႁဵၼ်ႈၶၢမ်ႇႁွင်ႉၶေႃႈလွင်ႈယဝ်ႉ။

လၢႆးဝႆႉ ဝိၽတ်ႉ တင်း ၶၢမ်ႇ

မြန်မာ	တႆး
နာမ် + ဝိဘတ်တခုခု	ၶၢမ်ႇ + ဝိၽတ်ႉၵတ်ႉတႃး
	ဝိၽတ်ႉၵမ်ႇမ လၵ်ႉ + ၶၢမ်ႇ

ဝါကျစီခြင်း = ၶပ်ႉၵျ်တၢ်းတူၼ်ႈၵႂၢမ်း

ၶၼ်ႈတူၼ်ႈၵႂၢမ်း ၶိုင်ႈၵၢၼ်ၶႆႉ ပေႃးမီးသွင်ၶေႃႈ သၢမ်ၶေႃႈ မႃးၶပ်ႉၵၼ်လွင်ႈ လင်ႇတိမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ။

ဝါကျတစ်ခုမှာ ပုဒ်ပေါင်း နှစ်ပုဒ် သုံးပုဒ်စသည်တို့ပါရှိမှပြည့်စုံမည်။

မြန်မာ

ကတ္တားပုဒ် နာမ် + ဝိဘတ်	ကံပုဒ် နာမ် + ဝိဘတ်	ကြိယာ
မောင်မောင် + သည်	ထမင်း + ကို	စား၏
ရဟန်း + သည်	ကျောင်း + သို့	သွား၏
ကိုရင်သည်	ကျောင်း + သို့	လာ၏
ကျွဲသည်	မြစ်ထဲ + သို့	ဆင်း၏
သူ + သည်	မလှ + ကို	ရိုက်၏
ကြောင် + သည်	ကြွက် + ကို	ခုတ်၏
ကျား + ကား	ကြောင်သား + ကို	မစားပါ

တႆး

ၶေႃႈၵတ်ႉတႃး ၼၢမ်, + ဝိၽတ်ႉ	ၶေႃႈၵိရိယႃႇ	ၶေႃႈၵၢမ်, ဝိၽတ်ႉ + ၼၢမ်,
လၢႆးလၢႆး + ၶႆႉ	ၵိၼ်	တီႈ + ၶဝ်ႈ
ၺႃႇၶမ်း + ၶႆႉ	ၵႂႃႇ	တီႈ + ႁူင်း
လဝ်ႈသၢင်ႇ + ၶႆႉ	မႃး	တီႈ + ႁူင်း
မၶမ်း + ၶႆႉ	မၼ်	တီႈ + ယိင်းလႄႉ
ၼ်ဝ်း + ၶႆႉ	ဝၵ်ႉ	တီႈ + ၶူး
သိုဝ် + ၶႆႉ	ၵမ်ႇၵိၼ်	ၶိုဝ်ႉၼ်ဝ်း

အသုံးခံပြုပုဒ်ရှိ ဝါကျပုံစံ

ကတ္တားပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	အသုံးခံပြုပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	ကံပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	ကြိယာပုဒ်
မောင်မောင်သည်	ဒုတ်ဖြင့်	မြွေကို	ရိုက်၏
လယ်သမားသည်	တံစဉ်ဖြင့်	စပါးတို့ကို	ရိတ်၏
မလှသည်	ပုံးဖြင့်	ရေကို	ခပ်၏
ကျောင်းသူသည်	စက်ဘီးဖြင့်	ကျောင်းသို့	သွား၏
ကျွန်တော်သည်	ဖေါင်တိန်နဲ့	စာကို	ရေး၏
သူသည်	မီးရထားဖြင့်	မန္တလေးသို့	သွားခဲ့၏
အဖိုးသည်	ကြိုးဖြင့်	ထင်းကို	ဖွဲ့ချည်၏

ပႄႆႇတၢႆး

ၶေႃႈၵတ်ႉတႃး ၼၢမ်ႇ+ဝိၼၢတ်ႇ	ၶေႃႈလွႆႈ ၼၢမ်ႇ+ဝိၼၢတ်ႇ	ၶေႃႈၵိရိယႃႇ	ၶေႃႈၵၢမ်ႇ ၼၢမ်ႇ+ဝိၼၢတ်ႇ
လၢႆးလၢႆးၶင်ႉ	ၵၢဝ်ၶွၶင်ႉ	မင်/ပေႃႉ	တီႈ ငူး
လဝ်ႈၶႄးၶင်ႉ	ၵၢဝ်မိဝ်း	ပၢတ်ႇ	တီႈ–တူၶင်ႈၼဝ်ႈ
ယိင်းလူၶင်ႉ	ၵၢဝ်ပုင်း	တၵ်း	တီႈ ၶမ်ႉ
လုၵ်ႈၵျၶင်းယိင်းၶင်ႉ	မိႇလၢင်သေ	ၵူႇ	ႁူင်းၵျၶင်း
ၵဝ်ၶင်ႉ	ၵၢဝ်ၵမ်လိမ်း	တၢမ်ႈ	လိၵ်ႈ
မၶင်းၶင်ႉ	လွမ်းရထူး	ၵူႇ	မၢၶင်းတလေး
ပူႇၶင်ႉ	ၵၢဝ်လိုၵ်ႈ	မတ်ႉ	ၽိုၶင်း

ၽိုၵ်းလႅၼ်ႈ ပၢၼ်ႇၶိူင်ႈ

(၁) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇၽဵဝ်ႇတႂ်ႈၼႆႉ သႂ်ႇပၼ်မႂ်း ၶေႃႈၶၢမ်ႇ ဝိၽတ်ႉ သေၵၢၼ်ၵၢၼ် ၵၢၼ်မၼ်းလူဝ်ႇၼၼ်ႉလူး။

1. လႆးလႆး ------- မႂ်း ------ ႁိူၼ်း။
2. -------- ၼႆႉ ၼူပ်း တီႈ--------- ။
3. ၵူႈ -------- ပေႃႉမၼ် တီႈ ------- ။
4. -------- ၼႆႉ ၵိၼ် ------- ၼဝ်ႈ။
5. လႆးလူၼ်ႉ ------ ၵဝ် ------ သေ မၼ် ---- မႂ်။
6. မၼ်း ---------- လႂ်ႉ တီႈ---------- ။
7. ယိင်းလေႃႉ ------- ၵဝ် ------ သေ ႁဝ်ႉ တီႈ ---- ။
8. သူဝ် ---------- ၼူပ်းၵိၼ် ------------ ။
9. လၢင်ႉ --------- ------- ငိုၼ်း ------ ႁၢမ်မိူဝ်ႉ။
10. မူးသူဝ်း -------- --------- ႁၢင်ႈ ယိုဝ်း ------ ။
11. --------- ၼႆႉ ------- ၼၼ် --------- တွတ်ႈ တီႈလူဝ်း ----------- ။
12. လုၵ်ႈသိုၵ်းၼဝ်ၼႆႉ ၵဝ် -----သေ ယိင်းတီႈလူဝ်း ------။
13. လုၵ်ႈႁၵ်းၼဝ် ၵွၼ်ၵၢၼ်ႈ ----------------- ။

(၂) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇပႃႈတႂ်ႈၼႆႉ သႂ်ႇပၼ်မႂ်း ၶေႃႈၵတ်ႉတႃး ၶေႃႈၵၢမ်ႇ ၶေႃႈလွႆႈ သေၵၢၼ်ၵၢၼ် ၵၢၼ်ထုၵ်ႇလီပ်ႈၼၼ်ႉလူး။

1. မိူဝ်းၼႆႉ တီၵ်း ---------------- ။
2. ၶူၼႆႉ ႁူဝ် ------------------ ။
3. ---------------- သွၼ်လိၵ်ႈပၼ် တီႈလူဝ်းတပေးယူႉ။
4. ပေႈၼႆႉ မၼ် ------------------။
5. --------- ၵဝ်ႁဝ်းလိုမ်းသေ တိမ်ႈ ----------။
6. --------- --------------- ႁဝ်ႉ တီႈႁူင်းႁဵၼ်း။
7. မေႃသွၼ်ၼႆႉ ------------- တိမ်ႈလိၵ်ႈယူႉ။

(င) တီႏဓေၠႏပၠႏတၣ်ႏခၚ့ႉ ငမးဝံႉပခၚ် ၡၣ်ႏမ်ခၚ်ႏတီႏမခၚ်းလူး။

1ႉ ဂိခၚ် ခဝ်ႏ ဂဝ်ခၚ့ႉ။

2ႉ တီႏၡိခၚ်း ၵူၠႇယဝ်ႏ လါးလါးခၚ့ႉ။

3ႉ ယိင်းလၠႉခၚ့ႉ မၠးယူႇ တီႏၡုင်းၡ်ခၚ်း။

4ႉ ခူပ်းယဝ်ႉ မၠခၚ့ႉ တီႏၽူႏယိင်း။

5ႉ ၵာဝ်ဂၠးသေ ဂဝ်ခၠႏခၚ့ႉ ၵူၠႇမၠးယဝ်ႉ တီႏမခၚ်းတလေး။

6ႉ မုခၚ်လဝ်ႏ ၽြေၠး ဝံႏယဝ်ႉ။

7ႉ တီႏၼ်ခၚ်ခဝ် တိုၵ်းယဝ်ႉ လုၵ်ႏသိုၵ်းခဝ်ခၚ့ႉ။

8ႉ ၽူႏၵူခၚ်းလီခၚ့ႉ ထမ်းလဝ်ႏယဝ်ႉ ပံႉပၠး။

9ႉ မၠႉ သူိဝ်ခၚ့ႉ ခူပ်း။

10ႉ သ်ဝ်ႏ ပၠ တမ်ႇငၠႏခၚ့ႉ။

(လ) တီႏတူခၚ်ႏၵူၢမ်းလူိဝ်းတၣ်ႏခၚ့ႉ လ်တ်ႏတူလ်းသေ ပေၠး ၽိတ်းခၚ် မါပခၚ်မၠး (×) ခၚ့ႉသေ ပေၠးမ်ခၚ်ႏခၚ် မါ (✔) ခၚ့ႉ မၠးလူး။

1ႉ မံးခၚ့ႉ ၽူႏယိင်းၡၢင်ႏလီခၚ့ႉ ၡၵ်ႉ။

2ႉ ငမႏ ၡၵ်ႉ ဂဝ်ခၠႏငတႉ။

3ႉ ၵူၢင် မူးသူိဝ်းခၚ့ႉ ယိုဝ်း။

4ႉ မ်ဝ်းခၚ့ႉ ခၡူခၚ့ႉ တ်ၵ်း။

5ႉ ငူးခၚ့ႉ လိုပ်ႏတ်ၵ်း ၼ်တ်ႇယဝ်ႉ။

6ႉ ခုခၚ်ၡေၠခမ်းခၚ့ႉ တီႏၵၢင်ႇၼ်ခၚ်ခဝ်ခၚ့ႉ ယိုဝ်းယဝ်ႉ။

7ႉ တီႏလိင်း တီႏမၢၵ်ႇမံႉ ဂိခၚ်ယဝ်ႉ။

8ႉ ငူိၵ်ႏခၚ့ႉ ၵိုခၚ်ဂိခၚ် ပၢင်တါးယဝ်ႉ။

(သ) တီႏတူခၚ်ႏၵူၢမ်းလူိဝ်းတၣ်ႏခၚ့ႉ လတ်းငခပေခၚ် ခေၠႏမခၚ်း မၠးလူး။

1ႉ ငမႏပၠႏခၚ့ႉ ၵာဝ်တင်းဂၠးသေ မၠးတီႏၡိခၚ်းဂဝ်ခၠႏ။

2။ လုင်းဂဝ်ချုးခ‌ၔ်ႉ ၄ဂ်ႉ ဂဝ်ချုးငတႉငတႉ။
3။ မျခ‌ၔ်ႉ ခူပ်းၵ့်မ် ဂံႇ။
4။ ယိင်းမူဝ်ခမ်းခ‌ၔ်ႉ ပဂ်း မွဂ်ႇဂါးလဝ်း။
5။ မေမိုဝ်းခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်လိုဝ်းပီခ်မံႉသေ ၵ့်တ်း ၵိုခ်င်းယူႇ။
6။ ထဝ်ႏချေးခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်ၽိုဝ် ၽိုဝ်ချေးယူႇ။
7။ ထဝ်ႏၵိုဝ်းခဝ်ခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်ၵိုဝ်း ၽၚါးခါမ်ႏခမေံႉယူႇ။
8။ ထါးထါးခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်လ်င်သေဂုႇ တီႏၵူင်းၵ့်ခ်င်း။
9။ ခငွင်ႉထါးဢွခ်ႇခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်ဢုင်သေ ၵ့်တ်း ၄ါင်ႏဂုံးယူႇ။
10။ ယိင်းသါဝ်ခ‌ၔ်ႉ ဢဝ်တင်းမွဂ်ႇသေ ပူႇထျေႇ ၵွင်းမူး။

လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း (၁)

(က) အောက်ပါကွက်လပ်တွင် လိုအပ်သော နာမ်ပုဒ် ဝိဘတ် တစ်ခုခု ထည့်ပေးပါ။

1။ မောင်မောင် -------- အိမ် --------- လာ၏။
2။ ------- သည် -------- ကို ကိုက်၏။
3။ အဖေ ------ ------- ကို ရိုက်၏။
4။ --------- သည် ထမင်း -------- စား၏။
5။ မောင်ညွန့် ------- ------ဖြင့် ခွေး ----- ရိုက်၏။
6။ သူသည် ----- ကို ဆဲ၏။
7။ မလှ ------ ------ ဖြင့် ------ သို့ သွား၏။
8. ကျား ----- ------ ကို ကိုက်စား၏။
9. ဆင် ------- နွားမောင်း ------ သစ်တို့ ----- မ၏။
10။ မုဆိုး ----- ----- ကို လေး ------ ပစ်၏။
11။ ------ သည် ကွန်ယက် ------- ငါးတို့ကို ဖမ်း၏။
12။ စစ်သားတို့သည် ------ ဖြင့် -------- တို့ကို ပစ်၏။
13။ ကျောင်းသားတို့ ------ --------- ကို ကျက်ကြ၏။

(ခ) အောက်ပါကွက်လပ်တွင် သင့်တော်သော ကတ္တားပုဒ် ကံပုဒ် အသုံးခံပုဒ် တစ်ခုခု ထည့်ပါ။

1။ ကြောင်သည် -------------- ခုတ်နေသည်။
2။ ကြွက်သည် --------------- ကြောက်သည်။
3။ ----------- တပည့်များကို စာသင်နေ၏။
4။ အဖေသည် ---------- ရိုက်၏။
5။ ---------- ဖေါင်တိန်ဖြင့် --------- ရေး၏။
6။ -------- ------- ကျောင်းသို့ သွား၏။
7။ ဆရာသည် --------- စာကို ရေးနေ၏။

(ဂ) အောက်ပါပုဒ်များကို နေရာမှန်အောင် ထားပါ။
1။ စား၏ ကျွန်တော်သည် ထမင်းကို။
2။ ကျောင်းသို့ သွား၏ မောင်မောင်သည်။
3။ မယ်လှသည် လာ၏ ကျောင်းသို့။
4။ ကိုက်၏ ခွေးသည် မိန်းမကို။
5။ ကားဖြင့် ကျွန်တော်သည် သွားခဲ့သည် မန္တလေးသို့။
6။ ဘုန်းကြီးသည် ရှိခိုး၏ ဘုရားကို။
7။ ရန်သူတို့ကို တိုက်ကြ၏ စစ်သားတို့သည်။
8။ သူတော်ကောင်းသည် စောင့်၏ တရားကို။
9။ မြင်းကို ကျားက ကိုက်၏။
10။ ဖမ်း၏ ငါးတို့ကို တံငါသည်။

(ဃ) အောက်ပါဝါကျတို့ကို စီစစ်ပြီး မှားပါက (×) အမှတ်ဖြင့် မှန်ပါက (✔) အမှတ်ဖြင့် မှတ်ပေးပါ။
1။ ခင်ဗျားက မိန်းမလှက ချစ်၏။
2။ ကျွန်တော်ကို အမေက သိပ်ချစ်၏။
3။ သမင်က မုဆိုးက လေးကို ပစ်၏။
4။ ကြောင်သည် ကြွက်သည် ခုတ်၏။

5။ မြွေသည် ဖါးကို လိုက်ဖမ်း၏။
6။ ဘုရင်သည် လေးကို ရန်သူက ပစ်၏။
7။ မျောက်ကို သစ်သီးကို စား၏။
8။ မိကျောင်းသည် ယုန်ကို ဝါးမျို၏။

(c) အောက်ပါ ဝါကျတို့ကို ပုဒ်များဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

1။ အဒေါ်သည် ကျွန်တော်အိမ်သို့ ကားဖြင့် လာ၏။
2။ ကျွန်တော်ဦးကြီးသည် ကျွန်တော်ကို အလွန်ချစ်၏။
3။ မရွှေကြာသည် နှင်းဆီပန်းကို ပန်၏။
4။ လက်သမားသည် သစ်တို့ဖြင့် အိမ်ကိုဆောက်နေ၏။
5။ ကူးတို့သမားသည် လှေဖြင့် မြစ်ကို လှော်ခတ်နေသည်။
6။ မောင်မောင်သည် စက်ဘီးဖြင့် ကျောင်းသို့ သွား၏။
7။ ညီလေးသည် ရွှံ့နှင့် ကျွဲရုပ်ကို လုပ်နေ၏။
8။ အပျိုကညာသည် ပန်းများဖြင့် စေတီကို ပူဇော်နေသည်။
9။ ခွေးသည် ကြွက်ကို ကိုက်သတ်၏။
10။ လက်သမားသည် ထွန်ဖြင့် လယ်ကို ထွန်၏။

ဝီၰတ်ႉ တွၲ်ၦသွၲ် – ဝီဘာတ် အပိုၲ်း (၂)

<u>မြန်မာ</u>

1။ အား - မှာ - ကား ဆက်ဌား လက်ခံပြပုဒ်မှာ။
2။ မှ - က ဤဝိဘတ္တ ဆက်ရထွက်ခွါရာ ပြပုဒ်မှာ။
3။ ၏ - မှာကား ဆက်ဌား ပိုင်ဆိုင်သူမှာ။
4။ ၌ - မှာ - တွင် - ဝယ် - က ငါးဝိဘတ္တ ဆက်ပ အချိန်ပြပုဒ်နှင့် နေရာပြပုဒ်မှာ။
5။ ၍ - ကြောင့် - သောကြောင့် - သဖြင့် ဆက်နှင့်အကြောင်း ဟိတ်မှာ။

<u>ၒၜေါ်ႇတၢ်း</u>

1ႉ တီႇၡင်း – ၡ့ၟ လံ့ႉတီႇဂေၠႉၡပ်ႉကာဝ်။
2ႉ သေၤယၤခၚ်သေၤ လုၵ်ႉၤ လုၵ်ႉတီႇ ပ်ာခၚ်တီႇကွၚ်ႇထၤဝ်ကွၵ်ႇ။
3ႉ ၷွၚ် ၔခမွေၵ်ႇၵပ်းၷွၚ်လဝ်ႇ။
4ႉ တီႇၤ ၵၠႇတီႇ ၷဝ်ႇပ်ာခၚ်တီႇကွၚ်ႇထၚ်သဝ်း။
5ႉ ယွခၚ်ႉၤ ၵွပ်ႇၤ ပိူဝ်ႇၤ ယွခၚ်ႉပိူဝ်ႇၤ ၵွပ်ႇပိူဝ်ႇ လိူဝ်းခၚ်ႉ မခၚ်းတိုခၚ်းၔခလေ်ႉငဝ်ႇင်ခၚ်ႇ။

ၔခၠႇတီႇပွၚ်ႇ

ၔခၠႇၡပ်ႉ = ၔခၠႇၡပ်ႉကာခၚ်ဝၠႇခၚ်ႉ ပ်ာခၚ်ဂေၠႉကာခၚ်ၡပ်ႉကာဝ်ၷိူၚ်ႇၷူဝ်း လ်ာၚ်း တၢၚ်းၡ်ာတ်း ကာခၚ်ပိူခၚ်ႇပခၚ်မၠးခခေၚ်ႉယဝ်ႇ။ တၠႇတေ ၡ့ၟၡ့ူႉလ်ာၚ်ႇဝၠႇ ပ်ာခၚ်ၔခၠႇၡပ်ႉခခေၚ်ႉ တီႇၡၚ်း– ၡ့ၟ ဝိၔတ်ာႉသွၚ်ကာခၚ်ခၚ်ႉ ပိူၚ်းပခၚ်ယဝ်ႇ။
(ၔခၠႇၡပ်ႉ–လက်ခံပြပုဒ်)

ၔခၠႇထွခၚ်ကွၵ်ႇ = ၔခၠႇထွခၚ်ကွၵ်ႇကာခၚ်ဝၠႇခၚ်ႉ ပ်ာခၚ်တီႇၵတ်ႉတၠး ဂိရိယၠႇၷဝ် ၔၚေါတ်ႇကွၵ်ႇခခေၚ်ႉယဝ်ႇ။ တၠႇၡ့ၟၡ့ူႉလ်ာၚ်ႇ ဝၠႇ ပ်ာခၚ်ၔခၠႇထွခၚ်ကွၵ်ႇခခေၚ်ႉ လုၵ်ႉၤ လုၵ်ႉတီႇ ဝိၔတ်ာႉ သွၚ်ကာခၚ်ခၚ်ႉ ပိူၚ်းၔခပေခၚ်ယဝ်ႇ။
(ၔခၠႇထွခၚ်ကွၵ်ႇ–ထွက်ခွါပြပုဒ်)။

ဝိၔတ်ာႉၵပ်းၷွၚ်လဝ်ႇ = ၷွၚ်– ဝိၔတ်ာႉကာခၚ်ခၚ်ႉ မခၚ်းလခၚ်ကာဝ် ၷူဝ်း လ်ာၚ်းၵပ်းသိုပ်ႇပခၚ်လဝ်ႇယဝ်ႇ။
(ဝိၔတ်ာႉၵပ်းၷွၚ်လဝ်ႇ – ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြဝိဘတ် (၏)။

ၔခၠႇၔခကွေၚ်ႇထၚ်သဝ်း = ၔခၠႇၔခကွေၚ်ႇထၚ်သဝ်း ကာခၚ်ဝၠႇခၚ်ႉ ပ်ာခၚ်ထၠႇခတေခၚ်းသဝ်း ၷွၚ်ၵူႇယိူၚ်ႇယိူၚ်ႇယဝ်ႇ။ တၠႇၡ့ၟ ၡ့ူႉလ်ာၚ်ႇဝၠႇ ပ်ာခၚ်ၔခၠႇကွၚ်ႇထၚ်သဝ်းခခေၚ်ႉ တီႇၤ ၵၠႇတီႇ ဝိၔတ်ာႉလိူဝ်းခၚ်ႉ ပိူၚ်းၔခပေခၚ်ယဝ်ႇ။ (ၔခၠႇၔခကွေၚ်ႇ ထၚ်သဝ်း – နေရာပြပုဒ်)။

ၶေႃႈၼၶလွင်ႈ = ၶေႃႈၼၶလွင်ႈၵၢၼ်ဝႃႈၶႂ်ႈ မၶ်းပိၶ်လွင်ႈတၢင်း သၢင်ႇတေႃႇၼလႈ လွင်ႈတၢင်းၵမ်ႇသၢင်ႇတေႃႇ ႁူႈလိုဝ်ႉ ႁူႈယိုင်ႈယဝ်ႈ။ တႃႇၸိုႈၸူႉလိၼ်ႈဝႃႈ ပိၶ်ၶေႃႈၼၶလွင်ႈၶႂ် ၶၶေႃႉ "ယွၶ်ႉ၊ ယွၶ်ႉပိုဝ်ႈ၊ ပိုဝ်ႈ၊ ႁွပ်ႈ၊ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈ" လိုဝ်းၶႂ်ႉ ပိုင်းၼၶပေၶ်ယဝ်ႈ။
(ၶေႃႈၼၶလွင်ႈ – အကြောင်းပြပုဒ်)။

လက်ခံပြပုဒ်ရှိ ဝါကျပုံစံ

မြန်မာ

ကတ္တားပုဒ် နာမ် + ဝိဘတ်	လက်ခံပြပုဒ် နာမ် + ဝိဘတ်	ကံပုဒ် နာမ် + ဝိဘတ်	ကြိယာ
အမေ+သည်	ညီမမိငယ်+အား	မုန့်+ကို	ပေး၏
မလှသည်	ရဟန်း+အား	ဆွမ်းကို	လောင်းလှူ၏
သင်က	ဘယ်သူ+အား	ပစ္စည်းကို	ပေးသနည်း
မောင်မောင်သည်	သူတောင်းစားအား	ထမင်းကို	ပေး၏
ဆရာတော်သည်	တပည့်+တို့အား	ဘာကို	ဟောကြားသနည်း
ဆရာတော်သည်	တပည့်တို့အား	တရားတော်ကို	ဟောကြား၏

တူၼ်ႈႁၢမ်းၵၢၼ်ပၼ်ၶေႃႈႁပ်ႉ

ပအိုဝ်ႏ

ၶေႃႈႁတ်ႉတၢင်း ၶၢမ်ႇ+ဝိၽတ်ႉ	ၶေႃႈၵိရိယႃႇ	ၶေႃႈၵၢမ်ႇ ဝိၽတ်ႉ+ၶၢမ်ႇ	ၶေႃႈႁပ်ႉ ဝိၽတ်ႉ+ၶၢမ်ႇ
ၼမႈ+ၶႂ်ႉ	ပၶ်	တီႈ+ၶဝ်ႈမုၶ်း	ၸိုႈ+ၶွင်ႉယိင်း
ယိင်းလႃႉၶႂ်ႉ	လွင်းလူႇ	ၶဝ်ႈသွမ်း	ၸိုႈလဝ်ႈရႃၶ်း
မိူင်း	ပၶ်	တၢင်းလူႇ	ၸိုႈၽိူင်
လႂ်းလႂ်းၶႂ်ႉ	ပၶ်	ၶဝ်ႈ	ၸိုႈႁူၶ်းယွၶ်း
လဝ်ႈၶူးၶႂ်ႉ	ၸေႃးပၶ်	ၵီႈသင်	ၸိုႈလိုဝ်းတၼပး
လဝ်ႈၶူးၶႂ်ႉ	ၸေႃးပၶ်	ထမ်း	ၸိုႈလိုဝ်းတၼပး

ထွက်ခွါရာပြပုဒ်ရှိ ဝါကျပုံစံ

မြန်မာ

ကတ္တားပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	ထွက်ခွါရာပြပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	လိုရာဖြည့်ပုဒ်	ကြိယာပုဒ်
သင်သည်	မူဆယ်မှ		လာသလော
ကျွန်တော်သည်	မေမြို့မှ		လာပါ၏
နမ့်ခမ်းမန်းကားသည်	နမ့်ခမ်းမှ	မန္တလေးသို့	မောင်းနှင်နေ၏
မောင်မောင်သည်	ကျောင်းက	ဆင်းပြီးအိမ်သို့	ပြန်၏
မုဆိုးသည်	တောမှ	သမင်ကိုထမ်းပြီး	လာနေ၏
နမ့်ခမ်း+မူဆယ် ကားလမ်းသည်	မူစယ်မှ	နမ့်ခမ်းထိ(၁၉)မိုင်	ဝေး၏

တူၼ်ႈၵႂၢမ်းၵၢၼ်ပေႃး ၶေႃႈထွၼ်ၵွၼ်ႇ

ၽႃႇတႆး

ၶေႃႈၵၢတ်ႉတႃး ၼၢမ်ႇ+ဝိသဵတ်ႉ	ၶေႃႈထွၼ်ၵွၼ်ႇ ဝိသဵတ်ႉ+ၼၢမ်ႇ	ၶေႃႈၵိရိယႃႇ	ၶေႃႈလူဝ်ႇသႂ်ႇ
မွၼ်းၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉတီႈ+မူႇလေး	မႃးၵေႃႈ	
ၵဝ်ၶႃႈၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉမေႇမိူင်ႉ	မႃးၵေႃႈ	
ၵႃးၸမ်ႉၶမ်းမၢၼ်းၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉတီႈၸမ်ႉၶမ်း	ၶျေႃႈလူင်ယူႇ	လူးမၢၼ်းတလေးယဝ်ႈ
လၢႆးလၢႆးၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉတီႈႁူင်းႁဵၼ်း	ပွၵ်ႈမႃး	တီႈႁူၼ်းယဝ်ႈ
မူးသိူဝ်းၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉတီႈထိူၼ်ႇ	မိူၵ်ႈ	ၵၢင်မႃးယူႇ
သိၼ်ႈတၢင်းၵႃးမူႇလေး တင်းၸမ်ႉၶမ်းၶၼ်ႉ	လုၵ်ႉမူႇလေး တေႃႇၸမ်ႉၶမ်း	ၵႂ်ႇ	19 လၵ်းယဝ်ႈ။

ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြပုဒ် – ၶေႃႈၵပ်းၶွင်လိၵ်ႈ

သူ၏ပိုက်ဆံ။	သူ၏သား။	မောင်မောင်၏သမီး။
ငိုၼ်းၶွင်မၼ်း။	လုၵ်ႈၸၢႆးၶွင်မၼ်း။	လုၵ်ႈသၢဝ်ၶွင်ၸၢႆးၸၢႆး။
ကျွန်တော်၏အိမ်။	မလှ၏စာအုပ်။	ဖေဖေ၏ကား။
ႁိူၼ်းၶွင်ၵဝ်ၶႃႈ။	ပပ်ႉၶွင်ယိင်းလႃႉ။	ၵႃးၶွင်ဢူႈ။

1. ကျွန်တော်၏ကားသည် အပြာရောင်ဖြစ်ပါသည်။
2. သူ၏မြင်းသည် မြင်းဖြူ ဖြစ်ပါသည်။
3. သူမ၏ကြောင်သည် အခန်းထဲမှာ ရှိသည်။
4. သူ၏ စာအုပ်သည် သေတ္တာထဲမှာ ရှိသည်။
5. အမေ၏ ပိုက်ဆံသည် စာပွဲပေါ်မှာ ထားသည်။
6. ကျွန်တော်၏ အင်္ကျီကို နံရံမှာ ချိတ်ထားပါ။

1. ၵႃးၶွင်ၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ ပဵၼ်သီသွမ်ႇယူႇ။
2. မႃႉၶွင်မၼ်းၼႆႉ ပဵၼ်မႃႉၽိူၵ်ႇယူႇ။
3. မဝ်းၶွင်မၼ်းၶႄးၼႆႉ မီးယူႇ ၼင်ႈႁွင်ႈယူႇ။
4. ပပ်ႉလိၵ်ႈၶွင်မၼ်းၼႆႉ မီး ၼင်ႈတူၵ်ႈယူႇ။
5. ငိုၼ်းၶွင်ဢမ်ႇၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ ဝႆႉ တီႈၼိူဝ်ၽိူၼ်ယူႇ။
6. သိူဝ်ႈၵဝ်ၶႃႈၶၼ်ႉ ၵဝ်ႈၶၼ်(ႁႂ်ႈ)ဝႆႉ တီႈၽႄလူး။

တီႈတွင်း = ပေႃးလပ်ႉပၼ်တ်ႈ ဝိၽတ်ႉ(ၶွင်)ၼႆႉ ႁႂ်ၼႆ ပၼ်မႃး ၵႃမ်းတႅမ်း ၵၼ်လႂ်ႉတႃႇသေႇၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

နေရာပြပုဒ်ရှိဝါကျပုံစံ

မြန်မာ

ကတ္တားပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	နေရာပြပုဒ် နာမ်+ ဝိဘတ်	လိုရာဖြည့်ပုဒ်	ကြိယာ
ဆရာတော်သည်	ဇေတဝန်ကျောင်း၌		နေသည်
သူသည်	အထက်တန်းကျောင်းမှာ		စာသင်နေသည်
ငါးတို့သည်	ရေဝယ်		ပျော်မြူးကြ၏
	ရှေးတုန်းက		ဖြစ်ခဲ့ဘူး၏
	နန္ဒဝန်ကျောင်းတွင်	သံဃာ၅၄ပါး	ရှိ၏
ညီလာခံသည်	မြို့တော်ခန်းမတွင်		ကျင်းပ၏

တၠုၚ်ဂၠာံကၠုၚ်ပ္ဍဲခ္ဍုဂၠး ဂၠုၚ်ထၚ်သဝ်

ဥၜါ်ဍါ်

ခ္ဍုဂတ်ဂတုဲ ဒၟံၚ်+ဝိဘတ်	ခ္ဍုဂိရိယာ	ခ္ဍုဂၠုၚ်ထၚ်သဝ် ဝိဘတ်+ဒၟံၚ်
လဝ်ဂှ်ဍုးခံ	ယူ	တီဂှ်+ဝတ်ဇေတဝန်ယဝ်ဂှ်
မခၚ်းခံ	သ္ၚိလိၚ်ဂှ်ယူ	တီဂှ်ဂၠုၚ်းဂၠာံခၚ်းလခၚ်သုၚ်ယဝ်ဂှ်
ပ္ဍဝ်ခံ	ဂၠၚ်မူခၚ်ဂှ်ယူ	ဂၠုဂှ်တီဂှ်+ခမေ်ယဝ်ဂှ်
	ယါမ်ဂှ်ပိၚ်မေး	လိမ်မိုဝ်ဂှ်+ပါခၚ်ဂၠၚ်ယဝ်ဂှ်
ပါၚ်ဂုမ်လုၚ်ခံ	ၔတတၚ်ဂှ်	တီဂှ်ဂၠေဝ်ၚ်းယဝ်ဂှ်။

အကြောင်းပြပုဒ်ရှိ ဝါကျပုံစံ

မြန်မာ

ကတ္တားပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	အကြောင်းပြပုဒ် နာမ်+ဝိဘတ်	လိုရာဖြည့်ပုဒ်	ကြိယာပုဒ်
မောင်မောင်သည်	နေမကောင်းသောကြောင့်	ကျောင်း	မတက်နိုင်ပါ
မလှသည်	ခြေထောက်နာသဖြင့်	ဈေးသို့	မသွားနိုင်ပါ
သူတို့သည်	ကားပျက်သည့်အတွက်	ခရီး	မဆက်နိုင်ခဲ့ပါ
သူတို့သည်	မောင်မောင်ကြောင့်	အလုပ်ကို	လုပ်မဖြစ်ပါ
ကျွန်တော်တို့သည်	မိုးရွာနေ၍	အလုပ်ခွင်သို့	မသွားနိုင်ပါ
လူတို့သည်	ဓားမြတို့ကြောင့်		မချမ်းသာရ

တူၬ်ႋၵုၢမ်းၵၢၬ်ပၠး ခေါ့ၜလွင်ႋ

ၒၬ်ႋၦါၭ

ခေါ့ၵတ်ႉတၠး ၼၢမ်ႇ+ဝိၽတ်ႉ	ခေါ့ၜလွင်ႋ ဝိၽတ်ႉ+ၼၢမ်ႇ	ခေါ့ၵိရိယၠႇ	ခေါ့လူဝ်ႇသုံႇ
ထါးထါးၼ်ႉ	ႁွပ်ႋၵမ်ႇယူႇလိၜလႋ	ၵမ်ႇခိုၼ်ႋ	ႁူင်းႁ်ၼ်းလံႋ
ယိင်းလျႉၼ်ႉ	ႁွပ်ႋပိုဝ်ႋတိၼ်လ်ပ်းၜလႋ	ၵမ်ႇႁူႇလံႋ	တီႋဂါတ်ႇ
ထိုဝ်းခဝ်ၼ်ႉ	ပိုဝ်ႋဂုးလ်ဝ်ၜလႋ	ၵမ်ႇသိုပ်ႇ	ခါဝ်းတါင်းလံႋ
	ႁွပ်ႋထါးထါးၜလႋ	ၵမ်ႇႁူႇလံႋ	ဝ်င်းလိုဝ်ႇ
ထိုဝ်းႁ်ဝ်းချုၼ်ႉ	ယွၼ်ႉပိုဝ်ႋၾုၼ်ၜလႋ	ၵမ်ႇပ်ၼ်	ႁ်တ်းဂါၼ်
	ယွၼ်ႉႁူၼ်းလုၼ်ၜလႋ	ၵမ်ႇလံႋ	ဂတ်းယ်ၼ်

ၽိုၵ်းလဵၼ်ႉတူၼ်ႈသူင်

(ၵ) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇၽႃႇတႆႈလိူဝ်းၶႄႉ သႂ်ႇပၼ်မႃး ၶေႃမ်ႇဝိၽတ်ႉ သေၵၼ်ၵၼ် ၵၼ်မၼ်းလူဝ်ႇၶႄႉလူး

1. လႄႈလႄႈ -------- -------- ၵိူၼ်း ပွၵ်ႈမႃး။
2. ------- ၶႅၼ်ႉ သိုဝ်ႉၼူဝ်း --------- ၵၢတ်ႇယူႇ။
3. ၵူႈၶႅၼ်ႉ ----- ၵႃးလဵဝ် --------- ၵမ်ႇႁွတ်ႈထိုင်မႃးလႆႈ။
4. ၿမႈ------ မၼ်းၶႅၼ်ႉ ႁွပ်ႈႁိူင်းၵေႃႇၿလႈ လႆႈယူတ်းယႃဝ်ႉယူႇ။
5. လုၵ်ႈႁိူၼ်းၼဝ်------ ၵွၼ်သွၼ်လိၵ်ႈယူႇ ------ႁူင်းႁိူၼ်း။
6. တေတေႃးႁိူၼ်းၵၢၼ် ---------- ၼၢဝ်းလိူၺ်။
7. ႁူင်ႈယႃ ------- ၽူလဵဝ်ႇ မိူဝ်ႈ ---------- ။
8. လႄႈလႄႈ----- ၵၢဝ်----- တိမ်ႈလိၵ်ႈသေ သူင်ႇပၼ် ----- ၵူႈမၼ်းယဝ်ႈ။
9. ပၼ်ငိုၼ်း ႁိူဝ်ႈ ---------- လူး။
10. ၵဝ်ၼႃႈ ယူႇ ------- မေႇမျူဝ်ႉသေ ႁိူတ်းၶေႃႈၵၢၼ် ပႄးမၢၵ်ႈ မီးယူႇယဝ်ႈ။

(ၶ) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇ ပႃႈတႆႈလိူဝ်းၶႄႉ သႂ်ႇပၼ်မႃး ဝိၽတ်ႉ ၼႃႈၽၢတ်ႇလၵူႇ ၵၼ်ထုၵ်ႇလဵပ်ႈၶႄႉမႃးလူး။

1. ၿမႈပႃႈၶႅၼ်ႉ ------ ၵိူၼ်း မႃးယဝ်ႈ။
2. လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶႅၼ်ႉ လိင်ႉပၼ်တၢင်းၵိၼ် ------ ၵႄႇၼဝ်ယဝ်ႈ။
3. ပေႃႈ ----- ၵဝ်ၼႃႈၶႅၼ်ႉ ႁိူတ်းၵၢၼ်ယူႇ ----- ႁူင်းယႃၵေႃႈ။
4. ၵိူဝ်းလွင်ႈၶႅၼ်ႉ ----- တွင်ႉမၼ်းပွင်ႇဝႆႉ ----- ၵမ်ႇၽႄးလႆႈ။
5. ပီႈၶေင်း----- ၵဝ်ၼႃႈၶႅၼ်ႉ -----ပိူၼ်ႈလၵ်ႉၼူဝ်းမၼ်း ----- ႁႆႈဝႆႉယူႇ။
6. လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶႅၼ်ႉ ႁေႃးထမ်း ------- တၵႃႇလႄးယိင်းၼဝ်ယူႇ။

7. ၼမ်ႈ----- မၢင်းၶႂ်ႉ -----မေႇမျူဝ်ႉ ----ႁၢႆးမၢႆးတီႈမူႇလေး။
8. မိူင်း -------- လိုမ်ႃး။
9. ------ႁၢင်ႈႁၢဝ်လိူၼ်လၢဝ်ၶဝ်ၶႂ်ႉ ပိၼ်ၵၢၼ်ႁုမ်ႇၽွမ်ႉလီဝႆႉယူႇ။
10. ပၢၼ်ၶဝ် ------ ၵႂၢၼ်မူၼ်ႈသိူဝ်းဝႆႉယူႇ ------ ၶမ်ႉၽွင်းသိုၼ် ယူႇယဝ်ႈ။

(င) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇပၢႈတေႃႈလိူဝ်းၶႂ်ႉ သိုၼ်ႇပၢၼ်မၢႆးၶၢႈႁၵ်ႉ ၶၢႈ ထွၼ်ၵွၵ်ႇလၵ်ႇ ၵၢၼ်ထုၵ်ႇလႅပ်ႈႁၢၼ်ၶၼ်ႉလူး။

1. မေႃသွၼ်ၶႂ်ႉ ပၢၼ်သူး -------- ။
2. ---------- တေႃႇမူႇလေး ႁႂ် သိပ်းႁဝ်ႈလၵ်းယဝ်ႈ။
3. ပီႈၶေႃင်းမၢၼ်းၶႂ်ႉ ----- ႁႃႇတီႈယၢၼ်ႇႁုင်ႇ ----- ယဝ်ႈ။
4. ပီႈၶွင်ႉၶွင်ႁဝ်ၶၢႈၶႂ်ႉ ယူႇ ----------- ။
5. ပီႈၵႂၢႈၶႂ်ႉ ------- ၶိုၼ်ႈႁူင်းယၢဝ်ႉယူႇ။
6. ------------- ၶမ်ႉထူမ်ႈဝႆႉယူႇ။
7. ပၢၼ်ၶဝ်ၶႂ်ႉ ၵမ်ႇယူႇလႆႈ ------------- ။
8. ႁႂ်ႇၼမ်ႈၶႂ်ႉ ၵဝ်ပိၵ်ႇမၢၼ်းႁူမ်ႇသေ ၵုၼ်ႇပၢၼ် -------- ။
9. ၵေႃၽူႈယိင်းၶႂ်ႉ -------- ပွၵ်ႈမၢႆးသေ တူမ်ႈၶဝ်ႈ ------- ယူႇ--------- ။
10. ႁဝ်ၶၢႈၶႂ်ႉ လူႇတၢၼ်းၶဝ်ႈသွမ်း ------------- ။

(ၸ) တီႈၶၢႈပၢႈတေႃႈ ၶိုင်းတူၼ်ႈႁႃမ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၼမ်းၶပ်ႉပၢၼ် ၸိုႈပၢႆးမ်ၢၼ်ႈတီႈမၢၼ်းလူး။

1. လုၵ်ႉတီႈမၢၼ်းတလေး မၢႆး လွမ်းႁၢႆး ၶွင်ႉလႂ်းႁဝ်ၶၢႈၶႂ်ႉ။
2. ပၢၼ်ၸိုႈယဝ်ႉ တၢင်းၵိၼ် ၸိုႈႁူၼ်းၽၢၼ်ၶဝ် သထေးၵၢၼ်ႇ ထပိၼ်ႇၶႂ်ႉ။
3. ၼမ်ႈမၢၼ်းၶႂ်ႉ တီႈၸူၼ်း ၸွၵ်ႈတ်းႁၢၼ်ယူႇ။

4. ႁွပ်ႈငူးတွတ်ႇလႄႈ မၼ်းၼၼ်ႉ တီႈႁူင်းယႃ လႆႈမိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
5. လႆႈလူႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈတၢင်းၽိတ်း လႆးလႆးလႄႈ ၼေႃႈၵၢၼ်။
6. ၶမ်ႇမႄးလႆႈ မၼ်းၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈၵႄးလၵ်ႉလႄႈ။
7. တီႈႁိူၼ်း ပွၵ်ႈမႄးယဝ်ႈ ၼမ်ႉၵဝ်ႇၼႄႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈႁွင်ႈၵၢၼ်။
8. ၶွၵ်ႇမႄးယဝ်ႈ လုၵ်ႉတီႈၼေႃႈတၢင်းၶွၵ်ႇ ၼုၼ်ဝၼ်းၼၼ်ႉ။
9. ႁၺ်းၼေၼ်ႇတဝၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵႄႈတီႈမူႇလေႃး မီး။
10. ႁူၼ်းဝိင်းၼဝ်ၼၼ်ႉ ၼဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်တင်းသွမ်းသုၵ်း ၶွၼ်လူႇ တၢၼ်းႁူဝ်ႈလဝ်ႈသင်ႇၼႄႇၼဝ်လဝ်ႈ။

(သ) တီႈတူၼ်ႈႁူမ်းလူဝ်းၽေႃႇတူဝ်ႈၼၼ်ႉ လတ်းမိင်ႇၼၼေ ၼေႃႈ မၼ်း မႄးလူး။

1. တီႈပပ်ႉလိၵ်ႈလူဝ်းၼၼ်ႉ ၼပ်ႉဝႆႉ တီႈၼင်ႈး ပီႇတူဝ်ႇၶူဝ်ႈ။
2. ၶဝ်မၢၼ်ႇသေ ၼပ်ႉဝႆႉ တီႈပလၢင်ႇၽြႄးပိၼ်လဝ်ႈ ႁူဝ်ႈပေႃး ၸၢင်ႊလီယဝ်ႈ။
3. လဝ်ႈႁွၼ်းလူင်းၼၼ်ႉ ယုၵ်ႉယွင်ႈပၼ် လိုဝ်ႈၸတ်းၸၢၼ် ႁူဝ်ႈလႆးလႆးယဝ်ႈ။
4. လဝ်ႈတူၼ်ၼူးၼၼ်ႉ သင်ႇသွၼ် တီႈလူဝ်းတပေးယဝ်ႉသေ လုၵ်ႉတီႈၼၼ်ႈ လုၵ်ႉႁူႇယဝ်ႈ။
5. ယိင်းသူမ်ႈၽၢတ်ႇၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈၸၢင်ႊလႄႉ သမ်ႉလူဝ်ၸႆႉလႄႈ ၶွၼ်ႁွင်ႉဝႄႈ ယိင်းသူမ်ႈၽၢတ်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႈ။
6. ႁွပ်ႈၽူၼ်လီလႄႈ ၼဝ်ႈၵေႈ ၶွၵ်ႇၼမ်တူဝ်းယဝ်ႈ။
7. ဝိင်းမူႇလေႃးၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈတၢင်းၵႄႉလီလႄႈ ႁူၼ်းႁိုၼ်းဝႆႉယူႇ။
8. လွင်းသွၼ်လိၵ်ႈ ၼေၼ်ႇတဝၼ်ႇၼၼ်ႉ တင်ႈမူဝ်ႈပီသႄႇသၼေႇ 2535 လူၼ်ပႅတ်ႇ ပထမ ၸႄႈဝၼ်းယဝ်ႈ။
9. ၼမ်ႉၵဝ်ၼႄႈၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈၵဝ်ၼႄႈ ၼတ်းလူဝ်လိၵ်ႈလႄႈ ၸၵ်ႉၵဝ်ၼႄႈတႄႉ။
10. ၶၼ်လွႆႈထိမ် ႁူဝ်ႈပူၼ်ႈၼၼ်ႉ ပိၼ်တၢင်းယၢမ်ႈလီယဝ်ႈ။

လေ့ကျင့်ခန်းများ အပိုင်း(၂)

(က) အောက်ပါကွက်လပ်တို့တွင် လိုအပ်သော နာမ်ပုဒ် ဝိဘတ် တစ်ခုခု ထည့်ပေးပါ။

1။ မောင်မောင်------ အိမ်----- ပြန်လာ၏။
2။ -----သည် ဈေး------ ဈေးဝယ်နေ၏။
3။ အဖေ----- ကားပျက်----- အိမ်----- မရောက်နိုင်ပါ။
4။ သူ----- အမေသည် အားနည်းသဖြင့် ------မှာ ဆေးကုသရ၏။
5။ ကျောင်းသားတို့သည် စာသင်ကျောင်း---- စာ---- သင်နေကြ၏။
6။ ဘယ်အချိန်------- -------ကို စလုပ်မလဲ။
7။ ဆေးခန်းသည် ---------မှာ ဖွင့်၏။
8။ မောင်မောင်----- -----ဖြင့် ------ကို ရေး၍ သူ------- အဖေ ထံသို့ ပို့၏။
9။ ----------- အား ပိုက်ဆံ ပေးပါ။
၁၀။ ကျွန်တော်------- မေမြို့-------- နေပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်နေ၏။

(ခ) အောက်ပါကွက်လပ်တို့တွင် သင့်လျော်သော လက်ခံပြ ဝိဘတ် ထွက်ခွါရာပြဝိဘတ် စသည်ဖြင့် ထည့်ပေးပါ။

1။ အဒေါ်သည် အိမ် ----------- လာ၏။
2။ သူငယ်သည် ကြက်တို့ ----------- အစာကျွေးနေ၏။
3။ ကျွန်တော် ------ အဖေသည် ဆေရုံ ----- အလုပ်လုပ်နေ၏။
4။ လှေသည် ဝမ်းပိုက်ပေါက် ------ လှော်၍ မရပါ။
5။ ကျွန်တော် ------ မရီးသည် ပစ္စည်းအခိုးခံ ------ ငိုနေ၏။
6။ ရဟန်းတော်သည် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ -------- တရားဟော နေ၏။

7။ သူ ----- အမေသည် မေမြို့ ----- မူစယ်မြို့သို့ ကား ------ လာ၏။
8။ အသင် ဘယ် ---------- လာသနည်း။
9။ မိုးကောင်းကင် -------- ကြယ်တာရာတွေက စုံလင်လှပေသည်။
10။ ကြည်လင်သောမြစ်ရေ ----- ငါးတွေ ----- ပျော်မြူးနေ ကြသည်။

(ဂ) အောက်ပါကွက်လပ်တို့တွင် သင့်တော်သည့် လက်ခံပြပုဒ် ထွက်ခွါရာပြပုဒ် စသည်ဖြင့် ထည့်ပေးပါ။

1။ ဆရာသည် -------- ဆုချီးမြှင့်သည်။
2။ ----------- မူဆယ်အထိ (၁၉)မိုင် ဝေး၏။
3။ သူ၏အမသည် ------ ရန်ကုန်သို့ ------- သွား၏။
4။ ကျွန်တော်၏ ဆွေမျိုးသည် ----------- နေ၏။
5။ အစ်ကိုသည် --------------- ဆေးရုံ တက်နေ၏။
6။ ------------- ရေလွှမ်းမိုးနေ၏။
7။ ငါးတို့သည် --------- နေလို့မရပါ။
8။ ကြက်မသည် ------ အတောင်ဖြင့် လွှမ်းခြုံ၍ နွေးထွေးပေး၏။
9။ သူငယ်မသည် ------- ပြန်လာ၍ ------- ထမင်းချက်နေ၏။
10။ ကျွန်တော်သည် ----------- ဆွမ်းကို လောင်းလှူ၏။

☺ တပည့်၊ နမ့်ခမ်း၊ မန္တလေး၊ အမေရိကန်၊ နေမကောင်း၊ မိုး၊ ကြက်ငယ်၊ ကြည်းကုန်း၊ ရဟန်း၊ ကျောင်း၊ အိမ်။

(ဃ) အောက်ပါ ဝါကျရှိပုဒ်များကို နေရာမှန်အောင်စီပါ။

1။ မန္တလေးမှ လာ၏ ကားဖြင့် ကျွန်တော်၏ ညီသည်။
2။ ပေးကမ်း၏ စားသောက်ဖွယ်တို့ကို ဆင်းရဲသူဆင်းရဲသားများအား သူဌေးအနာထပိဏ်သည်။
3။ သူ၏မိန်းမသည် အလုပ် လုပ်နေ၏ အိမ်မှာ။

4။ မြွေကိုက်သဖြင့် သူသည် တက်ရသည် ဆေးရုံသို့။
5။ မောင်မောင်၏ အမှားကြောင့် ပျက်ရသည် လုပ်ငန်း။
6။ မလာနိုင်ပါ သူသည် ကားပျက်သောကြောင့်။
7။ အိမ်သို့ ပြန်လာ၏ ကျွန်တော့်အမေသည်။
8။ ထွက်လာ၏ အရှေ့ အရပ်မှ နေမင်းသည်။
9။ နန္ဒဝန်ကျောင်းသည် ရှိသည် မူစယ်မြို့မှာ။
10။ မြို့နယ်လူထုသည် လောင်းလှူကြ၏ ဆွမ်းဆန်စိမ်းနှင့်ဆွမ်းကို သံဃာတော်များအား။

(င) အောက်ပါဝါကျတို့ကို ပုဒ်များဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

1။ စာအုပ်တို့ကို ဘီဒိုထဲမှာ စီထား၏။
2။ မှန်များဖြင့် ဘုရားပလင်မှာ လှပအောင် စီထား၏။
3။ ဗိုလ်ချုပ်သည် မောင်မောင်အား သူရဲဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်ပေး၏။
4။ ဆရာတော်သည် တပည့်တို့ကို ဆိုဆုံးမပြီး နေရာမှ ထတော်မူ၏။
5။ မစိမ်းသည် အရုပ်ဆိုး၍ စိတ်ထားလဲ ဆိုးသောကြောင့် မစိမ်းဟု ခေါ်ကြသည်။
6။ မိုးကောင်းသဖြင့် စပါးများသည်လည်း အထွက်တိုး၏။
7။ မူစယ်မြို့သည် အရောင်းအဝယ်ကောင်းသဖြင့် လူများစည်ကား၏။
8။ နန္ဒဝန်စာသင်ကျောင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၅၃၅-ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလဆန်း ငါးရက်နေ့မှာ စတင်တည်ထောင်၏။
9။ ကျွန်တော်၏အမေသည် ကျွန်တော်စာကြိုးစားသည့်အတွက် ကျွန်တော်ကို သိပ်ချစ်သည်။
10။ သူများအား ကူညီခြင်းသည် ကောင်းသောအလေ့ ဖြစ်သည်။

☆☆☆

ဝိၰတ်ၤ တွခ်ၭသၢမ်

၁။ နှင့်၊ နှင့်အတူ၊ နှင့်အညီ၊ နှင့်အမျှ၊ ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ်ဟုမှတ်။
၂။ တွင်၊ အနက်၊ အထဲမှ၊ အထဲမှာ ဤလေးဖြာ၊ မှတ်ပါထုတ် ဆောင်ရာ ပြဝိဘတ်။
၃။ ငှါ ၊ အလို့ငှါ ၊ ဖို့ ၊ အဖို့ ၊ အတွက် မှတ်လျက် ရည်စူးချက် ဝိဘတ်ပါ။
၄။ တိုင်တိုင်၊ တိုင်အောင်၊ ပတ်လုံး၊ လုံးလုံး၊ သုံးပနေရာဆက် တိုက်ပြပုဒ်နှင့် အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်မှာ။

1ၤ ငလၫ၊ တင်း၊ ငလၫတင်း၊ ၡူမ်လူလ်ၫ၊ ၡူမ်ၫပၠး၊ လီမ်၊ လီမ်တင်း ၡွင်ၤဝိၰတ်ၤ ၶၢင်းၡူမ်ၫဂိုဂ်းဂခ်။
2ၤ ခင်ုး၊ ခင်ုးဂၠၫ၊ ၡွင်ၤဝိၰတ်ၤ ဂာခ်လိူဂ်ၫထွခ်ကွဂ်ၪ။
3ၤ ခင်ေၪၡိုဝ်၊ တၠၪ၊ ပုခ်ၭတၠၪ ငခမွေဂ်ၪဂၠုၪ ဝိၰတ်ၤပုခ်ၭၶွင် လဝ်ၫ။
4ၤ တေၠၪ၊ တေၠၪထိုင်၊ တင်း ၶဝ်ၫပီခ် ဝိၰတ်ၤငခေၶါဝ်းတၢင်း ၡူမ်ၫမိူဝ်ၫ။

ခေၠၫတီၫပွင်ၪ

1ၤ **ခေၠၫငခၡေူမ်ၫဂိုဂ်းဂခ်** – ခေၠၫငခၡေူမ်ၫဂိုဂ်း ဂာခ်ဝၠၫခၬ်ၤ မခ်းတၢ်းကာဝ် ခေၠၫခေါမ်ၪတၢင်ၪဂာခ် မၠးၡူမ်ၫၡုင်းဂခ်ယဝ်ၫ။ တၠၪၡုၫၡူၤလင်ၫဝၠၫ ပီခ်ခေၠၫၡူမ်ၫဂိုဂ်းဂခ်ခခေ်ၤ “ငလၫ၊ တင်း၊ ငလၫတင်း” ဝိၰတ်ၤသၢမ်ဂာခ်ခၬ်ၤ လင်ၫငခပေခ်ယဝ်ၫ။ (ခေၠၫငခၡေူမ်ၫဂိုဂ်းဂခ် – ယှဉ်တွဲပြပုဒ်– သဟာဒိယောဂပုဒ်)

2ၤ **ခေၠၫငခတေီၫလိူဂ်ၫထွခ်ကွဂ်ၪ** – ခေၠၫငခ တီၫလိူဂ်ၫထွခ် ကွဂ်ၪ ဂာခ်ဝၠၫခၬ်ၤ မခ်းငခတေီၫကွင်ၫ တၠၪတေလိူဂ်ၫထွခ် ဂာခ်ခ်မ်ၤငလၫ ဂာခ်လၢမ်ၤ ခေၤတ်ဂ်ၫဂခ်ယဝ်ၫ။ တၠၪတေၡုၫ

ႁူႉၸႅင်ႈဝႃႈ ပိၼ်ၶေႃႈၼႄ တီႈလိူၵ်ႈထွၼ်ၵႂၢၵ်ႇၼၼ်ႉ “ၼိုင်ႈ၊ ၼိုင်ႈႁႃႈ” ဝိၽတ်ႉသွင်ၵၢၼ်ၼႆႉ ၸႅင်ႈၼႄယဝ်ႈ။
(ၶေႃႈတီႈလိူၵ်ႈထွၼ်ၵႂၢၵ်ႇ – ထုတ်ဆောင်ရာပြပုဒ်- နိဒ္ဒါရဏ)

3. **ၶေႃႈၼႄပုၼ်ႈၽွင်လိဝ်ႈ** – ၶေႃႈၼႄပုၼ်ႈၽွင်လိဝ်ႈ ၵၢၼ်ဝႃႈ ၼႆႉ မၼ်းၼႄဝႃႈ “ၽူဝ်းပုၼ်ႈတႃႇၽွင်ႁေႃႉၼၼ်ႉ၊ ၽွင်ႁေႃႉ ၼႆႉ” ၼႆယေဝ်ႈ။ တႃႇႁႂ်ႈႁူႉၸႅင်ႈဝႃႈ ပိၼ်ၶေႃႈၼႄပုၼ်ႈ ၽွင်လိဝ်ႈ ၼၼ်ႉ “**တႃႇ၊ ပုၼ်ႈတႃႇ**” ဝိၽတ်ႉသွင်ၵၢၼ်ၼႆႉ ၸႅင်ႈၼႄယေဝ်ႈ။
(ၶေႃႈၼႄပုၼ်ႈၽွင်လိဝ်ႈ-ရည်စူးချက်ပြပုဒ်-သဒတ္တာသမ္ပဒါပုဒ်)

4. **ၶေႃႈၼႄၶေႃဝ်း** – ၶေႃဝ်းၵၢၼ်ဝႃႈၼႆႉ မီးၶေႃဝ်းယၢမ်းႁႃႇလ ၶေႃဝ်း တၢင်း၊ တၢင်းႁႂ် ၼႆ မီးသွင်ယိူင်ႈယဝ်ႈ။ တႃႇႁႂ်ႈႁူႉၸႅင်ႈဝႃႈ မၼ်းပိၼ်ၶေႃႈၼႄၶေႃဝ်းတၢင်းတင်းသွင်ၼၼ်ႉ “တင်း၊ တေႃႇ၊ တေႃႇထိုင်” ဝိၽတ်ႉသၢမ်ၵၢၼ်ၼႆႉ ၸႅင်ႈၼႄယေဝ်ႈ။
(ၶေႃႈၼႄၶေႃဝ်း– နေရာဆက်တိုက်ပြပုဒ်နှင့် အချိန်ဆက်တိုက် ပြပုဒ် - အစ္စန္တသံယောဂ)

1. တူဝ်ၼႄဝၵ်ႉႁူ ၶေႃႈၼႄၵျူမ်ႈႁိုၵ်းႁၼ်

ၽၢႆႈၸိုႉၼၢႆႉတၢႆး	မြန်မာလို နာမ်ဝိဘတ်တွဲပုံ
ဝိၽတ်ႉ + ၼၢမ်ႇ	နာမ် + ဝိဘတ်
ၸၢႆးၸၢႆး တင်း+ယိင်းသႂ်	မောင်မောင်+နှင့်မကြည်မေတို့
ၸၢႆးၸၢႆး လႅမ်တင်း+ယိင်းသႂ်	မောင်မောင်သည် မကြည်မေ+နှင့်
ႁႃလမ် ၼလႆ+ႁူၢင်	ကျီးကန်းသည်+ရွှေသမင်နှင့်။

1. ၸၢႆးၸၢႆးတင်းယိင်းသႂ် ၵႂၼ်ႁူႇတီႈၵၢတ်ႇ။
 မောင်မောင်နှင့် မကြည်မေတို့သည် ဈေးသို့ သွားကြ၏။

2. လါ်းလါ်း ဂုၚ်တိုန်ဂါတ်၊ တၚ်းယိၚ်းသ္ၚ်။
မောင်မောင်သည် မကြည်မေနှင့် ဈေးသို့ သွား၏။

3. လါ်းလါ်း ဂုၚ်တိုန်ဂါတ်၊ လူလုံ်တၚ်းယိၚ်းသ္ၚ်။
မောင်မောင်သည် မကြည်မေနှင့်အတူ ဈေးသို့ သွား၏။

4. ဂလမ်တၚ်းဂုၚ်ခမ်းခၚ်ၜ ပိခၚ်တါ်းဂေဝ်ဂခၚ်ယဝ်။
ကျိုးကန်းနှင့် ရွှေသမင်သည် မိတ်ဆွေဖြစ်ကြ၏။

5. ဂူခၚ်းလါ်းခဝ်ၚလနှ္ၚူနယိၚ်းခဝ် ကွခၚ်ဂိတ်းဂါခၚ်ယဝ်။
ယောက်ျားတို့နှင့် မိန်းမတို့သည် အလုပ်ကို လုပ်ကြ၏။
ယောက်ျားတို့သည် မိန်းမတို့နှင့် အလုပ်ကို လုပ်ကြ၏။

2. တူဝ်ၚခတေူခၚ်ဂုၚ်မ်း ခေါ်ၚခတောဲလိုၚ်ထွခၚ်ဂွၚ်၊ ထုတ်ဆောင်ရာ ပြုဝါကျပုံစံ

လါ်းဗိၜၚေဝ်တၚ်း	မြန်မာလိုထားပုံ
ဝိၚေတ်ၜ + ခဂမ်ၜဝလခၚ်းခမ်	ဗဟုဝစနနာမ် + ဝိဘတ်
ခၚ်းဂုန် + ဂူခၚ်းဗဳသၚ်ခဝ်	နတ်လူတို့ + တွင်။
ခၚ်းဂုန် + တူဝ်သတ်းတၚ်းလါ်	တိရိစ္ဆာန်များ + ထဲတွင်။

1. ခၚ်းဂုန် ဂူခၚ်း ဗဳ သၚ်ခဝ် ဗြေုးပိခၚ်လဝ်နခၚ်ၜ မ်တ်နသုၚ် သုတ်းပိုခၚ်နယဝ်။
နတ်လူတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် အမြင့်မြတ်ဆုံး ဖြစ်၏။

2. ခၚ်းတူဝ်သတ်းတၚ်းလါ် သၚ်ၜသီနခၚ်ၜ ဂှတ်းဂှါခၚ်တွခၚ်းပိုခၚ်နယဝ်။
တိရိစ္ဆာန်များထဲတွင် ခြင်္သေ့သည် အရဲရင့်ဆုံး ဖြစ်၏။

3. ခင်ုꩻဂုႏယိင်ꩻၜဝ် လိူꩻ်ႏတၢင်ႉယိင်ꩻမူဝ်ၜမ်ꩻ ပ်ခင်ရူဝ်ပဝ်ႏယဝ်ႏ။
မိန်းမများထဲမှ မရွှေကြာကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်သည်။

4. ခင်ုꩻမၢခင်ႏၡုႏၯဝ်ꩻၡဝ်ခင်ႉ ယိင်ꩻကွခင်ႉခင်ႉ ၯၢင်ႏလီတွခင်ꩻပိူခင်ႏယဝ်ႏ။
ကျွန်ုပ်တို့ရွာ အထဲမှာ မလေးသည် အလှပဆုံးဖြစ်၏။

5. ခင်ုꩻဂုႏဂွင်ꩻမူꩻခင်ုꩻမိူင်ꩻမၢခင်ႏခင်ႉ ဂွင်ꩻမူꩻသူလုပ်ႉတိဂုင်ႉခင်ႉ ၷ်မ်ႉ
တွခင်ꩻပိူခင်ႏယဝ်ႏ။
မြန်မာပြည်ရှိ စေတီတို့တွင် ရွှေတိဂုံစေတီသည် ခန့်ညားဆုံးဖြစ်၏။

3. တူဝ်ငခတွူခင်ႏၯုမ်ꩻ ခေါႏငခပေုခင်ႏၡွင်လဝ်ႏ ရည်ညွှန်းချက်ပြ ဝါကျပုံစံ

လၢႆးၸႂ်ႉၽႄႉတၢႆး	**မြန်မာလိုပုဒ်အနေအထား**
ဝိၽတ်ႉ + ခၢမ်ႉ	**နာမ် + ဝိဘတ်**
ပုခင်ႏတု + ဂဝ်ၡုႏ	ကျွန်တော် + အတွက်
တု + ခဝ်ပ်ႉပၢခင်ႉ	နိဗ္ဗာန် + အကျိုး
ပုခင်ႏတု+ခဝ်ပ်ႉပၢခင်ႉ	နိဗ္ဗာန် + အလို့ငှါ

1. ငိုခင်ꩻ ပုခင်ႏတုဂဝ်ၡုႏ ပ်ခင်ကာခင်လုဲ။
ကျွန်တော် အတွက် ပိုက်ဆံသည် ဘယ်ဟာလဲ။

2. ကာဝ်ၡဝ်ႏဝ်ႉ ပုခင်ႏတုမခင်ꩻငလႏ။
သူ့အတွက် ထမင်းကို ချန်ထားပါ။

3. လိူဝ်ႏၯဝ်ႏၯ်တ်ꩻဂုသူလ်ႉတၢင်ꩻလီ ပုခင်ႏတုခဝ်ပ်ႉပၢခင်ႉယဝ်ႏ။
ကျွန်ုပ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်အလို့ငှါ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို လုပ်ကြ၏။

4. မခင်ꩻခင်ႉ ၡတ်ꩻလုဲၯ်တ်ꩻဂၢခင်ယူႉ တုခေုႏၯူခင်ꩻမိုခင်ႏယုဲႉယဝ်ႏ။
သူသည် အိမ်ထောင်ရေး တိုးတက်ရေးအတွက် အလုပ်ကို ကြိုးစား
ပမ်းစား လုပ်နေသည်။

5. ယိင်းၼွႆႉၼႆႉ ၼတ်းလၵ်ႉလိၵ်ႈလႆႈယူႇ တႃႇလႆႈၼူးယဝ်ႈ။
မလေးနွယ်သည် ဘွဲ့ရရှိရန်အတွက် စားကို ကြိုးစားနေ၏။

6. ၵႂၢၼ်ၼတ်းလၵ်ႉ ပုၼ်ႈတႃႇမၢၼ်ႈမိူင်းၼႆႉ။
တိုင်းပြည်အတွက် ကြိုးစားကြလော့။

4. တူဝ်ၼၶေႃၶၼ်ႈႁူမ်း ၶေႃႈၼၶေႃဝ်း
အချိန်နေရာ ဆက်တိုက်ပြပုဒ် ဝါကျဆောက်ရန်ပုဒ်

ၽၢႆႇဝႆႉၵေႃႉတႆး	မြန်မာလိုပုဒ်အနေအထား
ဝိၽတ်ႉ + ၼၢမ်ႇ	နာမ် + ဝိဘတ်
တေႃႇထိုင်+ယၢင်ႈၵုင်ႈ	ရန်ကုန် + အထိ
တေႃႇထိုင် + ႁူၵ်းလၵ်း	ခြောက်မိုင် + တိုင်အောင်
တေႃႇ + မူႇၸေႊ	မူစယ် + အထိ
တင်း + သၢမ်ပီ	သုံးနှစ် + လုံးလုံး
တင်း + ပီ	တစ်နှစ် + ပတ်လုံး
တေႃႇထိုင် + သိပ်းသွင်မူင်း	၁၂-နာရီ + အထိ
တေႃႇထိုင် + ႁူၵ်းပီ	ခြောက်နှစ် + တိုင်တိုင်

1. ၸုမ်းႁဝ်းၶႃႈၼၼ်ႉ ၶီႇလူတ်ႉၾႆးသေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵႂႃႇ တေႃႇထိုင် ယၢင်ႈၵုင်ႈၵေႃႈ။
ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် မီးရထားဖြင့် ရန်ကုန်အထိ ခရီးဆက်ခဲ့၏။
2. ပွႆးပႆတိၼ်ၼၼ်ႉ တေလႆႈပႆ တေႃႇထိုင် ႁူၵ်းလၵ်းၵေႃႈ။
လမ်းလျှောက်ပွဲသည် ခြောက်မိုင်တိုင်အောင် လျှောက်ရမည်ဖြစ်သည်။
3. ၵႃးၵဝ်ၼၼ်ႉ တေလႆႈၶၢႆႈ တေႃႇထိုင် မူႇၸေႊၵေႃႈ။
ကျွန်တော်ကားသည် မူစယ်အထိအောင် မောင်းနှင်ရမည်။
4. ၽြႃးပိူၼ်ၽဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵိတ်ႉသၢင်ႇတုၵ်ႉၵရလရိယႃႇ မႆးတင်းႁူၵ်းပီၵေႃႈ။
မြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်ခဲ့၏။

5. ၽီ ၸူၼ်းၶပ်ၼႆႉ ဝူၼ်ႉၵၢင်ႇမႄး တင်း 12 ပီၵေႃႇ ၵမ်ႉၸူႉလႆႇ မင်ႇႁလႃႇတြႃး။
နတ်လူတို့သည် မင်္ဂလာတရားတော်ကို ၁၂ တိုင်တိုင်(ပတ်လုံး) ကြံကြ သော်လည်း မသိနိုင်ကြချေ။

ၽိုၵ်းလၢၼ်ႉ ၽၢၼ်ႇသၢမ်

(ၵ) တီႈလွၵ်းပဝ်ႉပႃႈတႆႈၼႆႉ သႂ်ႇပၼ်မႄး ၶႃႈၼမ်ႉ–ဝိၽတ်ႉ သေၵၼ်ၵၼ် ၵၼ်မၼ်းထုၵ်ႉလီပ်ႈၼၼ်ႉလူး။

1. --- တင်းႁဝ်ၶႃႈ ၵႂၼ်ႁူဝ်ႈ ---- ႁၢတ်ႉ။
2. ယိင်းၵႂၼ်ႉၶပ်ၼႆႉ လိပ်ႈလမ်းႁၼ်ၵၢၼ်ၼႆႈယူႉ ----ၵႂၼ်ႉလၢႆးၶပ် ----- ႁၢင်ပၢင်ႉ။
3. ၼင်ႈႁႃႈ --------- လဝ်ႈသၢင်ႉဝၼ်ႉၼဝ်တၼႆႉ ၶတ်းလႂ်လိၵ်ႈသေ ပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
4. လဝ်ႈၸႂ်းလဝ်ႈၼႃႈၶပ် --- ၼင်ႉၸိူဝ်ၶပ်ႈပေႃးတေၵႂၵ်ႉတိူဝ်းတွၼ်း --- မၢၼ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ ၵႂၼ်သွမ်ႈၶပ်ႈယူႉလွမ်းပိူင်ႈမႂ်လီလီယဝ်ႈ။
5. ၼင်ႈႁႃႈ ----- မႃႉ ----- လၢၼ်ႈၽွင်းတွၼ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
6. ယိင်းလႃႉ ----- ၶတ်းလႂ်ၽႃႉဝၼ်ႉထမ်းယူႉတႃႉ ----- ။
7. လဝ်ႈသၢင်ႉသီႉၸၼ်ႉ ယူႉမႃး --- ယၼ်ႉႁုင်ႉ ထူၼ်ႈထိုင် ---။
8. ႁဝ်ၶႃႈၼႆႉ တေလႆႈႁူဝ်ႉ တေႃႉထိုင် ------ ။
9. မၼ်း ----- ၸၢတ်းႁၢၼ်ယူႉ ----- ၸူၼ်းတင်း ----- ။
10. လုၵ်ႉတီႈ ----- ----- လႃႈသိပ်ႈႁႃႈ (123) လၵ်းယဝ်ႈ။
11. ပေႃးႁဝ်ၶႃႈၼႆႉ ၼင်ႈႁၢၼ်ယူႉ ----ဝတ်ႉ ---- ဝၼ်းယဝ်ႈ။
12. ၿမ်ႈၼႆႉ လူႉတၢၼ်းၶပ်ႈသွမ်း ------- ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉသေ ------- ဝတ်ႉ ပွၵ်ႈမႃးတီႈ ------- ။
13. ၸူၼ်းၶႂ်ႁၢတ်ႉၼႆႉ ------ လေႃႉထွင်းတၢင်ႉၶူဝ်းလၢင်းသေ ယင်း တိုၵ်ႉႁူဝ်ႉ ------ ႁၢတ်ႉယူႉ။

(ၶ) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇပႃႈတွႆႈၶႄႉ သႂ်ႇပၼ်မႃး ဝိၽေတ်ႉငၶေႁူမ်ႈၵိုၵ်း ၵၼ် လႆႈ ဢၼ်မၼ်းသၢင်ႇထုၵ်ႇၼႄႉလူး။

1. ----- သတ်းတင်းလၢႆ သၢင်ႇသီႈၶႄႉ ႁတ်းႁၢၼ်သေပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
2. ၵႃလမ်ၶႄႉ ႁဵတ်းၵေႃႉၵၼ် ------ ၶူၵ်ႉႁိၼ်ႈယဝ်ႈ။
3. လၢႆးလၢႆးၶႄႉ ၽွၼ်ႉလိၵ်ႈယူႇ ----- ၵၢင်ၶမ်ႈ 10-မူင်းယဝ်ႈ။
4. ------ လုၵ်ႈႁဵၼ်းယိင်းၸၢႆးလၢၼ်ႉပဵတ်ႇၶဝ် ယိင်းၸွႆႉၶႄႉ ႁၢင်ႈ လီတွၼ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
5. ၵဝ်ၶႃႈၶႄႉ ႁူင်ၶဝ်ႈ ------ ၼမႈၵဝ်ၶႃႈ။
6. □ေႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶႄႉ ႁဵတ်းသၢင်ႈတုၵ်ႉၵရလရိယႃႇမႃး -----ႁူၵ်းပီ။
7. ------ လဝ်ႈသၢင်ႇၶဝ် ၶၢင်ႈဝတ်ႉၶႄၼ်ႇတဝၼ်ႇ, လဝ်ႈသၢင်ႇ ငေႇလႃႇသ ၵျေးထမ်းၼမ်ႉတူဝ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
8. ယိင်းၸွႆႉၶႄႉ ၵႃႇတီႈၵၢတ်ႇ ------ လၢႆးၶမ်း။
9. ၶဝ်ႈႁဵတ်းသၢင်ႇရႁၢၼ်း ------ ၶၢပ်ႉပၢၼ်ႇယဝ်ႈ။
10. ------ မူႇလေး ------ ၶမ်ႉၶမ်းၵႂ် 19 လၵ်းယဝ်ႈ။

(ၸ) တီႈလွၵ်းပဝ်ႇပႃႈတွႆႈၶႄႉ သႂ်ႇပၼ်မႃး ၶေႃႈၵၢၼ်မၢၼ်း ထုၵ်ႇလႅပ်ႈၶႄႉလူး။

1. ၵဝ်ၶႃႈၶႄႉ ၶတ်းလႄႁဵတ်းႁၢႆးၶေႃးယူႇ, ------------ ။
2. သၢင်ႇသီႈၶႄႉ ၵၢပ်ႈၵၢဝ်ၶူဝ်ႉဝူဝ်းမႃး ------ သေ မိုၼ်းပွၵ်ႈ မႃး တီႈၵွင်ႈၵဝ်ႇမၼ်းယဝ်ႈ။
3. ၵၢဝ်ၶဝ်ႈမႃး ------ လူး။
4. ၵဝ်ၶႃႈၶႄႉ ၶီႇၵႃးႁူႇ, ------ ။
5. ႁဝ်းၵွၼ်ႁဵတ်းၵၢၼ် ------- ။
6. ------ ႁွင်းမူးသူလုၺ်ႇတိႁုင်ႇၶႄႉ ၼမ်ႉတွၼ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
7. ------ လၢင်ႉၶႄႉ တူဝ်ယႂ်ႇသေပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
8. ၵဝ်ၶႃႈၶႄႉ ယူႇမႃး တီႈယၼ်ႇႁုင်ႇ, ------ ။
9. ပၢင်ႇတၢႆးၶႄႉ ၵွၵ်ႇႁႃတၢင်းၵိၼ် ------- ။
10. ၵဝ်ၶႃႈၶႄႉ တေပုၼ်ႉမိုၼ်းတီႈၶႄႉ ------- ။

(ၶ) တီႈတူၶၼ်ႈၵႂၢမ်းလိူဝ်းတႆႈၶႅင်ႉ ၸတ်းမၢင်ႇၼၶမေး ၶႄႈ မၶၼ်းလူး။

1. မျႉတင်းၼပႉ ၶၼူၵ်ႉၵိဝ်ႇတင်းၶၼူၵ်ႉလႂ်ၵ်ႇ။
2. ယိင်းသိင်ၶၼမ်ႇၶႅင်ႉ လႆႈတုၵ်ႉၶၶၢၶင်လႅဝ်မျး ၵျႈတီႈလျႈသိဝ်ႈ တေႃႇထိုင်သိပ်းႁျႈဝၶၼ်းယဝ်ႉ။
3. ၶင်ႈၵျႈၵျးတင်းသိင်ႈၶႅင်ႉ ၵျးၵဝ်ၶျႈၶႅင်ႉ ၵၢင်ႈလီသေပူၶၼ်ႈယဝ်ႈ။
4. ပုၶၼ်ႈတျႇတေမၢၵ်ႈမီးၶၶႅင်ႉ ၵႂၶင်ၵၶင်ၶတ်းလႅဝ်ႁ်တ်း ၵၢၶင်ၼလႈ။
5. ၵႂၶင်ၶဝ်ႈ တီႈၶင်ႈသိုၵ်း ပုၶၼ်ႈတျႇမၢၶၼ်ႈမူင်းၼလႈ။
6. ၶင်ႈၵျႈယိင်းသၢဝ်ၶင်ႈမၢၶၼ်ႈႁဝ်းၶႅင်ႉ ၵဝ်ၶျႈ ႁၵ်ႉ ယိင်းၶႂ်ႉ တႂၶၼ်းပူၶၼ်ႈယဝ်ႈ။
7. လၢႆးလၢႆးၶႅင်ႉ တူလုံးလိၵ်ႈယူႇ တီႈႁူၶၼ်း တင်းယိင်းၶႂ်ႉ။
8. ၵဝ်မျး တၢင်းၵိၶင် ပုၶၼ်ႈတျႇၵဝ်ၶျႈလူး။
9. ၼမႈၶႅင်ႉ လႆႈၶႂၶၼ်းဝံႉလူင်ယူႇ တီႈၽျႈ တင်းသိပ်းႁျႈဝၶၼ်း တီႈပူၶၼ်ႈယဝ်ႈ။
10. လုၵ်ႉတီႈလေႊလၢၶၼ်ႉ တေႃႇထိုင်ၶမေႃႉၶမ်း ပေးပႆႁူႇ ႁိုင်သီႇ မူင်းယဝ်ႈ။
11. ၼမႈၵဝ်ၶျႈၶႅင်ႉ ယုမ်ႇယမ် ၽျေးတျးသင်ႇၶျႇၼတႉၼတႉ။
လႂင်းၶဝ်ႈသႂမ်း ႁ်ႂႈလဝ်ႈသင်ႇၶျႇၶဝ် ႁူႈဝၶၼ်းယဝ်ႈ။
လုၵ်ႉတီႈႁူၶၼ်း ႁူႇ တီႈလႂင်း(ဝတ်ႉ) ၶိုင်ႈဝၶၼ်းၶိုင်ႈပႂၵ်ႈယဝ်ႈ။
မိူင်ႇပၶၼ်ပုၶၼ်ႈတၢင်းလီ ႁ်ႂႈႁူၶၼ်းၼလႈ သတ်ႉတဝျႇၶဝ်ယဝ်ႈ။

လေ့ကျင့်ခန်းအပိုင်း (၃)

(က) အောက်ပါကွက်လပ်များတွင် လိုအပ်သော နာမ်ပုဒ် ဝိဘတ် တခုခုကိုထည့်ပေးပါ။

၁။ ----- နှင့် ကျွန်တော်သည် ဈေး ----- သွားကြ၏။

၂။ မိန်းကလေးများသည် ယောကျ်ားကလေးများ -------- လွင်ပြင်ပြေး
တမ်း ကစားနေကြ၏။
၃။ ------ တွင် ရှင်ဝဏ္ဏိတသည် စာအကြိုးစားဆုံး ဖြစ်၏။
၄။ တိရိစ္ဆာန်များ ------ မြင်းသည် အပြေးမြန်ဆုံး ဖြစ်၏။
၅။ တောင်သူလယ်သမားတို့ ------- တိုင်းပြည် ------- စပါးအထွက်
တိုးခြင်းငှါ စပါး ------- စနစ်တကျ စိုက်ပျိုးကြ၏။
၆။ မယ်လှ ------ ------ အကျိုးငှါ တရား အားထုတ်၏။
၇။ ကိုရင်သီဟသည် ရန်ကုန် ------ ------ တိုင်တိုင် နေထိုင်ခဲ့၏။
၈။ ကျွန်တော်က ------- အထိ သွားရမည်။
၉။ သူသည် ------- လုံးအိမ် ------- အလုပ် လုပ်နေ၏။
၁၀။ မူစယ် ------- လားရှိုး ------- ၁၂၃-မိုင် ဝေး၏။
၁၁။ အဖေသည် ကျောင်းတော် ------ တနေ့ ------ တရားထိုင်၏။
၁၂။ အမေသည် မြတ်စွာဘုရား ------ ဆွမ်းတော် ------ ကပ်လှူပြီး
ဘုရားကျောင်း ------ ------ သို့ ပြန်၏။
၁၃။ ဈေးသည်သည် လက်တွန်းလှည်း ------ ------ကို တင်ဆောင်ပြီး
ဈေး ------- သွားနေ၏။

(ခ) အောက်ပါကွက်လပ်တို့တွင် သင့်လျော်သော ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ်စသည်ဖြင့် ထည့်ပေးပါ။

၁။ တိရိစ္ဆာန်များ ------ ခြသေ့်သည် အရဲရင့်ဆုံး ဖြစ်၏။
၂။ ကြီးကန်းသည် သာလိကာ ------- မိတ်ဆွေဖွဲ့၏။
၃။ မောင်မောင်သည် ည ၁၀-နာရီ ------- စာကျက်နေ၏။
၄။ ရှစ်တန်းကျောင်းသူများ ------- မိငယ်သည် အလှဆုံး ဖြစ်၏။
၅။ ကျွန်တော်သည် အမေ ------ ထမင်း ချက်နေ၏။
၆။ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်နှစ် ------- ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်ခဲ့၏။
၇။ နန္ဒဝန်ကျောင်းရှိ ကိုရင်များ ------ ရှင်ကေလာသသည် တရားဟော
ရာမှာ အတော်ဆုံးဖြစ်သည်။
၈။ မိငယ်သည် မောင်ရွှေ ------- ဈေးသို့ သွား၏။
၉။ နိဗ္ဗာန်အကျိုး ------- ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်၏။
၁၀။ မူစယ် ------- နမ့်ခမ်း ------ ၁၉ မိုင် ဝေး၏။

(ဂ) အောက်ပါကွက်လပ်တို့တွင် သင့်လျော်သော ပုဒ်ဖြင့်ဖြည့်ပါ။

၁။ ကျွန်တော်သည် ------- လယ်ယာအလုပ်ကို ကြိုးစားလုပ်နေ၏။
၂။ ခြသေ့်သည် -------- နွားသားကိုချီ၍ မိမိနေရာသို့ပြန်လာ၏။
၃။ -------- ထမင်းကို ယူခဲ့ပါ။
၄။ ကျွန်တော်သည် -------- နမ့်ခမ်းထိ ကားဖြင့် သွားခဲ့၏။
၅။ --------- ကျွန်ုပ်တို့ အလုပ် လုပ်ကြပါစို့။
၆။ --------- ရွှေတိဂုံစေတီသည် အခန့်ညားဆုံး ဖြစ်၏။
၇။ -------- ဆင်သည် အကြီးဆုံး ဖြစ်၏။
၈။ ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်မှာ -------- နေခဲ့၏။
၉။ ယုန်သည် -------- အစာရှာထွက်၏။
၁၀။ ကျွန်တော်သည် ခင်ဗျားကို ဒီနေရာမှာ -------- စောင့်နေမည်။

(ဃ) အောက်ပါဝါကျတို့ကို ပုဒ်များဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

၁။ မြင်းနှင့်ဆိတ် ဇရက်နှင့်စာကလေး။
၂။ မမြသည် လားရှိုးမှာ ၁၅-ရက်တိုင်တိုင် ဒုက္ခရောက်ခဲ့ရရှာ၏။
၃။ ကားများတွင် ကျွန်တော်ကားသည် အလှဆုံးဖြစ်၏။
၄။ ချမ်းသာဖို့အတွက် အလုပ်ကို ကြိုးစားလုပ်ကြပါ။
၅။ တိုင်းပြည်အတွက် စစ်ထဲသို့ ဝင်ကြပါ။
၆။ ကျွန်ုပ်တို့ရွာထဲမှ မိန်းကလေးတို့တွင် မိငယ်ကို ကျွန်တော် အချစ်ဆုံးဖြစ်၏။
၇။ မောင်မောင်သည် မိငယ်နှင့် အိမ်မှာ စာကျက်နေ၏။
၈။ ကျွန်တော်အတွက် စားစရာကို ယူပေးပါ။
၉။ အမေသည် ၁၅-ရက်လုံးလုံး အိပ်ရာထဲမှာ လဲနေရရှာ၏။
၁၀။ စယ်လန့်မှ နမ့်ခမ်းတိုင်အောင် ခြေဖြင့် သွားလျှင် ၄-နာရီ ကြာ၏။
၁၁။ အမေသည် ဘုရားတရားသံဃာတို့ကို အလွန်ကြည်ညိုလေးစား၏။
သံဃာတော်များအား နေ့တိုင်းဆွမ်းကို လောင်းလှူ၏။
အိမ်မှ ကျောင်းသို့ တစ်နေ့တစ်ခါ သွား၏။
လူတို့နှင့်သတ္တဝါများအား ကုသိုလ်အဖို့ကို ပေးဝေ၏။

(c) အောက်ပါ ရှမ်းနှင့်မြန်မာ ဝိဘတ်များကို အပြန်အလှန် ကျေပြွန်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။

ၽိုၵ်းလၢႆးၶၼ်မႄး ဝိၽတ်ႉ ၽႃႇတႆး - ၽႃႇမၢၼ်ႈ ၼႂ်ႈပေႃးလူင်ႉလီလူး။

ၽႃႇတႆး		မြန်မာ	ၽႃႇတႆး		မြန်မာ
ၼႂ်ႈ	=	----	----	=	အတွက်
---	=	၌	တၢင်း	=	----
လုၵ်ႉတီႈ	=	---	---	=	အားလျော်စွာ
---	=	ဖြင့်	ၼင်းၵူႈ	=	----
ၼႆႉ	=	---	---	=	ကြောင့်
---	=	၏	တီႈႁင်း	=	---
တီႈ	=	---	---	=	မှာ
----	=	အား	သူႇတီႈ	=	---
လေႈ	=	---	---	=	နှင့်အတူ
---	=	၍	ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈ	=	----
ၼင်းၵူႈ	=	---	----	=	အဖို့
----	=	ဝယ်	တေႃႇထိုင်	=	---
ၶွင်	=	---	----	=	ကို
---	=	သို့	ၵၢဝ်	=	---
ၵူႈတီႈ	=	---	---	=	တွင်
----	=	ဖြင့်	ၼင်း	=	---
ထိုင်တီႈ	=	---	---	=	လုံးလုံး
----	=	မှ	ၵွပ်ႈ	=	---
---	=	တိုင်တိုင်			

တွၼ်ႈဝိၽတ်ႉ သုတ်းၼႆႉယဝ်ႈ။

3ဍ တွဓၚ်ႏဓမြေဝိသေသခ
နာမဝိသေသန

ခေ့ကာခၚ်ဂှ်ာၚ်နဒိုၚ်နပခ်ခဂေမ်,ခၚ်ဍ ဂှ်ၚ်ဍဝါ့ ခမေဝိသေသခ ယဝ်ရ။ နာမ်ကိုအထူးပြုသောပုဒ်သည် နာမဝိသေသနဟုခေါ်သည်။

ပြယုဂ် = **တူဝ်ဧခဧ**

အထူးပြုပုဒ် + နာမ်ပုဒ်	**ခဂေမ်, + ခေ့ဂှ်ာၚ်ႏဒိုၚ်ႏ**
သော + နာမ်	**ခဂေမ်, + ကာခၚ်**
လှပသော + မိန်းကလေး	ယိုၚ်း + ကာခၚ်ဂှ်ာၚ်နလီ
နီသော + ပန်း	မွှ်ဂ်, + ကာခၚ်လ်ၚ်
ပျံနေသော + ငှက်	ခဋူဂ်ဍ + ကာခၚ်မိခၚ်ယူ,
ခြေကျိုးသော + လူ	ဂှူခၚ်း + ကာခၚ်ချှာဂ်း
ပျင်းရိသော + မိန်းကလေး	ယိုၚ်းကွခၚ်,+ကာခၚ်ခါခၚ်ဍ
သဘောကောင်းသော+လူကြီး	ဂှူခၚ်းလူၚ်+ကာခၚ်လ္ၚိလီ

ဝါကျ = တူခၚ်နဍုၚ်ခမ်း

1ဍ လှပသော မိန်းကလေးသည် မချွေကြာဖြစ်သည်။
ယိုၚ်းသါဝ် ကာခၚ်ဂှ်ာၚ်နလီခၚ်ဍ ပ်ခၚ်ယိုၚ်းမူဝ်ခမ်းယဝ်ရ။

2ဍ နီသော ဤပန်းသည် နှင်းဆီပန်းဖြစ်သည်။
မွှ်ဂ်,ကာခၚ်လ်ၚ်ခၚ်ဍ ပ်ခၚ်မွှ်ဂ်,ဂါးလဝ်းယဝ်ရ။

3ဍ ပျံနေသော ငှက်သည် သိန်းငှက်ဖြစ်သည်။
ခဋူဂ်ဍကာခၚ်မိခၚ်ယူ,ခၚ်ဍ ပ်ခၚ်ဂှုၚ်ဍယိဝ်နယဝ်ရ။

4ဍ ခြေကျိုးသော လူသည် ထမင်းကို တောင်းနေ၏။
ဂှူခၚ်း ကာခၚ်တိခၚ်ဂှ်ာဂ်းခၚ်ဍ ယွခၚ်းဂိခၚ်ခဝ်နယဝ်ရ။

5ဍ ပျင်းရိသော မိန်းကလေးသည် စာကို မကျက်ပါ။
ယိုၚ်းသါဝ် ကာခၚ်ခါခၚ်ဍခၚ်ဍ ကာမ်,ကာခၚ်,လိဂ်ရ။

4ႉ တွၼ်ႈၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း

သမ္ဗန္ဓ

ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မၼ်းလၢင်ႈမေႃၵိဝ်ႇပၢၵ်ႈၵဝ် ၶေႃႈပွင်ႇ ၼွင်ပတ၊ ဝၵ်ႉၵႃ၊ ၵထိပ်ႉပႃႇယ = တူၼ်ႈၵၢမ်း – ၶေႃႈပွင်ႇ လိူဝ်းၼၼ်ႉၼင်ႇၵၼ် မႃးၵိဝ်ႇလၢပ်ႈၵၼ်လႄႈ ႁွင်ႉဝႃႈ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း ယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းသၢမ်ယိူင်ႈ

1ႉ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းပတ
2ႉ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵႃ
3ႉ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းၵထိပ်ႉပႃႇယ

1. ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းပတ

ၶေႃႈၵၼ်လၢင်ႈမေႃၵိဝ်ႇၵဝ် ၶေႃႈပွင်ႇၼွင်ပတၼင်ႇၵၼ် မႃးၵိဝ်ႇလၢပ်ႈၵၼ်ၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းပတယဝ်ႉ။ လိူဝ်းပႃႈတႂ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းပတယဝ်ႉ။

ၵႂၢမ်းတႆး	မြန်မာလို
1ႉ လႄႈသင်	၎င်း၊ သော်၎င်း၊ လည်းကောင်း
2ႉ ႁိူဝ်ၵမ်ႉၼၼ်	သို့မဟုတ်
3ႉ ႁူလ်းၵမ်ႉလႂ်ႈ	သာမဟုတ်
4ႉ လိူဝ်သေ	မှတပါး၊ ကလွဲလို့ ၊ ဒိပြင်

လႆးၶပ်ႉတူၺ်းႁၢမ်းလႄႈ တူဝ်ၼမ်ၶၢၼ်း

လႄႈသင် – ၶေႃႈၶဝ်ႉ မၶၼ်းၶပေႉၵႃၶၼ်ႉႁူဝ်ၵေႉမၶၼ်းသေ ယူႉ ၽႅဝ်ႉလင်ၵတ်ႉတႃႈ၊ ၵမ်းသေ တၼ်မ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

1. ထႆႈထႆႈလႄႈသင် ၶေင်းၶေင်းလႄႈသင် ၵႂၼ်ၵူႉ တီႈႁူင်းႁဵၼ်း။
မောင်မောင်သည်၄င်း၊ နန်းနန်းသည်၄င်း ကျောင်းသို့ သွားကြ၏။

2. ႁူၶၼ်းၶဝ်ၶဝ်ႉလႄႈသင်၊ ၽီ သၢင်ၶဝ်ၶဝ်ႉလႄႈသင် ၵႂၼ်တုင်း ထွမ်ႉ တီႈၶေႃႈထမ်း ၽြေႃးပၼ်ၶၼ်လဝ်ႈယဝ်ႈ။
လူတို့သည်၄င်း၊ နတ် ပြဟ္မာတို့သည်၄င်း မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ကို နာကြားကြ၏။

3. ၵႆႈထႆႈၶဝ်ႉ ႁဵတ်းၵၢၼ်လႄႈသင်၊ သွၼ်လိၵ်ႈလႄႈသင် ၵမ်ႉ ပၼ်လွင်ႈ။
မောင်မောင်သည် အလုပ်ကိုလုပ်ရာတွင်၄င်း၊ စာပေသင်ကြားရာတွင်၄င်း ညံ့ဖျင်း၏။

ႁိုဝ်ၵမ်ႉၶၼ်– ၶေႃႈၶဝ်ႉ မၶၼ်းလိူၵ်ႈယူလၢႆးၵဝ် ၶေႃႈၵတ်ႉတႃႈ၊ ၵမ်း တႃႉတေပွင်ၵၢၼ်ယဝ်ႈ။ ဝဵႉၵပ်းထပ်း ၶေမ်ႉ (ၵတ်ႉတႃႈ၊ ၵမ်း)တႃႉ။ ထိုႉၵႂင်ႈတီႈ ၵၼ်မၶၼ်းပႆႉတၼ်တၼ်ႈၶၼ်တၼ်ႈ။

1. ထႆႈထႆႈ ႁိုဝ်ၵမ်ႉၶၼ် ထႆႈယီး တေမႃးယူႉ။
မောင်မောင် သို့မဟုတ် မောင်ယီ လာလိမ့်မည်။

2. ၵဝ်ႁိုဝ် ၵမ်ႉၶၼ် မိူင်းႁိုဝ် တေလႆႈၵူႉလူး တီႈၶူးသွၼ် ၵႃႈတီႈ ႁူင်းႁဵၼ်း။
ကျွန်တော် သို့မဟုတ် သင်သည် ကျောင်းကဆရာထံသို့ သွားရမည်။

3. ၵဝ်ၶႃႈၶဝ်ႉ တေလႆႈၵူႉတီႈလႃႈသဵၼ်ႈ ၵမ်ႉၶၼ် ဝဵင်းလိူဝ်ႉယဝ်ႈ။
ကျွန်တော်သည် လားရှိုး သို့မဟုတ် မန္တလေးသို့ သွားရလိမ့်မည်။

4ႉ လုင်းဂဝ်ခုႈခၚ်ႉ သိုဝ်ႉမုးလ်င်တိခၚ်လမ်းခိုင်ႈ ပုခၚ်ႈတုႇလႝးလႝး
ဂို်ဝ်ကမ်ႇခခေၚ် ခေါင်းခေါင်းဂို်ဝ် ဂေုႈကမ်ႇဂှူႉ။
ကျွန်တော်၏ ဦးကြီးသည် မောင်မောင်အတွက် သို့မဟုတ် နန်းနန်း
အတွက်လားမသိ စက်ဘီးတစ်စင်း ဝယ်လာခဲ့၏။

**ဂူလ်ုးကမ်ႇလ်ုႈ – ခေုႈခၚ်ႉ မခၚ်းဝဂ်ႉတႝးကဝ် ဂတ်ႉတုး၊ ဂမ်း
တၢၚ်ႇကခၚ်ယဝ်ႈ။**

1ႉ လႝးလႝးဂူလ်ုးကမ်ႇလ်ုႈ ခေါင်းခေါင်းဂေုႈ ဂုႇတီႈဂှူင်းဂ်ခၚ်း။
မောင်မောင်သာမဟုတ် နန်းနန်းလည်း ကျောင်းသို့ သွား၏။

2ႉ လႝးလႝးခၚ်ႉ ဂိခၚ်ဂူလ်ုႈဂူလ်ုးကမ်ႇလ်ုႈ ခဝ်ႈမုခၚ်းဂေုႈဂိခၚ်ယဝ်ႈ။
မောင်မောင်သည် ငှက်ပျောသီးကိုသာမဟုတ် မုန့်ကိုလည်း စား
(သေး)၏။

3ႉ လႝးလႝးခၚ်ႉ ပခၚ်ဂိုခၚ်းဂှ်ုႈခေါင်းခေါင်း ဂူလ်ုးကမ်ႇလ်ုႈ တီႈဂှင်း
လႝးကွခၚ်ႇဂေုႈ ပခၚ်ယဝ်ႈ။
မောင်မောင်သည် နန်းနန်းကိုသာမဟုတ် မောင်လေးအားလည်း
ပိုက်ဆံကို ပေး၏။

**လို်ဝ်သေ၊ ခငွဂ်ႈသေ – တီႈခေုႈလို်ဝ်းခၚ်ႉ တီႈကခၚ်ဂှဝ်းလူဝ်ႇ
ဂ်တ်ႇကဝ် ဂ်တ်ႇပ်တ်ႈယဝ်ႈ။**

1ႉ လို်ဝ်သေလႝးလႝး ဂူခၚ်းတၢၚ်ႇလို်ဝ်းခၚ်ႉ ပ်ခၚ်ဂူခၚ်းခတ်းလ်ုႈ ဂူလ်ုး
ဂူလ်ုးယဝ်ႈ။
မောင်မောင်မှတပါး အခြားသူတို့သည် ကြိုးစားသူများ ဖြစ်ကြ၏။

2ႉ ခငွဂ်ႈသေ ခေါင်းခမ်းကွခၚ်ႇ၊ လႝးတူး၊ လႝးလႝး လုဂ်ႈဂ်ခၚ်းတင်း
သႝင်ႈ ကွခၚ်ကွင်ႇလိဂ်ႈယဝ်ႈ။
နန်းခမ်းနွယ်၊ မောင်တူး၊ မောင်မောင်တို့မှတပါး (ကလွဲလို့) ကျောင်း
သားအားလုံး စာမေးပွဲ အောင်ကြ၏။

3။ ၶွၵ်ႈသေ ၽြႄးပိၼ်လဝ်ႈ ၼင်းၵႃႈႁူၼ်းတင်းသိင်ႈၼႆႉ ၵေႃႉၵၼ် ၵူႉလၵ်း ထမ်းသတ်ႉလႃႇသီႇယိူင်ႈ ၵူဝ်ပိုင်းပိူၼ်ႈၼႆႉ ပိၼ်လဝ်ႈ ႁွၼ်းတလ်ႈလုယဝ်ႈ။
မြတ်စွာဘုရားမှတပါး လူများထဲတွင် သစ္စာလေးပါးကို အရင်ဆုံးသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရှင်ကောဏ္ဍည ဖြစ်ပါသည်။

2. ၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျ

ၼေႃႈလၢင်းၵပ်းဝၵ်ႉၵျ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ မၼ်းလၢင်ႈမေႃၵဵဝ်ႇၵၢဝ် ၼေႃႈပွင်ႇ ၼွင်ဝၵ်ႉၵျၼင်ႇၵၼ် မႃးၵဵဝ်ႇလၢပ်ႈၵၼ် ၸိူဝ်းပိၼ်မႃးဝၵ်ႉၵျ လိဵဝ်ၵၼ်ၼေလႈ ၵွင်ႉဝႃႈ ၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျယဝ်ႈ။

တူၼ်ႈၵူၢမ်း(ဝၵ်ႉၵျ) ၵၼ်ပႃးၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျၼႆႉ မီးလိူဝ်ႈ ၼေႃႈပွင်ႇ ၵၼ်တိမ်ထူၼ်ႈသွင်ၵၼ် သၢမ်ၵၼ်လၵူႇယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈ ၼၼ် တူၼ်ႈၵူၢမ်း ပႃးၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျၼႆႉ ပိၼ်ဝၵ်ႉၵျယၢဝ်း ယဝ်ႈ။

ၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျၼႆႉ –

1။ ယူႇၵူဝ်ဝၵ်ႉၵျ မိဝ်းၼိုင်ႈ
2။ ယူႇၵၢင်ဝၵ်ႉၵျ မိဝ်းၼိုင်ႈ
3။ မူမ်းၵူဝ်ၼေႃႈဝၵ်ႉၵျ မိဝ်းၼိုင်ႈ မီးလိူဝ်ႈသၢမ်လိူဝ်ႉယဝ်ႈ။

<u>တူဝ်ၼေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝႃႇၵျ</u>

ၽႃႇသႃႇတႆး	မြန်မာလို
1။ သေယဝ်ႉ	၍၊ ပြီး၍၊ ပြီးတော့
2။ သေယဝ်ႉသမ်ႉ၊ သေယဝ်ႉသမ်ႉၼိုၼ်း	ပြီး၍တဖန်၊ နောက်ပြီးတဖန်
3။ ၵေႃႈ၊ ၼႆႉၵေႃႈ	လည်း၊ သော်လည်း
4။ ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ	အကယ်၍၊ သောအခါ
5။ သင်၊ သင်ဝႃႈ	အကယ်၍

6။ ၡ်ုႈပှေး	အောင်၊ စေရန်
7။ ခၚ်ႇၡုဝ်	အလို့ငှါ၊ အကျိုးငှါ
8။ တၠႇတေ	ရန်
9။ လူဝ်ႈပံႇ၊ လူဝ်ႈၵုႈပံႇ	မ... သေးသမျှကာလပတ်လုံး
10။ မူဝ်ႈပံႇ၊ မူဝ်ႈယင်းပံႇ	မ... သေးခင်၊ မ... သေးမီ
11။ လူဝ်ႈ	စဉ်၊ အတောအတွင်း
12။ မူဝ်ႈ	စဉ်၊ အတောအတွင်း၊ သောအခါ
13။ လွမ်းခၚ်ႇ	အတိုင်း၊ အရ၊ အလျောက်
14။ လွမ်းလူလ်ႈ၊ လွမ်းခၚ်ႇ၊ ပ်င်ႈခၚ်ႇ	အတိုင်း၊ အရ၊ အလျောက်၊ အားလျော်စွာ
15။ ဝံၢ်းသေ	ပြီးနောက်
16။ လီမ်မူဝ်ႈ	ကထဲက
17။ လူဝ်ႈၵုႈ	သမျှ၊ ကာလပတ်လုံး။

တီႈတွင်း – ခေုႈလၢင်ႈဂပ်းဝဂ်ႉဂျခံႉ မခင်းယူႇၡုဝ်ဝဂ်ႉဂျ၊ ဂၢင် ဝဂ်ႉဂျ၊ မူမ်းၡုဝ်ခေုႈဝဂ်ႉဂျသေ တၢ်မ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

ခေုႈလၢင်ႈဂပ်း ဂၢခံယူႇဂၢင်ဝဂ်ႉဂျ

သေ၊ သေယဝ်ႉ၊ သေယဝ်ႉသမ်ႉ၊ ဂေုႈ၊ ခံဂေုႈ၊ လီမ်မူဝ်ႈ

တူဝ်ၔခတူခၚ်ႈဂုၢမ်း

1။ ခေါင်းခေါင်းခံႉ ဂုၠႇဂၢတ်ႇသေ ပွဂ်ႈမုးတီႈၡုခၚ်း။
နန်းနန်းသည် ဈေးသို့သွား၍ အိမ်သို့ပြန်လာ၏။

2။ ခေါင်းခေါင်းခံႉ ဂုၠႇဂၢတ်ႇသေယဝ်ႉ သိုဝ်ႉမုးတၢင်းဂိခၚ်။
နန်းနန်းသည် ဈေးသို့သွား၍(ပြီး) စားစရာကို ဝယ်လာ၏။

3။ ခေါင်းခေါင်းခံႉ ဂုၠႇဂၢတ်ႇသေယဝ်ႉ သမ်ႉဂုၠႇၔလႇ တီႈၡုခၚ်း တၢ်းဂေုႉမခၚ်း။
နန်းနန်းသည် ဈေးသို့သွားပြီးနောက် သူ့သူငယ်ချင်းအိမ်သို့ သွားလယ်၏။

ၵေႃႈ၊ ယူႇၵေႃႈ၊ ယူႇၶႅၵ်ႇၵေႃႈ၊ သေတၢႉၵေႃႈ

ၶေႃႈသမ်ႇပၶႅၵ်ႇထ လိူဝ်းၶိူဝ်ၶႅၵ်ႉ လႅၵ်ႉၵွင်ႈတီႈငသႉၵၶႅၵ်သေ ယဝ်ႉ သမ်ႉယွင်ႈ၊ ယွင်ႈသေယဝ်ႉ သမ်ႉငသႉ ၵၶႅၵ်မီးၶေႃႈသၢၶႅၵ် ၼတ်းၵၶႅၵ်ယဝ်ႈ။

1. ယိင်းယိင်းၶႅၵ်ႉ ပိၶႅၵ်ႁူၶႅၵ်းၸၢၶႅၵ်ၵေႃႈ မၶႅၵ်းၶေႃင်း ပိၶႅၵ်ႁူၶႅၵ်း လီငတႉ။
   မလှသည် ဆင်းရဲသော်လည်း လူကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်၏။

2. ယိင်းၶွႆႈၶႅၵ်ႉ ၵျၢင်ႈလီသေတၢႉၵေႃႈ ႁွပ်ႈမၶႅၵ်းၶေႃင်း ထီႇငလႈ ၸႅၵ်ႈၵမ်ႇၶိုႈၵျ်တ်းၵေႃႉမၶႅၵ်း။
   မလေးနွယ်သည် လှပသူဖြစ်သော်လည်း သူကပ်စီးနဲသောကြောင့် ဘယ်သူကမှ အဖော်မလုပ်ချင်ပါ။

3. မၶႅၵ်းၼတ်းလႅၵ်ႉလိၵ်ႈလၢႆးယူႇၶႅၵ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၵွင်ႇလိၵ်ႈ။
   သူစာကြိုးစားသော်လည်း စာမေးပွဲမအောင်ပါ။

4. ၶေႃင်းၼမ်းၶႅၵ်ႉ ၵျၢင်ႈꩦုႉယူႇၵေႃႈ လႅၵ်ႉမၶႅၵ်းၶေႃင်း လႅၵ်ႉလီငတႉ။
   မရွှေကြာသည် အရုပ်ဆိုးသော်လည်း စိတ်ကားကောင်းသူဖြစ်၏။

5. ꩦၢႆးꩦၢႆး ၵၢၶႅၵ်ႇလိၵ်ႈယူႇ ꩦိမ်ႇမိူဝ်ႈ (8) မူင်းယဝ်ႈ။
   မောင်မောင်သည် (၈) နာရီ ကထဲက စာကျက်နေ၏။

ၶေႃႈသပ်းလၢႆး

တူၶၼ်ႈႁူမ်း ၵၢၶႅၵ်တၢမ်ထူၶၼ်ႈ(1) + သမ္ဗန္ဓ + တူၶၼ်ႈႁူမ်း ၵၢၶႅၵ်တၢမ်ထူၶၼ်ႈ(2)

*ၶေႃင်းၶေႃင်း ႁုႇဂၢတ်ႇသေ၊ *ၶေႃင်းၶေႃင်း ပွၵ်ႈမုး တီႈႁိူၶၼ်း။

ၶေႃင်းၶေႃင်း ႁုႇဂၢတ်ႇ။ ၶေႃင်းၶေႃင်း ပွၵ်ႈမုး တီႈႁိူၶၼ်း။ တူၶၼ်ႈႁူမ်းသွင်ၶေႃႈ ၵၶႅၵ်မီးၶေႃႈပွင်ႇ သွင်ၵၶႅၵ်ၶႅၵ်ႉ ၶႅၵ်ႇႁိူဝ်

ၶေႃႈပွင်ႇမၢၼ်း ပေႃးတေၵိူဝ်ႇလၢပ်ႈၵၼ်မႃးၶၢၼ်ႉ ၵဝ်ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း “သေ” တူဝ်ၶႂ်ႉ သႂ်ႇပၼ် ၶင်ႈဝူင်ႈၵၢင်မၢၼ်းသေ ပီၼ်မႃး “ၶၢင်းၶၢင်း ႁူႉၵၢတ်ႇသေ ပွၵ်ႈမႃးတီႈႁိူၼ်း” ၶႂ်ႈယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈဝႃႈ ၵတ်ႉတႃးမၢၼ်း ႁူလ်းပီၼ်ၵေႃႉလိဝ်ငလႈ ပူတ်းဝႆႉပဵတ်ႈ ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ယဝ်ႈ။ တူလ်းၵဝ်ၶေႃႈသၢင်းလၢင်းၵၢၼ်ၶႂ်ႉသေ သိုပ်ႇလိၵ်ႈၺၢၼ်ႁူႇ တၢင်ႇၵၢၼ် တၢင်ႇပိူင်တႃႉ။

ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း ၵၢၼ်ယူႇႁူဝ်ၶေႃႈဝၢၼ်ႉၵျ

ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ၊ သင်၊ သင်ဝႃႈ၊ ဝႆးသေ၊ ၶႄင်ႇႁိုဝ်၊ ႁိုဝ်ႈပေႃး၊ ပိူင်ႈၶႄင်ႇ၊ လွမ်းၶႄင်ႇ

ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ၊ သင်၊ သင်ဝႃႈ ၶေႃႈလိူဝ်းၶႂ်ႉ လိုဝ်ႉတီႈၶင်း ၶေႃႈပွင်ႇ တၢင်းယိူင်းၵၢၼ်း၊ တၢင်းမီႈလိုဝ် လိၵ်ႈတင်းမၵ်းမႆ တႃႇသိုပ်ႇ လွင်ႈမိုဝ်ႇတၢင်ႇၵၢၼ်ယဝ်ႈ။

လႆႈတဵမ်ႈတူၶၼ်ႈႁူမ်း

ပေႃး --------- ၶႂ်ႈ သိုပ်ႇ တုတိယဝၵ်ႉၵျႁူႇ။
ပေႃးဝႃႈ --------- ၶႂ်ႈလိူင် -----------။

1. ပေႃးႁူၶၼ်းၵိတ်းၵၢၼ်ၼဝ် ၵိတ်းၵၢၼ်ယဝ်ႉၶႂ်ႈ ၵိၼ်းၼဝ်ႈပၼ် ႁိုဝ်ႈၼဝ်ၶေႃႈ။
အလုပ်သမားများ အလုပ်လုပ်ပြီးသည့်အခါ သူတို့အား ထမင်းပြင်ပေးကြ။
2. ပေႃးဝႃႈႁူၶၼ်းၶိုင်ႈမိုၶၢၼ်ႇၼဝ် ၵွၶၼ်လၢပ်း သရၶရႃၶၢၼ်ႇယဝ်ႉၶႂ်ႈ လိူင် ၼုၶၼ်ၵျႃႇၼမ်းပိမ်ႇပိသႃႇရၶႂ်ႉ မွၵ်ႇလဝ်ႈထိုင် ႁူၼမ်းလဝ်ႈ လိူင်ႉၶႂ်ႈယဝ်ႈ။
တစ်သောင်းသောလူတို့သည် သရဏဂုံတည်ပြီးသောအခါ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးသည် ဤသို့ နားတော်အား လျှောက်ကြားလေ၏။
3. သင်ဝႃႈ မိုင်းမႃး ၵဝ်မႃးပိုၶၢၼ်း ၶိုင်ႈမိုၶၢၼ်ႇငလႈ။
အကယ်၍ သင်လာခဲ့လျှင် ငွေတစ်သောင်းကို ယူလာခဲ့ပါ။

4. သင်ဂဝ်ပီ်ခ်နုခ်ခဲ ဂဝ်တေပွင်ဝါခ်ႏမူိင်း ငှ်ုႏပေႏခိုခ်ႏယို့,သေဂွခ်,။
အကယ်၍ ကျွန်ုပ် မင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် တိုင်းပြည်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန် အောင် လုပ်ဆောင်မည်။

5. သင်ဂဝ် ဂုု,သွခ် ပလ်ု,လု,ခဲ တေလီဂုႏဂုိဝ်။
အကယ်၍ ကျွန်ုပ် ပညာသွားသင်ခဲ့လျှင် ဘယ်လောက်ကောင်းမလဲ။

6. ဝါႏသေ ဘါႏထါႏဂု,ယဝ်ႉ ဂမ်းခိုင်ႏ ဂဝ်ဂှတ်ႏဗ်ဝ်မုႏ။
ဝါႏသေ ၒူခ်တူဂ်းယဝ်ႉသေ လူမ်းလူင်သမ်ႉပဝ်,မုႏ။
မောင်မောင်သွားပြီးတဲ့နောက် မကြာခင် ကျွန်တော်ရောက်လာ၏။
မိုးရွာပြီးသည့်နောက် လေပြင်းကြီး တိုက်လေ၏။

ခင်,ဂုိဝ်၊ ငှ်ုႏပေႏ – လူိဝ်းခဲႉ လို့ႉတီႏ ခ်ုးလွင်ႏတို့းမွင်း
ခ်ုႏပီ်ခ် ခ်ုႏငှ်ုႏပီ်ခ်ခခ်ႉယဝ်ႏ။

1. ခင်,ဂုိဝ်ရျေႏဂျ,မ့်ုး ပေႏတေဂှါဖ့်ုးဖ့်ုးခခ်ႉ ဂိခ်ယုႏယုခဲႉငလႏ။
သင့်ရောဂါ အမြန်ပျောက်ကင်းအောင် ဤဆေးကို စားလော့။
သင့်ရောဂါ အမြန်ပျောက်ကင်းခြင်းငှါ ဤဆေးကို စားလော့။

2. ငှ်ုႏပေႏပီ်ခ်သထေးခခ်ႉ တေလီႏမေပလ်ု,လု, ဂါခ်ဂုႉဆါယဝ်ႏ။
သူဌေးဖြစ်အောင် စီးပွါးရေးပညာကို တတ်မြောက်ရမည်။

3. ဂူခ်းဂှဝ်း ငှ်ုႏပေႏဂတ်းယီ်ခ်လို့ခခ်ႉ တေလီႏဂှ်တ်းလွမ်း ခေုႏ သင်,သွခ် ဖြေုးပီ်ခ်လဝ်ႏယဝ်ႏ။

စိတ်ချမ်းသာစေရန် မြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒတော်အတိုင်း ကျင့် ဆောင်ပါ။

စိတ်ချမ်းသာစိမ့်သောငှါ မြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒတော်အတိုင်း ကျင့် ဆောင်ပါ။

ပိူင်ႈၶေႃႈ၊ လွမ်းၶေႃႈ – လိူဝ်းၶႂ်ႉ မၢင်းလိူင်ႈငၢၼ်ၶေႃၵိူင်း ၵၢၼ်ပေႉလႆႈ ပွင်လႆႈ လိၵ်ႈတင်း ႁူႉႁၵ်ႉတီႈလွမ်း ပိူင်ႈ မႆၢမိူၼ်ႈမိူၼ်းၶေႃႉယဝ်ႈ။

1. ပိူင်ႈၶေႃႈၶူးသွင်လုၵ်ႉၶေႃႉ ၶဝ်ပေႃးႁၵ်ႉတီႈယဝ်ႉယဝ်ႈ။
ဆရာခိုင်းသည့်အတိုင်း(သလို) သူတို့ လုပ်ပြီးပြီ။

2. ပိူင်ႈၶေႃႈ မၢင်းယူင်းၵၢၼ်းဝႆႉၶေႃႉ မၢင်းပိၼ်မေႃယႃႇလူင်ၵူၼ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႈ။

သူရည်မှန်းထားသည့်အတိုင်း သူသည် ဆရာဝန်တစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့ပြီ။

3. လွမ်းၶေႃႈၽႄးပိၼ်လဝ်ႈ လီႉငၢၵ်ပေၼ် သိၼ်ႇတၢင်းၶေႃႉ လိူဝ်း ပိၼ်ပုတ်ႉထၽႄႇသႃႇ ၵွၼ်ႁၵ်ႉတီးသၢင်ႈတိူဝ်းၵမ်လွမ်းယူႇယဝ်ႈ။

မြတ်စွာဘုရား လမ်းညွှန်ပြထားသည့်အားလျော်စွာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့က လိုက်နာကျင့်သုံးကြ၏။

4. လွမ်းၶေႃႈလီႈႁၵ်ႉတီႈၵၢၼ်လီၶေႃႉ တေလီႈၵူမ်ႈလၢမ်ႇ ၽွၼ်းလီယဝ်ႈ။
ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို လုပ်သည့်အားလျော်စွာ ကောင်းကျိုးကို ခံစား ရမည်။

ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း ၵၢၼ်မူၼ်းၵူဝ်ၶေႃႈဝၵ်ႉၵျ

**လူဝ်ႈ ---- ယဝ်း၊ လူဝ်ႈ ---- ပႆ၊ လူဝ်ႈၵႂႃႇ ---- ပႆ။
မိူဝ်ႈ ---- ယဝ်း၊ မိူဝ်ႈ ---- ပႆ။**

1. လူဝ်ႈမႂ်ႇၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ယဝ်းတိုၵ်ႉမူၼ်ႈယူႇၶႂ်ႉ ၵဝ်တေၵႂႃႇသိုဝ်ႉ တၢင်းၵိၼ်မႃး။
မင်းရေချိုးလို့ ပျော်ရွှင်နေတုံးမှာ ငါစားစရာ သွားဝယ်လိုက်မယ်။

2ႉ လူဝ်ႈၵျုႈၶွင်ႉၸၢႆး သွၼ်ပလ်ႇလျုႇယူႇ ယင်းတိုၵ်ႉပုးလႅၵ်ႇယူႇၶႄႉ လီလႆႈလွႆႈထိမ်ႁႂ်ႈမၶၢမ်းငတႃႉငတႃႉယဝ်ႈ။
ညီလေး ပညာသင်လို့ စိတ်ပါလက်ပါကြိုးစားနေတုံးမှာ သူကို တော်တော် ထောက်ပံ့ပေးဘို့ ကောင်းပါတယ်။

3ႉ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၶျေးၸဝ် ပၢတ်ႇၸဝ်ႈယူႇ ယင်းတိုၵ်ႉလၢတ်ႈၵႂၢမ်းႁူၶၼ်ႈမေႃးပၶၢမ်း ယူႇၶၶၢမ်ႉ ငူးတွတ်ႇလၢႆးၸမ်းငလႈ လႆႈတၢင်ႇၵျု တီႈႁူင်းယျယဝ်ႈ။
* မိူဝ်ႈလဝ်ႈၶျေးၸဝ် ယင်းတိုၵ်ႉႁူၶၼ်ႈမေႃးပၶၢမ်းသေ ပၢတ်ႇၸဝ်ႈယူႇ ၶၶၢမ်ႉ ငူးတွတ်ႇလၢႆးၸမ်းငလႈ လႆႈတၢင်ႇၵျု တီႈႁူင်းယျယဝ်ႈ။
* လယ်သမားတို့ ကောက်ရိတ် ပျော်ရွှင်စွာ စကားပြောနေတုံးမှာ စိုင်းခမ်းကို မြွေကိုက်သောကြောင့် ဆေးရုံသို့ တင်ပို့လိုက်၏။

* လူဝ်ႈငမႈႁဝ်း ႁဵတ်းၵၢၼ်ပႆႇယဝ်ႉၶႄႉ ၵဝ်ၶျုႈ တေသိုဝ်ႉတၢင်းၵိၼ် မျႃးႁွၶၼ်ႇ။
အမေအလုပ်လုပ်လို့ မပြီးသေးခင် ကျွန်တော်စားစရာ သွားဝယ်လိုက်ဦးမယ်။

* မိူဝ်ႈၸူးသွၼ် လၢတ်ႈၵႂၢမ်းပႆႇယဝ်ႉၶၶၢမ်ႉ လုၵ်ႈႁဵၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ လၢတ်ႈဝျုႈ "ႁူင်ႇၵၢဝ် ႁူင်ႇၵၢဝ်" ၶႄယဝ်ႈ။
ဆရာစကားပြောလို့ မဆုံးခင် ကျောင်းသားတစ်ယောက်က "ပင့်ကူ ပင့်ကူ" လို့ ထအော်၏။

ၶျေႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျ ၵၶၢမ်ယူႇလႆႈႁူဝ်ဝၵ်ႉၵျ၊ တင်းၵၢင်ဝၵ်ႉၵျ တင်းသွင်တီႈ။

ႁႂ်ႈပေႃး၊ မိူဝ်ႈ၊ လူဝ်ႈ၊ တျႇတေ

1ႉ ႁႂ်ႈပေႃးမၢၵ်ႈမီးၶၶၢမ်ႉ တေလႆႈၸတ်းလႅၵ်ႇယဝ်ႈ။
ချမ်းသာအောင် အလုပ်ကို ကြိုးစားပါ။

2ႉ ၵဝ်မၢၵ်ႇလွၵ်းမျး ႁႂ်ႈပေႃး ၵုမ်ႇတျႇလိူဝ်းႁဝ်းတင်းသိင်ႈလူး။
ငါတို့အားလုံးအတွက် လုံလောက်အောင် လိမ္မော်သီး သွားယူပါ။

3။ မိူဝ်ႈၽူၼ်တူၵ်းၼၼ်ႉ ၸၢႆႈလၢႆး ယင်းတိုၵ်ႉၼွၼ်းဝႆႉယူႇ။
မိုးရွာနေစဉ် မောင်မောင်အိပ်နေတုံးဘဲ။

4။ ၵဝ်ႁွတ်ႈထိုင်မႃးတီႈႁိူၼ်း မိူဝ်ႈမႄႈႁဝ်းၵႂႃႇၵၢတ်ႇၵိူဝ်ႈ။
အမေဈေးသွားနေတုန်း ကျွန်တော် အိမ်သို့ ရောက်လာ၏။

5။ ၸူဝ်ႈမႂ်းတၼ်းယူႇၼႆႉ မႂ်းၸွႆႈမႄး မူၵ်ႈ(ၸွတ်ႈ)ၼမ်ႉလူး။
မင်းအားနေတုန်းမှာ ရေပိုက်ကို ကူညီပြီး ပြင်ပါဦး။

6။ ၸၢႆႈလၢႆးၽွၼ်ႉလိၵ်ႈယူႇ ၸူဝ်ႈၶၢဝ်းတေတွပ်ႇလိၵ်ႈ။
စာမေးပွဲဖြေရန်အတောအတွင်း မောင်မောင်စာကျက်နေ၏။

တီႈတွင်း – လိူဝ်းၵၼ်ငၶမေးၼၼ်ႉ ပိၼ်လႆးတွင်းငႆႈ တီႈၵိုပ်ႈ မၼ်းယဝ်ႈ။ ပေႃးမၼ်းၶဝ်ႈသၶေႃး လႆးလိူင်ႉၼင်ႇ ငၶမေးၼၼ်ႉၼၼ်ႉ ၵၼ်လွၵ်းၵေႃး ၵဝ်ၶဝ်ႈလႆႈ ၶွင်းၶေႃး ထၢင်ႈႁပ်းဝၵ်ႉၵျၼၼ်ႉယူႇ။

3. ၶေႃႈထၢင်ႈႁပ်း ၵထိပ်ႉပႃႇယ

ၶေႃႈထၢင်ႈႁပ်း ၵထိပ်ႉပႃႇယ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မၼ်းယူႇတီႈ ႁူဝ်ၶေႃႈတုတိယဝၵ်ႉၵျ(ဝၵ်ႉၵျၽၢႆႇလင်)သေ ၼိုင်းၵိုဝ်ႉပၢၵ်ႈၵဝ် ၶေႃႈပွင်ၶွင်ဝၵ်ႉၵျ(ပထမ)ၽၢႆႇၶေႃႈၼၼ်ႉ မႃးၵိုဝ်ႉထၢပ်ႈၵၼ်ၼလႄႈ ႁွင်ႉဝႃႈ ၶေႃႈထၢင်ႈႁပ်း ၵထိပ်ႉပႃႇယယဝ်ႈ။

တူဝ်ၶေႃႈထၢင်ႈႁပ်း ၵထိပ်ႉပႃႇယ

ၽၢႆႇတႆး	မြန်မာလို
ၵူၺ်းၵႃႈ၊ ၵူၺ်းဝႃႈ၊ ၵူၺ်းၼႆႉ	ဒါပေမဲ့၊ သို့ပေမဲ့ (မည့်)၊ သို့ရာတွင်၊ သို့သော်လည်း၊ သို့ဖြစ်သော်လည်း၊ သို့ဖြစ်စေကာ၊ သို့တစေ
ၵွပ်ႈဝႃႈ	ကြောင့်၊ သောကြောင့်၊
ၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႄႈ	ထို့ကြောင့်၊ ဒါကြောင့်

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ၊ ၵမ်ႈၵႃႈ	ထိုထက်မက၊ ၎င်းအပြင်
လိုၼ်းသေၼၼ်ႉ၊ လိုၼ်းၼၼ်ႉ	ပြီးနောက်၊ ထို့နောက်
ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ၊ ဝၢႆးၼၼ်ႉ	ပြီးနောက်၊ ထို့နောက်
ၵမ်းၼၼ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵမ်းၼၼ်ႉ	ထိုအခါ ၊ သောအခါ
ၸိူင်ႉၼႆလွင်ႈ	သို့မှသာ
ပေႃးၵိုတ်းၸိူင်ႉၼႆလွင်ႈ	သို့မှသာလျှင်၊ ဤကဲ့သို့လုပ်မှသာလျှင်
တေႃႇၶၼ်ႈၼၼ်၊ ၸိူင်ႉၶၼ်ႈၼၼ်	ထိုကဲ့သို့၊ ထိုအတူ၊ အဲတာလို
ပေႃးၼႆ	ဒီလိုဆိုလျှင်၊ ဒါဖြင့်လျှင်
ပေႃးၼၼ်	ဒါဖြင့်လျှင်၊ ထိုကဲ့သို့ဆိုလျှင်

ၸၢႆးဝႆႉမၼ်း

---------- ပထမဝၵ်ႉၵျ ----------။ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း – သိုပ်ႈလွင်ႈႁူမ်းတုတိယ။

တူဝ်ဢၼ်ၼႄမၼ်း –

1. ၼၢင်းၼၢင်းၼႆႉ ၵႂၢင်ႈလီငတႉ၊ ၵူၺ်းၵႃႈ မၼ်းၼၢင်း သူပ်းၵႂၢၵ်ႉသုတ်း။
   နန်းနန်းသည် အလွန်လှပ၏၊ သို့သော်လည်း သူမ နုတ်ကြမ်း၏။
2. ၸၢႆးၸၢႆးၼႆႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းလီၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ ၵူၺ်းၼေႈ မၼ်းၵမ်ႈမေႃ ၵပ်းသိုပ်ႈ ၵူၼ်းတင်းလၢႆ။
   မောင်မောင်သည် လူကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်၏၊ သို့ပေမဲ့(မင့်) သူများနှင့် ဆက်ဆံရေး မလုပ်တတ်ပါ။

ၵွပ်ႈဝႃႈ – သမ်ပၼ်ထၶေႃႈၼႆႉ ပဵၼ်လႆႈဝၵ်ႉၵျ ၸိမ် ၵထိပ်ႉပႂ်ႈယ သမ်ပၼ်ထယဝ်ႈ။

1. ၵွပ်ႈဝႃႈ ၸၢႆးၸၢႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈငလႆ တူင်ႉမၼ်းဢိုၼ်ႈယဝ်ႈ။ (ဝၵ်ႉၵျ)
   မောင်မောင်သည် အစားများသောကြောင့် သူဗိုက်နာရသည်။
2. ၸၢႆးၸၢႆး တူင်ႉမၼ်းဢိုၼ်ႈ၊ ၵွပ်ႈဝႃႈမၼ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈယဝ်ႈ။
   မောင်မောင်သည် သရက်သီးကို စားမိသောကြောင့် သူဗိုက်နာနေ၏။

3ႉ ၸၢႆးၸၢႆးၶႆႉ မၢၵ်ႈမီးလီပဵၼ်မႄးငတႉယဝ်ႈ။ ႁႂပ်ႈဝူႈ မၢၼ်းႁူႉသိူင် ၵႂင်ႉယဝ်ႈ။
မောင်မောင်သည် သူဌေးဖြစ်လာ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်(လျှင်) သူကျောက်အရောင်းအဝယ် အောင်မြင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

* မောင်မောင်သည် သူဌေးဖြစ်လာ၏။ သူကျောက်အရောင်းအဝယ် အောင်မြင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ႁႂပ်ႈၶႄၼ်ငလႈ၊ ႁႂပ်ႈၶႄၼ် – ထို့ကြောင့်၊ ဒါကြောင့်

1ႉ ၼၢင်းၶႂ်ႉၶႆႉ ၼတ်းလၢႆလိၵ်ႈငတႉဝူႈယဝ်ႈ၊ ႁႂပ်ႈၶႄၼ်ငလႈ လႂင်ႉ ပေႃးလႆႈ သူးထီႉၶိုင်ႈယဝ်ႈ။
မလေးနွယ်သည် စာကို အလွန်ကြိုးစား၏၊ ထို့ကြောင့် ပထမဆုကို ရ၏။

2ႉ ၼၢင်းၼၢင်းၶႆႉ မႄႈၶဝ်ႉယမ် ပေႃႈမႄႈႁူၼ်းထဝ်ႈငတႉယဝ်ႈ။ ႁႂပ်ႈၶႄၼ် ပူၼ်ႈလႂင်ႉပေႃး ၵႂၼ်ႁၵ်ႉမၢၼ်းၼၢင်းယဝ်ႈ။

လိူဝ်သေၶႄၼ်ႉ၊ လိူဝ်သေၶႄၼ်ႉသမ်ႉ = ၶေႃႈလၢင်ႈႁပ်ႈ

လိူဝ်းၶႆႉ မၢၼ်းငၶလႂင်ႈ ၶမ်ႉၶၵ်းမၢၼ်း တိူဝ်းထင်ႈၶႄၼ်ႉယဝ်ႈ။

1ႉ ၸၢႆးၸၢႆးၶႆႉ လေႃးၽိူဝ်ႉငတႉ လိူဝ်သေၶႄၼ်ႉ သူပ်းၵေႃႈႁၢႆႉယဝ်ႈ။
မောင်မောင်သည် လောဘအလွန်ကြီး၏။ ၎င်းအပြင် (ထို့ထက်သာမက) နုတ်လည်း အလွန်ကြမ်းတမ်း၏။

2ႉ ၼၢင်းၶမ်းၶႂ်ႉၶႆႉ မႄႈႁၵ်ႉပေႃႈမႄႈငတႉ။ လိူဝ်ၶႄၼ်ႉသမ်ႉ ပဵၼ် ႁူၼ်းၶဝ်ႉယမ် ၽြႃး၊ တြႃး၊ သင်ႉၶႃႉငတႉယဝ်ႈ။
မခမ်းနွယ်သည် မိဘတို့ကို ချစ်မြတ်နိုး၏။ ထို့ထက်မက ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတို့ကိုလည်း အလွန်ယုံကြည်သူဖြစ်၏။

ဝႋါးခခေင်ႉ၊ လိုခ်င်းခခေင်ႉ၊ ဝႋါးသေခခေင်ႉ၊ လိုခ်င်းသေခခေင်ႉ သမ်ႇပခင်ႇထလိူဝ်းခေႋႉ ငခလွေင်ႏသိုပ်ႇဂ်ုတ်းဂါခ်င် တၢင်ႇလိူဝ်းတၢင်ႇ ယိူင်ႏယဝ်ႏ။

1ႉ လႋါးလႋါး ငူ႞ႇဂ်ုတ်းဂါခ်င် တႋိႏဂျူင်းဂါခ်င်။ ဝႋါးခခေင်ႉ သမ်ႉငူ႞ႇ တႋိႏတႏူဂျူဝ်း။
မောင်မောင်သည် ရုံးမှာအလုပ်လုပ်၏။ ထို့နောက် သဘော်ာဆိပ်သို့ သွား၏။

2ႉ ခငေါင်းခငေါင်း ဂ်ုတ်းဂါခ်င်ယူႇ တႋိႏဂျူခ်င်း။ ဝႋါးခခေင်ႉ ငူ႞ႇတႋိႏ တႏူ ခမေ်ႉသေ လွႋ်းခူဝ်း။
နန်းနန်းသည် အိမ်မှာ အလုပ်လုပ်၏၊ ထို့နောက် ရေဆိပ်သို့သွား၍ အဝတ်လျှော်၏။

ဂမ်းခခေင်ႉ၊ ဂမ်းခခေင် = သမ်ႇပခင်ႇထလိူဝ်းခေႋႉ မခင်း ငခေ လွင်ႏကခ်င်ခိုင်ႏ ယင်းတိုဂ်ႉပ်ိခ်င်ယူႇ။ သမ်ႉသိုပ်ႇငခေ လွင်ႏ ပိူင်တၢင်ႇလိူဝ်ႉတၢင်ႇယိူင်ႏ ပ်ိခ်င်မႏူသိုပ်ႇဂခ်င်ယဝ်ႏ။

1ႉ ယိင်းခမ်းခငုမ်ႇခေႋႉ ဂွတ်ႇတႋိႏဂေႏူပ်ိခ်င်ပီႏလႋါးသေ ဂျ်ႋႏယူႇ တေႏူ ပေႏူဂျူင်တၢခ်င်ႇတၢခ်င်ႇဂေႏူ ဂူခ်င်းဝၢခ်င်ႏခဝ် ဂမ်ႇပေႏူမႏူ။ တေႏူ ဂႏူ ဂေႏူပ်ိခ်င်မေးဂျဂ်ႉဂေႏူ ယင်းဂမ်ႇပေႏူမႏူသေဂိတ်း။
ဂမ်းခခေင်ႉ(ဂမ်းခခေင်) ထူ႞ႇခဝိခ်င်းဂျူႉဝႏူ "ဂေား... မႏူဂျူခ်င်း ပိူခ်င်ႏသေ ဂွခ်င်ယွင်ႏယူႇခေႋႉ ခဝ်ဂျဂ်ႉဂဝ်ဂမ်ႇလို႞ႏ။ ဂွပ်ႏခ်ို႞ႏလႋႏ ခွင်မ်ိင်ႇခိူဝ်ႉ ဂခ်င်ဂဝ်လႋႏမႏူခခေင်ႉငလႏ ဂ်ုတ်းဂျၢင်ႏဂျဂ်ႉဂဝ်လူင် ယူႇ"။
မခမ်းလုံသည် အစ်ကိုဖြစ်သူ ထွာနင်းအား ဖက်၍ ငိုယိုနေရာ အတော်ကြာသည့်တိုင် ရွာသားများ ပေါ်မလာကြချေ။ သူ၏ချစ်ဇနီး ဖြစ်သူပင် လုံးဝပေါ်မလာချေ။
ထိုအခါ ထွာနင်းသည် "ဩော် သူများတကာ အိမ်လာပြီး မြှောက်ပင့်ကြတာ ငါ့ကိုချစ်လို့မဟုတ်။ ငါရလာတဲ့အသားကို ဝေစုလို ချင်လို့ ငါကို ချစ်ဟန်ဆောင်ကြတာပဲ။

လိူင်ႉၶႆလွင်ႇ၊ ပေႃးၵျိတ်းလိူင်ႉၶႆလွင်ႇ၊ ပေႃးၵျိတ်းလိူင်ႉၶႆႁွၼ်ႇ= ၶေႃႈသမ်ႇပၼ်ႇထလိူဝ်းၶႆႉ မၢၼ်းၸၼၶေၶေႃႈၵမ်ႉဝႃႈ မၢၼ်းလိုဝ်ႈလၢႆႈ၊ မၢၼ်းပိၼ်သိၼ်ႈတၢင်းမၢၼ်ႇမိၼ်ႈ ၶႆယဝ်ႈ။

1။ “ၵႃႈလႃး မိူဝ်းတေလႆႈမေႃၼပေႃႉယမ် ၶူးသွၼ်ၵူဝ်ႈ၊ ၶိုၼ်ႈႁူင်း ၵျိၼ်း မၢၼ်ႇမၢၼ်ႇၵူဝ်ႈ၊ ၶတ်းလႆႇလိၵ်ႈၵူဝ်ႈ၊ ပေႃးလိူင်ႉၶႆလွင်ႇ မေႃသွၼ်သူ လၢင်ႇတေႁၵ်ႉၵူဝ်ႈ”။
“မောင်မောင် မင်း ဆရာကို ရိုသေရမည်၊ ကျောင်းမှန်မှန်တက်ရမည်၊ စာကြိုးစားရမည် သို့မှသာ မင်းတို့ဆရာက မင်းကိုချစ်မည်”။

2။ လိူဝ်းႁဝ်းႁႃး တေလႆႈၶတ်းလႆႇလိၵ်ႈယဝ်ႈ၊ ပေႃးလိူင်ႉၶႆလွင်ႇ တႃႇတေၵွင်ႇလိၵ်ႈၼၼ်ႉ လၢင်ႇတေတမ်းလႆႇယဝ်ႈ။
ကျွန်ုပ်တို့ စာကြိုးစားရမည်၊ ထိုသို့ကြိုးစားမှသာလျှင် စာမေးပွဲအောင်ဖို့ရာ စိတ်ချရမည်။

3။ ၵဝ်ၶႃႈႁွမ်ငိုၼ်းဝႆႉ ပုၼ်ႈတႃႇတေသိုဝ်ႉၵႃး ႁူႈလိူၼ်လိူၼ်ယဝ်ႈ။ ပေႃးၵျိတ်းလိူင်ႉၶႆလွင်ႇ(ႁွၼ်ႇ) လၢင်ႇတေသိုဝ်ႉလႆႈၵႃးယဝ်ႈ။
ကျွန်တော်သည် ကားဝယ်ရန်အတွက် လစဉ်ငွေစုပါ၏။ သို့မှသာလျှင် (ဒီလိုလုပ်မှသာလျှင်) ကားဝယ်နိုင်မည်။

တေႃႈၼင်ႇၼၼ်၊ တေႃႇၼင်ႇၼၼ်ႉ = ၶေႃႈသမ်ႇပၼ်ႇထလိူဝ်းၶႆႉ မၢၼ်းၸၼ လွင်ႈဝႃႈ မၢၼ်းမိူၼ်ၵၼ်ယဝ်ႈ။

1။ ၵုင်လိၼ်လိူဝ်းၶႆႉ ပိၼ်ၵူလ်းၵေႃႉလီမႃး ပုၼ်ႈတႃႇပေႃႈမႄႈ ၵဝ်ၶႃႈယဝ်ႈ။ တေႃႈၼင်ႇၼၼ်(ၼၼ်ႉ) ပုၼ်ႈတႃႇၵဝ်ၶႃႈၵေႃႈ တေပိၼ်ၵူလ်းၵေႃႉလီယူႇယဝ်ႈ။
ဒီရှိ့တွေဟာ ကျွန်တော်၏ မိဘအတွက် မိတ်ဆွေကောင်းဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ထို့အတူ ကျွန်တော်အတွက်လဲ မိတ်ဆွေကောင်းပဲဖြစ်မှာဘဲ။

ပေႃးၶႆ ပေႃးၼၼ် = ၶေႃႈသမ်ႇပၼ်ႇထလိူဝ်းၶႆႉ မၢၼ်းၸၼလွင်ႈ တႃႇသိုပ်ႇၵျိတ်း ၵႂၢမ်းမၢၼ်းထုၵ်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

1။ လႃးလႃးၵမ်ႇယူႇလီ၊ ပေႃးၼၼ်(ပေႃးၶႆ) ၵူႈႁွင်ႉမေႃယမႃးၸလႈ။
မောင်မောင် နေမကောင်းပါ။ ဒီလိုဆိုရင် ဆရာဝန်သွားခေါ်ပါ။

2. “ၶေႃင်းၶမ်းၶွႆႉ, ၵမ်ႉတၶၢင်း၊ ပေႃးၶေၢင် ၵိုၼ်ႈလၢႆးလၢႆးႁူႉငလႆႈ”။
“မခမ်းနွယ် မအားပါ။ ဒါဖြင့်ရင် မောင်မောင်ကို သွားခိုင်းပါ”။

3. “ၵဝ်းၶႃႈ ယင်းၵမ်ႉပႆႇၵိၶ်ၶဝ်ႈ၊ ပေႃးၶႄ ၵဝ်းၶႃႈ တေၵိတ်းသင် တေႃႈလိဝ်”။
“ကျွန်တော်တို့ ထမင်းမစားကြသေးပါ။ ဒါဖြင့် အခု ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်မလဲ”။

ပၢၶၼ်ႈၽိုၵ်းလိၶၼ်ႉ သမ်ႉပၶၼ်ႉထ

1. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၶႄႉ ၵႃမ်းတီးပွင်ႉဝူႈသင်ၶႄ လၢမ်းသၢင်းလၢင်ႈ ငၶလေူး။
2. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၶႄႉ မၶၼ်းလၢင်ႈမေႃၵိဝ်ႉပၢၵ်ႈၵၢဝ်ၶေႃႈပွင်ႉ, ၼွင်ၵၶၼ်လွႆႉ တင်းၵၶၼ်လွႆႉ မႃးၵိဝ်ႉလၢပ်ႈၵၶၼ် ၵၶၼ်ဝူႈၶႄႉ မွၵ်ႉလိၼ်းငၶမေႃးလူး။
3. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၶႄႉ မီးလီယူင်ႈ မွၵ်ႉလိၼ်းငၶလေူး။
4. လီးၵိတ်းဝၵ်ႉၵျ သမ်ႉပၶၼ်ႉထ တင်း ၵထိပ်ႉပူႉယသမ်ႉပၶၼ်ႉထမၶၼ်း ၵိတ်းၵူဝ်ပိၵ်ႉၵၶၼ်၊ လၢမ်းတွပ်ႉငၶမေႃးလူး။
5. လၢမ်းတိမ်ႈငၶမေႃး တူဝ်ယၢင်, လီးတိမ်ႈ သမ်ႉပၶၼ်ႉထ “ပေႃး” “ပေႃးဝူႈ” ၶႄႉလူး။
6. လီးတိမ်ႈၵထိပ်ႉပူႉယ သမ်ႉပၶၼ်ႉထ မီးလူင်ႉၶင်ႉၵူဝ်ၶိုင်ႈ သၢင်း လၢင်းငၶလေူး။

ၶေႃႈတွပ်ႉ

1. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၵၶၼ်ဝူႈၶႄႉ ပွင်ႉဝူႈ “ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း” ၶႄၵေႃႈ။
2. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၶႄႉ မၶၼ်းလၢင်ႈမေႃၵိဝ်ႉပၢၵ်ႈၵၢဝ် ၶေႃႈပွင်ႉၼွင်ပတ၊ ဝၵျ ၵထိပ်ႉပူႉယ မႃးၵိဝ်ႉလၢပ်ႈ သိပ်ႉငူၶၼ်ႈၵႃမ်းၵၶၼ်ၵေႃႈ။
3. သမ်ႉပၶၼ်ႉထၶႄႉ မီးဝိႉၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းပတ၊ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျ၊ ၶေႃႈ လၢင်ႈၵပ်း ၵထိပ်ႉပူႉယ သၢမ်ယူင်ႈၶႄႉၵေႃႈ။

4. ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းဝၵ်ႉၵျၶႄႉ မၶၼ်းယူႇၵူဝ်ၶေႃႈ၊ ၵၢင်ဝၵ်ႉၵျသေ ၵပ်းပၶၼ်ၵွႆႈ ၶေႃႈပွင်ႇလွင်ႈတၢင်းသွင်ၵၢၼ် ပ်ၶၼ်မေႃးဝၵ်ႉၵျလိဝ်ၵၼ်ၵေႃႈ။ ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်းၵထိပ်ႉပျႇယၶႄႉငတႉလမ်း မၶၼ်းယူႇၵူဝ်ၶေႃႈ ဝၵ်ႉၵျဢႅၢႇလင် သေ ၵိဝ်ႇပၢၵ်ႈၵဝ်ၶေႃႈပွင်ႇ ၼွင်ဝၵ်ႉၵျဢႅၢႇၶေႃႈ မေႃးတိတ်းတေႃႇၵၼ် ၵေႃႈ။ မၶၼ်းပ်ၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် လိူင်ႉၶႄၵေႃႈ။

5. လီးၵ်တ်ႈဝၵ်ႉၵျ သမ်ႇပၶၼ်ႇထ – **ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ =**
ပေႃး(ပေႃးဝႃႈ) + လွင်ႈတၢင်းၼီႈသၺ်ႇ + ၶႄ + သိုပ်ႇၵူၺ်ႇ လွင်ႈတၢင်ႇၵၢၼ်။

<u>**တူဝ်ငၶမေၶၼ်းလမ်း**</u>
ပေႃး (ပေႃးဝႃႈ) + မွင်းမေႃးတီႈမူႇလေး + ၶႄ + သိုဝ်ႉမေႃး ၵႃးလမ်းၶိုင်ႈ ၵွႆႈၵဝ်လူး။

6. လီးတ်မ်ႈၵထိပ်ႉပျႇယ သမ်ႇပၶၼ်ႇထၶႄႉ မီးဝိႉသွင်ဝၵ်ႉၵျၵေႃႈ။
လင်ႇၵဝ်ၶေႃႈလၢင်ႈၵပ်း ၵထိပ်ႉပျႇယ ဝိႉၵူဝ်ၶေႃႈဢႅၢႇလင်ဝၵ်ႉၵျသေ တ်မ်ႈလၢတ်ႈၵေႃႈ။

<u>**တူဝ်ငၶမေၶၼ်းလမ်း**</u>
လီးလီးၵတ်ႉလိၵ်ႈယူႇ <u>ၵူလ်းၶႄႇ</u> မၶၼ်းမီးမျႇၶယ်ႇၵူလ်းယဝ်ႉ။
ၶေၢင်းၵီႇၶႄႉ ပူၶၼ်ႈၵမ်ႇယုမ်ႇယမ်မၶၼ်း <u>ၵွပ်ႈဝႃႈ</u> မၶၼ်းၶေၢင်းမေႃလ်ၶၼ်ႊ ယဝ်ႈ။

လ်ၶၼ်ႇမေႃး ၵွႆႈမၶၼ်းမွၶၼ်းမွၶၼ်းလူး

ၽႃႇတႆး	ၽႃႇမၢၼ်ႈ	ၽႃႇတႆး	ၽႃႇမၢၼ်ႈ
-----	သောအခါ	ခွင့်သေ	-----
သေ	------	------	အကျိုးငှါ
------	အကယ်၍	တေႃးၶင်ႇၶၶင်	-----
မိူဝ်ႈ...ပႆ	------	------	ကထဲက
-------	ကာလပတ်လုံး	မိူဝ်ႈ	-----

ၽႅႆႇတႆး	ၽႅႆႇယၢၶၼ်ႈ	ၽႅႆႇတႆး	ၽႅႆႇယၢၶၼ်ႈ
ၵမ်ႇၶၶေၼ်	------	------	ထို့အပြင်
------	အောင်-စေရန်	ၸလႈသင်	-----
မိူဝ်ႈ	------	------	စဉ်
-------	လည်း၊သော်လည်း	ၵမ်းၶၶေၼ်ႉ	-----
ႁွပ်ႈဝုႈ	-----	------	ဒါဖြင့်လည်း
-------	ပြီးနောက်	သင်ဝုႈ	-------
လိူင်ႉၶ်ေလွင်ႇ	-----	------	သို့ပေမဲ့
-------	သို့မဟုတ်	ပေႈ	-------
ပိင်ႈၶေင်ႇ	-----	------	နောက်ထပ်တဖန်
-------	ဒီလိုဆိုလျှင်	တုႇတေ	-------
သေယဝ်ႉသမ်ႉ	-----	------	မ-သေးခင်
-------	ပြီးနောက်	ၵမ်ႇၶၶေၼ်	-----
တုႇတေ	-----	-----	သာလျှင်မဟုတ်
-------	သော်လည်း	လူဝ်ႈဂုႈ	-----

တွၼ်ႈသမ်ႇပၼ်ႇထ သုတ်းယဝ်ႈ။

5. တွ့ခင်ꩻဂိရိယꩻ

ဂိခ်၊ ဂူ့၊ ပံ၊ မီꩻ လဂူ့ ဘာခင်ပီခ်တာင်ꩻဂျီတ်ꩻသာင်ႋ၊ ဘိခ်ငျ်င်ꩻ ခွင်ဂတ်ႉတာꩻခဲႉ ငွ်င်ႉဝါꩻ ဂိရိယꩻယဝ်ႋ။ လွမ်ꩻခင်ႇ ယာမ်ꩻဂါ့လ မိꩻသာမ်ယို့င်ႋခခင်ႉ ဂိရိယꩻခဲဂျေႋ မိꩻဂါ့လသာမ်ယို့င်ႋ ယဝ်ႋ။ လွမ်ꩻခင်ႇ ခဝေမ်ႇဘော့၊ ခဝေမ်ႇ(ဂတ်ႉတာꩻ)ခမ်ခခင်ႉ ဂိရိယꩻခဲႉဂျေႋ မိꩻဝလခင်ꩻဘော့၊ ဝလခင်ꩻခမ်ခဲ သွင်ယို့င်ႋယဝ်ႋ။

ယာမ်ꩻဂါ့လသာမ်ယို့င်ႋ

1. ပတ်ႉလုပခ်ႇဂါ့လ = ဂါ့လဓါဝ်ꩻယာမ်ꩻ တိုဂ်ႉပီခ်
2. ဘာတိႇတဂါ့လ = ဂါ့လဓါဝ်ꩻယာမ်ꩻ မို့ဝ်ႋပီခ်ပူခ်ႉမꩻ
3. ဘာခဲ့ဂတဂါ့လ = ဂါ့လဓါဝ်ꩻယာမ်ꩻ တေပီခ်မို့ဝ်ꩻခဲ့ႋ

1. ဂိရိယꩻပတ်ႉလုပခ်ႇခဲ

ဂိရိယꩻ ဘာခ်မွဂ်ႇလ်င်ႋခံႋဍခဂေခ် မို့ဝ်ႋဍွင်ꩻတိုဂ်ႉဂျီတ်ꩻတိုဂ်ႉ သာင်ႋယူ့ခဲႉ ငွ်င်ႉဝါꩻ ဂိရိယꩻပတ်ႉလုပခ်ႇခယဝ်ႋ။

<u>တဲူဝ်ဍခခေမခ်ꩻ</u>

1. ဘါႋလါꩻခဲႉ ယင်ꩻတိုဂ်ႉ တ်မ်ႋလိဂ်ႋယူ့။
   မောင်မောင်သည် စာကို ရေးနေ၏။

2. ခဝေင်ꩻလာမ်ခဲႉ ငွ်င်ႉဂူာမ်ꩻသေ ဂါꩻလူင်ယူ့။
   နန်းစံသည် သီချင်းဆိုပြီး ကနေ၏။

3. မို့ဝ်ႋခဲႉ ဘူꩻဂျဝ်ꩻ ဂူ့ တီꩻလွင်ꩻ(ဂျင်ꩻ)ခခင်ႇတဝခ်ႇဘောꩻ။
   ယနေ့ ကျွန်တော်တို့ အဖေသည် နန္ဒဝန်ကျောင်းသို့ သွား၏။

ခင့်ႏတူခင်ႏဂုၢမ်ႏလိုဝ်ႏခခေင်ႉ “ယင်ႏတိုၵ်ႉတ်မ်ႈ–ၵုႏလူင်ယူႇ–ဂုႇ” ၵာခင် ပ်ီခင်ဂိရိယ႑ႇလိုဝ်ႏခင့်ႉ ႁွပ်ႈမခင်ႏခ့်ႈငခမွၵ်ႇလ်ၚ်ႈ မိူဝ်ႈ ယၢမ်ႏတိုၵ်ႉပ်ီခင်ယူႇငလႈ ၵွၚ်ႉဝုႈ ဂိရိယ႑ႇပတ်ႉလုပ်ႉပခင်ႇခယေဝ်ႈ။ ဂိရိယ႑ႇခင့်ႉ မခင်ႏပ်ီခင်ယူႇ ခင့်ႏၵုႇလလ့် ၵာခင်ဝုႈခင့်ႉ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵာမ်ႇလၢင်ႈတ်ပ်ႏတတ်ႏလဲႈ သေတုႉဧေုႈ တူလ်ုႏခေုႈသမ်ႇပခင်ႇထ ၵာခင်ငခမိူဝ်ႈယၢမ်ႏ (ဂိရိယ႑ႇဝိသေႇသခ ငခခေၢဝ်ႏယၢမ်ႏ)သေ တ်ပ်ႏတတ်ႏလဲႈယူႇယဝ်ႈ။

တူပ်ငခမေခင်ႏလၣ်ႏ

1ႉ မိူဝ်ႈခင့်ႉ ၵၢဲႈလၢဲႏၵ်တ်ႏၵၢခင် တီႈသူခင်ခင့်ႏထိုခင်ႇ။
2ႉ မိူဝ်ႈဝုႏ လၢဲႏၵွခင်ႇ ၵ်တ်ႏၵၢခင် တီႈၵ်ုခင်ႏ။
3ႉ မိူဝ်ႈခင့်ႉ ပူခင်ႉမုႏမိူဝ်ႈသွင်မူင်ႏ လၢဲႏလၢဲႏ တ်မ်ႈလိၵ်ႈ တီႈ ၵုင်ႏၵ်ခင်ႏ။

ၵ်တ်ႏၵၢခင်၊ တ်မ်ႈလိၵ်ႈ ခေုႈဂိရိယ႑ႇလိုဝ်ႏခင့်ႉ မခင်ႏပ်ီခင်ယူႇ ခင့်ႏၵုႇလလ့်ခင့် ၵာမ်ႇထၢင်ႇလ်ၚ်ႈ။ မိူဝ်ႈလ့်တူလ်ုႏ ဂိရိယ႑ႇဝိသေႇသခ ငခခေၢဝ်ႏမခင်ႏ သေယဝ်ႉလွင်ႇ လင်ႇၵူႉလ်ၚ်ႈလဲႈ တ်ပ်ႏတတ်ႏလဲႈ မခင်ႏပ်ီခင်ခင့်ႏၵုႇလလ့်ခင့်ယဝ်ႈ။ “မိူဝ်ႈဝုႏ–မိူဝ်ႈခင့်ႉ” လိုဝ်ႏခင့်ႉ ပ်ီခင် ဂိရိယ႑ႇဝိသေႇသခ ငခခေၢဝ်ႏယၢမ်ႏယဝ်ႈ။

ယူႇ = ခေုႈခင့်ႉ ပေုႏယင်ႏယူႇလပ်ႏ ၶၢဲႇလင်ဂိရိယ႑ႇခင့် မခင်ႏလ်ၚ်ႈငခ ခင့်ႏၵုႇလပတ်ႉလုပခင်ႇယဝ်ႈ။

ယင်ႏတိုၵ်ႉ ၊ တိုၵ်ႉ = သွင်ခေုႈခင့်ႉ ပေုႏယူႇလပ်ႏ ၶၢဲႇခေုႈဂိရိယ႑ႇခင့် ခေုႈဂိရိယ႑ႇခခေင်ႉ မခင်ႏလ်ၚ်ႈငခ ခင့်ႏၵုႇလ ပတ်ႉလုပခင်ႇယဝ်ႈ။ ဂိရိယ႑ႇခင့်ႉ သင်မခင်ႏလ်ၚ်ႈငခ ၵ်မ်ႈၵွမ်ႏ ပတ်ႉ လုပခင်ႇယူႇလိုင် တေလဲႈမၵ်ႏမၢဲဝုႈ ပ်ီခင်ဂိရိယ႑ႇ ပတ်ႉလုပခင်ႇခ ယဝ်ႈ။

<u>ၸေႃႇၽၢၶႅင်ႈ</u>

“စားသည်၊ သွားသည်၊ လျှောက်သည်၊ အိပ်သည်၊ လုပ်သည်၊ ရေးသည်” လၵ်ႉ ၵၢၼ်ပိၼ်ႇၵိရိယႃႇ ၶေႃၶေႃ ၶဝ်ႈလႄႈ။ “စားနေသည်၊ သွားနေသည်၊ လျှောက်နေသည်၊ အိပ်နေသည်၊ လုပ်နေသည်၊ ရေးနေသည်” လၵ်ႉ ၵၢၼ်ပႃးမႃး “နေ” ၶဝ်ႈလႄႈ။ “အလုပ် လုပ်၏၊ စာရေး၏၊ ရေသောက်၏၊ အိပ်၏၊ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၏” လိူဝ်းၶဝ်ႈလႄႈ ပိၼ်ယူႇ ၶိုင်းပတ်ႉလုပၼ်ႈယဝ်ႈ။

<u>တူဝ်ၼႄၶႄၽၶႅၼ်းလၽး</u>

၁။ မောင်မောင်သည် မုန့်ကို စား၏။
၂။ မိန်းကလေးသည် ကျောင်းသို့ သွားသည်။
၃။ အဖေသည် မနက်တိုင်း လမ်းလျှောက်သည်။
၄။ ကျွန်တော်သည် ည ၉-နာရီ အချိန်မှန် အိပ်၏။
၅။ ကျွန်တော်အစ်ကိုသည် ရုံးမှာ အလုပ် လုပ်သည်။
၆။ အစ်မသည် အိမ်သို့ မာကြောင်းသာကြောင်း စာကို ရေးနေ၏။
၇။ ယခုအချိန်မှာ ကျွန်တော် အမေအိမ်မှာ ထမင်း ချက်နေ၏။
၈။ ကျွန်တော်၏ နှမလေးသည် အခန်းထဲမှာ အိပ်နေ၏။

႒ႉ ၵိရိယႃႇ ၵတီႇတၵႃႇလ

ၵိရိယႃႇ ၵၢၼ်မွၵ်ႇလိၵ်ႈမဵၼ်းၼၼ် ၶိုင်းမိူဝ်ႈပိၼ်ပူၼ်ႉမႃးၶၢၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၵိရိယႃႇၵတီႇတယဝ်ႈ။

<u>တူဝ်ၼႄၶႄၽၶႅၼ်းလၽး</u>

႑ႉ လႆးလႆး ၵိၼ်ၶဝ်ႈ မႃးယဝ်ႉယဝ်ႈ။
မောင်မောင်သည် ထမင်းစားခဲ့၏။
႒ႉ လႆးလႆး ၵိၼ်ၶဝ်ႈ ယဝ်ႉယဝ်ႈ။
႓ႉ ၶေႃးလၢမ်ႁွမ်ႇ ၵႂႃႇႁူင်းႁဵၼ်း ယဝ်ႉယဝ်ႈ။
နန်းစံပွှမ်သည် ကျောင်းသို့ သွားခဲ့ပြီ။
႔ႉ ၼမ်ႉႁဝ်း ပေႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႈ။
တို့အမေ ထမင်း စားပြီးခဲ့ပြီ။

5ႉ မူဝ်ႏခဲႉ ယာမ်းဂင်ခင့် 7–မူင်း ထဝ်းထဝ်း ပေုးဂူႇထဲခြေး တီႏ ခြေးဂွင်းမုး ယဝ်ႉယဝ်ႏ။
မောင်မောင်သည် ယနေ့ နံက် ၇-နာရီ အချိန်တွင် ကုန်းမြင့်က လယ်ယာကို ထွန်ပြီးခဲ့လေပြီ။

တုႇႁွင်ႏႁူႉထင်ႏဝုႏ ပိခ်ဂတိႇတ

ခွင့်းဖြေႇသုႇတဲးခဲႉ မိဲးဝဲႉ ခေုႏထိႉငခ တုႇႁွင်ႏႁူႉ ပိခ်ခွင့်း ဂတိတ်ႉယဝ်ႏ။ ထူဝ်းခခေ်ႉထမ်ႉ ပိခ် "**ပေုး၊ မုး၊ ယဝ်ႉယဝ်ႏ**" သာမ်ဂခ်ခဲႉယဝ်ႏ။ ထွမ်းခငေ်ႇဝဂ်ႉဂျ ဂခ်တ်မ်ႏဝဲႉ တာင်းခူိဝ် ခခေ်ႉ "**ပေုး**" ခေုႏခဲႉ ယူႇတီႏ ဖေါ်ႇခြေႏဂိရိယုႇသေ ဂိ်တ်းႁွင်ႏ ပွင်ႇထ်င်ႏဂူႇ ဖေါ်ႇဂတိႇတဂုႇလယဝ်ႏ။ "**မုး**" "**ယဝ်ႉယဝ်ႏ**" ခဲႉ ငတႉထမ်ႉ ယူႇဖေါ်ႇလင် ဂိရိယုႇ၊ ဂမ်ႇခခေ် ယူႇဖောတ်ႇဂိရိယုႇ သေ ပိခ်ခေုႏထ်င်ႏငခ ဖေါ်ႇမူဝ်ႏဂတိႇတယဝ်ႏ။

<u>တူဝ်ငခမေခ်းထမ်း</u>

1ႉ ဂါႏထါး ပေုးဂိ်တ်းဂါခ်ယဝ်ႏ။
2ႉ ဂါႏထါး ဂိ်တ်းဂါခ်မုးယဝ်ႉယဝ်ႏ။
3ႉ ဂါႏထါး ဂိ်တ်းမုးဂါခ်ယဝ်ႏ။
4ႉ ဂါႏထါး ပေုးဂိ်တ်းဂါခ်မုးယဝ်ႉယဝ်ႏ။
5ႉ ဂါႏထါး ဂိခ်ခဝ်ႏယဝ်ႉယဝ်ႏ။
6ႉ ဂါႏထါး ပေုးဂိခ်ခဝ်ႏယဝ်ႉယဝ်ႏ။
7ႉ ဂါႏထါး ပေုးဂိခ်ခဝ်ႏယဝ်ႉ။

တူခ်ႏဂူါမ်းပုႏခူိဝ်ခခေ်ႉ လုဂ်ႉမါ(1) တေုႇမါ(4)ခဲႉ ခေုႏ ပွင်ႇမခ်း မူိခ်ဂခ်ဂူလ်း။ လါးတ်မ်ႏမခ်းငတႉ ဂ်ာမ်ႉပ်ဂ်ႇဂခ်ဂိတ်း ခိုင်ႏ။ ဂူလ်းဝုႏ ဂထိပ်ႉပုႇယ ခေုႏပွင်ႇမခ်းငတႉ မခ်းမူိခ်ဂခ် သေ ထ်င်ႏငခ ခွင့်းဂတိႇတဂုႇလယဝ်ႏ။

<u>ၼႄႃႇပၢၼ်ႈ</u>

အတိတ်ကြိယာ ဝိဘတ်များ

“ခဲ့၏၊ ခဲ့သည်(ခဲ့တယ်)၊ ခဲ့လေပြီ” လိူဝ်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ႇဝႆႉတေႃႉ ဢၼ်ထီႉမွၵ်ႇၼၼ်ႉ ဢတီႈတၵႃႇလ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးယဝ်ႈ။ (ကြိယာ + ဝိဘတ်)။

၁။ မောင်လှသည် မနေ့က ရွှေတိဂုံစေတီသို့ သွားခဲ့သည်။
ၸၢႆးလူႉၼၼ်ႉ ၵႂႃႇတီႈသူလုၺ်ႇတၵုင်ႇမႃး မိူဝ်ႈဝႃး။

၂။ စာအုပ်သည် မနက်က စားပွဲပေါ်မှာ ရှိခဲ့၏။
ပပ်ႉလိၵ်ႈၼၼ်ႉ မီးဝႆႉတီႈၼိူဝ်ၽိူၼ် မိူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈၵေႃႈ။

၃။ ဦးထွန်းစိန်သည် မနှစ်က ဤရွာ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့၏။
မိင်းထုၼ်းလိူင်ႇၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈပီးပူၼ်ႉမႃး မၼ်းပဵၼ်ၵုၵ်ႉၵထ ဝၢၼ်ႈ ၼၼ်ႉမႃးၵေႃႈ။

3. ၵိရိယႃႇ ဢၼ်ၼႄႉၵတၵႃႇလ

ၵိရိယႃႇ ဢၼ်မွၵ်ႇလိူင်ႈၼိူင်ႈၼၼ် မိူဝ်းၼႄႈတေပိၼ်ၼၼ်ႉ ၵူၼ်ႉဝူႈ ၵိရိယႃႇဢၼ်ႄႉၵတယဝ်ႈ။ ဢၼ်ပႆႇထိုင် ၽွင်းၵိတ်း၊ လၢတ်ႈ၊ ၵိၼ် လၵူႇ ဢၼ်လၢတ်ႈၼၼ်ထေႃႈ ဢွၼ်တၢင်းၼႆႉ ၵူၼ်ႉဝူႈ ဢၼ်ႄႉၵတယဝ်ႈ။

“တေ” ၶေႃႈၼႆႉ ယူႇလပ်းၽိူဝ်ႈၼႄႈၵိရိယႃႇသေ ၶေႃႈၵိရိယႃႇ ဢၼ်ပႃး “တေ” ၽိူဝ်ႈၼႄႈၼႆႉ မၼ်းပိုတ်ႇလိူင်ႈၼၼ် မိူဝ်ႈဢၼ်ႄႉၵတ ၶၢဝ်းမိူဝ်းၼႄႈယဝ်ႈ။

တေၵႂႃႇယဝ်ႈ။ သွားမည်။	တေၵူၼ်ၵႂႃႇယဝ်ႈ။ သွားကြလိမ့်မည်။
တေမႃးယဝ်ႈ။ လာလိမ့်မည်။	တေၵူၼ်မႃးယဝ်ႈ။ လာကြလိမ့်မည်။

တေႁဵတ်းယဝ့်ႈ။	တေၶႂ်ႈႁဵတ်းယဝ့်ႈ။
လုပ်လိမ့်မည်။	လုပ်ကြလိမ့်မည်။
တေႁႃယူႇ။	တေၶႂ်ႈႁႃယူႇ။
ရှာပါအံ့။	ရှာဖွေကြပါကုန်အံ့။

1ႉ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃႈ ငမ်ႈႁဝ်း တေၵႂႃႇ လႄႈသဵဝ်ႈၵိူဝ်ႈ။
မနက်ဖြန် တို့အမေ လားရှိုးသို့ သွားမည်။
2ႉ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈႁၢင်ဝၼ်း ၶိုင်ႈမွင်း လိူဝ်းႁဝ်း တေၶႂ်ႈၵႂႃႇ တီႈလွင်း ၶၶႅၼ်ႇတဝၼ်ႇၵိူဝ်ႈ။
ကျွန်တော်တို့သည် ယနေ့ နေ့လည် ၁-နာရီအချိန်မှာ နန္ဒဝန်ကျောင်းသို့ သွားကြမည်။
3ႉ မိုးတေၶႂၢင်ႇလိၵ်ႈယူႇ။
မင်းစာမေးပွဲ အောင်လိမ့်မည်။
4ႉ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃႈ ၽူၶၼ်တေတူၵ်းယူႇ။
မနက်ဖြန် မိုးရွာအံ့။
5ႉ ၼုၶၼ်လေႃးသီႇထၢတ်ႈၶဝ်ႈ တၵ်းတေပဵၼ်ၿႃးၵမ်ႇႁၢင်ႉ။
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဘုရားကေန်ဖြစ်လတ္တံ့။

<u>ၿြၼ်ၽႃလို အနာဂတ်ဝိဘတ်</u>

“မည်၊ မယ်၊ လိမ့်မည်၊ လိမ့်မယ်၊ မလို့၊ အံ့၊ လတ္တံ့” လိူဝ်းၶဝ်ႈ ပဵၼ်ဝိၽတ်ႉၵၶႄႇဂတ ၵၼ်ယူႇဂပ်းၵိရိယႃႇယဝ့်ႈ။ (ကြိယာ+ဝိဘတ်)။ ဝၵ်ႉၵျတူဝ်ငၶမၶၼ်း ပေႃးမီးဝိႉ တၢင်းၶိူဝ်ယဝ့်ႈ။

ဝလၶၼ်း – ၵေႃႇ ၊ ၶမႄ

ၵိရိယႃႇၶဝ်ႈ လွမ်းၶင်ေ့ဂတ်ႉတႃး ၵေႃႇ၊ ၶမေၶၶႄႉ တေ လဵ်ႈဝိႉမိူၶၼ်ဂၶၼ် ၶိုင်ႈဂၶၼ် လွမ်းၶေႃမ်ႇယဝ့်ႈ။ ပေႃးတူလုံးၶေႃမ်ႇ တင်း ၵိရိယႃႇ ၶင်ႈဝၵ်ႉၵျလိုင် ၵိရိယႃႇၶၶႄႉ မၶၼ်းလိၼ်ႈငၶေ ၵၼ်ၵေႃႇ ၵိူဝ်၊ ၵၼ်ၶမေၵိူဝ်ၶဝ်ႈ တေလဵ်ႈဝိႉ တ်ၵ်ႇတ်ၵ်ႇလိၼ်းလိၼ်းယဝ့်ႈ။

ႁွပ်ႈၶႄၼ် ၵိရိယႃႇၶဵဝ်ႉ မီးဝႆႉ “ဝလၼၼ်းၵေႃႉ = ၶိုၼ်းငၶၵေႃၼ်ၵေႃႉ၊ ငလႈ ဝလၼၼ်းၶမ်ႇ = ၶိုၼ်းငၶ ၵၼ်ၶမ်ႇ” ၶဵဝ်ႉ မီးသွင်ယိူင်ႈယဝ်ႈ။

ဝလၼၼ်းၵေႃႉ	ဝလၼၼ်းၶမ်ႇ
ၵိၼ်	ၵွၼ်(ၵၼ်)ၵိၼ်
ၵူႇ	ၵွၼ်ၵူႇ
ၼွၼ်း	ၵွၼ်ၼွၼ်း
ၵူၼ်ႈဝ်ၼ်	ၵွၼ်ၵူၼ်ႈဝ်ၼ်
ၵေႃႈ	ၵွၼ်ၵေႃႈ
ႁဵတ်းၵၢၼ်	ၵွၼ်ႁဵတ်းၵၢၼ်
လၢတ်ႈ	ၵွၼ်လၢတ်ႈ
ႁွင်ႉ	ၵွၼ်ႁွင်ႉ
ၵၢပ်ႇ	ၵွၼ်ၵၢပ်ႇ။

ပုၼ်ႈတူဝ်ႇၵတ်ႉတူးၵေႉလိဝ် ၵၼ်ၵေႃႉၶဵဝ်ႉ ၵိရိယႃႇမၼ်း တေလႆႈဝႆႉ ဝလၼၼ်းၵေႃႉယဝ်ႈ။ ပုၼ်ႈတူဝ်ႇၵတ်ႉတူးၶမ်ႇ ၵိရိယႃႇ မၼ်းၵေႈ တေလႆႈၵဝ် ဝလၼၼ်း ၵၼ်ၶမ်ႇသေ လိၼ်ႈငၶၵူႇယဝ်ႈ။

တူဝ်ငၶ ဝၵ်ႉၵျမၼ်း

1. ၵၢႆႈလၢႆးၶဵဝ်ႉ ၵိၼ်ၶဝ်ႈ တီႈလွင်း။
2. ၶၢင်းၶၢင်း ၵူႇ တီႈႁူင်းၵႃၼ်း။
3. လၢႆးၵွၼ်ႇ ၼွၼ်းယူႇ တီႈၶိူင်းႁွင်ႇ။
4. ၶၢင်းသိၼ်ၵေး ၵူႇဝ်ၼ် တီႈၶေႈၵူၼ်း။
5. လၢႆးလၢႆး ၵေႃႈၵူး ၵူႇတီႈၵၢတ်ႇ။

ဝလၼၼ်းၶမ်ႇ

1. လဝ်ႈၶေႈၶဝ်ၶဵဝ်ႉ ၵွၼ်ႁဵတ်းၵၢၼ်ယူႇ တီႈၶိူင်းၶေး။
2. ၶၢင်းလိူင်းၶဝ်ၶဵဝ်ႉ ၵွၼ်ၵူၼ်ႈဝ်ၼ်ယူႇ တီႈၶိုဝ်ၼိၼ်ႇလိူင်း။
3. လိူဝ်ႈႁပ်း ၵွၼ်လၢတ်ႈဝူႈ တီႈမၼ်းၵိူဝ်ႈ။

4ႉ လိူၩ်းသူ ၵ္ခၚ်ၯ္ခၚ်ႉပၢဝ်ၭယူၭၯ်တ်းသၚ်။

5ႉ လုၵ်ၫၵ္ခၚ်ၭၼဝ် ၵ္ခၚ်ၵၢပ်ၭခမေ်ႉယူၭ တီၫခၠိၚ်းခ္ၚ်။

တီၫတ္ၚ်း = ၴၚ်ၭခ‌ေ့ၫဂိရိယု့ၭခခ‌ေၚ်ႉ ပ‌ေ့းၵဝ် “ၵ္ခၚ်” ခ‌ေ့ၫခၚ်ႉ ၵပ်းသ္ုၭလိုၚ် ပ်ခၚ်ၵု့ၭ ဂိရိယု့ၭ ဝလခၚ်းခမေ် ခၠိၚ်း ၴ‌ေ့ၭသု့ၭၴၚ်ၭတ်းယဝ်ၫ။

မြန်မာလို - ၓၴ်ၭမၢခၚ်ၫ

ပ‌ေ့းပ်ခၚ်ဂိရိယု့ၭဝလခၚ်းၵေၭလိုၚ် မီးဂိရိယု့ၭခ‌ေ့ခ‌ေ့ မူခၚ် လိူၚ်ႉခ‌ေၚ်ၭ ၴၚ်ၭတ်းယဝ်ၫ။ ပ‌ေ့းခ္ိၚ်ၫၯ္ိၚ်ၫပ်ခၚ် ဂိရိယု့ၭဝလခၚ်းခမေ်လိုၚ် ၵဝ် “ကြ၊ ကြကုန်၊ ကုန်ကြ” ခၠိၚ်းသၢမ်တူဝ်ခၚ်ႉ သ‌ေတူဝ်တူဝ် ၵပ်း လပ်းၴၚ်ၭလၚ်ဂိရိယု့ၭၵု့ၭသ‌ေ တၢ်မ်ၫ၊ လၢတ်ၫယဝ်ၫ။

တူဝ်ၔခမေခၚ်းလမ်း

၁။ မောင်ဘသည် ကျောင်းသားတစ်ယောက် ဖြစ်၏။

၂။ သူသည် ကျောင်းမှန်မှန် တက်၏။

၃။ စာကိုလည်း ကြိုးစား ကျက်၏။

၄။ ထို့ကြောင့် သူ အလွန်တော်သူ ဖြစ်၏။

၅။ အတန်းပိုင် ဆရာမလည်း သူ့ကို ချစ်၏။

ဝလခၚ်းခမေ်

၁။ မောင်ဘနှင့် မောင်လှတို့သည် ကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြ၏။

၂။ သူတို့သည် ကျောင်းမှန်မှန် တက်ကြ၏။

၃။ စာကိုလည်း ကြိုးစား ကျက်ကြ၏။

၄။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် စာအလွန်တော်သူများ ဖြစ်ကြ၏။

၅။ ကျောင်းဆရာ ဆရာမတို့က သူတို့နှစ်ယောက်ကို အလွန်ချစ် ကြ၏။

ခေျႇထတ်းသၢင်

ခင်ႈသၽေ့ဝၵုၢမ်းလၢတ်ႈတိုးခင်ႉ ဂမ်ႈခမေ် ဂိရိယျ့ခင်ႉ မခင်း လိၼ်ႈငခေ ၵၢခင်ၵေႃ့ၵျိုဝ်၊ ၵၢခင်ခမေ်ၵျိုဝ်ခင် မခင်းၵၢမ်ႇပိၵ်ႇဂခင်။ မိူဝ်ႈလိုၼ်ငွၵ်ႈတူလ်ုး ခေျႇဂတ်ႉတျး "ခမေ်၊ ၵေႃ့" ယဝ်ႉ လင်ႇတေၵျူႉ။ ႁွပ်ႈဝျႇ ၵၢမ်ႇလိုၼ်ႉတိုဝ်း၊ ၵၢမ်ႇၵၢဝ်ခေျႇ "ၵွခင်" ခင်ႉ သုၼ်ႇလပ်း ဂိရိယျ့ယဝ်ႈ။ ခင်ႈတူဝ်ငခဝေၵ်ႉဂျ ၽေႃ့ပျႈခိူဝ်ခခေင်ႉ "ၵွခင်ပိၼ်ခင် လုၵ်ႈၵျၼ်ခင်း" ခင် ဂမ်းလိူဝ်ယဝ်ႈ။ ခင်ေ့ၵျိုဝ်ပေျးတေပိၼ်ခင် လိၵ်ႈလေႃး ၵၢခင်လိၼ်ႈငခလေိုႈ "ပိၼ်ခင်ဝလခင်းၵေႃ့၊ ဝလခင်းခမေ်" တိၼ်ၵ်ႇတိၼ်ၵ်ႇ လိၼ်းလိၼ်းခခေင်ႉ ၵၢဝ်လဝ်ႈၽူႈၵျၵ်ႉလိၵ်ႈၵျဝ်းခဝ် ထတ်းသၢင်သေ လိုၼ်ႉ တိုဝ်းၵုျ့ၵူလ်ုးယဝ်ႈ။

ခေျႇထၢမ်တွပ်ႇ တွခင်းဂိရိယျ့

1။ ဂိရိယျ့ ၵၢခင်ဝျႈခင်ႉ ပွင်ႇဝျႈသင်။
2။ ၵၢီခင်ၵျၼ်ငၢ်းၶွင်ၵၢခင်လိုၼ် လင်ႇၵျွင်ႉဝျႈဂိရိယျ့။
3။ ဂိရိယျ့ခင်ႉ မခင်းလိၼ်ႈငခလေိုႈ ဂျႇလယၢမ်းလေႃၵၢခင်၊ တိၼ်မ်ႈငခေ မျး ယၢမ်းဂျႇလမခင်းလူး။
4။ ဝလခင်း ပွင်ႇဝျႈသင်။
5။ လၢမ်းသၢင်းလၢင်းငခမေျး ဝလခင်းသွင်ၵၢခင်လူး။
6။ ခငွၵ်ႈသေ ယၢမ်းဂျႇလသၢမ်ယိူင်ႈ ဂိရိယျ့ခိုင်ႈၵၢခင်ခင်ႉ လွင်ႇ ယင်းလိၼ်ႈငခလေိုႈ ႁူႈယၢမ်း (ယၢမ်းၵၢခင်ၵၢမ်ႇမၵ်းမေႃ) လိုႈယူႇ ၵျိုဝ်၊ လၢမ်းသၢင်းလၢင်းငခမေျးလူး။
7။ ပေျးဂတ်ႉတျးခမေ်ခင် တီးဂိရိယျ့တေလိုႈၵျၼ်တ်းၵျိုဝ်ဝံႉ။
8။ တျႇၵျိုႈၵျူႉလိၼ်ႈဝျႈ ပိၼ်ခင်ဂိရိယျ့ ပတ်ႉလုပခင်ႇခေ ယၢမ်းတိုၵ်ႉပိၼ်ခင် ခခေင်ႉ တေလိုႈၵၢဝ် (ခိပတ်ႉ) ခေျႇလိမ်တ်းတူဝ်လိုၼ် ပိူင်းငခေ ပခင် တိၼ်မ်ႈတွပ်ႇငခမေျးလူး။

9. တႃႇၸႂ်ႈပေႃးႁူႉလႅင်ႈလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵိရိယႃႇဢတီႈတၶၼ်ႉ သမ်ႉတေ လႆႈ ဢဝ်ၶေႃႈလိၵ်ႈတႆး တူဝ်လိူဝ်တူဝ်လိူဝ်သႂ်ႇ၊ တႅမ်ႈတွၼ်ႇၼႆမေႃးလူး။
10. တႃႇၸႂ်ႈပေႃးႁူႉလႅင်ႈလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵိရိယႃႇဢၼႃႇၵတၶၼ်ႉ တေလႆႈ ဢဝ် ၶေႃႈလိၵ်ႈတႆး တူဝ်လိူဝ်သႂ်ႇပၼ်၊ တႅမ်ႈတွၼ်ႇမႃးလူး။
11. တႃႇၸႂ်ႈပေႃးႁူႉလႅင်ႈလႆႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵိရိယႃႇပၸ္စုဝၢၼ်းၶၼ်ႉ တေလႆႈ ဢဝ် ၶေႃႈလိူဝ်သႂ်ႇပၼ်၊ တႅမ်ႈတွၼ်ႇမႃးလူး။
12. ၶေႃႈၵႂၢမ်းဢိူင်ႈ ဝၵ်ႉၵျၢၼ်ႉ ပဵၼ်လိူဝ်းလိူဝ် တႅမ်ႈတွၼ်ႇၼႆမေႃးလူး။

ၶေႃႈတွပ်ႇ

1. ၵိရိယႃႇဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈ "ႁဵတ်း" ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

2. ၵိၼ်၊ ၵႂႃႇ၊ မႃး၊ ႁဵတ်း လႄႈ ဢၼ်ပဵၼ်ၵၢၼ်ႁဵၼ်း တၢင်းတူၼ်ႉ ၼိုင် ၼွၼ်ၵတ်ႉတႃးၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၵိရိယႃႇၵေႃႈ။

3. ၵိရိယႃႇၼၼ်ႉ မၼ်းလႅင်ႈၼႄလႆႈ ၵႃႇလယၢမ်းသၢမ်ယိူင်ႈၵေႃႈ။
ပတ်ႉလုပၼ်ႈၵႃႇလ = ၶၢဝ်းယၢမ်းတိုၵ်ႉပဵၼ်။
ဢတီႈတၵႃႇလ = ၶၢဝ်းယၢမ်းမိူဝ်ႈပဵၼ်ပူၼ်ႉမႃး။
ဢၼႃႇၵတၵႃႇလ = ၶၢဝ်းယၢမ်းတေပဵၼ်မိူဝ်းၼႃႈၼၼ်ႉ မီးသၢမ် ယိူင်ႈၵေႃႈ။

4. ဝၢၼ်း (ပႃႇလိဝႃႈ-ဝၢၼ) ၵႂၢမ်းတႆးဝႃႈ "ဝႃႈငၢၼ" ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

5. ဝၢၼ်းၼၼ်ႉ မီးသွင်ယိူင်ႈၵေႃႈ။
ပဵၼ် ၵေႃႉၵဝၢၼ်း = ဝႃႈငၢၼ ဢၼ်ၵေႃႉ၊
ပၸ္စုဝၢၼ်း = ဝၢၼ်းၶေမ် ဝႃႈငၢၼ ဢၼ်ၶေမ် ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

တီႈတွင်း – ဝၢၼ်းၼၼ်ႉ မီးဝႆႉဝၢၼ်းၶၢမ်ႇ၊ ဝၢၼ်း ၵိရိယႃႇ သွင်ယိူင်ႈယဝ်ႈ။ ပေႃးပဵၼ်ၶၢမ်ႇဝၢၼ်းၵေႃႉ တေလႆႈသႂ်ႇ ၵိရိယႃႇဝၢၼ်းၵေႃႉယဝ်ႈ။ ပေႃးပဵၼ်ၶၢမ်ႇဝၢၼ်းၶေမ်ႇ တေလႆႈသႂ်ႇ ၵိရိယႃႇဝၢၼ်းၶေမ်ယဝ်ႈ။

6ႉ ၶွၵ်ႈသေ ယၢမ်းၵႃႈလသၢမ်ယိူင်ႈ ၵိရိယႃႇၶႆႉ ယင်းၸၢင်ႈၼၶဝ်ႈ ၶွင်ႈ ၵႃႈလ၊ ၵႃႈလၵူႈယၢမ်းၵေႃႈ။

ၶေႃႈသၢင်ႈလၢင်းမၶႅင်းထမ်း

တီႈၸူဝ်ၶေႃႈဝၵ်ႉၵျလ်ိ၊ ၸၢင်ဝၵ်ႉၵျလ်ိ ပေႃးမီးၵိရိယႃႇဝိသေႇသ ၶေ ၼၶၶေႃဝ်းဝႆႉၶႆႉလိူင် ၵိရိယႃႇ ဢၶၼ်လွၵ်ႈၵေႃႈ ပိၼ်လႆႈပတ်ႉထုပၶၼ်ႇ ၵႃႈလ၊ ဢတီႇတၵႃႈလ၊ ဢၶေႃႇၵတၵႃႈလယဝ်ႈ။

7ႉ ပေႃးၶေႃႈၵတ်ႉတႃး ပိၼ်ပၸ်ူဝထၶၼ်း = ဝထၶၼ်းၶမ်ႇၶႆႉ ၵိရိယႃႇ တၢင်းတူင်ႉၶိုင် ၶွင်ၵတ်ႉတႃးၶၶၼ်ႉၵေႃႈ တၵ်ႉလႆႈဝႆႉပိၼ် ၵိရိယႃႇ ပၸ်ူဝထၶၼ်းယဝ်ႈ။

8ႉ တႃႇၸွႆႈၸူႉထၼ်ႈလႆႈဝႃႈ ပိၼ်ၵိရိယႃႇပတ်ႉထုပၶၼ်ႇၶၶၼ်ႉ တေလႆႈဢၵ်ၶေႃႈထိမ်၊ တိုၵ်ႉ၊ ယင်းတိုၵ်ႉ ထိူဝ်းၶႆႉ ၵပ်းသိုၵ်ႇၸူဝ်ၶေႃႈ ၵိရိယႃႇၵေႃႈ။ ထိမ်တင်း "ယူႇ" ဢၵ်ၶေႃႈၶႆႉ ယူႇၵပ်းၸေႃႇ လင်ၵိရိယႃႇလိုၵ်ႇ၊ ၸေႃတ်ႇၵိရိယႃႇသေ ယူႇၸၢင်ဝၵ်ႉၵျလ်ိ ၶႆႉၵေႃႈ တၼ်ႈလၢတ်ႈလႆႈယူႇၵေႃႈ။

ၸေႃႇမၢၶၼ်ႈ – ၵိရိယႃႇၶေႃၶေႃ ဢၶၼ်လွတ်ႈဝိၸေတ်ႉ "ခဲ့သည်၊ ခဲ့ပြီ၊ လိမ့်မည်၊ အံ့၊ လတ္တံ့" ထိူဝ်းၶႆႉလိုၵ်ႇ၊ ထိမ်တင်း ဢၵ် ဝိၸေတ်ႉ "နေ" ၶေႃႈၶႆႉ ယူႇၵပ်းထပ်းၸေႃႇလင် ၵိရိယႃႇလိုၵ်ႇ ထိူဝ်းၶႆႉ ပိၼ်ၵိရိယႃႇပတ်ႉထုပၶၼ်ႇၶေ ၸွင်းယၢမ်းတိုၵ်ႉပိၼ်ယဝ်ႈ။

9ႉ တႃႇၸွႆႈၸူႉထၼ်ႈဝႃႈ ပိၼ်ၵိရိယႃႇဢတီႇတၶၶၼ်ႉ တေလႆႈဢၵ် ၶေႃႈ ထိမ် "**ပေႃး**"တူဝ်ၶႆႉ ၵပ်းသိုၵ်ႇၸေႃႇၶေႃႈၵိရိယႃႇလိုၵ်ႇ၊ ဢၵ်ၵိရိယႃႇ ၵမ်ႉ "**မေႃး**" "**ယဝ်ႉယဝ်ႈ**" သွင်တူဝ်ၶႆႉ သေတူဝ်သေတူဝ် ယူႇၵပ်းထပ်းၸေႃႇလင်ၵိရိယႃႇလိုၵ်ႇ၊ ယူႇၸၢင်ဝၵ်ႉၵျသေ တၼ်ႈလိုၵ်ႇထိူဝ်း ၶႆႉ ပိၼ်မေႃးၵိရိယႃႇ ဢၶၼ်ၸၢင်ႈၼၶေ ဢတီႇတယဝ်ႈ။

ၸေႃႇမၢၶၼ်ႈ – တေလႆႈဢၵ်ဝိၸေတ်ႉ "ခဲ့" တူဝ်ၶႆႉ ယူႇၵပ်း ထပ်းၸေႃႇလင်ၵိရိယႃႇသေ တၼ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

10။ တႃႇႁႂ်ႈပေႃးႁူႉၸႅင်ႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵိရိယႃႇ ၵၶေႃႇၵတၶၶဵင်ႉ တေလႆႈ ၵၼ်ၶေႃႈလိၵ်ႈ "တေ" တူဝ်ၶဵင်ႉ ယူႇၵပ်းလပ်း ၽၢႆႇၶေႃႈၵိရိယႃႇ သေ တႅမ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

ၽၢႆႇမၢၼ်း – "မယ်၊ မည်၊ အံ့၊ လတ္တံ့" တေလႆႈၵၼ်ဝိၽတ်ႉ လူဝ်းၶဵင်ႉ ယူႇၵပ်းလပ်းၽၢႆႇလင်ၵိရိယႃႇသေ တႅမ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

11။ ၶေႃႈႁၢင်ႈမူင်ႈဝၵ်ႉၵျၶဵင်ႉ ပိၼ် "**ယူႇ**" "**ယဝ်ႈ**" "**ယူႇယဝ်ႈ**" လူဝ်ႈၶဵင်ႉၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵိရိယႃႇ သုတ်းၶဵင်ႉယဝ်ႈ။

6၊ တွၼ်ႈၵိရိယႃဝိသေသၼ
ၶေႃႈႁၢင်ႈၶိူင်ႈၵိရိယႃ

ၶေႃႈၵၢၼ်မေႃပိုတ်ႇၵိရိယႃႇ ၼႂ်ႈပေႃးထၢင်ႇလႅင်ႈမၼ်း ၵမ်ႇၶႄၼ် ၶေႃႈၵၢၼ်ၼွတ်းၼႂ်ႈၵိရိယႃႇ မီးၼင်းယဝ်ႇမၼ်းၶႄၼ်၊ ႁွင်ႉဝႃႈ ၵိရိယႃႇ ဝိသေႇသၼ ၶေႃႈႁၢင်ႈၶိူင်ႈၵိရိယႃႇယဝ်ႈ။

လၢႆးတႅမ်ႈၵိရိယႃႇ ဝိသေႇသၼ သွင်လၢႆး

1၊ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ယူႇၽၢႆႇၼႃႈ ၵိရိယႃႇ။

2၊ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ယူႇၽၢႆႇလင် ၵိရိယႃႇ။

လၢႆးတႅမ်ႈမၢႆၶိူင်ႈ

မီး ...... သေၼလႆ + ၵိရိယႃႇ

ၵဝ် ...... သေၼလႆ + ၵိရိယႃႇ

တူဝ်ၼႄၶေၼ်းလမ်း

1၊ လၢႆးသၢင်ႇပၢင်ႇၶႅၵ်ႇ၊ မီးတၢင်းၵႂႃႇသေၼလႆ + ၼွၵ်ႉၵၢၼ်ယူႇ။

2၊ လၢႆးသၢင်ႇၶမ်းၶႅၵ်ႇ၊ ၵဝ်တၢင်းၽႂ်းသေၼလႆ + ၵိၼ်ၶဝ်ႈယူႇ။

3၊ လုင်းသၢမ်ၶႅၵ်ႇ၊ ၶၢၼ်ႉၵူဝ်လူဝ်သေၼလႆ + ၼွၵ်ႉၵၢၼ်ယူႇ။

4၊ ၶေႃင်းသိၵ်ႇမွၼ်းၶႅၵ်ႇ၊ ပႃးလွၵ်ႇပႃးၶေႃးသေၼလႆ + ၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈယူႇ။

သပ်းလႅင်း = "ၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈ" ၶေႃႈၵိရိယႃႇတၢင်းတူင်ႉၶိုင် ၶွင်ၶေႃင်းသိၵ်ႇမွၼ်းၶႅၵ်ႇ၊ မၼ်းပဵၼ်ၵူဝ်ဝႆႉ၊ ၵၢၼ်ဝႃႈၶႅၼ်၊ "ပႃးလွၵ်ႇပႃး ၶေႃးသေၼလႆ" ၶေႃႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼၶႅၵ်ႇ၊ ပိူင်းပၼ် ထမ်ၼွၵ်ႉပၼ်

ငလႈ "ၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈ" ၶေႃႈၵိရိယႃႇၼႆႉ ထၢင်ႇလႅင်ႈမႃးယဝ်ႈ၊ မီးႁႅင်း ယႂ်ႇမႃးယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼၼ် ၵူႈပဵၼ် ၶေႃႈၵၢၼ်လၢင်ႈမေႃပိုတ်ႇလႅင်ႈ ထႅင်ႈႁႅင်း ႁႂ်ႈၵိရိယႃႇ ၶႅၼ်းတိုဝ်းမႃးၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၵိရိယႃႇ ဝိသေႇသၼယဝ်ႈ။

တီႈတွင်း = ၶေႃႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ၵၢၼ်ယူႇၽၢႆႇၶေႈ ၵိရိယႃႇၼႆႉ ပေးယင်းဝႃႈ ၽၢႆႇလင်ၵိရိယႃႇလူၺ်၊ ၵိရိယႃႇၼမ်ႇလူၺ် ပႃး လပ်းမႃး "သေငလႈ" ၶေႃႈၼႆႉၼႆ တေလႆႈမၵ်းမၢႆဝႃႈ ပဵၼ်ၶေႃႈ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼယဝ်ႈ။

လၢႆးတႅမ်ႈ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ မၢႆသွင်

လၢႆးတႅမ်ႈမၢႆသွင်လမ်း တီႈၶေႃႈၼႄႇမဝိသေႇသၼၼၼ်ႉ ၵၢၼ် ၼွတ်ႈပဵၼ်သွင်တူဝ်သွၼ်ႉၵၼ်ႁူႇသေ တႅမ်ႈလႃတ်ႈယဝ်ႈ။ ၵမ်ႇၼၼ် ၵိရိယႃႇ + ဝႃႈ + ၼႄႇမဝိသေႇသၼ ဝႆႉၼႆၵေႃႈ လႆႈယဝ်ႈ။ ၶေႃႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ လူဝ်းၼႆႉလမ်း လႆႈဝႆႉၽၢႆႇလင်ၵိရိယႃႇယဝ်ႈ။

ၵိရိယႃႇ	+	**ၼႄႇမဝိသေႇသၼ**
ၵႂႃႇ	+	ၽႂ်းၽႂ်း
လႃတ်ႈ	+	လွႆးလွႆး
တႅမ်ႈ	+	ၼႅမ်ႉၼႅမ်ႉ
ၵိၼ်	+	ထူင်းထူင်း
မတ်ႉ	+	ၵူမ်းၵူမ်း

ၵိရိယႃႇ	+	**ဝိသေႇသၼ**
ၵႂႃႇ	+	ၽႂ်းဝႃႈၽႂ်းယဝ်ႈ။
လႃတ်ႈ	+	ၼႅမ်ႉဝႃႈၼႅမ်ႉယဝ်ႈ။
ၵိၼ်	+	ဝၢၼ်ဝႃႈဝၢၼ်ယဝ်ႈ။
ၼွတ်း	+	ထူင်းဝႃႈထူင်းယဝ်ႈ။
ၵိၼ်	+	ထူင်းငတႉထူင်းဝႃႈ။

ၵိရိယႃႇ + ဝိသေႇသၼ

ႁိတ်ႉ	+	ၸတႉၸတႉ
လၢတ်ႈ	+	ၸတႉၸတႉ
ပေႃႉ	+	ၸတႉၸတႉ
ၼႅမ်ႉ	+	သုတ်းသုတ်း
ၼႅမ်ႉ	+	သေပိူၼ်ႈ
ၼႅမ်ႉ	+	တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ
ၵိုၼ်း	+	ၼေႃႇၼေႃႇ
ယွၵ်း	+	ၼေႃႇၼေႃႇ
ႁၢႆႉ	+	ၸတႉၸတႉ
ႁၢႆႉ	+	သုတ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႈ။
ႁၢႆႉ	+	ဝႃႈႁၢႆႉယဝ်ႈ။

တူဝ်ၸၼေတူၼ်ႈၵႂၢမ်း

1. ဢၢႆးဢၢႆးၼႆႉ ပွၵ်ႈမႃး တီႈႁိူၼ်း ၽႂ်းၽႂ်းယဝ်ႈ။
2. ၼၢင်းၼမ်းၼွင်ႇၼႆႉ တႅမ်ႈလိၵ်ႈ ၼႅမ်ႉၸတႉၸတႉ။
3. ၼၢႆးမွၵ်ႇၵိုၼ်းၼႆႉ လၢတ်ႈၵႂၢမ်း သႅင်ယႂ်ႇၸတႉၸတႉ။
4. ၵဝ်ၶႂ်ႈ ၵိၼ်ၶဝ်ႈ ဝၢၼ်ဝႃႈဝၢၼ်ယဝ်ႈ။
5. ဢၢႆးၶမ်းၼႆႉ ပေႃးမၼ်းႁဵတ်းၵၢၼ် ႁဵတ်းၸတႉႁဵတ်းဝႃႈလူင်။
6. ဢေႃးၼၢင်းၼႆႉ ယွၵ်း ၼေႃႇၼေႃႇ။
7. မႃတူဝ်ၼႆႉ ႁၢႆႉ သုတ်းသုတ်း။
8. ၵၢႆႈဢၢႆး ႁဵတ်းၵၢၼ် ထိူင်းၸတႉထိူင်းဝႃႈ။

ၽၢႆႇမၢၼ်ႈ

လၢႆးတႅမ်ႈမၢၼ်ႈၼႆႉၸတႉဢမ်း (ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ+ၵိရိယႃႇ) ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ယူႇႁူဝ်ၼႃႈၵိရိယႃႇ မီးၼႆႉပိူင်လႅဝ်ၵူၺ်းယဝ်ႈ။

<u>ဂုဏ်ရည်ပြ</u> + <u>စွာ</u>			<u>ကြိယာဝိသေသန</u> +		<u>ကြိယာ</u>
ကောင်း	+ စွာ	=	ကောင်းစွာ	+	စကားပြော၏။
နှေး	+ စွာ	=	နှေးစွာ	+	လမ်းလျှောက်၏။
မြန်	+ စွာ	=	မြန်စွာ	+	အလုပ်လုပ်၏။
မှန်	+ စွာ	=	မှန်စွာ	+	လုပ်ကိုင်၏။

<u>ကြိယာဝိသေသန</u>	+	<u>ကြိယာ</u>
ကောင်းကောင်း	+	လုပ်ပါ။
မြန်မြန်	+	စားပါ။
မှန်မှန်	+	လုပ်ပါ။

<u>ကြိယာဝိသေသန</u>	+	<u>ကြိယာ</u>
ပျင်းပျင်းရိရိဖြင့်	+	စာရေးနေသည်။
ပေါ့ပေါ့ဆဆ	+	မနေရ။
သာသာယာယာ	+	စကားပြော၏။
ကောင်းကောင်းမွန်မွန်	+	နေထိုင်၏။
အလျင်အမြန်	+	စာရေး၏။
အပြင်းအထန်	+	စာကျက်၏။
အလေးအနက်	+	စဉ်းစား၏။
အမြတ်တနိုး	+	ထား၏။
အသာတကြည်	+	လက်ခံ၏။
တပင်တပမ်း	+	လာရ၏။
မဆုတ်မနစ်	+	ကြိုးစားပါ။
မဝတဝ	+	စားခဲ့၏။

<u>တူဝ်ၶႄတူၶၢင်ႈႁုမ်း</u>

၁။ ကလေးသည် ကျောင်းသို့ လျင်မြန်စွာ ပြေးသွား၏။
ကလေးသည် ကျောင်းသို့ မြန်မြန် ပြေးသွား၏။
လုၵ်ႈၵႂႃႇၶၢင်ႈၶၢင်ႉ လီၶၢင်ႈႁဵၼ်း၊ တီႈႁူင်းႁဵၼ်း ၽႆႈၽႆႈယဝ်ႈ။

၂။ အဖေသည် ဖြေးညင်းစွာ လမ်းလျှောက်နေ၏။
အဖေသည် ဖြေးဖြေး လမ်းလျှောက်နေ၏။
အဖေသည် ခပ်ဖြေးဖြေး လမ်းလျှောက်နေ၏။
ၵူႈၶႄႉ ပႆတၢင်းလူင်ယူႇ လွႆးလွႆးယဝ်ႈ။

၃။ လေမုန်တိုင်းသည် ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခတ်၏။
လေမုန်တိုင်းသည် အလွန်ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခတ်၏။
လူမ်းလၢင်းသင်းၶႄႉ ပတ်ႉပဝ်ႇလူင်ယူႇ ႁိူင်းဝူၼ်ႈႁိူင်းယဝ်ႈ။

၄။ အဒေါ်သည် ဈေးသို့ အလျင်အမြန်သွား၏။
ၼမ်ႈပုၼ်ႈၶႄႉ ၵူႈတီႈၵၢတ်ႇ ၽႂ်းၽႂ်းယဝ်ႈ။

၅။ မီးကို ပေါ့ပေါ့ဆဆ မလုပ်ကြနှင့်။
ယူႇဝႆႉၽိူၼ်း ႁၵ်းမဝ်မၢင်တုၢႉ။

၆။ မောင်မောင်သည် စာကိုမဆုတ်မနစ် ကြိုးစားကျက်၏။
ၸိူဝ်းၸိူဝ်း ၼတ်းလွင်ႈၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈယူႇ ပေႃးၵမ်ႇၵူၼ်ၵမ်ႇတူၼ်ႉယဝ်ႈ။

ၶေႃႈထၢမ်တွပ်ႇ တွၼ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေသၼ

1။ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ၵၢၼ်ဝႃႈၶႄႉ မၼ်းပွင်ႇဝႃႈသင် တွပ်ႇၼၼ်လူး။
2။ လၢႆးတႅမ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ မီးလၢႆမဵဝ်း ၵဝ်တင်း တူဝ်ၼၼ် သေတႅမ်ႈတွပ်ႇၼၼ်မေႃးလူး။
3။ လၢႆးတႅမ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ၽႃႇတႆးၼင်ႈ ၽႃႇမၢၼ်ႈ ႁဵတ်းႁူဝ် ပဵၼ်ႇၵၼ်သၢင်းလၢင်းၼၼ်လူး

တွၼ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ သုတ်းၶႄႉယဝ်ႈ။

7. တွၼ်ႈဝၵ်ႉၵျ = တုၼ်ႈၵႂၢမ်း

1.	ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈထၢမ်	=	မေးခွန်းဝါကျ
2.	ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈပၢၵ်ႈထၢမ်	=	ငြင်းဆိုမေးခွန်းဝါကျ
3.	ဝၵ်ႉၵျလႆႉၸိတ်ႈႁွင်ႉ	=	စေခိုင်းတိုက်တွန်းဝါကျ
4.	ဝၵ်ႉၵျပၢၵ်ႈ	=	ငြင်းပယ်ဝါကျ
5.	ဝၵ်ႉၵျႁၢမ်ႈတပ်ႉ	=	တားမြစ်ဝါကျ
6.	ဝၵ်ႉၵျယွၼ်းသူးငလႈၶေႃႈလႃႇ	=	ဆုတောင်း၊ ကျိန်ဆဲဝါကျ
7.	ဝၵ်ႉၵျဢုပမႃႇ	=	ဥပမာဝါကျ
8.	ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈထီႉပိၼ်ႈၵဝ်ႇ	=	တိုက်ရိုက်ပြောဝါကျ
9.	ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈသိုဝ်ႈ	=	ရိုးရိုးဝါကျ

1. ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈထၢမ်

“လၢႆ ၊ ငၶႄႇ၊ ႁႃႉ၊ ႁိုဝ်၊ ႁိုဝ်ႉ၊ ၵႃႈႁိုဝ်၊ လိူင်ႉႁိုဝ်၊ လိုဝ်ႉႁိုဝ်၊ ၸႂ်၊ လႆ၊ ဢၼ်လႆ၊ သင်၊ ဢီႈသင်၊ လိူင်ဝႃႈ၊ လွင်းဝႃႈ” လိုဝ်းၶႄႉ တႃႇတေႁပ်းသိုပ်ႇ ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈထၢမ်ယဝ်ႈ။

တူဝ်ၼႄမေၶင်းၵမ်း

1. လၢႆးၶမ်း မိူဝ်ႈမီးၵိုၼ်း လၢႆပၢၵ်ႇ။
2. ၶၢင်းၵွၼ်ႇၶႄႉၵေႃႈ တေၵႂႃႇယူႇငၶႄႇ။
3. လၢႆးလၢႆး တေၵႂႃႇႁႃၵႅၼ်းႁႃႉ။
4. လၢႆးလၢႆး မိူဝ်ႈတေၵႂႃႇလွမ်းႁဝ်းႁိုဝ်။
5. လၢႆးလၢႆး မိူဝ်ႈတေဢိၼ်ၶဝ်ႈႁိုဝ်ႉ။
6. ပပ်ႉလိၵ်ႈမိူဝ်ႈ လၢႆႈပၢၼ်ၵႃႈႁိုဝ်။
7. တေၵႂႃႇတၢၼ်းလိူင်ႉႁိုဝ် ႁဵတ်းပေႉၸႂ်ႈလႄႈ။

8. ပပ်ႉလိၵ်ႈၵၢၼ်လႂ် ပဵၼ်ၶွင်လၢႆးလၢႆး။
9. မႂ်းတေၵုႇလႂ်။
10. ပဵၼ်ၽႂ် ၵိၼ်ၶဝ်ႈယူႇ။
11. ၼေႃင်းၼေႃင်း ႁဵတ်းသင်ယူႇ။
12. လၢႆးလၢႆး ၵိၼ် ၵီႈသင်။
13. လိုင်ဝုႇ လၢႆးလၢႆး ၵုႇပွႆး။
14. လွင်းဝုႇ မႂ်းပဵၼ်ပူႇငၵႇ။

လၢႆးတႅမ်ႈၽၢႆႇမၢၼ်ႈ မီးသွင်မဵဝ်း

(က) အမေးပုဒ်မပါ "လော၊ လား" ရေးနည်း။
(ခ) အမေးပုဒ်ပါ "လဲ၊ နည်း၊ တုံး" ရေးနည်း။

(က) အမေးပုဒ်မပါ ရေးနည်း

၁။ သင်ထမင်းဆာသလား။ (လော)
၂။ ခင်ဗျားတို့ မန္တလေးကို သွားကြမလား။ (မည်လော)
၃။ မောင်မောင် သင် ထမင်းစားပြီးပြီလား။
၄။ မနက်ဖြန် အမေတို့ ရောက်ကြမည်လား။

(ခ) အမေးပုဒ်ပါသော မေးခွန်းဝါကျ

၁။ မည်သူသည် စာမေးပွဲ အောင်သနည်း။ (သလဲ)
၂။ ဘယ်နှစ်နာရီ ထိုးပြီးပြီလဲ။ (နည်း)
၃။ ဘယ်နှစ်နာရီ ထိုးပြီတုံး။
၄။ အမေတို့ ဘယ်မှာ (အဘယ်မှာ) တည်းခိုကြမလဲ။
၅။ အမေတို့ ဘယ်မှာ (အဘယ်မှာ) တည်းခိုကြမည်နည်း။
၆။ အမေတို့ ဘယ်မှာ (အဘယ်မှာ) တည်းခိုကြမည်တုံး။
၇။ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်နေ့ သွားကြမလဲ။
၈။ အမေတို့ ဘယ်တော့ ရောက်ကြမှာလဲ။

2. ဝၵ်ႉၵျပၢၵ်ႈထၢမ်

ၶေႃႈပၢၵ်ႈ + ထၢမ်	**ပြင်းဆို + မေးခွန်း**
ၵမ်ႇလႅၼ်ႈ + ႁႃႉ	မဟုတ်ဘူး + လား။ (လော)
ၵမ်ႇၵႂႃႇ + ႁိုဝ်	မသွားဘူး + လား။ (လော)
ၵမ်ႇၵိၼ် + ႁိုဝ်ႉ	မစားဘူး + လား။ (လော)
ၵမ်ႇၼွၼ်း + ၸၼေႃႇ	မအိပ်ဘူး + လား။ (လော)

တီႈတွင်း = တီႈၼႄႈလင် “ၵမ်ႇ -- ”ၼႆႉ ၵဝ်ၵိရိယႃႇ ၵၼ်လႂ်မႃးသႂ်ႇၵေႃႈလႆႈ လၢတ်ႈလႆႈ၊ တႅမ်ႈလႆႈယဝ်ႉ။

တူဝ်ၸၼေတူဝ်ၶၼ်ႈႁူမ်း

1။ လႆးလႆး ၵမ်ႇၵႂႃႇတီႈႁူင်းႁဵၼ်းႁႃႉ။
မောင်မောင် ကျောင်းကို မသွားဘူးလား။

2။ ယိင်းလႃႉ ၵမ်ႇတႅမ်ႈလိၵ်ႈႁႃႉ။
မလှ စာမရေးဘူးလား။

3။ ၵွပ်ႈသင် လိူဝ်းသူ ၵမ်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈ။
ခင်ဗျားတို့ ဘာကြောင့် ထမင်းမစားကြတာလဲ။

3. ဝၵ်ႉၵျလွင်ႉၽိတ်ႈႁႂွင်ႉ

“ၼလႈ၊ လူ၊ ၶႄႈ၊ လူၶႄႈ၊ ႁေၶႄႈ၊ လူႈ” လိူဝ်းၼႆႉ ၵပ်းသႂ်ႇဝၵ်ႉၵျ လွင်ႉၽိတ်ႈႁႂွင်ႉယဝ်ႉ။

ၽၢၵ်ႇမၢၼ်ႈ

“လော့၊ စမ်း၊ ပါ၊ ပါဦး၊ ပါရစေ၊ ပါစေ၊ စို့ ၊ ရမည်၊ ရမယ်” လိူဝ်းၼႆႉ ဝိႉလပ်းၽႆႈလင်ၵိရိယႃႇသေ တႅမ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႉ။

တူဝ်ၼၶေတူၶၼ်ႈႁူမ်း

1. ၵႂၶၼ်ၵၶၼ်ၽတ်းလွၵ်ၼလႄႈ။
   အစွမ်းကုန် ကြိုးစာကြလော့။ အစွမ်းကုန် ကြိုးစားကြပါ။
2. ၵၢဝ်ၶွၶၼ်ႉမႂ်းလူး။
   ဒုတ်သွားယူစမ်း။ ဒုတ်သွားယူပါ။
3. ထႂ်းထႂ်း မ်ႂ်းမႂ်းၵမ်းၶိုင်ႈလူး။
   မောင်မောင် မင်းခဏ လာစမ်းပါ။
4. ထႂ်းၵႂၶၼ်ႇ, မ်ႂ်းၵႂ်ႇမွၵ်ႇ, ၵ်ႂ်ႈၼမႈသူလူၶႄႈ။
   ညီလေး မင်းတို့အမေကို သွားပြောလိုက်ပါဦး။
5. ၵ်ၶၼ်းၽဝ်ႈ ပၶၼ်ၵ်ႂ်ႈၵူႈသူၼၵႃၶႄႈ။
   မင်းတို့အဖေကို ထမင်းပွဲ ပြင်ပေးလိုက်ပါ။
6. ၵႂ်ႇလႂ်ႈ ၵႂ်ႇၾၼ်းၾၼ်း။
   သွားချေ။ မြန်မြန်သွားစမ်း။
7. သိုဝ်ႇ... ၵ်ဝ်းတေသွၶၼ်ၶႄႈ။
   သင်တန်း စကြစို့။
8. မ်ႂ်းတေလီႈၵႂ်ႇၵူဝ်ႈ။
   မင်းသွားရမည်။

ၶႄႈလ်ႂ်ႉ ၶႃႉတီႈသၢမ်

ၵ်ႂ်ႈ -------- ၼလႄႈ။ ---------- ပါစေ။
ၵ်ႂ်ႈ -------- လူး။
ၵ်ႂ်ႈ -------- ၵိတ်းၶိုင်ႈ။

1. ၵ်ႂ်ႈလုၵ်ႈၵႂၶၼ်ႇၶွၶၼ်းၼလႄႈ။ ကလေးအိပ်နေပါစေ။
2. ၵ်ႂ်ႈမၶၼ်းၵႂ်ႇလူး။ သူသွားပါစေ။
3. ၵ်ႂ်ႈထႂ်းထႂ်းမႂ်းတီႈၵဝ်လူး။ မောင်မောင်ကို ငါ့ဆီလာပါလို့ပြောစမ်း။
4. မွၵ်ႇၵ်ႂ်ႈၼမႈၵ်ဝ်း သူင်ႇၼူဝ်းမႂ်း ၵိတ်းၶိုင်ႈၼႂ်ႈ။
   ကျွန်တော် အမေကို ပစ္စည်းပို့ပေးဖို့ ပြောပေးစမ်းပါကွယ်။

4. ဝၵ်ႉၵျပၢၵ်ႈ

ၵမ်ႉၵႂိတ်း = မလုပ်ဘူး (ပေ) (ချေ)
ၵမ်ႉၵူႉ = မသွားဘူး (ပေ) (ချေ)
ၵမ်ႉၵႂိတ်းလႆႈ = မလုပ်နိုင်ဘူး (ပေ) (ချေ)

တူဝ်ငခေတူခေင်ႈဂူမ်း

1. ထၢႆးထၢႆး ၵမ်ႉၵူႉ တီႈၵႂူင်းၵႂိခ်း။
   မောင်မောင်သည် ကျောင်းသို့ မသွားချေ။ (ဘူး၊ ပါ၊ ပေ)။

2. လိၵ်ႈခေႆ ၵဝ်ၶျုႈ တၢမ်ႈၵမ်ႉလွႈလူင်။
   ဒီစာကို ကျွန်တော်ရေးတာ မဟုတ်ဘူး။

3. ငမႈၵႂဝ်း ယင်းၵမ်ႉမျုး။ ကျွန်တော် အမေ မလာပါ။

“**ၵမ်ႉသူႈ၊ ၵမ်ႉပေျး၊ ၵမ်ႉပႆႉ**” တီႈလွၵ်းပဝ်ႉ ၸေႆႉလင် သၢမ်ခေျႈခေႆ ပေျးသွႉပခေ် ဂိရိယျုႉခႆ လိူဝ်းခေႆႉငေျႈ ပိၵ်ခေ်မျုး ခေျႈ ပၢၵ်ႈယဝ်ႈ။ ၵိၵ်ႉသမ်ႉ “**ၵမ်ႉလွႈ**” တီႈလွၵ်းပဝ်ႉခခေ်ႉ ပေျးသွႉ ပခေ်ခေါမ်ႉ သေၵခေ်သေၵခေ် ပေျးခႆ ပိၵ်ခေ်မျုးခေျႈပၢၵ်ႈခငေ်ႉၵဝ်ႉ ယဝ်ႈ။

တူဝ်ငခေ

1. ထၢႆးထၢႆးခေႆ ၵမ်ႉသူႈ (ၵမ်ႉပေျးသူႈ) တူလိုဝ်းငဝ်းတူင်ႉ။
   မောင်မောင်သည် ရုပ်ရှင်ကို သိပ်မကြည့်ပါ။
2. ခမေႉခေႆ ၵမ်ႉပေျးဂိခေ်။
   ဤရေသည် မသောက်လောက်ပါ။
3. ထၢႆးထၢႆး ၵမ်ႉပႆႉလုၵ်ႉ။
   မောင်မောင် မထသေးပါ။
4. ခေါင်းခမ်းမခေ်ႈခေႆ ၵမ်ႉလွႈငမႈၵႂၢင်ႉ။
   နန်းရွှေကြည်သည် တစ်ခုလပ် မဟုတ်ပါ။

5. ဝၚ်ႋဂျုဂၠာမ်ှတပ်ႋ

တုဲဂိုဲပေါးပ်ာ် "ဂိရိယုဲ"ဂၠာမ်ှတပ်ႋခခေၚ်ႋ ဒေါ်ဲခလေဲဂိရိယုဲ တၚ်းသ်ၚ်ှ ဘဝ်ဓေလှ "**ယုဲ၊ ယုဲပေ၊ ဘမ်ဲလံှ၊ ဘမ်ဲတပ်ႋ၊ ဘမ်ဲလူဝ်ဲ**"လိုဝ်းခ်ေႋ သေဘခ်ေသေဘခ် သ်ုဲပခ်ေခ် ပ်ာ်မေး ဓေလှဂၠာမ်ှတပ်ႋယဝ်ှ။

ဒေါ်ဲတိး	**ဒေါ်ဲမာခၚ်ှ**
ယုဲဂိတ်း	မလုပ်နှင့်
ယုဲပေဂုဲ	မသွားနှင့်
ဘမ်ဲလံှခဝ္ဓခၚ်း	မအိပ်ရ
ဘမ်ဲတပ်ႋလာတ်ှ	ပြောစရာမလိုပါ
ဘမ်ဲလူဝ်ဲတ်မ်ှ	ရေးစရာမလိုပါ၊ မရေးရ။

1။ လေါ်းလေါ်း မ်ုး ယုဲဂိတ်းဂှ်ႋ။
မောင်မောင် သင်မကောင်းတာကို မလုပ်နှင့်။
2။ ခၚ်းခၚ်း မ်ုးယုဲပေဂုဲ ဘာပ်ဲခမေ်ႋမာဝ်း။
နန်းနန်း သင်သည် ရွှေလီမြစ်တွင် ရေသွားမချိုးပါနှင့်။
3။ မ်ုးဘမ်ဲလူဝ်ဲလာတ်ှ ဒ္ဂိုဝ်းပ္ဂိုခၚ်ှ။
သူများအကြောင်းကို မင်းပြောစရာမလိုပါ။
4။ မ်ုးဘမ်ဲတပ်ႋထ်ၚ်ဂဝ်။
ငါ့ကို မငြင်းပါနှင့်။ ငါ့ကို ငြင်းစရာမလိုပါ။

ဓေလှဂၠာမ်ှတပ်ႋ ဂေါႋတိှသာမ်

ပေါးခ္ုဲလ်ုႋဂေါႋခဂိုၚ်ှ ဂၠာမ်ှတပ်ႋတာၚ်ဲဂေါႋခ် "**ယုဲဂိုဲ**" ဘဝ်တူဝ်ခ်ေႋ ယူဲဒေါ်ဲခလေှ ဂိရိယုဲသေ တ်မ်ှလာတ်ှယဝ်ှ။

ဒေါ်ဲမာခၚ်ှဇတႋလိုၚ် ဘဝ် "စေ၊ နှင့်" ခ်ေႋ ဂပ်းသ်ုဲဒေါ်ဲလၚ် ဂိရိယုဲဂၠာမ်ှတပ်ႋပေါးခ် ပ်ာ်မေးဓေလှဂၠာမ်ှတပ်ႋ ဂေါႋတိှသာမ်ယဝ်ှ။

တူဝ်ၔခမေခၣ်း

1。 ယျ့ၡ့ၣ်ႋ လုၢ်ႋကၠခၣ်ခဝ် မေၤ။
   ကလေးများကို မဆူညံစေနဲ့။

2。 ယျ့ၡ့ၣ်ႋလုၢ်ႋကၠခၣ့်ခဝ် ဘၢပ့်ခမေ့ၱ တီႋခမေ့ၱမၢဝ်း။
   ကလေးတွေကို ရွှေလီမြစ်မှာ ရေမချိုးပါစေနှင့်။

3。 ယျ့ၡ့ၣ်ႋလုၢ်ႋကၠခၣ့်ခဝ် ခိုခၣ်ႋတူခၣ်ႋမံၱ။
   ကလေးများကို သစ်ပင်ပေါ် မတက်ပါစေနှင့်။

6. ဝၢ်ၱဂျယွၢ်းသူး ၔလႋ ခေါ့လျ့

* လ၊ႋတ်မ်ႋသွင်ၵၢခၣ်

1。 ခ်ခၣ်းတေါႋ + ဂတ်ၱတၢး။ (ဘမ့်ခခေၣ်) ဂတ်ၱတၢး + ခ်ခၣ်းတေါႋ ---- သေဂမ်း။

2。 ၡ့ၣ်ႋ + ဂတ်ၱတၢး (ဂၢမ့်) ---- သေဂမ်း။

ၜေါ့မၢခၣ်ႋ = ၜေါ့လၣ်ဂိရိယျ့ ဂူႋဘခၣ်ဘခၣ်ခခေၣ်ၱ ပေး ဘဝ်တူဝ် "စေသတည်း၊ စေသော်၊ ပါစေပါလို၏၊ စေသား" လိုဝ်းခၣ်ၱ သ့်ခၣ် ပ်ခၣ်မး ခေါႋသူးယွၢ်းၔလႋခေါႋလျ့ယဝ်ႋ "စေရဲ" ခေါႋခၣ်ၱ ၔတၱလမ်း လ့်ၱတီႋခေါႋလျ့ ဂမ်ႋခမေယဝ်ႋ။

တူဝ်ၔခမေခၣ်းလမ်း

1。 သတ်ၱတဝျ့တၣ်းသၣ်ႋ ခ်ခၣ်းတေါႋ ၡ့ၣ်ႋဂၢၣ်းလွတ်ႋခ်ခၣ်သေဂမ်း။
   ၡ့ၣ်ႋဂၢၣ်းဂိ တၢၣ်းမိႋလ့်သေဂမ်း။ ၡ့ၣ်ႋဂၢၣ်း တၢၣ်းၷခၣ်လ့်သေဂမ်း။
   ၡ့ၣ်ႋဂတ်းယ်ခၣ်သေဂမ်း။
   သတ္တဝါအားလုံး ဘေးရန်ကင်းပါစေ၊ ကြောင့်ကြကင်းပါစေ။
   ဆင်းရဲခြင်းကင်းပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ။

2. ၯ်ခၚ်းတေၞ့ ၦ့ၥူ့ၦဝ်း ယူၭလီဂီခၚ်ဝၢခၚ်သေဂမ်း။
ၦ့ၥူ့ၦဝ်း ယူၭလီဂီခၚ်ဝၢခၚ်သေဂမ်း။
ဒို့အဘသည် ကျန်းမာချမ်းသာ ပါစေသား။

3. ၵွပ်ႇတၢၚ်းလီၥၚ်ခၚ်ႉၚလ့ ၦ့လိ့ၦွတ်ႇထိုၚ် ခၚိပ်ႉပၢခၚ်ၭသေဂမ်း။
ဤကောင်းမှုကုသိုလ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန် ရောက်ရပါစေ။

ဝၵ်ႉၵျ်ခေၞ့လၞၭ

1. ၦ့မခၚ်း တူၵ်းငေ့ၡ်ၢးသေဂမ်း။
သူ ငရဲ ကျပါစေ။

2. ၦ့မုိးတၢ်ၢလၞႉ သေဂမ်း။
မင်းသေခြင်းဆိုးနှင့် တိုးပါစေ။

3. ၦ့တၢ်ၢဂမ်းလီဝ်လၞ့ ပေၞးဂဝ်လိ့ဝၞ့။
ချက်ချင်းသေရစေရဲ့ ကျွန်တော်ပြောမိရင်။

7. ဝၵ်ၵျ်ၥုပမၞၭ

ခၚုိးဝၵ်ႉၵျ်ၥုပမၞၭခၚ်ႉ မီးဝံႉသွၚ်ၥခၚ်။ (1) ၥုပမၞၭခေ – ၯူၚ့ၚခေ ၥခၚ်ပူိခၚ့ၦူႉတၚ်းခမေ်။ (2) ၥုပမေယ ၯူၚ့လိ့ၥဝ် တၚ်ၵ့ တူဝ်ၥဝ်တၚ်ၵ့ ၥခၚ်ပူိခၚ့ၥမ်ၭၦူႉလၵ်းခမေ် ခၚ်ယဝ့။

တူဝ်တၚ်ၵ့မခၚ်း

ခေၞ့ခေၢၚ်းခေၢၚ်းခၚ်ႉ လိုခၚ့လီခေၞၭ ပေၞးခၚေၭ လူိခၚ်မူခၚ်း ယဝ့။ ခၚုိးခၚ်ႉ လူိခၚ်မူခၚ်းခၚ်ႉ ပူိခၚ့ၦူႉလၵ်းခမေ်ၚလ့ ပ်ိခၚ် ၥုပမၞၭ။ ခေၞ့ခေၢၚ်းခေၢၚ်းခၚ်ႉ ပူိခၚ့ၦူႉလၵ်းၥေၭၚလ့ ပ်ိခၚ် ၥုပမေၭယ တူဝ်ၥဝ်တၚ်ၵ့ယဝ့။

မိႈလၢႆးတၢၵ်မိႈသွင်ယိူင်ႈ

လၢႆးတၢၵ်မိႈမႃႇၶမိူင်ႈ

“မူၶ်ၶင်ႉ၊ လူင်ႉၶင်ႉ၊ ငၢႆးၶင်ႉ၊ ပေႃးၶင်ႉ ၸိင်ၶင်ႉ၊ ယူင်ႈၶင်ႉ” လူဝ်းၶဵ ပိၶ်ၶေႃႈလီႉ ၵုပမႃႈၶသေ ဝိႉၸႆႉၶေႃႈ ၵုပမႃႈၶ မူင်ႈၵၶယဝ်ႈ။

တူဝ်ၵၶတူၶ်ႈႁၢမ်းမၶ်းၸမ်း

1။ ၶေႃႈၵွၶ်ႉၶၢင်းၶၢင်းၶဵ ၼွင်ႉလိင်ယူႉ ပေႃးၶင်ႉ မွၵ်ႉၵႃးလဝ်းယဝ်ႈ။
မလေးရဲ့ မျက်နှာသည် နှင်းဆီပန်းကဲ့သို့(လို) အနီရောင်သန်းနေ၏။

2။ ၶေႃႈပြေးပိၶ်လဝ်ႈၶဵ လီမုင်ႈလီယိင်း ပေႃးမူၶ်ၶင်ႉလူၶ်မူၶ်းယဝ်ႈ။

3။ ၶမေႉၶဵ ၼုၶ်ႉယူႉ လူင်ႉၶင်ႉ လိၶ်လိင်ယဝ်ႈ။
ရေသည် မြေနီကဲ့သို့ နောက်ကျုနေ၏။

4။ ၼိတ်ႉၶဵ မေႃၶင်ႈႁွင်ႉယွင်ႉ ငၢႆးၶင်ႉ သၢင်ႉသီႈၶင်ႈယဝ်ႈ။
ဖါးသည် ခြသေ့ထိုင်နေသကဲ့သို့ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၏။

လၢႆးတၢၵ်မိႈမႃႇသွင်

ၶင်ႈလၢႆးတၢၵ်မိႈမႃႇသွင်ၶဵ မီႈဝိႉသွင်ဝၵ်ႉၵျယဝ်ႈ။ ဝၵ်ႉၵျႁူဝ်ၶေႃႈ ပိၶ်ဝၵ်ႉၵျ ၵုပမႃႈၶသေ ဝၵ်ႉၵျလူၶ်း(တုတိယ) သမ်ႉပိၶ်ဝၵ်ႉၵျ ၵုပမေႃႈယယဝ်ႈ။ တီႈႁူဝ်ၶေႃႈဝၵ်ႉၵျ ၵုပမေႃႈယၶၶေႉ တေလႆႈၵဝ် “**တေႃႈၶင်ႉ**” တူဝ်ၶဵ လဵႉတူဝ်းယဝ်ႈ။

1။ သၢင်ႉသီႈၶဵ မေႃၶင်ႈႁွင်ႉယွင်ႉယဝ်ႈ။ တေႃႈၶင်ႉၶၶေ ၼိတ်ႉ ၶဵႉၵေႃႈ မေႃၶင်ႈယဝ်ႈ။

2။ ၶူၵ်ႉယၢင်းၶဵ ၼၢဝ်သုတ်ႉလုတ်ႉဝိႉ တင်းတူဝ်ယဝ်ႈ။ တေႃႈၶင်ႉ ၶၶေ သႃႉၶူဝ်ႉၶၢင်းၵွၶ်ႉၶဵႉၵေႃႈၼၢဝ်သုတ်ႉလုတ်ႉဝိႉယူႉယဝ်ႈ။

3ႉ ၵၢင်ၵႂၢၼ်ၼႆႉ ၼွၼ်သွမ်ႇဝႆႉလိဝ်းငဝ်းယဝ်ႈ။ တေႃႈၼင်ႇၼၼ် ၼမ်ႉ ပၢင်ႇလၢႆႇၼႆႉၵေႃႈ ၼွၼ်သွမ်ႇဝႆႉၼင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႈ။

ၶေႃႈမၢႆၶၼ်ႈ = “ကဲ့သို့ ၊ သလို ၊ လို” လႆႈၵၢဝ်ၶေႃႈလိူဝ်းၼႆႉ သေတူဝ်သေတူဝ် ယူႇလႅပ်းၽေႃႇလင် ၵုပ်ႇမႃႇၼသေ တၢမ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႈ။

8ႉ ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈထီႉပိူင်ႈၵဝ်ႇ

ၶေႃႈၵႂၢမ်းၵူၼ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ၵၢၼ်မၢၼ်းလၢတ်ႈၵႂႃႇယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၼင်ႇႁိုဝ် ၵေႃႉထွမ်ႇပေႃးတေဢဝ်ႈလႆၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ၼိုၼ်းမီးလၢတ်ႈငၼ ပိူင်ႈၼင်ႇၵေႃႉငဝ်ႈငဝ်ႈ မီးလၢတ်ႈငၼၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၶေႃႈထီႉပိူင်ႈၵဝ်ႇ ၼႆယဝ်ႈ။

ၵတ်ႉတၢႆး + လၢတ်ႈဝႃႈ(မွၵ်ႇဝႃႈ၊ ၼီႈငၼဝႃႈ) + ၵႂၢမ်းၵေႃႉပထမ

1ႉ ၵူႈႁဵၼ်း မွၵ်ႇဝႃႈ “ၵိူဝ်ႈမိူဝ်းပွၵ်ႈမိူၼ်းႁိူၼ်း” ၼႆၵူဝ်ႈ။
ဒို့အဖေက ပြောလိုက်တယ် “မင်းအိမ်ပြန်ပါလို့”။ “မင်းအိမ်ပြန်ပါလို့” ဒို့အဖေက ပြောလိုက်တယ်။

3ႉ ၼူးသွၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ “ပေႃးမိူဝ်းၶတ်းလႅၼ်ၼႆ မိူဝ်းတေလႆႈထီႉၼိုင်ႈ ၵူဝ်ႈ” ၼႆဝႃႈ။
ဆရာကပြောလိုက်တယ် “အကယ်၍ မင်းကြိုးစားရင် ပထမရနိုင်သတဲ့ကွယ်”။

4ႉ မူဝ်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ မႄလိၼ်တူဝ်ၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ဝၼ်လၢပ်ႇၵၢဝ် မၢၵ်ႇမူၼ်ႈ သေ ႁွပ်ႈၵမ်ႇၼိုတ်းငလႈ လၢတ်ႈဝႃႈ “မၢၵ်ႈမူၼ်ႈၼႆႉ သူမ်ႈၼႃႇ ငတႉလူင်”ဝႃႈၼႆ ပႆႈၵႂႃႇယဝ်ႈ။
တနေ့တွင် မြေခွေးတစ်ကောင်သည် သရက်ပင်ပေါ်က သရက်သီးကို ခုန်ဟပ်လိုက်ရာ မမှီသဖြင့် “ဤသရက်သီး သိပ်ချဉ်လွန်းတယ်”ဟူ၍ ဆိုပြီး ဖဲသွားလေ၏။

9. ဝၵ်ႉၵျၶေႃးသိုဝ်ႈ

ဝၵ်ႉၵျၶေႃႈသိုဝ်ႈၵၢၼ်ဝူႈၶႄႉ ပႅၼ်ဝၵ်ႉၵျ ၵၢၼ်လွတ်ႈသေ လိူဝ်းပူၼ်ႉမႆးပ်ႅတ်ႇလိူဝ်ႉၶၶႅၼ်ႉယဝ်ႈ ပႅၼ်ၶေႃႈၵူၢမ်းပႆသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈယဝ်ႈ။

1ႉ ၵၢႆႈလၢႆးၶႄႉ ၵူႈတီႈၵျူင်းၵျ်ၶၢင်း မိူဝ်ႈၵၢင်ၶၢႆး။
မောင်မောင်သည် ကျောင်းသို့ မနက်အချိန်တွင် သွား၏။

2ႉ လၢႆးၶမ်းယီးၶႄႉ ပႅၼ်ၶူးသွၼ်ၵျေႃႉၶိူင်ႈယဝ်ႈ။
မောင်ခမ်းယီသည် ကျောင်းဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်၏။

3ႉ ငမ်ႈၵျဝ်း ၵျူင်ၶဝ်ႈၽၢၵ်း တီႈၵျူၶၢင်းယူႉ။
ဒို့အမေသည် အိမ်မှာ ထမင်းဟင်း ချက်နေ၏။

တွၼ်ႈဝၵ်ႉၵျ သုတ်းၶႄႉယဝ်ႉ။

8ႉ တွၼ်ႈၽိုၵ်းပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ

ၶႂ်တႃႇၸ

တွၼ်ႈၼႆႉ တေၸႄႁူဝ်ႉ လႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇလူးႁွၼ်ႉ။ ပိုင်လူင်မၢၼ်း ဝႆႉတႆး၊ မၢၼ်ႈ၊ ၵိင်းၵိတ်း ပိၼ်ႇယိူင်ႇသေ တေသပ်းလႅင်းၼၼ်ႉ။ ၽႂ်ႇ ပႃႇလိၵ်ႈ ပႃးဝႆႉၵိတ်းၵိတ်းယူႇ။

လႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇၼႆႉ ပိၼ်ၵၢၵ်ႇသေႃး တႃႇၶွင်ႈပွင်ႇလႅၵ်ႈလူးၼၼ်ႉ ၽႃႇသႃႇၼိုင်ႈၸလႄႈၽႃႇသႃႇၼိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၵၼ်မေႃလႆႈ ၽႃႇသႃႇၼမ်ၼႆႉ လၢင်ႈၵိတ်းၵႂ်ႈ ၽွၼ်းလီတင်းၼမ်၊ ၵူႉမေႃလႆႈ ၽႃႇသႃႇၵူမ်ႈပိုၼ်ႈသေ ပိၼ်ၵၢၼ်ၼမ်ႉလွင်ႈ ၼိူင်ႈၼႄႈၵၢၼ်ပႆးမၢၵ်ႈမီးယဝ်ႉ။ ပိၼ်တၢင်းၼမ်ႉတၢင်းလွင်ႈ တႃႇလဝ်ႈၵဝ်ႇ လီႈၵူႉလီႈလိမ်းၵၢရသႃႇ လိၵ်ႈလႆးပိုၼ်ႈ လိုဝ်ႈၼိုၼ်ႈယွင်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပိုင်လူင်မၢၼ်းလမ်ႉ ၼိုင်ႈၵူႈ လိုဝ်ႈမီးဝႃႇသၼႄ ၼိုင်ႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇၼဝ် ၵူႉလွင်ႈလႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ လီလီသေ တေမီးၼမ်ႉၵတ်ႉ ထၢင်ႇၵၢင်ႈၼိုင်ႈပိၼ်ႇ ၼိုင်ႈတၼ်ႈသေၼလႈ ပိၼ်မႃး ၵေႉမီးတၢင်းထူပ်းၼမ် — ယိၼ်ႉယႂ်ႇ ၼိုင်းလွင်ႈ ပိၼ်ႇလိၵ်ႈပိၼ်ႇလၢႆးယဝ်ႉ။ ၵၼ်ႁဝ်းတေလိႈပိၼ်ႇပိၼ်ႁိုဝ်ႇ ၽႂ်ႇတႆးၼႆႉ လမ်ႇလွင်ႈၼႄႇ။ ႁွပ်ႈဝႃႈ ပပ်ႉလွင်ႈထမ်ႇမလွင်ႇ၊ ၽႂ်ႇလေႃးၵလွင်ႇ ၽႂ်ႇတႆးႁဝ်း ယင်းတိုၵ်ႉတေလိႈ လုၵ်ႉတိုႈ ‘သုၼ် - 0’ ၼႆႉသေ ၼပ်ႉၼိုင်ပိၼ်ႇတၼ်ႈ ၵေႇသၢင်ႈ ၵူႈလိၵ်ႈလႆးႁဝ်း ၼိုၼ်ႈႁူႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၽူႈတၼ်ႈလိၵ်ႈ ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ “တႆးႁဝ်း မီးလၼ်ႉထၢၼ်ႈလိၵ်ႈ၊ မီးလႆးလိၵ်ႈ - သတ်ႉတႃႇ Grammar တၼ်းၼိုတ်းပိုၼ်ႈသေ ႁုမ်ႉလွၼ်ႈထၼ်ႇ လီႈ ၼိုင်းလွင်ႈပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇလီလီ ထိုင်တီႈယူႇ” ၼႆႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈသင်ၼလႈ ႁတ်းဝႃႈၼႆ ႁွပ်ႈဝႃႈ ၽူႈတၼ်ႈလိၵ်ႈ မီးတၢင်းတူဝ်ထူပ်းမႄးသေ ၵူႉဝႃႈ ႁဝ်းမီးလႆးပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ တၼ်တိုႈတေႃးလီ၊ သမ်ႉလၢင်ႈသပ်းလႅင်းၼၼ်ႉၼၼ် လီႈ၊ မိူင်ႇၵၼ်လီႈ လွမ်းၼၢင်ႇ လႆး Grammar-သတ်ႉတႃႇ မီးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လ်ႃးပိခ်,ၽျ,သျ,

ၽ်ႃ,တ်း ⟷ ၽ်ႃ,မာခ်; ⟷ ၽ်ႃ,ဢိင်း

ဝျ,ထင်,ႁ သွ့်;ဂွမ်းႁဝ်;ယိူင်;

1. ခေါမ်,
2. တာင်ခေါမ်,
3. ဝိၽတ်ႉ ခေါမ်,
4. ခေမဝိသေသခ - ချေ;ၵျင်;ခိူင်;ခေါမ်,
5. ဂိရိယ,
6. ဂိရိယ,ဝိသေသခ - ချေ;ၵျင်;ခိူင်;ဂိရိယ,
7. သမ်,ပခ်,ထ - ချေ;ထာင်;ဂပ်း
8. ချေ;တိုခ်,
9. ချေ;ထိမ်

သွ့်;ဂွမ်း မီးဂဝ်;ယိူင်;ယဝ်;။ ဂွပ်;သင်ဇလ; ၵဝ်းတိုဝ်းသွ့်;ဂွမ်း ဂာခ်မခ်းမိူခ်ဂခ်တင်း Eight Parts of Speech ခခေ်ႉလျ,။ တျ, တေလီ; ၵွင်ႉဝျ; 'တူခ်;' ခခေ်ႉ ဂီ;သင်ဂေ;ယဝ်ႉ တေလီ;မီး ဂိင်,သွ့်;-ချး မခ်း ပျးလွမ်းဝီႉ။ ၵၢၵ်;မခ်း၊ လမ်းမခ်း၊ ဂိင်,ချးမခ်း၊ ၽိူဝ်မခ်းထိူဝ်း ခီႉ မျးၵူမ်;ဂခ်သေ ၵဝ်းၵွင်ႉဝျ; 'တူခ်;မီႉ - တူခ်;မီႉပူၵ်,၊ မီႉမွင်' ထျႉဂျ,။ သွ့်;ဂာခ်ဝျ;ခီႉ မခ်းတိုခ်းပိခ် ခိူင်;ဂပ်းတူခ်;ယဝ်;။ ဂာမ်,ပျး ဂာမ်,မီး။ တေျ;လီးခီ တျ,တေပိခ်မျး ချေ;ဂွမ်း ဂာခ်လွင်ႉတိုဝ်းယူ, ခွင်းဂူ; ၽျ,သျ,ဂွမ်းလာတ်;ခခေ်ႉ တေလီ;ဂာဝ်သွ့်;ဂွမ်း မျးဂပ်းလပ်းဂခ်သေ ဂေ,ပိခ် တူခ်;ဂွမ်း - ဝၵ်ႉဂျ - sentence မျးယဝ်;။

ဂျ;ပိခ်တူခ်;ဂွမ်း တေလီ;ပျး ဂိင်,သွ့်;ဂွမ်း တင်းဂဝ်;ဂာခ်ဇတႉ ဂာမ်,လွင်;ခင်,ဂဝ်,။ တီ;ထျမ်ႉဂေ,သုတ်းမခ်း တေလီ;ပျး သွင်ဂိင်,သွ့်; ထိူင်ႉခင်,ဝျ; 'ဂဝ် ဂျ,၊ ဂဝ် ဂိခ်'ခီ။ ဂဝ် ဂိခ် ခဝ်;ခီႉ မီးဝီႉ သွ့်;ဂွမ်း သာမ်ဂာခ်။ ဂာခ်ခီႉ ပိခ်ၽျ,သျ,တီးၵဝ်းဂူလ်း။ ဂိင်းဂိတ်းဂေ; မိူခ်

ၵၼ်။ ၽိူဝ်ႇမၢၼ်ႈၼတႃႉ ငါ ထမင်း စား၏/တယ် ၼႆ မီးသွႆႈၵႂၢမ်း သၢမ် ၵၼ်။ ပေႊတၢင်ႈဝႃႈ 'ငါသည် ထမင်းကို စား၏' ၼႆ မီးသွႆႈၵႂၢမ်း သီႇၵၼ်= ၶေႃမ်ႇ၊ ဝိၽတ်ႉၶေႃမ်ႇ၊ ၵိရိယႃႇ၊ ဝိၽတ်ႉ ၵိရိယႃႇၼႆ သီႇယိူင်ႈ ၵၼ်ၵူမ်ႈ ၵၼ်။ ပေႊၵဝ်ပႃႇလိဝႃႈလိူင် မီးသွႆႈၵႂၢမ်း သီႇၵၼ် မူၼ်တင်း မၢၼ်ႈယဝ်ႈ။ ၵူလ်းၵႃႈ တေမူၼ်ၵၼ်ၵူႈတီႈ လိူင်ႉၶင်ႇၼၶမေႊၼႆႉၼတႃႉ ၵမ်ႇလွႆႈၶင်ႇ ၵဝ်ႇ။ ပေႊလဝ်ႈၵဝ်ႇ လိပ်ႈၵၼ်းတူလ်း လီးပိၼ်ႇၽေႇသႃႇလွႆ၊ သတ်ႉတႃႇ မၢၼ်ႈ၊ ၵိင်း၊ ပႃႇလိလွႆ တၵ်းတေမေလၢၵ်ႇၵႂႃႇ ၵၢင်းၵူလ်းလီးယူႇ။

ၽူႈတၢင်ႈသတ်ႉတႃႇၼႆႉၼတႃႉ ၵၼ်ထိူင်ဝႃႈ ၽိူဝ်ႇတႆးၵဝ်း မီးသွႆႈၵႂၢမ်း ၵဝ်ႈယိူင်ႈၸိူင်ႈလွႆႉ၊ ပေႊလွႆႉ ၵူမ်ႇထူၼ်ႈလီႈ ၶွင်ႈၵႂၢမ်းတႆးၵဝ်း၊ ၽေႇသႃႇၵႂၢမ်း လၢတ်ႈ ၵဝ်းယူႇၼႆယဝ်ႈ။ ၽိူဝ်ႇမၢၼ်ႈၼတႃႉ တေမီး **9/10** ယိူင်ႈၼလႈ ၽိူဝ်ႇၵိင်းၵိတ်ႉ သမ်ႉမီး **8** ယိူင်ႈ ၵမ်ႇပႃးၶျေႈလိမ်။ ၽိူဝ်ႇပႃႇလိၼတႃႉ မီးပတ လူင် **4** ယိူင်ႈ = ၼေႇမ၊ ၵႃချတ၊ ၵုပသၵ်ၵ၊ ၼိပႃတ (ၶေႃမ်ႇ၊ ၵိရိယႃႇ၊ ၵုပသၵ်ႉၵ၊ ၼိပႃႇတ [တႆး= ၵုပသၵ်ၵ တင်း ၼိပႃတ ၵွင်ႉဝႃႈ ၶျေႈလိမ်]) သီႇယိူင်ႈလိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႈ။

တၢင်ၶေႃမ် တင်း ၼေႇမဝိသေသၼ ၶဝ်ႈပႃးၶွင်ႈလုမ်းၼိူင်ႈ။ သမ်ပၼ်ထ-ၶျေႈလၢင်ႈၵပ်း - conjunction ၊ ဝိၽတ်ႉ၊ တင်းၵိရိယႃ ဝိသေသၼ ၼလႈတင်းတၢင်ႇလိူဝ်း ၵၼ်ၵမ်ႇလၵ်ၼ်ႈၵပ်း ပတမႃႇလႃႇလီႈ[1] ၶဝ်ႈပႃးၶွင်ႈလုမ်းသီႇယဝ်ႈ။[2]

ၵၼ်လီႈၵဝ်တင်း သွႆႈၵႂၢမ်း ၶွင်လီၼိူဝ်းသေ တၵ်ႈတီးၵၼ်ၼႆႉ ၵွပ်ႈဝႃႈ မၼ်းလမ်ႇလွင်ႈသေ သမ်ႉၶွႆႈၵွႆႈၵူႉ လီးတၵ်ႈတီးၵၼ်ၼလႈ လင်ႇ ပေႊလီႈတၢင်ႈၼၶၵၼ်၊ သပ်းလၵ်ႈၼၶၵၼ်တီႈၼႆႉယဝ်ႈ။

---

[1] ၵႃႈပၵ်ၼ်ၶေႃမ်ႇ, တၵ်းလီႈလၵ်ၼ်ႈလွမ်း ဝိၽတ်ႉ သိပ်းသီႇၵၼ်သေ ၼၽပၵ်ၼ်တႃႇလၢတူဝ် လိူင်ႉၶင်ႇ, (**1.** ပုရိသော၊ ပုရိသာ **2.** ပုရိသံ၊ ပုရိသေ **3.** ပုရိသေန၊ ပုရိသေဟိ/ဘိ **4.** ပုရိသဿ၊ ပုရိသာနံ **5.** ပုရိသသ္မာ၊ ပုရိသမှာ၊ ပုရိသာ၊ ပုရိသေဟိ/ဘိ **6.** ပုရိသဿ၊ ပုရိသာနံ **7.** ပုရိသသ္မိံ၊ ပုရိသမှိ၊ ပုရိသေ၊ ပုရိသေသု **8.** ဘော ပုရိသ၊ ဘဝန္တော ပုရိသာ) သိ ယော၊ နံ ယော၊ နာဟိ သနံ၊ သ္မာဟိ သနံ၊ သ္မိံ သု ဝိၽတ်ႉ **14** ၵၼ်။ ၽိူဝ်ႇၼႃႈ ၵေဝလၼ်၊ ၽိူဝ်ႇလင် ပၵူဝလၼ်။

[2] New Pali Course, P.3

မိူဝ်ႈၵၢၼ်ၶေႃႉၶိုင်ႈ တေၸတ်ႇၵိုတ်းၵၢၼ် တႅမ်ႈပိုၼ်ႇၽေႇသုႇၼႆႉ ထုၵ်ႇလီလႆႈႁူႉလွမ်း လၢႆးသတ်ႉတႃႇ ၼွင်ၽေႇသုႇႁဝ်းၸလႈ ၼွင်ႈၽေႇသုႇပိူၼ်ႈ ၵၢၼ်လဝ်ႈႁဝ်ႇလိူၵ်ႈဝိႉၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ပေးႁူလ်း ႁူႉၽေႇသုႇသေ သမ်ႉၵမ်ႇ ႁူႉလၢႆးသတ်ႉတႃႇလိုင် မၼ်းယၢပ်ႇတႃႇတေပၼ်မႄး ၼႄးပိၼ်ႇၼမ်ႉ ၵၢၼ်ပွင်ႇလွင်ႇလီႁၼ်သေ သမ်ႉတေၵမ်ႇပၼ် တၢင်းႁၢၼ်ႉလွင်ႇ ၼိူဝ်လိၵ်ႈလဝ်ႈႁဝ်ႇ ပိၼ်ႇယဝ်ႈ။ ပေးပိၼ်ၼႂ် မၼ်းၵမ်ႇလၢင်ႈပၼ် မီးယိၼ်ႉဝႃႇသၼေ တႅမ်ႈ ပိၼ်ႇၽေႇသုႇလႆႈ။ ႁၢၼ်ၵၢၼ်လွင်ၶေႈလီယဝ်ႉ မိူဝ်ႈလွင် လဝ်ႈႁဝ်ႇႁတ်ႉၼၼ်ႇ၊ ႁျၢင်ႇလူင်ႉလီမႄးႁွၼ်ႇ ႁဝ်းလင်ႇတေလၢင်ႈၼဝ်ႈလွင်သေ မီးဝႃႇသၼေ မီး ယိၼ်ႉလႆႈယဝ်ႈ။ ႁၢၼ်ပိၼ်ႇၵၼ်းၽေႇသုႇၼႂ်ႉ မၼ်းၵိဝ်ႇႁပ်းႁၼ် ၽိူဝ်ႇႁူႉ ႁၼ် လၢႆးသတ်ႉတႃႇၼတႉၼတႉ။ ပွႇပိတ်ႈ တၢင်းႁူႉသတ်ႉတႃႇၼႂ်ႉသေ မၼ်း ၵမ်ႇမီးလၢႆးသပ်းလိၵ်းၼၶႁၼ်၊ ႁူလ်းတေလႆႈပိၼ်ႇလွမ်း ပိၼ်ႈၼင်ႇ လဝ်ႈႁဝ်ႇပွင်ႇလွင်ႇလႆႈ ၼၼ်ႉႁူလ်းယဝ်ႈ။

လၢႆးပိၼ်ႇလိၵ်ႈၼႂ်ႉ တီႈၵိပ်ႈမၼ်း မီးသွင်ယိူင်ႈ။ ၵၢၼ်ၼိုင်ႈၼႂ်ႉ ပိၼ်ႇလွမ်းၼင်ႇ လဝ်ႈႁဝ်ႇပွင်ႇလွင်။ လၢႆးၵမ်ႇလွမ်းတူၼ်ႈငၢမ်း- sentence ႁပ်းတၢမ်းႁၼ်ငူ။ လၢႆးလူၵ်းႁၢင်ႇယုၵ်ႉယၢင်ႇသေ ပိၼ်ႇငူႇၼလႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈ ၵဝ်ၼေႈမုၼ်း(လွင်ႈတၢင်း-facts)မၼ်း ၼပ်ႉတၢမ်းမိူၼ်လွမ်းလီႈ မိူၼ်ၼင်ႇ ပပ်ႉငဝ်ႈ(လိၵ်ႈပိူၼ်ႈမီးဝိႉ) ၵၢၼ်ႁဝ်းၵိင်ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ မၼ်းလၢင်ႈပိၼ်မႄး လီႈ ၼေႈမုၼ်းတၢင်းတွင်ႈ မႄးယူႇၽိူဝ်ႇၼိူဝ်၊ ၽိူဝ်ႇၼိူဝ် ငူႇပိၼ်တၢင်းတွင်ႈယူႇ။ လင်ႇဝႈ မၼ်းပိၼ်ငူႇ လၢႆးလူၵ်းႁၢင်ႇယုၵ်ႉယၢင်ႇယဝ်ႈ။

လၢႆးပိၼ်ႇထိင်ႈ ၵၢၼ်ၼိုင်ႈလမ်း ပိၼ်ႇလွမ်းႁူႈတူၼ်ႈငၢမ်း ႁပ်း တၢမ်းႁၼ်ငူႇ လွမ်းလၢႆးသတ်ႉတႃႇႁဝ်းယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႂ်ၼလႈ လၢႆးပိၼ်ႇၵၢၼ် ၼႂ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇၵဝ်ၼေႈမုၼ်းၼဝ် (facts) ၼၢမ်ႈႁၼ် ယူႇပွတ်းတွင်ႈ ပွတ်း ၼိူဝ်။ မၼ်းတိုၼ်းၼပ်ႉတၢမ်းႁၼ်လီသေ ၵိပ်းၵဝ်လၢႆႈၼေႈမုၼ်း (လွင်ႈ တၢင်း) ႁုမ်ႇထူၼ်ႈလီယဝ်ႈ။ တီႈၼႂ်ႉ ပေးၵမ်ႇႁူႉ လၢႆးသတ်ႉတႃႇ တင်းသွင် ၽိူဝ်ႇ(ပိူၼ်ႈ၊ ႁဝ်း)ပေးၼႂ် မၼ်းၵမ်ႇလၢင်ႈငူႇလီႈ။ ပေးႁူလ်းႁူႉၼွင်ပိူၼ်ႈ (ၽိူဝ်ႇပိူၼ်ႈ)သေ ၵမ်ႇႁူႉၽိူဝ်ႇႁဝ်းၼႂ် မၼ်းတေႉၼတႉလီႈသေတႃႉ မၼ်း တေမိူၼ်ၼင်ႇ လေႉမီးမၢၵ်ႇလေႉၽိူဝ်ႇလိူဝ်ၼၼ်ႉၼလႈ တေငူႇယၢပ်ႇယူႇ ယဝ်ႈ။

လီၢ်းပိၼ်ႇၽေႃႇသႃႇ ၵၢၼ်တေသပ်းလႅင်းၵၼ်ၵူႈၶၼ်ႉ တေၵိုင်ၶိူဝ် တၢင်းႁူႉသတ်ႉတႃႇသေ သပ်းလႅင်းလွမ်းသွႆႈၵၢမ်းၵဝ်ႈတွၼ်ႈ(ယိူင်ႈ) ၵူႈသေ ၵွၼ်ႇ။ ၵူၺ်းၵႃႈ တေၵၢဝ်ႇတီႈၼပ်ႈၼပ်ႈသေ သပ်းလႅင်းၶႄၶေၼ် မိူၼ်ၶင်ႇ ႁဝ်းပေႃးႁူႉဝႃႉ သတ်ႉတႃႇၽႅဝ်ႇၶိုင်ႈၶၶၼ်ႉၵွၼ်ႇ။

(1) တွၼ်ႈၶေႃမ်ႇ လႄႈ (2)တၢင်ၶေႃမ်ႇ

ၽူႈၵၢၼ်ပေႃးႁူႉ လီၢ်းသတ်ႉတႃႇၽွင်ႈယဝ်ႉၶႄႉၼၼ်ႉ ပေႃးႁူႉလွင်ႈ ၶေႃမ်ႇ၊ တၢင်ၶေႃမ်ႇယဝ်ႉလႄႈ ၵမ်ႇသပ်းလႅင်းၶႄၶၢဝ်ႇယဝ်ႈ။ ပေႃးပီႇႁူႉၶႄႉ ၼ်ၶၼ်းတေႃႈ လိပ်ႈၵိၼ်းသတ်ႉတႃႇတီး မိူဝ်ႈပီ **1980** လႄႈ သတ်ႉတႃႇတီး + မြန်မာသဒ္ဒါ မိူဝ်ႈ **1988** တႃႉ။

(3) တွၼ်ႈဝိၽတ်ႉၶေႃမ်ႇ

ဝိၽတ်ႉၶေႃမ်ႇၶႄႉ မီးၵူႈ

1. ဝိၽတ်ႉ ၵတ်ႉတႃး
2. ဝိၽတ်ႉ ၵမ်ႊ
3. ဝိၽတ်ႉ ၶေႃႈလွႆႈ - karana - အသုံးခံပြပုဒ်
4. ဝိၽတ်ႉ ၶေႃႈႁပ်ႉ - sampadAna - လက်ခံပြပုဒ်
5. ဝိၽတ်ႉ ၶေႃႈၵွၵ်ႇ - apAdAna - ထွက်ခွါရာပြပုဒ်
6. ဝိၽတ်ႉ ၵပ်းၶွင်လဝ်ႈ - sAmi - ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြပုဒ်
7. ဝိၽတ်ႉ ၶေႃႈၶႄတီႈ - okAsa - နေရာပြပုဒ်
8. ဝိၽတ်ႉ ၶႄႁိုၵ်းၵၼ် - sahAdiyoga - ယှဉ်တွဲပြပုဒ်
9. ဝိၽတ်ႉ ၶေႃႈလိူၵ်ႈထွၼ် - niddhAraBa
   - ထုတ်ဆောင်ရာပြပုဒ်
10. ဝိၽတ်ႉ ပၼ်ႈလဝ်ႈ - tadattha sampadAna
    - ရည်စူးချက်ပြပုဒ်
11. ဝိၽတ်ႉ ၶႄၶႃဝ်းတၢင်း၊ ယၢမ်း - accanta saMyoga
    - အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်

ၶႂင်ႈၵႂၢမ်းတီးႁဝ်းၶႆႉ မၼ်းၵေႃႈ တိုၼ်းမီးသႅၼ်ႇဝ ဝႆႉတေႃႉ တင်း ၶေႃမ်ႉ ၵိုၵ်းၵၼ်ယူႇ။ ၵူၼ်းၶႃႈ မိူဝ်ႈႁဝ်းပီႉလိၵ်ႈၵႂၢမ်း ႄၵ်သႃႉၵႂၢမ်းႁဝ်း ၶၼ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႉၵႂၢႉၶႃႈ ၵၼ်လွၵ်ႇပိၼ်ၶေႃမ်ႉ၊ ပိၼ်ဝႆႉတေႃႉသေ ၼဝ်သမ်ႉ ပိၼ်မႃး ၼေႃႈသင်၊ ပၢႆသင် လိူင်ႉၶင်ႇတၼ်ႇၼၶဝႆႉ ႄၼႆ,တၢင်းၶိူဝ်ၶႆႉ။ မၢင်တီႈ မၢင်ၼေႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႉလွင်ႉဝႆႉတေႃႉပႃး။ မၢင်တီႈၵေႃႈ ပေႃးၵမ်ႉပႃး ဝႆႉတေႃႉၶႆ မၼ်းတိုၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉလၢင်ႈပၼ်ပွင်ႇလွင်ႉလီႈလႃးလႃးယဝ်ႈ။ ႄၵ်သႃႉၵိင်းၵေႃႈ တေႃႈမိူၼ်ၶႆ တီႈၵၼ်ၵမ်ႉပႃးဝႆႉတေႃႉၵေႃႈ မီးတင်းၶမ် ယူႇ။ ႁဝ်းၵမ်ႉပႃးဝႆႉတေႃႉၼႄႈ မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉယၢပ်ႇ တႃႇတေႁူႉၵေႃႈ ပိၼ်ၼေႃႈသင်၊ ပၢႆသင်။ ပိူင်လူင်မၼ်း လူဝ်ႇႁူႈတီႈယူႇ တူၼ်းၵႂၢမ်းႁဝ်း ႁူႈမ်ၼ်းၼွင်ႄၵ်သႃႉႁဝ်းၵူၼ်းယဝ်ႈ။ မၼ်းပွင်ႇလွင်ႉလီႈယူႇ။

တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းလမ်ႉ လီႈလီႈ ၵိၼ် ၶဝ်ႈ။ ၵၼ်ၶႆႉ ပိၵ်ႉၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႉပႃး ဝႆႉတေႃႉၵေႃႈ လွင်ႈၵေႃႈ ၶဝ်ပိၼ် ၼေႃႈပၢႆသင်ၶႆၶၼ်ႉ ႁဝ်းႁူႉလိၵ်ႈလီၶႄႉယဝ်ႈ။ "I eat rice" ႄၼႆ,ၵိင်းၵေႃႈ ၵမ်ႉပႃးဝႆႉတေႃႉ။ "မႂ်း တေၵိၼ်, လူး ၶူးသွၼ်ႁႃႉ?" ၼေႃႈၶႆႉ ပေႃးတၵ်ႉမ်ႈၵေႃႈ "မႂ်း တေၵိၼ်, ၶူးသွၼ်ႁႃႉ?"ၶႆ ၵမ်ႉပွင်ႇလွင်ႉလီ။ ပေႃးပႃးဝႆႉတေႃႉ'လူး'ၶႆႉ လင်ႇတေ ပွင်ႇလွင်ႉလီ။ ႁွပ်ႈၶႆၼလႈ ပေႃးမၼ်းပွင်ႇလွင်ႉလီၶႆ၊ ဝႆႉတီႈၵႂင်ႈမၢၼ်ႇၶႆ ႁဝ်းလၢင်ႈလၵ်ႉ,ႁူႉလီႈ ၶဝ်ပိၼ်ပၢႆသင်၊ ၼေႃႈသင်ၶႆၶႆႉယူႇ။ သင်လိူဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉဝႆႉတီႈယူႇမၼ်း မ်ၼ်းၼွင်ႄၼႆ,ႁဝ်း လိူင်ႉၶင်ႇ "ၶဝ်ႈ ၵိၼ် ၵဝ်၊ ၵဝ် ၶဝ်ႈ ၵိၼ်" ပေႃးၶႆ မၼ်းၵမ်ႉပၼ်ပွင်ႇလွင်ႉ ႁွပ်ႈၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႉလွမ်းတူၼ်း သႅၼ်ႇဝၵႂၢမ်းႁဝ်းယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈမီးလွင်ႈလိူဝ်ႉၶႆၼလႈ ၵႂင်ႈယူႇ, လွင်ႈဝႆႉ ၼေႃႈၵႂၢမ်း ၶႂင်ႈတူၼ်းၵႂၢမ်းမၼ်း လမ်ႉလွင်ႈၶႄႉ။ ၵမ်ႉလွင်ႈၵေႃႈ ၵူၼ်းတေ လီႈႁူႉပွင်ႇလွင်ႉ ၼွင်ႁဝ်းၵူၼ်း။ တေလီႈႁူႉလွမ်းပႃး တူၼ်းၵႂၢမ်းပိုၼ်ႈ၊ သႅၼ်ႇဝ ပိုၼ်ႈႁွၼ်ႉယဝ်ႈ။ ပေႃးၶႆလွင်ႉ, မၼ်းလင်ႇတေၢႈလွင်ႉႁဝ်း မိူဝ်ႈႁဝ်းပိၼ်ႉ, ႄၵ်သႃႉယဝ်ႈ။

တီႈၶႆႉ ၼွႆႈၽႃင်ႉထိုင် ႄၽူႈလိၵ်ႈၵိၼ်းၶဝ်တင်းလီ၊ လွင်ႈၵေႃႈ ယႃႉဝႆႉ မဝ်မၢင် တီႈယူႇၼေႃႈၵႂၢမ်း၊ ပတ ၵၼ်ၼၶမေႃး ဝႆႉတေႃႉၼလႈၶေႃမ်ႉ, ၵမ်ႉ, ၶၼ် ပတ(11) လိူဝ်ႉၶႄႉတႃႉ။ ၵၼ်ႁဝ်းယိပ်းတိုဝ်း ၵမ်ႉ,ယိပ်းတိုဝ်း ၵူႈတီႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႉ,လွင်ႈပိၼ်ပၼ်ႁႃ။

ပေႏပိၼ်ပျ,လိလိုင် ၶေႏပတ ကၢၼ်ကမ်,ပႏဝိဖတ်ႉ တိုၼ်း ကမ်,မိး။ ဂူလ်ႈမိး ကုပသျ,ရ တင်းၼိပျ,တပတၶဝ် ဂမ်ႏဖွင်ႏဂူလ်း ကမ်,ပႏဝိဖတ်ႉ။

တ်ၵ်ႏတီးၵၼ် ၽႃ,တဲး၊ မၢၼ်ႈ၊ ၵိင်း လွမ်းပတ – cases

1. လီႏလီႏ ဂိၼ် ၶဝ်ႏ။ S + V + O

   မောင်မောင်သည် ထမင်းကို စား၏။ S + O + V

   John eat rice. S + V + O

2. လီႏလီႏ ဌု, ဂူင်းဂ်ၼ်း / တီႏဂူင်းဂ်ၼ်း။ S + V + P[3]

   a) လီႏလီႏ ဌု, လူး ၶူးသွၼ်။

   မောင်မောင်သည် ကျောင်းသို့ သွား၏။ S + P + V

   John goes to school. S + V + P

   b) လီႏလီႏ ပေႉ မျ။ S + V + O

   မောင်မောင်သည် ခွေးကို ရိုက်၏။ S + O + V

   John beats the dog. S + V + O

3. လီႏလီႏ ကဝ်ၶွၼ်ႉ ပေႉ မျ။ S + A[4] + V + O

   မောင်မောင်သည် ခွေးကို ဒုတ်ဖြင့် ရိုက်၏။

   S + O + A + V / S+A+O+V

   John beats the god with a stick.

   S + V + O + A

4. လီႏလီႏ ပၼ် တၢင်းဂိၼ် ၼၢင်းၼၢင်း။ S + V + O + D[5]

   လီႏလီႏ ပၼ် တၢင်းဂိၼ် တီႏၼၢင်းၼၢင်း။

   လီႏလီႏ ပၼ် တၢင်းဂိၼ် ၵ်ႏၼၢင်းၼၢင်း။

---

[3] Adverb of Place in English. ရှေးရှုရာပြပုဒ်၊ တီႏသူ,လူး (ကမ်,လ်ႏဂမ်း)

[4] Ablative of instrument

[5] Dative - လတုတ်ထိ (သမ်ပတချၼ) ၊ ၶေႏၵပ်ႉ - လက်ခံပြပုဒ်။

မောင်မောင်သည် နန်းနန်းအား စားစရာကို ပေး၏။

S + D + O + V

မောင်မောင်သည် စားစရာကို နန်းနန်းအား ပေး၏။

S + O + D + V

John gives fruit to Marry.   S + V + O + D

John gives Marry the fruit. S + V + O + O

5. လီၢးလီၢး လုၵ်ႉတီႏၵူင်းၵ်ၢခန်း ဥ႑, ၵူိခန်း။   S + A + V + P

လီၢးလီၢး လုၵ်ႉတီႏၵူင်းၵ်ၢခန်း ဥ႑, တီႏၵူိခန်း။

မောင်မောင်သည် ကျောင်းမှ/က အိမ်သို့ သွား၏။

S + A[6] + P + V

John goes home <u>from school</u>. S + V + P + A

6. ပပ်ႉခဵႉ ပ်ိခန် နွင်ၾႈ။   S + V + P[7]

ဤစာအုပ်သည် ဘယ်သူ၏ စာအုပ် ဖြစ်သလဲ။ S + P + V

Whose book is this?   P + V + S

ပပ်ႉခဵႉ ပ်ိခန် နွင်လီၢးလီၢး။   S + V + P

ဤစာအုပ်သည် မောင်မောင်၏ စာအုပ်ဖြစ်၏။

S + P + C[8] + V

This book is John's.   S + V + P

This book is John's book. S + V + P + C

7. လီၢးလီၢး ဂိခန် ခဝ်ႏ တီႏၵူိခန်း။   S+V+O+L[9]

မောင်မောင်သည် အိမ်မှာ / ၌ / တွင် / ဝယ် ထမင်းကို စားနေ၏။ S+L+O+V

John eats meal at home.   S+V+O+L

---

[6] Ablative of separation - တီႏဖောတ်,ၵွၵ်, - ထွက်ခွါရာပြပုဒ်။

[7] Possessive - ခေႏၼခဧပ်းနွင်ထဝ်ႏ - ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြပုဒ်။

[8] Complement - ဖြည့်ပုဒ်

[9] Locative Pali / Adverb of place - ၼခတီႏ - နေရာပြပုဒ်။

8. ၸၢႆးၸၢႆး တင်း(ၼၢင်းလႃႈ၊ ၼၢင်းလႃႈတင်း) ၶဝ်ၶဝ် ၵႂႃႇ ႁူင်းႁဵၼ်း။
S + A[10] + V + P
မောင်မောင်သည် နန်းနန်းနှင့်(နှင့်အတူ၊နဲ့) ကျောင်းသို့ သွား၏။ S + A + P +V
မောင်မောင်နှင့် နန်းနန်းတို့သည် ကျောင်းသို့ သွားကြ၏။
John and Marry go to school. S + A + V + P

9. ၸၢႆးၸၢႆးၶႆႈ လႅၼ်ႈ,လီသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ ၼႂ်းလုၵ်ႈႁဵၼ်း တင်းသဵင်ႈ။ S + V + S♣
ၼႂ်းၵူႈ(ၼႂ်း)လုၵ်ႈႁဵၼ်းၼၼ်ႉ ၸၢႆးၸၢႆး လႅၼ်ႈ,လီသေပိူၼ်ႈ။
S♣ + S + V
ကျောင်းသားတို့တွင် (အနက်၊ အထဲမှ၊ အထဲမှာ) -
မောင်မောင်သည် ဉာဏ်အကောင်းဆုံး ဖြစ်၏။
S♣ + S + V / S + S♣+ V
John is the cleverest of all students. S+V+S♣
John is the cleverest in the class.

10. ငိုၼ်း ပုၼ်ႈတႃႇ,ၸၢႆးၸၢႆး ဢၼ်ၵၢၼ်လႄႈ။ S + P♥ + V
မောင်မောင် အဖို့ (ဖို့၊ အတွက်) ပိုက်ဆံသည် ဘယ်ဟာလဲ။
P♥ + S + V
Which money is for John? S + V + P♥

ၵၢၼ်ၼႆႉ ဢၼ်တႃႇ(ပုၼ်ႈတႃႇ) ၸၢႆးၸၢႆးၵူဝ်ႈ။ S + V + P♥
ဤဟာသည် မောင်မောင့်ဟာ (၏ ဥစ္စာ) ဖြစ်သည်။
S + P + V
This is for John. S + V + P♥

---

[10] Ablative of agent – SahAdiyoga - ယှဉ်တွဲပြပုဒ် - ၽိုၵ်ႉႁူမ်ႈၵိုၵ်းၵၼ်။

♣ ♣ ♣ ♣ ♣ Superlative Adjective Phrase – ò iddhAraBa - ထုတ်ဆောင်ရာပြပုဒ် - ၽိုၵ်ႉၶတေႃႉလိူဝ်ႈ ထွၼ်ၵႂၵ်ႈ။ (S ထိင်ႈ ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ Subject – ၵတ်ႉတႃး။)

♥♥♥♥♥♥ Possession – å adatthasampadAna - ရည်စူးပြပုဒ် - ၽိုၵ်ႉၶ ပုၼ်ႈၸွင်ႁဝ်း။

11. a) ဍီးဍီး ဇိ,လုပ်ဍဖၞိုးဂၠု, တေၝ,(တေၝ,ထိုင်) တၠုဂုင်။

S + V + P*

မောင်မောင်သည် ရထားဖြင့် ရန်ကုန်အထိ - (တိုင်၊ တိုင်အောင်၊ တိုင်တိုင်) သွား၏။ S + A + P + V

John travels up to Yangon by train.

S + V + P + A

11. b) ဍီးဍီး ဂိတ်း ဂၢခ် တင်းဝခ်း။ S + V + O + A♠

မောင်မောင်သည် အလုပ်ကို တနေ့လုံး - (တနေ့ပတ်လုံး၊ တနေ့လုံးလုံး) လုပ်၏။ S + O + A + V

John works all day. S + V + A

တီးခဳ ယဝ်ဂၠု, တွခ်းဝိဗတော်ခၢမ်,ယဝ်။ သမ်ဍၞ်ုဖျာင်ဍထိုင် ထ်င်ဝၠု ဂၠိုသတိတူလ်း ဂၠိုကွင်မခ်း သၢင်,ထုဂ်,ဂၠု၊ ဝိဍတီမခ်း မ်ခ်းဂၠု, ခ်ုးဂူဗျေ,သု,တု။ ဂမ်းခဳ သမ်ဍတေသိုပ်,ဂၠု, ချေမဝိသေသခဂွခ်,။

(4) တွခ်းချေမဝိသေသခ - ချေဂျၚ်ဍှ်ုင်ခၢမ်,

ချေကခ်ဂမ်ဍဂ်ုင်းပခ်ခၢမ်,၊ လွီ၊ ဂျၚ်ဍှ်ုင်ဂၠိုခၢမ်, ပေးမီးဂ်ုင်း ပု,ဝု, မုးလီခဳ ဂွင်ဍဝု ချေချေ,မဝိသေ,သခယဝ်။ တီးခဳဍဂေ ဂၠာမ်းလာတ်မှ်ုဝ်ခိုင်ငလမှ်ုဝ်ခိုင် ဂွပ်မခ်းကမ်,မှ်ုခ်ဂခ်ငလ ကွင်ယူ, ချေ,မဝိသေ,သခ တင်းခၢမ်, (ဝိ + ခၢမ်,)ဂေ ပ်ဂ်,ပိုင်ဝိဍယူ,ယဝ်။

---

* Adverb of place - ô ddhAna aaccantasaMyoga – နေရာဆက်တိုက်ပြပုဒ် - ချေငခခေါဝ်းတာင်း။

♠ Adverb of time – KAla accantasaMyoga - အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ် - ချေငခခေါဝ်းမှ်ုဝ်။

1. တူဝ်ယၢင်ႇ - ၵွင်ႈယူႇၼႃႈမဝိသေႇသၼတီး “ၼႃမ်ႇ + ၼႃႈမဝိသေႇသၼ”ၼႆ ႁဝ်းတေလီႈႁၼ်ပိူင်ၼႆႉ။ ၼင်ႇၽေႃႈသူႇလၢဝ်းမိူဝ်းတီး (ထီး၊ လၢဝ်း) ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼႆႉ ႁဝ်းလၢမ်းလိပ်ႈႁၼ်တူၺ်း ၼေႃႈဝႆႉၽြႃး “ၼမေႃ တသ်သ ၻၵဝတေႃ ဢရႁတေႃ သမ်မႃသမ်ပုတ်ထသ်သ”ၼႆႉၵွၼ်ႇ။

ၼေႃႈပွင်ႇမၼ်း ပေႃးၵၢဝ်ႇၵႂၢမ်းတီးဝႃႈလိူင် “ၵဝ်ၶႃႈ ဝႆႈၽြႃးပိၼ်ႇၼၼ်ႈ ၵၼ်မီးၽွင်းႁူၵ်ႉယိူင်ႈ၊ ၵၼ်ၵိူင်ႇႁပ်ႉတၢင်းလူႇ ၼွင်ၵူၼ်း ၽီ သၢင်၊ ၵၼ်ႁူႉပွင်ႇႁၼ်ထိုင် ထမ်းသတ်ႉတႃႇသီႇယိူင်ႈ ႁင်းၼၼ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ”။ တီႈယမ်မၼ်း ၵၼ်မၼ်းၼွႆႈဝႃႈၼၼ်ႉၼင် “ၵဝ်ၶႃႈ ဝႆႈၽြႃးပိၼ်ႇၼၼ်ႈ” ၼႆ ၵူလ်း။ တီႈၼႆႉ ၵွပ်ႈၼွႆႈသွႆႇ မီႇၵီး ၵုၼ်းမုၼ်၊ ၼေႃႈယွင်ႈၵၢမ်း တီႈၽြႃးၼလႈ ထင်ႇသွႆႇပႃးမႃး “ၻၵဝတေႃ – ၵၼ်မီးၵူမုၼ်ႁူၵ်ႉယိူင်ႈ၊ ဢရႁတေႃ – ၵၼ်ၵိူင်ႇႁပ်ႉတၢင်းလူႇၼမ်ႉလီ၊ သမ်မႃသမ်ပုတ်ထသ်သ – ၵၼ်ႁူႉႁၼ် ထမ်းသတ်ႉတႃႇသီႇယိူင်ႈ ႁင်းၼၼ်ႈ” လိူဝ်းၼႆႉ မႃးၵပ်းသွႆႇ တူဝ်ၽြႃးယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ်ႉၼလႈ လိူဝ်းသၢမ်ၼေႃႈၼႆႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ဝိသေႇသၼ - ၼေႃႈႁၢင်ႈမိူင်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။

2. တူဝ်ယၢင်ႇၵွင်ႈယူႇ ဝိသေႇသၼ ၽိူဝ်ႇမၢၼ်ႈ = ဝိသေႇသၼ = ၼႃမ်ႇ။ လၢမ်းတူၺ်းၼေႃႈပွင်ႇ ၼမေႃ တသ်သ ၽိူဝ်ႇမၢၼ်ႈလူး။ “ဘုန်းတော် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ နတ် လူ ဗြဟ္မာတို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်ထသော၊ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားတို့ကို မဖေါက်မပြန် သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူထသော ထိုမြတ်စွာ ဘုရားအား အကျွန်ုပ် ရှိခိုးပါ၏။

3. လၢမ်းတူၺ်း ပႃႇလိလူး =

ၼမေႃ – ၵဝ်ၶႃႈၼပ်ႉဝႆႈ

တသ်သ – ၽြႃးပိၼ်ႇၼၼ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ၻၵဝတေႃ – ၵၼ်မီးၵူမုၼ်ႁူၵ်ႉယိူင်ႈ

ဢရႁတေႃ – ၵၼ်ၵိူင်ႇႁပ်ႉၵၢဝ်တၢင်းလူႇ

သမ်မႃသမ်ပုတ်ထသ်သ – ၵၼ်ႁူႉႁၼ် ထမ်းသတ်ႉတႃႇ
သီႇယိူင်ႈ ႁင်းၼၼ်ႈ။

4. လၢမ်းတူၺ်းၽြႃႉၵိင်ႇၵိတ်ႉလူး = Veneration to the Exalted one, the Homage-worthy, the Perfectly Self-Enlightened.

တီႈၶႄႈ သီ,ၽ‌ေ,သႃ,ၶႄႉ တူဝ်ယၢင်ႇမိူၼ်ၶိုင်ႈ တင်းမိူၼ်သီ, မႃးမူၼ်ႈ ၵၼ်တင်းပိူင်ပႃ,လိ "ၼမေႃ တသ်သ ၽၵဝတေႃ ဢရႁတေႃ သမ်မႃသမ်ပုတ်ႉထသ်သ"ၶႄႉယူ,။ ၽြႃ,ၽၢၼ်ႈ မိူၼ်သွင်ၶႄႉ ဢမ်,မူၼ်ႈ။

လွင်ႈတၢင်းပဵၼ်, ဝိသေ,သၼတေႃး တင်းပိူၼ်ႈ (ပႃ,လိ၊ မၢၼ်ႈ၊ ဢိင်း)

ဝိသေ,သၼၶႄႉ ပဵၼ်မိူင်ႈၶမ်ႉၵတ်ႉတင်းၶၼ် ၶွင်ၶၢမ်,(ၵူၼ်း၊ သတ်း၊ တူၼ်ႈမႆႉၼလႈမိူင်ႈၵူႈသမ်,သ်ၼ်ပိူင်)ယဝ်ႈ။ "ၵႃင်ႈလီ" ၵဝ်းလၢမ်း ၶိူဝ်ႈတူၺ်း ၼၢႈၶႄႉလူး။ မၢၼ်းတိုၼ်းပဵၼ်ငဝ်ႈပၵတိ ပဵၼ်ပေ,မႃး ၵႃင်း မၢၼ်းၼၢၼၢ။ ၶၢင်းယိင်း ၵႃင်ႈလီ၊ ၶၢင်းယိင်း ဢၼ်ၵႃင်ႈလီ၊ ၶၢင်းယိင်း ၵေႉဢၼ်ၵႃင်ႈလီ သၢမ်ၼၢႈၶႄႉ မီးၼၢႈပွင်,မူၼ်ၵၼ်၊ ပဵၼ်ဢၼ်လီဝ်ၵၼ် ယဝ်ႈ။ တၢင်းၵႃင်ႈလီမၢၼ်းၶႄႉ ဢမ်,လိူင်ႈဝႃႈ ၵိတ်းသေပဵၼ်၊ မၢၼ်းတိုၼ်း ၵႃင်ႈလီမႃး ပႃးလိမ်မူဝ်ႈၵိုတ်,ယဝ်ႈ။

ၵႃင်ႈလီ — ဝိသေသၼ ၽြႃ,တီးၶႄႉ ပဵၼ်လီႈ ၵိရိယႃငလႈ ၶေမဝိသေသၼ တင်းသွင်ယဝ်ႈ။ ၽြႃ,ၽၢၼ်ႈၵေႈ မီးသၽေႈလိူင်ႉၶင်,တီး ယူ,။ တူဝ်ယၢင်ႇမၢၼ်းလမ်း -

ၶၢင်းၶၢင်း ၵႃင်ႈလီ။ နန်းနန်းသည် လှပ၏။ = ၵိရိယႃ။

ၶၢင်ႈၶၢင်း - 'ၵႃင်ႈလီ' - 'ဢၼ်မီးၵဵမ်ႈလွၵ်း'ၶၼ်ႉ မီးယူ,တီႈ ၵိူၼ်း။ = ဝိသေသၼ။

လှပသော- ပါးချိုင့်ရှိသော နန်းနန်းသည် အိမ်မှာ ရှိ၏။

ၽြႃ,ပႃ,လိငလႈၽြႃ,ၵိင်းၵိတ်ႉ— မၢၼ်းပဵၼ်လီႈၼႃးလွႆႈ၊ ၵႃင်ႈမိူင်ႈ၊ ယွင်ႈယေႃးပၼ်ၶၢမ်,ၵူၺ်း၊ ဢမ်,ပဵၼ်လီႈၵိရိယႃ ယူ,ၵႃင်းၼႃ။ ပေႃးၼွႆႈလွႆႉ ဝိသေသၼ ပဵၼ်ၵိရိယႃၵူ,လိုင် တေလီႈဢၢဝ် ၵိရိယႃ verb to be လွႆႈပၼ် ယဝ်ႈ။ တူဝ်ယၢင်ႇမၢၼ်းလမ်း -

သုရူပႃ ၶၢင်းၶၢင်းၶေမိၵႃ ၵလ်လႃ ၶေႁေ ဝသတိ။ (ဝိ + ၶၢမ်,)

ၶၢင်းၶၢင်း ၵႃင်ႈလီၶႄႉ ယူ,တီႈၵိူၼ်း။

ၼၢင်းၼၢင်း သုရူပႃႇ ၵျေႃႇတီ — ၼၢင်းၼၢင်း ၵျၢင်ႈလီ။ ဝိ + ၵိရိယႃႇ။ လွင်ႉပႃးၵိရိယႃႇပႃး 'ၵျေႃႇတီ'။ သုရူပႃႇ ၵျေႃႇတီ — ၵျၢင်ႈလီၼႆ။ တေၵမ်ႇလိူဝ်ႈ 'ၵျၢင်ႈလီလမ်း ပဵၼ်ယဝ်ႈ'ၼႆ။

ၽိူဝ်ႇၵိုင်း - Beautiful Marry is in the house. ဝိ + ၼၢမ်။
Beautiful Marry is at home.
ၼၢင်းၼၢင်း ၵၼ်ၵျၢင်ႈလီ မီးယူႇ တီႈႁိူၼ်း။

Marry is beautiful. (S + V)
ၼၢင်းၼၢင်း ၵျၢင်ႈလီ။

ၵမ်းၼႆႉ ၵျဝ်းလိူဝ်ႈႁူႉဝႃႈ ပိုင်ယူႇဝိသေသၼ တင်းၼၢမ်ႇ ၽိူဝ်ႇပႃႇလိ၊ မၢၼ်ႈ၊ ၵိုင်းၵိတ်းၶဝ် မီးဝႆႉ ဝိသေသၼ + ၼၢမ်ႇ (ဝိသေသၼ + ဝိသေသယ) လိူင်ႉၼႆ။ ၵဵဝ်ႇလူလၢႆႈၸၢႆႈ ဝိသေသၼ ၼိူင်ႈၶၼ် Adjective of Quality - ဂုဏ်ရည်ပြဝိသေသန ၼႆႉသေ ၽိူဝ်ႇပိူၼ်ႈ ၵျဝ်းတေလိူဝ်ႈ ႁူႉလွမ်းပၵ်းပိုင် (ဝိ + ၼၢမ်ႇ) ၵၼ်ၼႆႉယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇမႃးၼၼ်ႉ ၵျဝ်းတေလိူဝ်ႈၵဵပ်းၵဝ် ၼၢမ်ႇ ၵွၼ်တၢင်းသေ လင်ႇၶပ်ႉသႂ်ႇ ဝိသေသၼ လွမ်းၽိူဝ်ႇလင်ယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၽိူဝ်ႇတီး မီးဝႆႉပိုင် 'ၼၢမ်ႇ + ဝိသေသၼ' ၼႆယဝ်ႈ။ ဝိသေသၼ မီးၵၢၼ်ႇသိပ်း ၵၢၼ်ႇပၢၵ်ႇၸေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်သင်၊ ၵမ်ႇလူဝ်ႇလိူဝ်ႈၵွင်ၵျေး၊ ၽိူဝ်ႇတီးၵျဝ်းၸတႉ တေလိူဝ်ႈၵဵပ်းၵဝ် 'ၼၢမ်ႇ'ၼႆႉ ၸတႃႇ ၵွၼ်တၢင်းသေ ၶဝ်ႈလူးဝိသေသၼယဝ်ႈ။

ပိုင်ယူႇ ဝိသေသၼ ႁူဝ်းယိူင်ႈ ၶွင်ၵိုင်းၵိတ်ႉ

1. Proper Adjective

Burmese girl, English girl (ဝိ + ၼၢမ်ႇ)
ၼၢင်းယိင်း မၢၼ်ႈ၊ ၼၢင်းယိင်း ၵိုင်းၵိတ်း (ၼၢမ်ႇ + ဝိ)

2. Adjective of Quantity (ပမႃႇၼ)

some rice, some people(little, all, half) (ဝိ+ၼၢမ်ႇ)
ၶဝ်ႈ ၵမ်ႈၽွင်ႈ၊ ၵူၼ်း မၢင်လိူဝ်း (ၼၢမ်ႇ + ဝိ)

3. Adjective of Number

1, 2, 3, 10, 100, 1000

one man, two men, fifteen men (ဝိ + ၼေႃမ်ႇ)

ၵူၼ်း ၼိုင်ႈၵေႃႉ၊ ၵူၼ်း သွင်ၵေႃႉ၊ ၵူၼ်း သိပ်းႁႃႈၵေႃႉ
(ၼေႃမ်ႇ + ဝိ)

4. Distributive Adjective (ထတ်းမိူင်ႇ)

Each boy, every boy, either boy, neither boy
(ဝိ + ၼေႃမ်ႇ)

လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ ၵေႃႉလႂ်ၵေႃႉၼၼ်ႉ၊ လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ ၵူႈၵေႃႉ၊
(ၼေႃမ်ႇ + ဝိ)

လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ ၵေႃႉလႂ်ၵမ်ႇဝႃႈ(သေၵေႃႉၵေႃႉ)၊ လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ ၵေႃႉ
လႂ် တေၵမ်ႇ

5. Demonstrative Adjective (ၼႄးလီႉ)

This man, that man, these men, those men
(ဝိ + ၼေႃမ်ႇ)

ၵူၼ်း ၵေႃႉၼႆႉ၊ ၵူၼ်း ၵေႃႉၼၼ်ႉ၊ ၵူၼ်း လိူဝ်းၼႆႉ၊ ၵူၼ်း
လိူဝ်းၼၼ်ႉ (ၼေႃမ်ႇ + ဝိ)

another man, other men (ၼေႃမ်ႇ + ဝိ)

ၵူၼ်း တၢင်ႇၵေႃႉ၊ ၵူၼ်း တၢင်ႇလိူဝ်း (ဝိ + ၼေႃမ်ႇ)

6. Adjective of Quantity (ၼိူင်ႈၼၼ်)

a happy boy, a lazy boy (ဝိ + ၼေႃမ်ႇ)

လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ သိူဝ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ လုၵ်ႈၸွၼ်ႇ ၶၢၼ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈ
(ၼေႃမ်ႇ + ဝိ)

ထိင်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ လီႁူႉဝိႉလွင်ႈဝႃႈ ပေႉပိၼ် Adjective Phrase လႄႈ Adjective Clause ၽိူဝ်ႇၵိင်းၵိတ်း လၢႆးၵူၺ်ႉလၢႆးပိမၼ်း မိူၼ်ၵၼ် တင်းတိုႈႁဝ်းယူႇ။ ၸွၼ်လိပ်ႈႁဵၼ်းၵူႈ ၽိူဝ်ႇတွႆႈၼႆႉလူလႄႈ။

Adjective Phrases

1. The Zao Fa was a wealthy man. (ဝိ + ၶေႃမ်ႇ)
   The Zao Fa was a man + of great wealth. (ၶေႃမ်ႇ+ဝိ)

   လဝ်ႈၾႃႉၶဲႉ ပိၶ်မျႈ ၵူၶ်း+မီးလူင် ရေႉၶိုင်ႈ။ (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   စော်ဘွားသည် ချမ်းသာသော လူတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့၏။
   (ဝိ + ၶေႃမ်ႇ)

2. The magistrate was a kind man. (ဝိ + ၶေႃမ်ႇ)
   The magistrate was a man with kindly nature.
   (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   ၽူႈတတ်းသိၶ်ၶဲႉ ပိၶ် ၵူၶ်းမီးလွႆလီလွႆငမ်း ရေႉၶိုင်ႈ။
   (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   တရားသူကြီးသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ကြင်နာသော လူတစ်ယောက်ဖြစ်ခဲ့၏။ (ဝိ + ၶေႃမ်ႇ)

Adjective Clauses

1. He is the man whom we all respect. (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   မၶ်းၶဲႉ ပိၶ် ရေႉၵၶ်ၵဝ်းတင်းသိင်ႈ ၶပ်ႉယမ်ရေႉၶိုင်ႈယဝ်ႈ။ (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   သူသည် ကျွန်တော်တို့အားလုံး လေးစားရသော ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက် ဖြစ်၏။ (ဝိ+ၶေႃမ်ႇ)

2. The time when the boat leaves is not yet fixed.
   (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   ၼၢဝ်းယၢမ်း ၵၶ်ၵိုဝ်းတေၵွၵ်ႇၶဲႉ ယင်းပိႇမၵ်းမၶ်ႈ။
   (ၶေႃမ်ႇ + ဝိ)

   လှေထွက်မည့် အချိန်ကို မသတ်မှတ်ရသေးပါ။ (ဝိ + ၶေႃမ်ႇ)

3. The doctor has given me medicine which I must take. (ခၚါမ်, + ဝိ)
   မေယျ ပခၚ်မုးယျုံယျ (ၚုံၚ်ဂဝ်) ဏာခၚ်ဂဝ်တေလဳုဂိခၚ်။
   (ခၚါမ်, + ဝိ)
   ဒေါက်တာသည် ကျွန်တော်စားရမည့် ဆေးကို ပေး၏။
   (ဝိ + ခၚါမ်,)

4. Give me some food which I may eat. (ခၚါမ်,+ဝိ)
   ပခၚ်ဂဝ် တၚ်းဂိခၚ် ဏာခၚ်ဂဝ်တေလဳုဂိခၚ်ခခၚ်ႉလူး။
   (ခၚါမ်, + ဝိ)
   ပခၚ်တၚ်းဂိခၚ်ၚုံၚ်ဂဝ် ဏာခၚ်ဂဝ်တေလဳုဂိခၚ်ခခၚ်ႉလူး။
   (ခၚါမ်, + ဝိ)
   ကျွန်တော်အား စားရမည့် အစားအစာတချို့ကို ပေးပါ။
   (ဝိ + ခၚါမ်,)

Participle

Present Participle ဂမ်ုၛေင်ု ပ်ခၚ်ခမြဝိသေသခယေဝ်ု။ [11]

a dying man = ဂူခၚ်း ဏာခၚ်လမ်တဳ
a crying baby = လုဂ်ုဏွခၚ်, ဏာခၚ်ဂှ်ုယူ,
a growing boy = လုဂ်ုဏွခၚ်, ဏာခၚ်တိုဂ်ႉခိုခၚ်ုယုံ,
a burning house = ဂှ်ူခၚ်း ဏာခၚ်ဖှ်ဳးတိုဂ်ႉမဳု
a sinking ship = ဂှ်ိုဝ်း ဏာခၚ်တိုဂ်ႉလူမ်ခမ်ႉ

He beats a dog barking at a girl.
မခၚ်း ပေ့ ၜ ဏာခၚ်ဂှ်ဝ်,တေ, ခၚါၚ်းယိၚ်းဏွခၚ်,။
သူသည် မိန်းကလေးကို ဟောင်နေသော ခွေးကို ရိုက်၏။

Going to the river the slave sat at the foot of a tree eating some fruit.

---

[11] English Grammar and Exercises 3, P. 92

The slave, going to the river sat at the foot of a tree eating some fruit.[12]

ò adiM gacchantA dAsA phalAni khAdantA rukkhassa mUlaM nisIti.

ၶႃႈလွႆႉ ၵၢၼ်ႁႃႇတီႈၶေမ်ႉငမ်ႈၼႆႉ ၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်သေ ၼင်ႈယူႇတီႈ ငဝ်ႈတူၼ်ႈမႆႉ။

Perfect Participle[13]

Having learnt English, student went back home.
Student having learnt English went back home.

လုၵ်ႈႁဵၼ်း လိူဝ်းၵၢၼ်ႁဵၼ်းၵိင်းၵိတ်ႉယဝ်ႉၼႆႉ ၵႂၼ်ပွၵ်ႈမိူဝ်းႁူၼ်း ႁိူၼ်းယဝ်ႈ။

အင်္ဂလိပ်စာ သင်ပြီးသော ကျောင်းသားများသည် အိမ်သို့ ပြန် သွားကြလေသည်။

Past Participle

The branch broken by the elephant fall on the ground and afterwards your cows ate its leaves.[14]

Hatthina binnA sAkhA mahiyaM patitvA te gAvIyo tassa pannAni khAtiMsu.

ၶႃႈမႆႉ ၵၢၼ်ထၢင်ႉၵၢၵ်ႈၵၢၼ်ႉဝီႉၶၼ်ႉ တူၵ်းၶိူဝ်ႈလိၼ်သေ ဝူဝ်း ငမ်ႈမွင်း ၵိၼ်မွင်ႈမႆႉၶၼ်ႉ။

ဆင်သည် ချိုးအပ်သော သစ်ကိုင်းသည် မြေပေါ်၌ ကျ၍ သင်၏ နွားမတို့သည် ထိုသစ်ရွက်တို့ကို စားခဲ့ကြ၏။

The book bought by me is on the table.

ပပ်ႉလိၵ်ႈ ၵၢၼ်ၵဝ်သိုဝ်ႉၶၼ်ႉ မီးယူႇၶိူဝ်ၽိူၼ်။

ကျွန်ုပ် ဝယ်လာသော စာအုပ်သည် စားပွဲပေါ်မှာ ရှိသည်။

---

[12] New Pali Courses Part I-II, P. 58

[13] နည်းသစ် အင်္ဂလိပ်သဒ္ဒါ နှာ ၄၂၀။

[14] New Pali Courses Part I-II, P.61

She is reading a book given by her teacher.
မၼ်းၶေႃင်း လူပပ်ႉ ၵၢၼ်ၶူးသွၼ်မၼ်းၶေႃင်း ပၼ်ၶေၼ်ႉယူႇ။
သူမသည် သူမ၏ ဆရာမကပေးသော စာအုပ်ကို ဖတ်နေသည်။

Noun in Apposition

ပေႃးၵၢဝ်ၽိဝ်ႇ,တီးဝုႈ ၶေႃးလိၵ်ႈၶေႃမ်ႇ,ၶႅဝ်ႉၵျေႈ မၼ်းပုးသၽေး ဝိသေသၼဝိဝ်ႉယူႇ။ တူဝ်ယၢင်ႇ,မၼ်းလၢမ်း -

1. Shwedagon, a famous Pagoda, is in Yangon.
   သူလၢပ်ႇ,တရုင်ႇ - ၵွင်းမူးၵၢၼ်လိုဝ်ႈသိင်ယွင်ႇ,ၶႅဝ်ႉ မီးတီးၶွင်ႈဝိင်း တၢႈရုင်ႈ။
   တန်ခိုးကြီး ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော ရွှေတိဂုံသည် ရန်ကုန်မြို့မှာ ရှိသည်။

2. The Everest, the highest mountain in the world, is in Himalaya range.
   လွီၵေႃႇ,ဝရိတ်ႉ(ၵိမဝၼ်ႇ,တၢႇ) — ၵၢၼ်သုင်သေပူၼ်ႈ ၶွင်ႈၵမ်ႇ,ၾၢႇ ၶႅဝ်ႉ မီးဝိဝ်ႉယူႇ တီႈတူၼ်းလွီၵိမဝၼ်ႇ,တၢႇယဝ်ႈ။
   ကမ္ဘာပေါ်မှာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ဧဝရက်တောင်သည် ဟိမဝန္တာ တောင်တန်းမှာ ရှိသည်။

(5) တွၼ်ႈၵိရိယႃႇ

ၵမ်းၶႅဝ်ႉ တေသပ်းလိၵ်ႈၵူၢႇ ၵိရိယႃႇ,ၵွၼ်ႇ။ ၵၢၼ်ၵျဝ်းတေလီႈ ၵျူႉဝိဝ်ႉၶႅဝ်ႉ မူၼ်လိူင်ႉၶၼ်ႇ, ပိုၼ်းပႃႇလိ၊ ၵိင်းၵိတ်း၊ မၢၼ်ႈၼဝ် မီးၵိရိယႃ ၵႃႇလသၢမ်ယူင်ႈ၊ ၵျဝ်းၵျေႈမီး ၵိရိယႃႇ ၵၢၼ်လိၵ်ႈၼၶ ၵႃႇလ သၢမ်ယူင်ႈ။ ၶၼ်ႇ,ၵဝ်ႇ။ ၶွင်းသၢမ်ယူင်ႈၶႅဝ်ႉ ၵိရိယႃႇ ၵၢၼ်ၵႃႇ,ၵတ ၶႅဝ်ႉ ၵျူႉငၢႈ တိၵ်ႇ,လိင်း သေပူၼ်ႈ၊ မီးပိုင်တၢဝ်ဝိဝ်ႉ။ ပေႃးၵၢဝ် ‘တေ’ ၶႄႈၶႅဝ်ႉ ၵပ်းသွႆႇ,ၵိရိယႃႇ ၵူႈၵၢၼ်ၶႅဝ် မၼ်းလိၵ်ႈၼၶၵူၢႇ ၵိရိယႃႇ ၵၢၼ်ၵႃႇ,ၵတယဝ်ႈ။

ၵိရိယႃႇ သၢမ်ၶၢဝ်း

	1. ၵၢတီႇတမ်ႇမိူဝ်ႈပူၼ်ႉ	2.ပတ်ႉလုပၢၼ်ႇ,တေႃႇလိဝ်	3.ၵၢၼ်ၶေႃ,ၵၢတမ်ႇမိူဝ်းၼႃႈ
ၽၢႆႇၼႄ,	ၵိၼ်ယဝ်ႉ၊ ၵိၼ်မႃးယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵိၼ်ယဝ်ႉ	ၵိၼ် ၊ ၵိၼ်ယူႇ၊ တိုၵ်ႉၵိၼ်ယူႇ၊ ယင်းတိုၵ်ႉၵိၼ်၊ ယင်းတိုၵ်ႉၵိၼ်ယူႇ	တေၵိၼ်
ၽၢႆႇႁၢမ်	ၵွၼ်ၵိၼ်ယဝ်ႉ၊ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်မႃးယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်မႃးယဝ်ႉ	ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်၊ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ယူႇ၊ ယင်းတိုၵ်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်၊ ယင်းတိုၵ်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ယူႇ	တေၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်

လိၢ်းဝီႉၵိရိယႃႇ ၶလႈ တီႈဝီႉၵိရိယႃႇ ၶွင်းတူၶၼ်းႁူမ်းတီးၵဝ်း ၵၢမ်ႉၶွၼ်ႈ ငၢႆးၵၼ် တင်းၵၢင်းၵိတ်ႉယူႇ။ ပေႃးတၢင်းမၢၶၼ်ႈၶီ ပိၼ်ႈၽူၼ်ႇၵၼ်ဝီႉ။ လွမ်းၶင်ႇ ၵဝ်းၵူႉၶၼ်ႉ ပထႃႇၶ ၵိရိယႃႇ-ၵိရိယႃႇပိူင်လူင်မၼ်း မီးတီႈ ၵမ်ႇၶၼ် ဝီႉတီႈ ၵၢင်ႈႁူမ်း sentence. တူလ်းၶိုၼ်း တီႈတွၼ်ႈဝိၽတ်ႉ သေ လိပ်ႈၵႆၼ်းတူလ်းတႃႉ၊ တေလိုႈၵၼ် တၢင်းပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ယူႇ။

ၶွင်းတွၼ်ႈ ဝိၽတ်ႉ မိၢၶိုင်ႈ ၊ မိၢသီႇ ၊ မိၢလိတ်း ၊ မိၢပိတ်ႇ ၶလႈ မိၢသိပ်းၵိတ်း လိၢ်းႁူႇ လိၢ်းပိၶဝ် မိူၼ်ၵၼ် ၽိၢႆႇတီးၶလႈ ၵၢင်းၵိတ်ႉယူႇ ယဝ်ႈ။

ၽၢင်ႉ 'ယဝ်ႉ' တင်း 'ယူႇ' ၵၼ်လိင်ႈၶၶ ၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇ ၵိရိယႃႇၶီႉ ၵဝ်းလိုႈၵၼ် ၵိရိယႃႇ တင်း 'ယဝ်ႉ' 'ယူႇ' ၶီႉ ၽၢတ်ႇၶၽ ၵၼ်ဝီႉ။ ၶွင်းတူၶၼ်းႁူမ်း လိူဝ်းၶၼ်ႉ မၼ်းပိၼ်သၽေႃႇဝ တူၶၼ်းတီးယဝ်ႈ။

<u>တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းလမ်ႉ</u>

ၽၢႆႇၼႄ,

1. လိၢ်းလိၢ်း <u>ၵိတ်းၵၢၼ်</u> တီႈၵူၼ်း <u>ယူႇ</u>။ (ၵမ်ႇၶၼ် 'ၵိတ်းၵၢၼ်ယူႇ' ၵိရိယႃႇ+ၶၢမ်ႇ) **ပတ်ႉလုပၢၼ်ႇ**

2. မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး ႁဵတ်းၵၢၼ်တီႈႁူင်းယဝ်ႉ။ **ၵႃတီႇတ**
မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး ႁဵတ်းၵၢၼ်မႃး တီႈႁူင်း ယဝ်ႉယဝ်ႈ။
မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး ပေႃးႁဵတ်းၵၢၼ်မႃး ယဝ်ႉယဝ်ႈ။

ၽၢႆႇၶၼ်

1. လီၢးလီၢး တင်းၶွင်ႉယိင်းမၢၼ်း ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်လွႆႈပေႃးငမ်ႈၼၼ် ႁဵတ်း ၵၢၼ် တီႈႁူင်းယူႇ။
လီၢးလီၢး တင်းၶွင်ႉယိင်းမၢၼ်း ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်လွႆႈပေႃးငမ်ႈၼၼ် ႁဵတ်း ၵၢၼ် တီႈႁူင်းယူႇယဝ်ႈ။

2. မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး တင်းၶွင်ႉယိင်းမၢၼ်း ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်လွႆႈပေႃးငမ်ႈၼၼ် ႁဵတ်းၵၢၼ် တီႈႁူင်းယဝ်ႉ။
မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး တင်းၶွင်ႉယိင်းမၢၼ်း ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်လွႆႈပေႃးငမ်ႈၼၼ် ႁဵတ်းၵၢၼ်မႃး တီႈႁူင်းယဝ်ႉ။
မိူဝ်ႈဝႃး လီၢးလီၢး တင်းၶွင်ႉယိင်းမၢၼ်း ပေႃးၵႂၢၼ်ၵၢၼ်လွႆႈ ပေႃး ငမ်ႈၼၼ် ႁဵတ်းၵၢၼ်မႃး တီႈႁူင်းယဝ်ႈ။

ၵႂၢၼ် ၼေႃႈၶဝ်ႉ ပၼ်လီႈ ၼေႃႈလွႆႈၵိရိယႃႇ ၵမ်ႇၶၢင် ၼေႃႈလိမ်ႉ-ၶိပႃႇတယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵၢၼ်ႁဝ်းလွင်ႉ ‘ၵႂၢၼ်’ ဝႆႉပၼ်ၵိရိယႃႇလွႆႈၶၢင်ႉ ပၼ် မႃး ၼေႃႈလွႆႈၵိရိယႃႇ + ၶၢမ်ႇ + ၵိရိယႃႇယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈမၢၼ်းပၼ် ၼေႃႈလိမ်ႉ (**ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်**)ၶၢင်ႉ ပၼ်မႃး (ၼေႃႈလိမ်ႉ) + ၵိရိယႃႇ ၽၢႆႇၶၼ်ယဝ်ႈ။ တူၺ်းၵႃႈ တူဝ်ယၢင်ႇၶႃႇ ၽၢႆႇတွင်ႈၶဝ်ႉတႃႉ။

1. လီၢးလီၢး **ၵႂၢၼ်**+ပီႈၶွင်ႉ+ၶႃႇငလႇဝႆႈၾႆး။
(ၵိရိယႃႇ + ၶၢမ်ႇ + ၵိရိယႃႇ)

2. လီၢးလီၢး တင်းတီးၵေႃႉမၢၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ **ၵႂၢၼ်ၵၢၼ်**+ၶႃႇၵၢပ်ႇၶၼ်ႉ တီႈၶၼ်ႉမၢဝ်း။ (ၼေႃႈလိမ်ႉ + ၵိရိယႃႇ)

တီႈၶဝ်ႉ ႁူလ်းငၶ ၽၢႆႇတီးႁဝ်းႁူလ်း၊ ႁွပ်ႈဝႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႇယၢမ်ႈ လိပ်ႈႁၢင်း ၽၢႆႇႁဝ်းငလႈ ႁဝ်းၵမ်ႇႁူႉလီးၼွင်ႁဝ်း။ ၼွင်ပူၼ်ႈ ၽၢႆႇမၢၼ်ႈ၊

ၵိင်းၵိတ်ႉ၊ ပႃႇလိတႄႉ ယၢမ်ႈႁဵၼ်းမႃးယဝ်ႉလႄႈ မၼ်းၵမ်ႇပေႃးမီး လၢၵ်ႇ လၢႆးသင် တႃႇတေသပ်းလႅင်းၼႄၵၼ်။ ပေႃးႁူႉ ၼႂ်ႇပိုၼ်ႈတင်းၼႂ်ႇၵဝ်း ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵူႇလီႈ တႅမ်ႈလီႈ ပိၼ်ႇလီႈ ၵၼ်ၵူႇယဝ်ႉၶႆ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ ယုမ်ႇယမ်ဝႆႉယူႇ။ ၵမ်းၶႆႉ တေသိုပ်ႇသပ်းလႅင်းၼႄၵူႇ တွၼ်ႈၵိရိယႃႇ ဝိသေႇသၼၼႄၵွၼ်ႇ။

(6) တွၼ်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ – ၶေႃႈၵၢင်ႈၶိူင်ႈၵိရိယႃႇ

ႁဝ်းပေႃးလီႈႁူႉမႃး လွင်ႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ၼႂ်းတႆး ၼႂ်းမၢၼ်ႈ ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶႆႉ ႁဝ်းသိုပ်ႇလဵပ်ႈႁဵၼ်းၵူႇ ၼႂ်းၵိင်းၵိတ်ႉထႅင်ႈ၊ ၶၼ်ႇႁူဝ် တေမီး တၢင်းႁူႉႁၼ် တႃႇပိၼ်ႇလိၵ်ႈၵၼ် တင်းၼႂ်းႁဝ်းၶႄၶႄႉၵွၼ်ႇ။

Kinds of Adverb

1. Adverb of time

1. I have heard this before. S + V + O + T
   မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇတၢင်း ၵဝ်လီႈငိၼ်း ၵႂၢမ်းၼႆႉမႃးယူႇ။ T + S + V + O

2. We shall now begin to work.
   ယၢမ်းလဵဝ် ႁဝ်းတေ ၸႅတ်ႈႁဵတ်းၵၢၼ်ၵူႇယဝ်ႈ။

3. He once met me in Cairo. I have not seen him since.
   ယၢမ်းၼိုင်ႈ မၼ်းထူပ်းၵဝ်မႃး တီႈဝဵင်းၵႃႇရူဝ်ႇ။ ၸွမ်ႇယၢမ်းၼၼ်ႉမႃး ၵဝ်ၵမ်ႇထူပ်းႁၼ်မၼ်း။
4. He went to school yesterday.
   မိူဝ်ႈဝႃး မၼ်းၵူႇ ႁူင်းႁဵၼ်း။

တီႈတွင်း ၶိင်ႇယၢမ်း = time ၼႆႉ ၶၼ်ႈၼႂ်းတႆးၵေႃႈ တေလီႈမၢၵ်း မၼ်ႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈဝႃႈ ၵိရိယႃႇ မၼ်းပဵၼ်မိူဝ်ႈလႂ် ၶၢဝ်းလႂ်ၼႆ ၵႂႃႇလၶၢဝ်းယၢမ်းၼႆႉ လႅင်းၼႄ ပိုင်းပၼ်ၼႄၼႄႉယဝ်ႉ။ ၶႂၢင်း တူၼ်ႈၵူၢမ်း မိၢသီႇ 'ၵူႇ' ၵိရိယႃႇတူဝ်ၼႆႉ ႁဝ်းတူၺ်း 'မိူဝ်ႈဝႃး' ၶေႃႈၼႆႉသေ

လင်ႇႁူႉဝႃႈ ပဵၼ်ၵတိ,တ-မိူဝ်ႈပူၼ်ႉၼႆယဝ်ႉ။ သမ်ႉတူၺ်းထႅင်ႈ ၶႃႈတွၼ်ႈ ၼႆႉတႃႉ။

“မိူဝ်ႈၼႆႉ လႆႈလႆႈ ၶႃႈႁူင်းႁဵၼ်း”။ ၶႃႈ ‘ၵိရိယႃႇ’ၼႆႉ လၢတ်ႈၼႄး ပတ်ႉလူပၢၼ်ႇ-ၺၢဝ်းယၢမ်းမိူဝ်ႈလဵဝ်။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈဝႃႈ ၸၼဝႆႉပႃး ၵၢၼ်ဝႃႈ ‘မိူဝ်ႈၼႆႉ’ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

2. Adverb of Frequency

1. I have told you twice.	S + V + O + Ad
ၵဝ် ပေႃးလၢတ်ႈၸၼ်ႈ သွင်ပွၵ်ႈယဝ်ႉ။	S + V + O + Ad
သင့်ကို ငါ နှစ်ကြိမ် ပြောပြ ပြီးပြီ။	O + S + Ad + V
ငါ မင်းကို နှစ်ကြိမ် ပြောပြခဲ့ပြီ။	S + O + Ad + V

Often	ၵႆႉၵႆႉ	မကြာခဏ
Never	မိူဝ်ႈလႂ်ၵေႃႈၵမ်ႉ,	ဘယ်တော့မှ
Always	တႃႇသေႇ၊ ၵူႈမိူဝ်ႈ	အမြဲတမ်း
Sometimes	မၢင်ပွၵ်ႈ၊ မၢင်လႂ် မၢင်ပွၵ်ႈမၢင်လႂ်	တရံတခါ၊ တခါတရံ
Generally	ၵမ်ႉၼမ်ၼမ်	အများအားဖြင့်၊ များသောအားဖြင့်
Usually	လိူင်ႉၼင်ႇၵူႈပွၵ်ႈ	ထုံးစံအတိုင်း
Just	ပေႃႈလဵဝ်	ယခု
Almost	ထမ်တေႃ၊ ငႃတေႃ	လုနီးပါး
Hardly	ထမ်တေႃ၊ ငႃတေႃ	လုမတတ်
Never, scarcely, seldom	ၵိူင်ၶႄႇလႃႇၺႃး၊ ၵိူင်ၵိူင်ၶေႃၼ်းၶေႃၼ်းၶိုင်ႈပွၵ်ႈ	တခါတရံ၊ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း
Ever	တႃႇသေႇ,	အမြဲတမ်း
Nearly, always	ပေႃးၸိူဝ်ႈတႃႇသေႇ,	အမြဲတမ်းလိုလို

Already	တခ်ၫး၊ တူဝ်ႇတခ်ၫး	အတင်ႉ၊ နှင့်ပြီ
Occasionally	မၢင်ပွၵ်ႇမၢင်လွ်၊ ၵမ်ႇမခ်ၫးတေၠ့၊ ၵမ်ႇသၢင်ႇတေၠ့	အခါအားလျော်စွာ
Frequently	ဂံႉဂံႉ၊ ကမ်ႇၵူင်ကမ်ႇခၫၢခ်ၫး	မကြာခဏ

2. I have not seen him once. S + V + O + Ad
ၵဝ် ကမ်ႇၵှခ်ၫမခ်ၫး သေၵမ်း(ပွၵ်ႇ)။ S + V + O + Ad
သူ့ကို ငါ တခါမှ မတွေ့ဘူး။ O + S + Ad + V

3. He often make mistakes. S + Ad + V
မခ်ၫး ဂံႉဂံႉ ၵ်တ်းၽိတ်း။ S + Ad + V
သူ ခဏ ခဏ အမှား လုပ်မိတယ်။ S + Ad + V

4. He seldom comes here. S + Ad + V + P
ၵူင်ခၫေ့ထၠ့ၶၠး မခ်ၫးလင်ႇမၠးတီႇခ်ၫႉ။ S + Ad + V + P
သူသည် ကြာကြာ တခါမှ ဒီကို လာ၏ ။ S + Ad + P + V

3. Adverb of place

1. Stand here. ထူၵ်းတီႇခ်ၫႇၔလႇ။ V + P. ဒီမှာ ရပ်ပါ။ P + V
2. The little lamp followed me every where. S+V+O+Ad
ၔမႇလီခ်ၫကွခ်ၫ့ ထွမ်းၵဝ် ၵူႇတီႇတီႇယဝ်ႇ။ S + V + O + Ad
သိုးကလေးသည် ငါနောက်သို့ နေရာတကာ လိုက်၏။
S + V + Ad + V
3. Here, there, anywhere, everywhere, up stair, ashore.
တီႇခ်ၫႉ၊ တီႇခၫေ်ႉ၊ တီႇလွ်ကမ်ႇဝၠႇ၊ ၵူႇတီႇ၊ ထၢပ်ႇခ်ူဝ်၊ တၠႇခမ်ႉ၊

ၔေၠ့ Adverb of place ၽိၢ့ ကိင်းၵိတ်ႉခ်ၫႉ ပေၠးကဝ်ၽိၢ့တဲး ဝၠႇလိုင် တေလီႇဝၠႇမူခ်ၫၵခ်ၫ ဝၠႇမခ်ၫးပ်ခ်ၫဂိရိယၠ့ဝိသေ့သခ ခ်ၫယူ့ယဝ်ႇ။

4. Adverb of manner

1. Sai Sai reads clearly. S + V + Ad
   လၢႆးလၢႆး လူလိၵ်ႈ လႅင်ႈလႅင်း(တႅၵ်ႈ,လႅင်း)ၶႄႇ။ S + V + Ad
   စိုင်းစိုင်းသည် ရှင်းလင်းစွာ ဖတ်၏။ S + Ad + V

2. Slowly and sadly we laid him down. Ad + S +V+O
   ႁဝ်းမီးတၢင်းၶႄးၶူမ်သေ ၵဝ်မၶဵၼ်းတမ်းဝၢင်းၵူၺ်ႉလွႆးလွႆး။
   S + Ad + O + V + Ad
   ဝမ်းနည်းစွာဖြင့် တဖြည်းဖြည်းနှင့် သူ့ကို မသာချကြ၏။
   Ad + O + V

တီႈတွင်း - မိူၼ်ၼင်ႇ laid him down တီႈၼႆႉ ၵိရိယႃႇ ၵဝ်ၽၢတ်ႇၵၼ်ဝႆႉ သမ်ႉမီး O- ၵၢမ်ႇ ၼင်ႈၵၢင် ၵိရိယႃႇ။ ပိူင်ၼႆႉ ႁဝ်းၵႆႉလႆႈႁၼ် ၼင်ႈၵိင်းၵိတ်ႉယူႇ။ မိူၼ်ၼင်ႇ ၵၢမ်းတႆးႁဝ်းဝႂ်ႈ လၢႆးလၢႆး ၵိၼ်ၶဝ်ႈယူႇ တီႈၵူၼ်း။ ၶဝ်ႈ O- ၶေႃႈၵၢမ်ႇ မႃးယူႇၵၢင် ၵိရိယႃႇ 'ၵိၼ်' တင်း 'ယူႇ' ဝႆႉ။ ၵၼ်ၼႆႉ ပဵၼ်သၽႃႇဝ ၵၢမ်းတႆးႁဝ်းယဝ်ႈ။

Lazily	ၶၢၼ်ႉၶႄႇ	ပျင်းရိစွာ
Happily	သိူဝ်းၶႄႇ	ပျော်ရွှင်စွာ
Heavily	ၼၵ်းၶႄႇ	လေးလံစွာ
Nobly	မျၢတ်ႈၶႄႇ	မြင့်မြတ်စွာ
Simply	ယူဝ်းၶႄႇ	ရိုးစွာ
Comfortably	လူမ်လွင်ၶႄႇ	ချောင်ချိစွာ
Wisely	မီးပလျႃႉၶႄႇ	ပညာရှိစွာ
Wildly	လိူင်းၶႄႇ၊ မီးတၢင်းလိူင်းၶႄႇသေ	ရိုင်းစွာ၊ ရိုင်းပျစွာ
Wrongly	ၽိတ်းၶႄႇ၊ မီးတၢင်းၽိတ်းၶႄႇသေ	မှားစွာ

☸ ၽၢႆႇတီး ၶေႃႈပဵၼ်လီႈ ၵိရိယႃႇဝိသေသၼ။

5. Adverb of Degree or Quantity or Peculiar

1. He was too cureless.
   မၼ်းမေႃႇမၼႄႇ။
   သူသည် အလွန်ပေါ့ရော့၏။

2. The mangoes are almost ripe. S + V + Ad
   မၢၵ်ႇမူင်ႈ လမ်တေ သုၵ်းယဝ်ႈ။ S + V + Ad
   သရက်သီးတို့သည် မှည့်ခါနီးပြီ။ မှည့်လုနီးပါး ဖြစ်နေပြီ။ S+V+Ad

Fully	ၵုမ်ႇၵုမ်ႇ	ပြည့်စုံစွာ
Enough	ၵုမ်လီ	လုံလောက်စွာ
So	ၼႄႇ	စွာ
Pretty	ၼမ်ႉၼႄႇ	ကောင်းစွာ
Quite	တႄႉ၊ မူတ်း	လုံးလုံး
Partly, Fairly	တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ	အတော်ကလေး
Rather	တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ	အတော်ကလေး
Very	တႄႉတႄႉ	အလွန်

တီႈတွင်း – လိူဝ်းပူႈၼိူဝ်ၼႅဝ်ႉ ပဵၼ်လီႈ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ ၼင်းတီး ၵွၼ်း ၼင်ႇၵၼ်ယဝ်ႈ။

6. Adverb of Affirmation

1. Surely you are mistaken. Ad + S + V
   မႂ်းၽိတ်း တႄႉတႄႉယဝ်ႈ။ S + V + Ad
   မင်း မှားတာ သိပ်သေချာတယ်။ S + Ad + V

2. He certainly went. S + Ad + V
   မၼ်း ပေႃးၵႂႃႇ တႄႉတႄႉယဝ်ႈ။ S + V + Ad
   သူသည် တကယ့်ကို သွားခဲ့ပြီ။ S + Ad + V

❀ ၼင်းတီးၵွၼ်းၵေႃႈ ဝႃႈလီႈ ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼယူႇ။

7. Adverb of Reason

1. He is hence unable to refute the change.
   ၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႄႈ မၼ်းၵမ်ႉထၢင်ႈႁဵတ်းႁိုဝ် တွပ်ႇထိင်လႆႈ ၼေႃႈလိ ၼႄး။
   ဒါကြောင့် သူသည် စွပ်စွဲချက်ကို မငြင်းဆံ နိုင်ပါ။

2. He therefore left school.
   ၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႄႈ မၼ်းၵွႆႉ ႁူင်းႁဵၼ်း ဢွၵ်ႇယဝ်ႈ။
   ထို့ကြောင့် သူသည် ကျောင်းမှ ထွက်ခဲ့၏။

တီႈတွင်း - ၼင်းၼႆ၊တီႈႁပ်ႉၼႆ ႁပ်ႉဝႃႈ Reason ပိၼ်ႇၼႄႈ ႁႃႉတု — လွင်ႈတၢင်းၼႆလႄႈ ၵမ်ႉဝိႉပိၼ်ႇၵိရိယႃႉဝိသေႉသၼ လိူင်ႉၼင်ႉ ၵိင်းၵိတ်း။

8. Sentence Adverb

1. Probably he steals my book. Ad + S + V + O
   Possibly he steals my book.
   မၼ်းလၵ်ႉပပ်ႉႁဝ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ လၢင်ႈပိၼ်ႇလိႈယူႉ။ S + V
   သူသည် ကျွန်ုပ်၏ စာအုပ်ကို ခိုးတာ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိသည်။ S + V

2. Perhaps she goes to school. Ad + S + V + Ad
   မၼ်းၼၢင်း ယူဝ်ၼေးလၢင်ႈဢူ ႁူင်းႁဵၼ်းယူႉ။ S + Ad + V + Ad
   သူမသည် ကျောင်းကို သွားကောင်း သွားမည်။ S + Ad + Ad V

3. Luckily he passed the exam. Ad + S + V + O
   ၵမ်ႉလီၼလႈ မၼ်းၵွင်ႉလိၵ်ႈ ဢူႉယဝ်ႉ။ Ad + S + V + O
   ကံကောင်း၍ သူ စာမေးပွဲ အောင်ခဲ့သည်။ Ad + S + O + V

4. Unfortunately he has been beaten. Ad + S + V
   ၵမ်ႉၵမ်ႉလီၼလႈ မၼ်းလိႈၼမ်ႉတၢင်းပေႉမႃး။ Ad + S + V
   ကံမကောင်း၍(ချင်တော့) သူ အရိုက်ခံ ရသည်။ Ad + S + V

5. Fortunately he passed the exam. (မို့ခ်ၯခ်တင်း မံၢ 3)

Evidently	လ်ိင်ႈလ်ိင်းလီခ်ေ့	တင်ရှားသည်
Unexpectedly	ဏမ်ႉမုင်ႈမွင်းသေ	မမျော်လင့်ပဲ

✻ မံၢ (1) ဃေံၢႉတံး ပ်ိခ်ရေခ်ေမ်ႉ=ၵတ်ႉတၢး တင်းၵိရိယၢႉၵူလ်ုး။ ခ်ေၢႈ(2)ငတႉ ပ်ိခ်လီႈ ၵိရိယၢႉဝိသေႉသခ်ေ။ မံၢ(3) တၢင်း မံၢ(4) ပ်ိခ်လီႈ ၯေႉတု — ငခ်လွေင်ႈတၢင်း ဏမ်ႉလ်ုင်ႈ ၵိရိယၢႉဝိသေႉသခ်ေ။

"မခ်င်းလၵ်ႉ ပပ်ႉၵဝ် ဏခ်ဝ်ုႈခ်ီႉ လၢင်ႈပ်ိခ်လီႈယူႉ" တူခ်င်းၵူၢမ်း ခ်ီႉ မခ်င်းမို့ခ်ၯခ်တင်း Sentence- it is possible that he steals my book. ၷွပ်ႈခ်ီ ဃေံၢႉတံး ခ်ေၢႈဏခ်ဝ်ုႈ 'မခ်င်းလၵ်ႉပပ်ႉၵဝ် ဏခ်ဝ်ုႈခ်ီႉ' တၢင်းမ်ူဝ်း ပ်ိခ်ခ်ေၢႈ ၵတ်ႉတၢးၵူလ်ုး။ 'လၢင်ႈပ်ိခ်လီႈယူႉ' ခ်ေၢႈခ်ီႉ ပ်ိခ် ၵိရိယၢႉယဝ်ႈ။

ဏခ်သပ်းလ်ိင်းငခ်ေၵခ် Kinds of Adverb ခ်ီႉ ၵူလ်ုးၷ်ုႈၷူႉ လီၢးပ်ိခ်မခ်င်းသေ ဏမ်ႉလ်ုင်ႈဝ်ုႈ တံးၯဝ်းရေႈ မ်ီးလီၢးမခ်င်း မို့ခ်ၯခ်တင်း ဏိင်းၵိတ်ႉ။ ခ်င်ႈလီၢးတ်ိမ်ႈ၊ လီၢးဝိႉ ၵိရိယၢႉဝိသေႉသခ်ေ ဃေံၢႉတံးခ်ီႉ မ်ီးဝိႉ သွင်လီၢး 'ၵိရိယၢႉဝိသေႉသခ်ေ ယူႉဃေံၢႉခ်ေ့ႈ ၵိရိယၢႉ ငလႈ ၵိရိယၢႉ ဝိသေႉသခ်ေ ယူႉဃေံၢႉလင် ၵိရိယၢႉ' ခ်ီ သွင်မ်ိဝ်း။ ၵမ်းခ်ီႉ တေသိုပ်ႉ သပ်းလ်ိင်းငခ်ေ တွခ်င်ႈသမ်ႉပခ်ႉတ — ခ်ေၢႈလၢင်ႈၵပ်းၷွခ်ႉ။

(7) ခ်ေၢႈလၢင်ႈၵပ်း-သမ်ႉပခ်ႉထ (Conjunction)

ခ်င်ႈလိၵ်ႈလီၢး ၵူႈဃေ့ႉသၢႉ ယင်းမ်ီးခ်ေၢႈဏခ်ၵ်ိဝ်ႉၷွင်ႉ ခ်ေၢႈၵူၢမ်းလၢပ်ႈ ၵခ် ၷ်ုႈပ်ိခ်မေး တူခ်င်းၵူၢမ်း ဏခ်လ်ိဝ်ၵခ် ငလႈ ခ်ေၢႈၵ်ိဝ်ႉၵပ်း သိုပ်ႉပခ် တူခ်င်းၵူၢမ်း ဏခ်ခ်ိုင်ႈတင်းဏခ်ခ်ိုင်ႈယူႉယဝ်ႈ။ လူိဝ်းခ်ဝ်ခ်ီႉ ၷွင်ႉဝ်ုႈ ခ်ေၢႈလၢင်ႈၵပ်းယဝ်ႉ။ တီႈခ်ီႉ ၯဝ်းဏဝ်ဃေံၢႉဏိင်းၵိတ်း ပ်ိခ်ယ်ုႉသေ လ်ိပ်ႈ ၵ်ိခ်း ခ်ေၢႈသမ်ႉပခ်ႉထ ခ်ဝ်ၵူၢႉၷွခ်ႉ။

မီးၸိူဝ်ႉသမ်ႉပၼ်ႉထ Conjunction သွင်ယိူင်ႈ

1. Coordinating Conjunction
   သိုပ်ႇမ်ဝ်း Degree မိူၼ်ၵၼ်
2. Subordinating Conjunction
   သိုပ်ႇမ်ဝ်း Degree ပႅၵ်ႇၵၼ်

1ႉ ၶေႃႈလၢၼ်ႈၵပ်း Coordinating Conjunction

And	သေ၊ သေယဝ်ႉ၊ ယဝ်ႉသေ	၍
As well as	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သကဲ့သို့၊ လဲပဲ
And	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သကဲ့သို့၊ လဲပဲ ၊
And, also	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သကဲ့သို့၊ လဲပဲ
No less than	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သကဲ့သို့၊ လဲပဲ
Both …and	တင်းသွင်	နှင့် ၊ နှစ်ခုစလုံး
Not only but also	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သာမှ မဟုတ်၊ လဲပဲ
Not only …but	ႁူလ်းၵမ်ႇၵျႈ၊ ပႃးလိမ်	သာမှ မဟုတ်၊ လဲပဲ
Either…or	ၵမ်ႇၶၼ်၊ ၵၶၼ်လွၵ်ႈၵျႈ	သို့မဟုတ်
Or	ၵမ်ႇၶၼ်	သို့မဟုတ်
Else	ၵမ်ႇၶၼ်	သို့မဟုတ်
Otherwise	ပေႃးၵမ်ႇၶၼ်၊ သင်ၵမ်ႇၶၼ်	သို့မဟုတ်
Neither…nor	ၵျႈ - ၵမ်ႇ	နှင့်... နှစ်ခုစလုံး၊ တခုမှ မဟုတ်
Nor	ၵျႈၵမ်ႇ	နှင့်... နှစ်ခုစလုံး၊ တခုမှမဟုတ်
But	ႁူလ်းၵျႈ၊ ႁူလ်းဝျႈ၊ ႁူလ်းၶျေႇ	သို့ရာတွင်၊ ဒါပေမဲ့
However	။	သို့သော်လည်း
Yet, Still, nevertheless	ႁူလ်းၵျႈ၊ သေတႃႉၵျႈ	သို့ရာတွင်
Therefore	ၵွပ်ႈၶၼ်၊ ၵွပ်ႈၶၼ်ၼေႈ	ထို့ကြောင့်၊ ဒါကြောင့်

So	ၵွပ်ႈၼၼ်ႉ၊ ၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႄႈ	ထို့ကြောင့်၊ ဒါကြောင့်
For	ၵွပ်ႈ၊ၵွပ်ႈဝႃႈ၊ ပိူဝ်ႈ၊ပိူဝ်ႈဝႃႈ	အတွက်၊ သောကြောင့်၊ အကြောင်းမူကား
Whereas	မိူဝ်ႈ၊ သေသမ်ႉ	စဉ်တွင် ၊ ကတော့
While	။	။

1. He saw a dog and a cat also.
   မၼ်း ႁၼ် မႃၵူၺ်း ၵမ်ႈၵႃး ပႃးလိူဝ် ႁၼ်မႅဝ်း တူဝ်ၼိုင်ႈ။
   သူသည် ခွေးတကောင်ကို မြင်သကဲ့သို့ ကြောင်တကောင်ကိုလဲပဲ မြင်သည်။

2. He saw a dog no less than a dog. (မိူၼ်ၵၼ်တင်း မၢႆၼိုင်ႈ)

3. He saw both a dog and a cat.
   မၼ်း ႁၼ် မႃ တင်းမႅဝ်း တင်းသွင်ယဝ်ႉ။
   သူသည် ခွေးနှင့်ကြောင် နှစ်ကောင်စလုံးကို မြင်သည်။

4. He saw not only a dog but also a cat.
   မၼ်း ႁၼ် မႃၵူၺ်းၵမ်ႈၵႃး ပႃးလိူဝ် ႁၼ်မႅဝ်းယဝ်ႉ။
   သူသည် ခွေးကိုသာမဟုတ် ကြောင်ကောင်ကိုလဲပဲ မြင်သည်။

5. He saw not only a dog but also a cat. (မိူၼ်ၵၼ်တင်း မၢႆ-4)

6. Either you or Sai Sai have to go to the market.
   မႂ်း ၵမ်ႈၼၼ်ႉ ၸၢႆးၸၢႆး (မႂ်းၵေႃႈ ၸၢႆးၸၢႆးၵေႃႈ) တေလႆႈၵႂႃႇၵၢတ်ႇ။
   မႂ်း ၵမ်ႈၼၼ်ႉ ၸၢႆးၸၢႆး ၽႂ်ၵေႃႉ/ ၵေႃႉလႂ်ၵေႃႉ ၵမ်ႈဝႃႈ တေလႆႈ ၵႂႃႇၵၢတ်ႇ။
   သင် သို့မဟုတ် စိုင်းစိုင်း ဈေးကို သွားရမည်။

7. You must take the medicine otherwise you will die.
   မႂ်း တေလႆႈၵိၼ်ယႃႈယႃ၊ သင်ၵမ်ႈၼၼ်ႉ မႂ်းတေ တၢႆၵူဝ်ႈ။
   သင် သည် ဆေးကို သောက်ရမည်၊ သို့မဟုတ်ပါက သင်သေလိမ့်မည်။

8. Are you going with me or else stay at home?
   မႂ်းတေၵႂႃႇလွမ်ႈၵဝ်ႁႃႉ၊ ၵမ်ႈၼၼ်ႉ တေယူႇတီႈႁိူၼ်းႁႃႉ။
   ငါနှင့် လိုက်သွားမည်လား၊ သို့တည်းမဟုတ် အိမ်မှာ နေရစ်မှာလား။

9. I do not want to go out nor work at home.
ၵဝ် ၵမ်ႉၶႂ်ႈဢွၵ်ႇၵႂႃႇတၢင်းၼွၵ်ႈ။ ႁဵတ်းၵၢၼ် တီႈႁိူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉၶႂ်ႈႁဵတ်း။
ငါသည် အိမ်ပြင်ကိုလည်း မသွားချင်၊ အိမ်မှာလည်း အလုပ်မလုပ်ချင်ပါ။

10. Neither I want to go out nor stay at home. (မိူၼ်တင်း **9-10**)
တၢင်းၼွၵ်ႈၵေႃႈ ၵဝ်ၵမ်ႉၶႂ်ႈၵႂႃႇ၊ ႁဵတ်းၵၢၼ်တီႈႁိူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉၶႂ်ႈႁဵတ်း။

11. I would like to go, but I am busy.
ၵဝ်ၶႂ်ႈၵႂႃႇယူႇ၊ ၵူၺ်းၵႃႈ ၵဝ်မၢင်ႉၵၢၼ်ဝႆႉ။
ငါ သွားချင်သော်လည်း ငါမအားပါ။

12. Sai Sai study hard however he fail in the exam.
ၸၢႆးၸၢႆး ၶတ်းၸႂ်မႃးယူႇသေတၢႆႉ မၼ်းတူၵ်း ပၢင်တွပ်ႇလိၵ်ႈ။
စိုင်းစိုင်းသည် စာကြိုးစားခဲ့သော်လည်း သူ စာမေးပွဲ ကျခဲ့သည်။
စိုင်းစိုင်းသည် စာကြိုးစားခဲ့သည်၊ သို့ရာတွင် သူ စာမေးပွဲကျခဲ့သည်။

13. The old system had its flows, but nevertheless it was preferable to the new one.
လၢႆးၵဝ်ႇၼၼ်ႉ မီးဝႆႉတီႈၶေၼ်းမၼ်းသေတၢႆႉၵေႃႈ ယၢင်ႈမီးလွင်ႈတၢင်းထုၵ်ႇ၊
လိူဝ်တိူဝ်းသေ လၢႆးမႂ်ႇယူႇ။
စနစ်ဟောင်းသည် အပြစ်အနာအဆာရှိသော်လည်း ၎င်းကို အသစ်ထက်
ပိုတောင်ကျိုက်၏။

14. The old system had its flows, but still it was preferable to the new one.

15. Sai Sai tried hard therefore he passed the exam.
ၸၢႆးၸၢႆး ၶတ်းၸႂ်လိၵ်ႈၼလႄႈ မၼ်းလင်ႉပေႃးၵွင်ႉလိၵ်ႈယဝ်ႉ။
စိုင်းစိုင်း စာကြိုးစားသောကြောင့် သူစာမေးပွဲ အောင်ခဲ့၏။

16. Sai Sai tried hard so he passed the exam.

17. Sai Sai passed the exam for he tried hard.
ၸၢႆးၸၢႆး ၵွင်ႉလိၵ်ႈ ၵွပ်ႈဝႃႈ မၼ်းၶတ်းၸႂ်ယဝ်ႉ။ (**15, 16** မိူၼ်ၵၼ်)

18. My father works in the office whereas my mother works at home.
ၵူႈၶဝ် ႁဵတ်းၵၢၼ်တီႈလုမ်းလၢႆးသေ ၼမႈၶဝ်သမ်ႉ ႁဵတ်းၵၢၼ်တီႈႁိူၼ်း။
ကျွန်တော့် အဖေသည် ရုံးမှာ အလုပ်လုပ်၍ အမေကတော့ အိမ်မှာ အလုပ်လုပ်သည်။

19. Boys are playing whereas girls are reading.
Boys are playing while girls are reading.
မိူဝ်ႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸၢႆးၶဝ် လဵၼ်ႈယူႇၼၼ်ႉ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇယိင်းၶဝ်သမ်ႉ လူလိၵ်ႈယူႇ။
ယောက်ျားကလေးများ ကစားနေစဉ် မိန်းကလေးများ စာဖတ် နေကြ သည်။

1ႉ ၶေႃႈၵၢင်ႈၵပ်း Subordinate Conjunction

1. As	ၵွဝ်ႈၶၶၼ်ၼလႈ၊ လိူင်ႉၶၢင်ႇ၊ မိူၼ်ၶၢင်ႇ	သောကြောင့်၊ သကဲ့သို့၊ အတိုင်း
2. Since	ၵွပ်ႈၶၶၼ်ၼလႈ၊ လိမ်မိူဝ်ႈ	သောကြောင့်၊ ကထဲက
3. Because	ၵွပ်ႈၶၶၼ်ၼလႈ	သောကြောင့်
4. Although	သေတႃႉ၊ သေတႃႉၵေႈ	သော်လည်း
5. Till	တေႃႇ၊ တေႃႇထိုင်	တိုင်အောင်
6. Until	တေႃႇ၊ တေႃႇထိုင်	တိုင်အောင်
7. Before	မိူဝ်ႈ ... ပႆႇ	မ (သွား) ခင်၊ မ (သွား) မီ
8. After	ဝၢႆး၊ ဝၢႆးသေ	ပြီးနောက်
9. When	မိူဝ်ႈ	သောအခါ
10. As soon as	ၵမ်းလဵဝ်	(သွား)လျှင်၊ (သွား)ချင်း
11. So long as	လူဝ်ႈ၊ လူဝ်ႈၵေႈ	သမျှကာလပတ်လုံး

12. While မိူဝ်ႈ၊ ယင်းတိုၵ်ႉ စဉ်
13. As if, as though မိူၼ်၊ မိူၼ်ၼင်ႇ၊ လိူင်ႉၼင်ႇ သကဲ့သို့
14. That…. May ၼင်ႇႁိုဝ်၊ ၼင်ႇႁိုဝ်…ပေႃး နိုင်အောင်
15. That…might ႁႂ်ႈပေႃး နိုင်အောင်
16. So (Adjective)…. that ပေႃလီႈ နိုင်အောင်၊ လောက်အောင်
17. So (Adverb)…. That ပေႃး (ၵမ်ႇ) ထၢင်ႈ ။
18. So that တႃႇတေ၊ ၼင်ႇႁိုဝ်တေ၊ ၼင်ႇႁိုဝ်ပေႃးတေ
စေရန်၊ သို့မှသာလျှင်
19. Whether or not (ႁူႇ) ၵမ်ႇ (ႁူႇ)၊ မႃး (ၵမ်ႇ) မႃး
သွားသွား မသွားသွား
မႃးမႃး ၵမ်ႇမႃးမႃး လာလာ မလာလာ
20. As much as ၵႃႈၼင်ႇ၊ ပိင်ႈၼင်ႇ သလောက်
21. As (quickly) as possible ၵႃႈၼင်ႇ-ပိင်ႈၼင်ႇ,ၽႂ်းလီႈ အစွမ်းကုန်မြန်စွာ
ၽႂ်းၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ လီၵႃႈၼၼ်ႉ မြန်နိုင်သမျှ မြန်စွာ
22. As quickly as (he) can ၵႃႈၼၼ်ႉၽႂ်းလီႈ အစွမ်းကုန် မြန်စွာ
23. Lest ၼင်ႇႁိုဝ် ပေႃးတေၵမ်ႇ မ … စေရန်
24. If သင်၊ သင်ဝႃႈ၊ ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ အကယ်၍ … လျှင်
25. Unless ပေႃးၵမ်ႇ၊ သင်ၵမ်ႇ အကယ်၍ မ … လျှင်
26. Provided that သင်၊ သင်ဝႃႈ၊ ပေႃး၊ ပေႃးဝႃႈ အကယ်၍ … လျှင်
On condition that ။ ။
27. However (beautiful) (ၼၢင်ႈလီ)ၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ၊ ဘယ်လောက်ပဲ(လှလှ)
28. As far as လွမ်းၼင်ႇ၊ ပိင်ႈၼင်ႇ၊ ၵႃႈၼင်ႇ သလောက်တော့

1. Sai Sai is sleeping as he is ill.
As Sai Sai is ill he is sleeping.
ၵွပ်ႈၸၢႆးၸၢႆး ၵမ်ႇယူႇလီငလႄႈ မၼ်းၼွၼ်းဝႆႉယူႇ။
မောင်မောင်သည် နေမကောင်းသောကြောင့် အိပ်နေသည်။

2. Since Sai Sai is ill he is sleeping.
ၵွပ်ႈၸၢႆးၸၢႆး ၵမ်ႇယူႇလီလႄႈ မၼ်းၼွၼ်းဝႆႉယူႇ။
မောင်မောင်သည် နေမကောင်းသောကြောင့် အိပ်နေသည်။

3. We are learning English because we want to get knowledge.
ၵွပ်ႈႁဝ်းၶႂ်ႈမီး တၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ်လႄႈ ႁဝ်း ၵႂၼ်ၵၼ်ႁဵၼ်း ဢင်းၵိတ်း။
ကျွန်တော်တို့သည် ဗဟုသုတ ရချင်သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်စာကို သင်နေကြသည်။

4. Though (although) Sai Sai tried hard he failed in the exam.
ၸၢႆးၸၢႆး ၶတ်းၸႂ်လိၵ်ႈသေတႃႉ(သေတႃႉၵေႃႈ) မၼ်းတူၵ်းပၢင်တွပ်ႇလိၵ်ႈ။
ပိၵ်ႉသမ်ႉ ၸၢႆးၸၢႆး ၶတ်းၸႂ်လိၵ်ႈသေတႃႉၵေႃႈ မၼ်းတူၵ်းပၢင်တွပ်ႇလိၵ်ႈ။
မောင်မောင်သည် စာကြိုးစားသော်လည်း စာမေးပွဲ ကျခဲ့သည်။

5-6. Till we come back, you must wait here.
Until…………
မႂ်းတေလီႈပွႆႉတီႈၼႆႈ တေႃႇထိုင်ႁဝ်းပွၵ်ႈမႃး။
ကျွန်ုပ်တို့ ပြန်လာသည့်တိုင်အောင် သင် ဒီနေရာ စောင့်ရမည်။

7. Nang Nang will cook the rice before her mother come back
ၼၢင်းၼၢင်း တေႁုင်ၶဝ်ႈ မိူဝ်ႈမႄႈမၼ်း ပႆႇပွၵ်ႈမႃး။
သူမ၏ အမေ ပြန်မလာခင် နန်းနန်းသည် ထမင်းချက်နေလိမ့်မည်။

8. I drank tea after I had washed my face.
After I had washed my face, I drank tea.
ဝၢႆးသေ ၵဝ်သုၵ်ႈၼႃႈယဝ်ႉ ၵဝ်သူတ်ႉၼမ်ႉၼိူင်ႈယဝ်ႉ။
ကျွန်တော်သည် မျက်နှာသစ်ပြီးနောက် လဘက်ရည်ကို သောက်ပါသည်။

9. When the teacher come into the class, the students got up.
မိူဝ်ႈၶူးသွၼ် ၶဝ်ႈမႃးတီႈႁွင်ႈႁဵၼ်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႈႁဵၼ်းၶဝ် ၵႂၼ်ၵၼ် လုၵ်ႉလုၵ်ႈယဝ်ႉ။
ဆရာသည် အခန်းထဲသို့ ဝင်လာသောအခါ ကျောင်းသားများ မတ်တတ်ရပ်ကြသည်။

10. As soon as I arrived in Colombo I wrote a letter to Yangon.
ပေႃးၵဝ် ႁွတ်ႈၽႅဝ်ၵူ, တီႈဝဵင်းၵူဝ်,လမ်,ပူဝ်, ၵမ်းလဵဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်တႅမ်ႈ လိၵ်ႈ ၽိုၼ်ၶိုင်ႈ လူးတႃႈၵုင်ႈယဝ်ႉ။
ကျွန်တော်သည် ကိုလမ်ဘိုကို ရောက်လျှင် ရောက်ချင်း ရန်ကုန်သို့ စာတစ်စောင် ရေးခဲ့သည်။

11. I will support you so long as you are attending to the university.
လူဝ်ႈၵျႃႉမွင်ႈ ယင်းတိုၵ်ႉၶိုၼ်ႈလၢၼ်ႉလွမ်ယူ,ၶႅၼ်ႉ ၵဝ်တေလွႆႈထႅမ်မွင်ႈလီ။
သင်သည် တက္ကသိုလ်ကို တက်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ကျွန်ုပ် သင့်ကို အထောက်အပံ့ ပေးမည်။

12. While the girl are reading, the boys are playing football.
မူဝ်ႈယိင်းၵွၼ်,ၶဝ် လူလိၵ်ႈယူ,ၶၢၼ်ႉ လုၵ်ႈၵွၼ်,ၸၢႆးၶဝ် လဵၼ်ႈမၢၵ်, ၶင်(လုမ်း)။
မိန်းကလေးများ စာဖတ်နေစဉ် ယောက်ျားကလေးများ ဘောလုံးကို ကစားနေကြသည်။

13. Sai Sai taught English to the boys if as though the same a teacher.
ၸၢႆးၸၢႆး သွၼ်ၵႅင်းၵိတ်း ပၼ်ၵွႆႈလုၵ်ႈၵွၼ်,ၶဝ်မႄး မူၼ်လိူင်ႉၶင်, မၼ်းပဵၼ်ၶူးသွၼ်ၵေႃႉၶိုင်ႈ။
မောင်မောင်သည် ဆရာတယောက်ကဲ့သို့ ကလေးများအား အင်္ဂလိပ်စာကို သင်ပေးသည်။

14. We must work hard that we may succeed in life.
ၶင်,ၵူဝ် ၽေႃၵဝ်း ပေႃးတေၼမ်ႉၶၢၼ်ႉ ၵဝ်းတေလီႈၶတ်းလွင်ယဝ်ႈ။
ကျွန်ုပ်တို့သည် အောင်မြင်မှုကို ရအောင်ကြိုးစားရမည်။

15. I was waiting here that I might meet my lover.
ၶင်,ၵူဝ် တေလီႈထူပ်း ၵေႃႉၵၵ်ႉၵဝ်ၶၢၼ်ႉ ၵဝ်တေပွင်ႉယူ,တီႈၶႄႉ။
ကျွန်ုပ်သည် ချစ်သူနှင့် တွေ့နိုင်အောင် ကျွန်ုပ် ဒီနေရာမှာ စောင့်နေခဲ့သည်။

16. Nang Nang is so beautiful that all men cannot help looking at her.
ၼၢင်းၼၢင်း ႁၢင်ႈလီၼႃႇ ပိူၼ်ႈပေႃးၵမ်ႇထၢင်ႈယူႇလႆႈ ပေႃးၼႆႈတူလႆးယူႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။
နန်းနန်းသည် လူအားလုံးက မကြည့်ပဲ မနေနိုင်အောင် အလွန်လှပသည်။

17. He is so clever that his teacher praised him.
မၼ်းလၵ်ႉလႅမ်ၼႃႇ ၶူးသွၼ် ပေႃးလႆႈယွင်ႈယဝ်ႈ။
သူသည် သူ့ဆရာ ချီးကျူးရလောက်အောင် လိမ္မာသည်။

18. Sai Sai earn the money so that he will be able to buy a bicycle.
ထၢႆးထၢႆး ႁွမ်ငိုၼ်းဝႆႉ ၼင်ႇႁိုဝ်တေသိုဝ်ႉလႆႈ လႅင်(လူတ်ႉထိပ်ႇ) လမ်းၼိုင်ႈ။
မောင်မောင်သည် ငွေစုသည်။ သို့မှသာလျှင် သူသည် စက်ဘီးတစ်စီးကို ဝယ်နိုင်လိမ့်မည်။

19. You must find out a job whether you are rich or not.
မႂ်း ပဵၼ်ၵူၼ်းမီးၵေႃႈလီ ၽၢၼ်ၵေႃႈယဝ်ႉ တေလႆႈႁႃၵၢၼ် ၵၼ်ၼိုင်ႈ။
သင်သည် ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ၊ မချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ အလုပ်တခုကို ရှာရမည်။

20. I do not know whether they will come or not.
ၶဝ်တေမႃး ၵမ်ႇမႃး ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ႁဝ်ၵမ်ႇႁူႉ။
သူတို့ လာမည် မလာဘူးဆိုတာ ကျွန်တော် မသိပါ။

21. You can take this book as much as you like.
ပပ်ႉလိၵ်ႈ ပႅင်ႇၼင်ႇ မႂ်းၶႂ်ႈၵဝ်ၼၼ်ႉ ၵဝ်လႆႈယူႇ။
သင်သည် စာအုပ်ကို အလိုရှိသလောက် ယူနိုင်ပါသည်။

22. The boys run as fast as they can.
လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် လႅၼ်ႈ ၵႃႈၼင်ႇၶဝ်ၽႂ်းၼၼ်ႉယဝ်ႈ။
လူကလေးများသည် အစွမ်းကုန် မြန်နိုင်သမျှ မြန်စွာ ပြေးသည်။

23. You must wash the plates as clearly as possible.
မႂ်းတေလႆႈ လၢင်ႉ ဝၢၼ်ငေၶေထိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵိင်ႈၵိင်ႈ ၵႃႈၼင်ႇပဵၼ်လႆႈယဝ်ႈ။
သင်သည် ပန်းကန်ကြီးများကို အစွမ်းကုန် သန့်ရှင်းနိုင်သမျှ သန့်ရှင်းရမည်။

24. All students must try hard, lest they should fail in the exam.
လုၵ်ႈႁဵၼ်းတၢင်းသဵင်ႈ တေလႆႈၶတ်းလႅင် ၼင်ႇႁိုဝ်ပေႈတေၵမ်ႇတူၵ်းလႆႈ ပၢင်တွပ်ႇလိၵ်ႈယဝ်ႈ။
ကျောင်းသားအားလုံး စာမေးပွဲမကျစေရန် သူတို့စာကြိုးစား ရမည်။

25. If you try hard, you will pass the exam.
On condition that you try hard, you will pass the exam.
သင်မႂ်း ၶတ်းလႅင်ၼႆ မႂ်းတေၵွင်ႇလိၵ်ႈၵိူဝ်ႈ။
အကယ်၍ သင်ကြိုးစားလျှင် သင်စာမေးပွဲ အောင်လိမ့်မည်။

26. Unless you eat the cake, you will be hungry.
သင်မႂ်း ၵမ်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈမုၼ်းၼႆ မႂ်းတေတွင်ႉမိူဝ်ႈၵိူဝ်ႈ။
အကယ်၍ သင်မုန့်မစားလျှင် သင်စာလိမ့်မည်။

တီႈၼင်ႈတွၼ်ႈ သမ်ႉပၼ်ႉထ (conjunction) ၼႆႉ ပိုင်လူင်မၼ်း ႁဝ်းလူဝ်ႇႁူႉ ၶေႃႈဝေႈၵႃၼ် ၶွင်ပိုၼ်ႈ တင်းႁဝ်း ပၼ်ႇလၵ်ႉၵၼ်ႁူလ်ႈ။ ပေႃးတူလ်ႈၵဝ် တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းလွမ်းလိုင် ယိုင်ႈၶၼ်းပွင်ႇလႆႈတိုဝ်းသေ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၵမ်ႉထိမ်တျႇပၼ်ႇလိၵ်ႈယဝ်ႈ။

(8) တွၼ်ႈၶေႃႈတိုၼ်ႇ

ၶေႃႈတိုၼ်ႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၼႆႉ မၼ်းပဵၼ်ၶေႃႈၵႂၢမ်း ႁူမ်လူမ်း၊ လီၵၢမ်း၊ တူၵ်းလႆသေ ၵဝ်ၵိုင်ႉၵၢင်ႉ လၼ်ၵွၵ်ႇသူပ်းမႄး ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ တူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းလမ်ႉ-

“ၵျႂ်း! မွ်ႈမႂ်းမူဝ်ႈလွ်ၶၢႆႉ၊ ၵဝ်းၵမ်ႇလႆႈ ထူပ်းၵၢၼ်ၵျူင်ၶႄႇ ယဝ်ႉၶၢႆႉ။ လူမ်းၵၢၼ် ငမႈၵူႈလ်း... မႂ်းတူလ်းလုၵ်ႈလူး။

ပေႉလီၵၢမ်း! ၵမ်ႇတွၼ်ႉပိၼ်။ (လီၵၢမ်း)
ပေႉၶေႃၶၢင်းမီး! ၵမ်ႇယၢမ်းၵျၼ်လႆႈၵျၼ်။ ။
ၵလူဝ်း! ၵဝ်မွင်းမွ်းတၢင်းၵျူင်ယဝ်ႉၶၢႆႉ။ ။
ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵူႈလ်း! (ၶေႃႈတူၵ်းလွ်)
ငမႈၵဝ်ၵူႈလ်း! ။
ဝႆး ! (ၵွပ်းလိပ်းၶႄႇ)

ၵျႂ်း၊ ငမႈၵူႈလ်း၊ ငမႈၵဝ်ၵူႈလ်း၊ ပေႉလီၵၢမ်း၊ ငပေႉသိၼ်မီး၊ ၵလူဝ်ႉ၊ ဝႆး၊ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵူႈလ်း လၵုႃႇလူဝ်းၶၢႆႉ ပိၼ်ၶေႃႈတိုၼ်ႇ ယဝ်ႉ။ တီႈၶၢႆႉ ၵူလ်းထူၵ်းငၶၵေမ်ႈၽွင်ႈၵူလ်းသေ မၶၢင်းယင်းတေမီး ထိၼ်ႈ တၢင်းၶမေယူႇ။ ၵမ်းၶၢႆႉ တေသိုပ်ႇ သပ်းလိၼ်းငၶၵေၶ တႃႇ မႆၢၶေႃႈလိမ်ငသၵွၼ်ႇ။

(9) တွၼ်ႈၶေႃႈလိမ်

ၶေႃႈလိမ်ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢႆႉ မူၼ်လူင်ႉၶင်ႇ “တၢင်း” ၶေႃႈၶၢႆႉ ပေးမၶၢင်းၵုႃႇၵပ်းသွ်ႇၵိရိယႃႇ ၵမ်ႇၶၶၼ် လိမ်လွမ်းၵိရိယႃႇပေးၶႆ ၵဝ်ၶေႃႈပွင်ႇၵိရိယႃႇၶၶၼ်ႉ ပိၼ်ၶေၢမ်ၵိရိယႃႇ ၵုႃႇယဝ်ႈ။ တေႃႈၶႆ ၵႃႈပိၼ်ၶေႃႈလိမ်တၢင်းလူင် ၵၢၼ်ၵပ်းသွ်ႇၵိရိယႃႇလွ် ၶေၢမ်ႇလွ်ၶၢႆႉ ၵွၼ်ႉဝႃႈ ၶေႃႈလိမ်ယဝ်ႈ။ ၶၢင်းပႃႇလိငတႉ ၵွၼ်ႉဝႃႈ ၵုပသႃႇရပတ ငလႈ ၶဝိပႃႇတပတ ယဝ်ႈ။

တၢင်း

တၢင်းၵိၶၼ်တၢင်းယိၼ်မ်ႉ။ တၢင်းၵုႃႇတၢင်းပႆ ။ တၢင်းၵျိတ်းတၢင်း သၢင်ႈ။ တၢင်းယူႇတၢင်းသဝ်း။ တၢင်းဝူၶၼ်ႉတၢင်းမႆႈလွ် ၵျိတ်းၶႆ ပိၼ် ၶေၢမ်ႇၵိရိယႃႇယဝ်ႈ။

ၡႂ်ႈ

ၡႂ်ႈမခင်းဂူႈဧလႈ၊ ၡႂ်ႈမခင်းၵျိတ်းဧလႈ။ ၡႂ်ႈမခင်းခွခင်းဧလႈ လဂူႈ ပိခင်ဝိ့ခေႈပွင်လိုင့ဂခင်၊ ပွိႈဝၢင်းပခင်ဂခင် ခခေင့ယဝ်ၾ။

ၡႂ်ႈမခင်းယူႈလီဂိခင်ဝၢခင်သေဂမ်း။ ၡႂ်ႈလူ့ဂဝ် ၡဂ်ႉဂဝ်ဂေ့လီဝ် သေဂမ်း။ ၡႂ်ႈပေႈဧမႈဂဝ် လွတ်ႈဆေးသေဂမ်း။ (ခေႈသူးယွခင်း)

ၡႂ်ႈမိုးတၢလ့လႈ၊ ၡႂ်ႈမိုးတၢလ့သေဂမ်း၊ ၡႂ်ႈခဝ်ဂွတ်းၾၢခင် သေဂမ်း၊ ၡႂ်ႈလုးလူခင်သေဂမ်း။ ၡႂ်ႈလူ့သုမ်းသေဂမ်း။ (ခေႈလႈ)

လူႈတၢခင်းခဝ်ႈသွမ်း ၡႂ်ႈလဝ်ႈရၡၢခင်း။ (ခေႈၡပ့–သမ်ႈပ တႈခေ)။

ၵခင်

ၵခင်ခင့၊ ၵခင်ခခေင့၊ ၵခင်မိုးၵျိတ်းခင့၊ ၵခင်မိုးၵျိတ်း ခခေင့၊ (ခေႈလီ့ ခေ့မဝိသေႈသခေ)။

ခေၢင်းယိင်းၵခင်ၡၢင်ႈလီ၊ ဂူခင်းလၢး ၵခင်ၵျိတ်းဂၢခင်ယူႈ၊ (ဂပ်းခေႈၡၢင်ႈမိူင်ႈ ခေ့မဝိသေႈသခေ)။

ခဝိုင်ႈၵခင်၊ သွင်ၵခင်၊ သၢမ်ၵခင်၊ သိပ်းၵခင်၊ မိူခင်ၵခင်။ (ခေႈခပေ့ၵၢခင်ႈ)။

တေ

တေၵျိတ်း၊ တေဂိခင်၊ တေဂူႈ၊ တေခွခင်း၊ တေၵၢပ်ႈခမေ့။ (လိုင်ႈဧခေ ၶၢဝ်းမိူဝ်းခေႈ ၵခေ့ဂတ)။

ၵွခင်ဂခင်

ၵွခင်ဂခင်ၵျိတ်းတ့၊ ၵွခင်ဂခင်ၶတ်းလိုတ့၊ ယႈၵွခင်ဂခင် ယူႈပဝ်ႈၡၢမ်းလၢ။ (လိုင်ႈဧခဝေႈပိခင် ဂိရိယႈၾေၢႈခမေ့=ပၡူဝလခေ)။

ဂွခင့

မိူဝ်ႈဂွခင့၊ မိူဝ်ႈဂွခင့သိုခင်းဝႈ၊ (လိုင်ႈဧခခေၢဝ်းမိူဝ်ႈပူခင့)။

ဂဝ်တေဂူႈဂွခင့၊ ယူႈဂွခင့ခေႈ ၡဂ်ႉၵိူလိုး။ (လိုင်ႈဧခေ တူင့တဂ်ႉဂခင် လမ်တေၾၢတ်ႈ)။

ယူႇ

ၸဝ်းတေ ၵႂၼ်ၵၼ်ၵူႇယူႇၵူလ်း၊ မၼ်းတိုၵ်ႉၸတ်းၵၢၼ်ယူႇ၊ မၼ်းၸတ်းၵၢၼ်ယူႇ၊ (“ယူႇ” ၼိုင်းတူၼ်းၵူမ်းၼိုင်ႈ ပိၼ်ၼေႈၵၢင်ႈမိူင်ႈ ဝၵ်ႉၵျတူၼ်းၵူမ်းသေ ၼိုင်းသွင် တင်းသၢမ်ၼၼ်ႉ မၼ်း လိၵ်ႈၼၼ ၼၢဝ်းမိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၸတ်းယူႇ)။

ယူႇယဝ်ႈ(ယူႇယဝ်ႉ)

ၵူၼ်းၸတ်းၵၢၼ်ၼဝ် ၵႂၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ၼဝ်ႈယူႇယဝ်ႈ။ (ၼေႈၵၢင်ႈ မိူင်ႈ တူၼ်းၵူမ်း ၵမ်ႇၼၼ် လိၵ်ႈၼၼပေတ်ႉလုပၢၼ်ႇ)။

ယဝ်ႉ

လႅၢ်းလႅၢ်း ၸတ်းၵၢၼ်ယဝ်ႉ။ ပေးၸတ်းၵၢၼ်မေးယဝ်ႉ။ (လိၵ်ႈ ၼၼၼၢဝ်းပူၼ်ႉ – ၵတီႇတၵူႇလ)။

ယဝ်ႉယဝ်ႈ

မိုးၸတ်းၵၢၼ်ယဝ်ႉယဝ်ႈၵူႉ? ၸတ်းယဝ်ႉယဝ်ႈ။ လႅၢ်းလႅၢ်း ၸတ်းၵၢၼ်ယဝ်ႉယဝ်ႈမိူဝ်ႈသၢမ်မွင်း။ (လိၵ်ႈၼၼၼၢဝ်းမိူဝ်ႈပူၼ်ႉ)

တီႈတွင်း– ‘ယဝ်ႈ’တူဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႉၼမ်ၼမ် ပိၼ်ၼေႈၵၢင်ႈမိူင်ႈ တၢႇတူၼ်းၵူမ်းလဝ်းလီ၊ ၼမ်ႉလိပ်ႈယဝ်ႈ။ လႆႈဝႆႈပိၼ် “ဝၵ်ႉၵျႇလင်ႇ ၵူႇရ”ယဝ်ႈ။

ပေးသွၵ်ႈတိၵ်းတိၵ်းၵေႈ တေၸၼ်တိၵ်းတိၵ်းယဝ်ႈ။ တီႈၼႆႉ ၵူလ်းၼႂ်ႈၸႂ်ႈၸူႉဝႄႈ ၼေႈလိုဝ်းၼၼမေးၼၼၼ်ႉ ပိၼ်ၼေႈလိမ်ၼႆလႈ လင်ႇ ပေးလႆႈ တၢင်ႇၼၼၵေၼ်ယဝ်ႈ။

႙။ တွၼ်ႈၽိုၵ်ႇလူ၊ လၢတ်ႈ၊ တႅမ်ႈ၊ မိၼ်ႉၽႃႇသႃႇ

အိုးကုန်သည် သူဌေးကြီးဦးဗလ

အိုးကုန်သည် သူဌေးကြီးဦးဗလသည် တစ်ဦးတည်းသောသားကို အလွန်ချစ်သည်။ သားမွေးဖွားသောနှစ်တွင် ချမ်းသာလာ၍ မောင်ဝသုန် ဟု အမည်ပေးထား၏။ သားလေးကို ပညာမသင်စေပဲ အလိုလိုက်ထား၍ ကြီးလာသောအခါအဖော်များနှင့် သောက်စားပျော်ပါးနေ၏။ သားကဖြုန်း တီးလွန်း၍ ဦးဗလမှာ ဆင်းရဲသွား၏။ မိခင်ကြီးမှာ သားအတွက် စိတ်ထိခိုက်ပြီး သေဆုံးသွား၏။

ထိုအခါကျမှ ဦးဗလသည် နောင်တကြီးစွာ ရလေသည် "သားကိုပညာမသင်စေခဲ့တာ မှားတာပဲ"။ ဦးဗလသေခါနီးတွင် သားကို မှာခဲ့သည်မှာ "သူဌေးကြီးဦးသုခဟာ ဖေဖေ့သူငယ်ချင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖေဖေ မရှိတဲ့အခါ ဦးသုခထံသွားပြီး အကူအညီတောင်းပေတော့"။ "ကောင်းပါပြီ"။ ဖေဖေဦးဗလက သားကိုမှာစရာရှိတာမှာပြီး သေဆုံးသွားလေ၏။

ဦးဗလသေဆုံးပြီးနောက် မောင်ဝသုန်သည် ဦးသုခထံသွား၍ ငွေကြေးအကူအညီ တောင်းလေ၏။ သူဌေးကြီးဦးသုခ ပြောသည်မှာ "အင်း... ကူညီမယ်၊ ဒါပေမယ့် တူမောင်မှာ ဦးဗလလို မိတ်ဆွေကောင်း မရှိသေးလို့ မိတ်ဆွေကောင်းရအောင်ရှာလိုက်ဦး"။ "ကောင်းပါပြီခင်ဗျာ"။

သူသည် မိတ်ဆွေကောင်းကို လိုက်လံရှာဖွေ၏။ သို့သော် ရက်တွေသာ ကုန်ခဲ့၏။ မိတ်ဆွေကောင်းကား မရပေ။ နောက်ဆုံးတွင် စိတ်ပျက်ပျက်နှင့် ကန်သင်းရိုးကို ခေါင်းအုံးပြုပြီး အိပ်လေ၏။

အိပ်မပျော်နိုင်ပဲ ယခင်ကချမ်းသာစွာ နေခဲ့ရပုံကို သတိရပြီး ငိုနေ၏။ မျက်ရည်တို့မှာ မြေကြီးပေါ်ကျပြီး စို၍ သွားလေသည်။ ပျော့နေသောရွှံ့များကို ကိုင်ကြည့်ပြီး ဝမ်းသာ သွားလေသည်။

"ဟုတ်ပြီ၊ တွေ့ပြီ၊ ငါမိဘတွေဟာ ဒီရွှံ့တောါနဲ့ သူဌေးဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ ငါလဲ ဒီရွှံ့တွေနဲ့ပဲ သူဌေးဖြစ်အောင်လုပ်မယ်။ ဒီရွှံ့တွေဟာ ငါမိဘအတွက် မိတ်ဆွေကောင်းဖြစ်သလို ငါ့အတွက်လဲ မိတ်ဆွေကောင်း ဖြစ်ရမှာပဲ။

နံနက်လင်းသော် ရွှံ့တစ်လုံးယူခဲ့ပြီး ဦးသုခထံသို့ လာခဲ့လေသည်။ ရောက်လာသောအခါ မောင်ဝသုန်ပြောပြသည်မှာ "ကျွန်တော်မိတ်ဆွေကောင်း ရလာခဲ့ပါပြီခင်ဗျား။ ကျွန်တော်မိဘတွေဟာ ဒီရွှံ့တွေကို အိုးလုပ်ပြီး ချမ်းသာခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်လဲ ဒီအတိုင်းပဲ ချမ်းသာအောင် လုပ်ပါမယ်ခင်ဗျား"။

"ဒီရွှံ့တွေဟာ ကျွန်တော်မိဘတွေအတွက် မိတ်ဆွေကောင်းဖြစ်ခဲ့သလို ကျွန်တော်အတွက်လဲ မိတ်ဆွေကောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျား"။

သူဌေးကြီးဦးသုခပြန်ပြောသည်မှာ "ဟယ်... သူမိုက်၊ မိတ်ဆွေကောင်းဆိုတာ ရွှံ့တုံးကြီးကိုပြောတာမဟုတ်ဘူး။ တူမောင်ဟာ အိုးလုပ်တဲ့ ပညာမတတ်ပဲနဲ့ ရွှံ့ကိုအိုးဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်နိုင်မလဲ။ ပညာဆိုတာ အသိပညာနဲ့ အတတ်ပညာ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ငယ်စဉ်ကဘာပညာမှ မသင်ခဲ့လို့။ အခုတော့ ဒုက္ခရောက်နေရပြီမဟုတ်လား။ အိုးလုပ်တဲ့ ပညာကို သွားသင်ချေဦး၊ တတ်မှပြန်လာခဲ့"။

"ကောင်းပါပြီခင်ဗျား"။ ထိုနောက် ဦးသုခသည် သူ့အား ငွေအနည်းငယ်ပေး၍ လွှတ်လိုက်လေသတည်း။

လုံးစေ့ = အဓိပ္ပါယ်

1။ အိုးကုန်သည် လဝ်ႈႁုၶင်ႈမေႃႈ
2။ အလွန်ချစ်သည် ၵၵ်ႉၼတႃႉၼတႃႉ
3။ အမည်ပေးသည် တၢင်ႈလိုဝ်ႈပၶင်
4။ အလိုလိုက်သည် လွမ်းလႄွ်
5။ ကြီးလာသောအခါ မူဝ်ႈယႄွ်ႈမႃးၶၶင်ႉ
6။ သောက်စားပျော်ပါးနေ၍ ၵိၶင်ယ်ႅမ်ႉပျူႈမူၶင်းသေယူႈ
7။ ဖြိုးတီးသည် တိုဝ်းပိၶင်ႉတိုဝ်းပ်ႅတ်ႈ
8။ ဆင်းရဲသွား၍ ၶၢၶင်လႄွ်ႁူႈယဝ်ႈ
9။ သားအတွက်- သားကြောင့် ႁွပ်ႈလုၵ်ႈလၢႆးသေ
10။ စိတ်ထိခိုက်ပြီး ပ်ႅၶင်လႄွ်ၵမ်ႈလီႁူႈ(တူဝ်ႉလႄွ်ႁူႈ)

11။	သေဆုံးသွား၏	တၢႆၵႂႃႇယဝ်ႈ
12။	ထိုအခါကျမှ	မိူဝ်ႈၵမ်းၼၼ်ႉလွင်ႇ
13။	နောင်တကြီးစွာရလေသည်	လႆႈၶဵင်လႂ်ၵႂႃႇလူင်လၢင်ယဝ်ႈ
14။	မှားတာပဲ	ၽိတ်းၵႂႃႇယဝ်ႈ
15။	သေခါနီးတွင်	မိူဝ်ႈလမ်တၢႆၼၼ်ႉ
16။	မှာခဲ့သည်မှာ	သင်ႇဝႆႉဝႃႈ
17။	မရှိတဲ့အခါ	မိူဝ်ႈၵမ်ႇမီးၼၼ်ႉ
18။	အကူအညီတောင်းပေတော့	ယွၼ်းတၢင်းလွႆႈထဵမ်လႃႈ
19။	သေဆုံးပြီးနောက်	ဝၢႆးသေတၢႆယဝ်ႉ
20။	ငွေကြေးအကူအညီတောင်းလေ၏	
		ယွၼ်းတၢင်းလွႆႈထဵမ်ငိုၼ်းတွင်းယဝ်ႈ
21။	ကူညီမယ်	တေလွႆႈထဵမ်ယူႇ
22။	ဒါပေမဲ့	ၵူၺ်းၵႃႈဝႃႈ
23။	မိတ်ဆွေကောင်း	တႆးၵေႃႉလီ
24။	ဦးဗလလို	မိူၼ်လိူင်ႉၼင်ႇၵူးပလ
25။	ရှာလိုက်ပါဦး	ႁႃၵႂၼ်ႇငလႈ
26။	သူ	မၼ်း
27။	လိုက်လံရှာဖွေသည်	သွၵ်ႈႁႃယဝ်ႉ
28။	သို့သော်	ၵူၺ်းၵႃႈ
29။	ကုန်ခဲ့သည်	မူတ်းၵႂႃႇ၊ ပူၼ်ႉၵႂႃႇ
30။	နောက်ဆုံးတွင်	ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း
31။	စိတ်ပျက်ပျက်နှင့်	မီးတၢင်းသေႇလႂ်ႇ (မီးတၢင်းလႂ်ၵမ်ႇလီ)သေ
32။	ကန်သင်းရိုး	ႁူဝ်တေးၶႄး
33။	ခေါင်းအုံးပြီး	မွၼ်ႁူဝ်သေ
34။	မျက်ရည်	ၶဵမ်ႉတႃ
35။	မြေကြီးပေါ်	တီႈၶိူဝ်လိၼ်
36။	ကျပြီး	တူၵ်းသေ
37။	စို့ရွဲသွားလေသည်	ယမ်းၵႂႃႇယဝ်ႈ

38။	ကိုင်ကြည့်ပြီး	ၵမ်းတူၺ်းသေ
39။	ရွှံ့များကို	ၵုင်လိၼ်
40။	ဝမ်းသာသွားလေသည်	ၶူမ်လူမ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ
41။	သူဌေးဖြစ်အောင်	ၶိူၼ်ႈပေႃးပဵၼ်သေထေး
42။	ငါမိဘအတွက်	ပုၼ်ႈတႃႇပေႃႈမႄႈၵဝ်
43။	ဖြစ်ရမှာပဲ	တေပဵၼ်ယူႇ
44။	နံနက်လင်းသော်	ပေႃးထိုင်ၵၢင်ၼႂ်လႅင်းမႃး
45။	ပြန်ပြောသည်မှာ	မိုၼ်းတွပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ
46။	တူမောင်	လၢၼ်ၸၢႆး
47။	အိုးလုပ်တဲ့ပညာ	ပၺ်ႇၺႃႇၵၢၼ်ၶႅတ်းမေႃႇ
48။	မတတ်ပဲနဲ့	ၵမ်ႇမေႃသေ
49။	ဘယ်လိုလုပ်နိုင်မလဲ	တေၶႅတ်းၶိုဝ်ၶႅတ်းလႆႈ
50။	ပညာဆိုတာ	ပၺ်ႇၺႃႇၵၢၼ်ဝႃႈၼႆ
51။	နှစ်မျိုးရှိသည်	မီးသွင်မဵဝ်း
52။	အသိပညာ	တၢင်းႁူႉပၺ်ႇၺႃႇ
53။	အတတ်ပညာ	တၢင်းမေႃပၺ်ႇၺႃႇ
54။	ငယ်စဉ်က	မူဝ်ႈတိူၵ်ႉၵွၼ်ႇ
55။	သင်	သွၼ်
56။	လွှတ်လိုက်လေသည်	ပွႆႇၵႂႃႇယဝ်ႉ

အမေး = အဖြေ

၁။ သူဌေးကြီးဦးဗလဟာ သားဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ?။
သူဌေးကြီးဦးဗလဟာ သားတစ်ယောက်ရှိပါတယ်။

၂။ သူဟာ သူ့သားကို အလွန်ချစ်သလား ?။
ဟုတ်ပါတယ် သူသည် သူ့သားကို အလွန်ချစ်ပါတယ်။

၃။ သူဌေးကြီးဦးဗလက ဘာအလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်ပြီး ချမ်းသာလာသလဲ။
အိုးလုပ်ငန်းကိုလိုပ်ပြီး ချမ်းသာလာပါတယ်။ ဒါကြောင့်အိုးကုန်သည် သူဌေးကြီးဦးဗလလို့ခေါ်ပါတယ်။

၄။ သူဟာဘယ်တုံးကစပြီး ချမ်းသာလာသလဲ?။
သူဟာ သူ့သားမွေးဖွားတဲ့နှစ်မှာ ချမ်းသာလာပါတယ်။

၅။ အဘယ်ကြောင့် သူ့သားကို မောင်ဝသုန်လို့ခေါ်ပါသလဲ?။
သားမွေးဖွားသောနှစ်တွင် ချမ်းသာလာသောကြောင့် မောင်ဝသုန်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

၆။ သူ့မိခင်ဟာ ဘယ်သူ့အတွက်ကြောင့် စိတ်ထိခိုက်ပြီး သေဆုံးရသလဲ?။
သူ့သားအတွက် စိတ်ထိခိုက်ပြီး သေဆုံးရပါတယ်။

၇။ မောင်ဝသုန်ဟာ အဖေါ်များနှင့် သောက်စား ဖြုံးတီးတဲ့အချိန်မှာ ဦဗလ ဘယ်လိုနောင်တရပါသလဲ?။
ဦးဗလနောင်ရသည်မှာ "သားလေးကိုပညာမသင်စေခဲ့တာ မှားတာပဲ" လို့ နောင်တရပါတယ်။

၈။ ဦးဗလသေခါးနီးမှာ သူ့သားကို ဘယ်လိုမှာခဲ့ပါသလဲ?။
"သူဌေးကြီးဦးသုခဟာ ဖေဖေ့သူငယ်ချင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဖေဖေမရှိတဲ့နောက်မှာ ဦးသုခထံသွားပြီး ငွေကြေးအကူအညီတောင်းပေတော့" လို့ မှာသွားခဲ့ပါတယ်။

၉။ မောင်ဝသုန် အကူအညီတောင်းတဲ့အခါ သူဌေးကြီးဦးသုခ ဘာပြောခဲ့သလဲ?။
"တူမောင်မှာ သူဌေးကြီးလို မိတ်ဆွေကောင်းမရှိသေးလို့၊ မိတ်ဆွေကောင်းရအောင် သွားရှာလိုက်ဦး" လို့ ပြောပါတယ်။

ဝါကျတည်ဆောက်ခြင်း

(က) အဖေသည် သားကို အလွန်ချစ်သည်။
အမေသည် သမီးကို ။
ငှက်မသည် ချစ်လင်ကို ။
သမင်မသည် ရည်းစားကို ။
မောင်မောင်သည် မယားကို ။

(ခ) မလှသည် အလွန်လှသောကြောင့် မလှဟု အမည် ပေးသည်။
မောင်မောင်သည် အလွန်တော်သောကြောင့် မောင်မောင်ဟု အမည် ပေးသည်။
သူတောင်းစားသည် ညံ့ဖျင်းသောကြောင့် သူတောင်းစားဟု အမည် ပေးသည်။
နွားသည် ဉာဏ်မရှိသောကြောင့် နွားဟု အမည် ပေးသည်။
ငါးသည် ရေ၌ကျက်စားသောကြောင့် ငါးဟု အမည် ပေးသည်။

(ဂ) သူသည် သူ့မယားကို အလိုလိုက်သည်။
ကျွန်တော်သည် သူငယ်ချင်းကို ။
အမေသည် ကျွန်တော်ကို ။
အဒေါ်သည် ကျွန်တော်ညီမကို ။
မရီးသည် ကျွန်တော်၏အကိုကြီးကို ။

(ဃ) ကျွန်တော် ကြီးလာသောအခါ ဆရာဝန်လုပ်မည်။
။ ချမ်းသာလာသောအခါ ကျောင်းဆောက်လှူမည်။
။ ဘွဲ့ရတဲ့အခါ ကျောင်းဆရာလုပ်မည်။
။ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ ပိပိရိရိလုပ်မည်။
။ ပိုက်ဆံမရှိတဲ့အခါ စိတ်မချမ်းသာဘူး။

(င) သူသည် ငွေကို ဖြုန်းတီးသည်။
သူသည် ရေကို ။
သူသည် အချိန်ကို ။

(၈) အမေသည် သားအတွက် စိတ်ချမ်းသာသည်။
အမေသည် သမီးကြောင့် ဂုဏ်ယူသည်။
အမေသည် အဖေအတွက် ရတက်မအေးပါ။

(ဆ) မောင်မောင်သည် ရည်းစားအတွက် စိတ်ထိခိုက်ပြီး မှိုင်နေ၏။

ထည့်လိုသည့် နာမ်ပုဒ်ထည့်ပါ	ထည့်လိုသည့် နာမ်ပုဒ်ထည့်ပါ		
		။	ဆင်းရဲ၏။
		။	ငိုနေ၏။
		။	ရူးသွား၏။
		။	ပိန်သွား၏။

(ဇ) အဖိုး သေခါနီးတွင် မှာထား၏။
။ သွား၊ ရောက် မချိမဆန့် ဖြစ်နေ၏။
။ ဆင်း၊ တက် ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်နေ၏။

(ဈ) အမေ မရှိသည့်အခါ လိမ်လိမ်မာမာနေရစ်ပါ။
။ မအား၊ နေမကောင်း အလုပ်ကိုကြိုးစားပါ။
။ အလုပ်များ၊ အိပ်နေ အိမ်မှာစောင့်နေပါ။

(ဆ) အဖေက မှာတယ် စာကြိုးစားပါလို့။
။ ။ အိမ်ပြန်လာပါလို့။
။ ။ ပိုက်ဆံမဖြုန်းတီးပါနှင့်လို့။
။ မှာချင်တယ် ပစ္စည်းပေးဖို့။

အမေးစကား လေ့ကျင့်ခြင်း

အချိန်

1. ဒီကနေ့ ခင်ဗျား ကျောင်းကို သွားမည်လား?။
မနေ့က ။ (ဈေး၊ ရုပ်ရှင်၊ မြို့) သွားခဲ့သလား?။
မနက်ဖြန် ။ (ပွဲ၊ ဘုရား) သွားမည်လား?။

2။	ဒါကို	ဘယ်လို	ခေါ်ပါသလဲ?။
	။	။	လုပ်သလဲ?။
	။	။	စားရသလဲ?။
	။	။	ရှင်းရပါသလဲ?။
	။	။	စမ်းရပါသလဲ?။

3။	ခင်ဗျား	ဘယ်က	လာသလဲ?။
	။	ဘယ်တုံးက	လာခဲ့သလဲ?။
	။	။	ရောက်ခဲ့သလဲ?။
	။	။	ရေးခဲ့သလဲ?။
	။	။	ပြောခဲ့သလဲ?။
	။	။	လုပ်ခဲ့သလဲ?။

4။	ဒါကို	မင်းလုပ်တယ်	မဟုတ်လား	?။
	ဒီပုံ	မင်းဆွဲတယ်	။	?။
	ဒီလို	မင်းပြောတယ်	။	?။
	ဒီစာ	မင်းရေးတယ်	။	?။

ထွာနှင်း နှင့် မခမ်းလုံ

ရှေးသရောအခါ ဆင်းရဲသားလင်မယားတွင် သားထွာနှင်းနှင့် သမီးမခမ်းလုံဆိုသည့် သားသမီးနှစ်ဦးရှိကြသည်။ အရွယ်မရောက်ခင် မိဘ နှစ်ပါးဆုံးကြသဖြင့် မောင်နှမနှစ်ယောက်တည်း နေကြရသည်။

"ညီမလေးရေ အစ်ကို ငှက်ပစ်သွားဦးမယ် ဘယ်မှ မသွားနဲ့နော်"

"ဟုတ်ကဲ့"။

အစ်ကိုဖြစ်သူ ပြန်ရောက်သောအခါ ရလာသည့်ငှက်ကလေးများကို ချက်ပြုတ်စားသောက်ပြီး ပျော်ရွှင်စွာနေထိုင်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် မောင်နှမနှစ်ယောက် နေထိုင်လာခဲ့ကြရာ ကာလကြာညောင်းသော် အရွယ်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။

တနေ့သောအခါ အစ်ကိုဖြစ်သူသည် ရွာထဲမှ ဥစ္စာခနေကြွယ်ဝသော အမျိုးသမီးတဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျလေသည်။ အစ်ကိုပြောသည်မှာ

"ညီမလေးလဲ အစ်ကိုနဲ့လိုက်နေမှ ဖြစ်မယ်။ တစ်ယောက်တည်းနေခဲ့လို့ မဖြစ်ဘူး"။

"ဟုတ်ကဲ့ အစ်ကို"။

ယောက္ခမဖြစ်သူသည် ခင်ပွန်း၏ညီမခမ်းလုံအား ကြည့်၍မရချေ။

"ဒီကောင်မလေး ငါတို့ဆီရောက်လာတာ မကောင်းဘူး။ အလိမ်မာနဲ့ ခပ်မြန်မြန်နှင်မှပဲ"။

ထို့ကြောင့် သူ့ယောက်ျားဖြစ်သူအား သူ့ညီမ မကောင်းကြောင်းကုန်းတိုက်လေတော့သည်။

"ရှင့်ညီမကို ရေခပ်ခိုင်းတာ မလုပ်နိုင်ဘူးတဲ့ တော်ရေ"

"ဟုတ်လား၊ အေးကွာ ငါကြည့်ပြောပါဦးမယ်"။

နောက်တစ်နေ့တွင်လည်း-

"ကိုထွားနင်း မခမ်းလုံကို ထင်းသွားသယ်ခိုင်းတာ မသယ်နိုင်ဘူးလို့ ပြန်အော်တယ် တော်ရေ ကြည့်ပြောပါဦးရှင့်"

"အဲအဲ ငါကြည့်ပြောလိုက်ပါ့မယ်၊ အစတုန်းက သူဒီလို မဟုတ်ပါဘူးကွာ"။

နောက်တစ်ခါတွင်လည်း-

"ကိုထွားနင်း မခမ်းလုံ အိုးထဲက ဟင်းတွေ အားလုံး စားပစ်လိုက်လို့ ညစာဟင်းမရှိတော့ဘူးတော့"။

ဤသို့ ဇနီးဖြစ်သူ၏ မကြာမကြာ ချေထိုးမှုကြောင့် ကိုထွားနင်းသည် နှမလေး ခမ်းလုံအား အိမ်မှ နှင်ပစ်လိုက်သည်။

"ဟဲ့ခမ်းလုံ ငါ့အိမ်မှာ မနေနဲ့၊ ထွက်သွားစမ်း"။

မခမ်းလုံသည် အဝတ်အစားနှင့် စောင်ကိုယူပြီး အစ်ကိုထွားနင်းအိမ်မှ ထွက်သွားရသည်။

ထွားနင်းသည် နေ့တိုင်းအမဲလိုက်ရာ အမြဲလိုလိုပင် အမဲကောင်ရလာတတ်သည်။ နေ့တိုင်း အမဲကောင် ရလာတတ်သော ထွားနင်းအိမ်တွင် ရွာသားများ ဝိုင်းဝိုင်းလည်ဖြစ်နေကြသည်။ အမျိုးသမီးများကလည်း အားတိုင်း ထွားနင်းထံရောက်လာပြီး ထွားနင်းတို့လင်မယားကို ချီးကျူးကြသည်။ မြှောက်ပေးကြသည်။

ထွာနင်းသည် နေ့စဉ်ရလာသောအသားများကို ရွာသားများအား ဝေငှပေးသော်လည်း နှမလေးခမ်းလုံကို လုံးဝမပေးချေ။ တစ်နေ့ မိုးဖွဲဖွဲ ရွာချိန်တွင် ထွာနင်းသည် တောဝက်ကြီးတစ်ကောင်ကို ပစ်လေသည်။

တောဝက်ကြီးသည် မသေပဲ ထွက်ပြေးသဖြင့် အဖော်ဖြစ်သူ ရမ်ဒုနှင့်အတူ ခြေရာခံလိုက်ကြသည်။ တစ်မိုင်လောက် ရောက်သောအခါ တောက်ဝက်ကြီး သေနေသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ ထွာနင်းသည် အကြံ တစ်ခု ရသဖြင့်-

"ဟဲ့ ရမ်ဒု... ရွာထဲက လူတွေကို ထွာနင်းတစ်ယောက် တောထဲ မှာ သေပြီလို့ပြောချေ။ တောဝက်ကြီးရတယ်လို့ မပြောနဲ့ ငါ့ကိုဘယ်သူ တကယ်ချစ်တယ်ဆိုတာ စမ်းချင်လို့"။

ရမ်ဒုသည် ထွာနင်းပြောသည့်အတိုင်း ထွာနင်းတစ်ယောက် တောထဲတွင် တောဝက်ပက်၍ သေဆုံးကြောင်းရွာတွင် မောင်းထုလေ သည်။

ထိုအချိန်တွင် မိုးကလည်း သည်းထန်စွာရွာနေသောကြောင့် ရွာ သားများသည် ထွာနင်းသေဆုံးကြောင်း သိသော်လည်း တစ်ဦးတစ် ယောက်မျှ အပြင်မထွက်ကြချေ။

"သေတဲ့သူလဲ သေပြီ၊ မိုးရွာနေတယ်၊ ငါတို့ သွားလို့ မဖြစ်ဘူး"။

သို့သော် နှမလေးခမ်းလုံသည် အစ်ကိုသေကြောင်း သိသိချင်း ခေါင်းတွင်သဘက်ခြုံကာ ငိုယိုပြီး တောထဲပြေးသွားတော့သည်။

မခမ်းလုံသည် အစ်ကိုဖြစ်သူထွာနင်းအား ဖက်၍ ငိုယိုနေရာ အတော်ကြာသည့်တိုင် ရွာသားများ ပေါ်မလာကြချေ။ သူ၏ချစ်ဇနီး ဖြစ် သူပင် လုံးဝပေါ်မလာချေ။

ထိုအခါ ထွာနင်းသည် "သြော်... သူများတကာအိမ်လာပြီး မြှောက်ပင့်ကြတာ ငါကိုချစ်လို့မဟုတ်။ ငါရလာတဲ့အသားကို ဝေစုလိုချင် လို့ ငါ့ကိုချစ်ဟန်ဆောင်ကြတာပဲ။ တကယ်တမ်း ငါ့ကိုချစ်တာ တမိဝမ်း တွင်းက တအူတုံဆင်းလာတဲ့ ငါနှမလေးခမ်းလုံပါပဲလား"။

ထွာနင်းသည် သေဟန်ဆောင်ရာမှ ထပြီး "ခမ်းလုံ ညီမလေး ငါ တကယ်မသေပါဘူးကွာ။ မင်းရဲ့မေတ္တာတရားကို ငါနားလည်ပါပြီ။ မင်း အပေါ်မှာ ငါပြုမိခဲ့တာတွေ ခွင့်လွှတ်ပါ ဒီနေ့ကစပြီး ငါတို့မောင်နှမ အတူတူနေကြမယ်နော်"။

ႁူလုၵ်းဝေႃႉႁၵ်ႉၵၢၼ် ၵမ်ႉတၢၼ်ႈပီႈၼွင်ႉလင်းၵၢၼ်။

လုံးစေ့ = အဓိပ္ပါယ်

1။	ရှေးသရောအခါ	မိူဝ်ႈႁွၶ်ႇႁွၶ်ႇၶၶ်ႉ
2။	ဆင်းရဲသား	ႁူၶ်းၽေၢၶ်
3။	လင်မယား	ၽူဝ်မေး
4။	ဆင်းရဲသားလင်မယားတွင်	တီႈၽူဝ်မေးႁူၶ်းၽေၢၶ်
5။	သမီး	လုၵ်ႈယိင်း
6။	နှစ်ဦး	သွင်ၵေႃႉ
7။	မရောက်	ဢမ်ႇထိုင်
	(အရွယ်မရောက်ခင်	မိူဝ်ႈပႆႇထိုင်ပၢၶ်)
8။	အရွယ်	လူဝ်ႇ – ပၢၶ်ႇ၊
9။	မိဘနှစ်ပါး	ပေႃႈၼမ်ႈသွင်လဝ်ႈ
10။	ဆုံး - သေ	သိင်ႈၵူၺ် – တၢႆၵူၺ်
11။	အစ်ကို	လၢႆး (ပီႈၵၢႆႈ)
12။	ငှက်	ၶူၵ်ႉ
13။	ပစ်	ယိုဝ်း၊ ပိုတ်း
14။	ဘယ်မှ	တီႈလႂ်ၵေႃႈ
15။	မသွားနဲ့နော်	ယႃႇပေၵူၺ်ၶႄႈ
16။	ပြန်ရောက်	ၶိုၼ်းႁွတ်ႈထိုင်မႃး
17။	ပြန်ရောက်လာသောအခါ	မိူဝ်ႈၶိုၼ်းႁွတ်ႈထိုင်မႃး
18။	ရလာသည့် - ရလာသော	ဢၶ်လႆႈမႃး
19။	ပျော်ရွှင်စွာ	မူၼ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသေ
20။	နေထိုင်ကြသည်	ဢွၶ်ယူႇသဝ်းယူႇယဝ်ႈ
21။	ဤသို့ဖြင့်	ႁႃတ်းၶႆႈသေ
	(ချက်ပြုတ်	ႁူင် – တူမ်ႈ)
22။	မောင်နှမ	ပီႈၵၢႆႈၶွင်ႉယိင်း
23။	နေထိုင်လာခဲ့ကြရာ	ယူႇသဝ်းမႃး
24။	ကာလ	ၶၢဝ်းယၢမ်း
25။	ကြာညောင်းသော်	မိူဝ်ႈႁိုင်မႃးၶၶ်ႉ

26. တစ်နေ့သောအခါ မိူဝ်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ
27. ရွာထဲမှ လုၵ်ႉတီႈၼႂ်းဝၢၼ်ႈ=တီႈၼႂ်းဝၢၼ်ႈ၊
28. ဥစ္စာဓန ၶူဝ်းလိၼ်း
29. ကြွယ်ဝသော ၵၼ်မၢၵ်ႈမီး
30. အမျိုးသမီးတစ်ဦး ယိင်းသၢဝ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ
31. အိမ်ထောင်ကျလေသည် ငတႇၼႄႈႁိူၼ်း
32. ယောက္ခမ ပီႈၼွင်း = ပီႈလူဝ်း၊
33. ယောက္ခမဖြစ်သူသည် ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈၼွင်းၼႆႉ
34. ခင်ပွန်း ၽူဝ်
35. ကြည့်၍ တူၺ်းသေ
36. အလိမ္မာနဲ့ ၵဝ်တၢင်းလၵ်းလမ်သေ
37. ခပ်မြန်မြန် ၽိုင်းၽိုင်း
38. နှင်မှပဲ ၵျႃႈလိုပ်ႈသေႁွၼ်ႇ, (နှင်-လိုပ်ႈ)
39. ထို့ကြောင့် ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ
40. သူ့ယောက်ျားဖြစ်သူအား တီႈႁၢင်းၵေႃႉပဵၼ်ႁူၼ်းလႆး
41. သူ့ညီမ မကောင်းကြောင်း လွင်ႈၼွင်ႉယိင်းမၼ်းၵမ်ႇလီၼၼ်ႉ
42. ကုန်းတိုက်လေတော့သည် ၶႃႉၶႆယဝ်ႉ
43. ခိုင်း ၸႂ်ႉ (ရေခပ်- တၵ်းၼမ်ႉ)
44. မလုပ်နိုင်ဘူးတဲ့ ၵမ်ႇႁဵတ်းလႆႈဝႃႈ
45. တော်ရေ သူဝႃႈ (ထင်း- ၽိုၼ်း)
46. နောက်တစ်နေ့တွင်လည်း ထိုင်မႃးထႅင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈၵေႃႈ
47. သွားသယ်ခိုင်းတာ ၸႂ်ႉႁႂ်ႇတေႃႉ
48. မသယ်ခိုင်းဘူးလို့ - ဝႃႈၵမ်ႇတေႃႉလႆႈ
49. ပြန်အော်တယ် မိူၼ်းပၢဝ်ႇၵူဝ်ႈ/မိူၼ်းတွပ်ႇ
50. အစတုန်းက ၵမ်းၵွၼ်တၢင်း (ဒီလို-လူင်ႉၼႆ)
51. နောက်တခါတွင်လည်း ထႅင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈၵေႃႈ
52. ညစာဟင်း ၽၵ်းၶဝ်ႈၶမ်ႈ
53. မကြာမကြာ ၵမ်ႇႁိုင်ၵမ်ႇႁိုင်

54။	ချေထိုး	သေႇ၊ (ၶိတ်း)
55။	နှင်ပစ်လိုက်သည်	လိူပ်ႈပဵတ်ႈၵူႇယဝ်ႈ
56။	အဝတ်အစား	ၶူဝ်းၶိူင်ႈတၢင်းမႆး
57။	နေ့တိုင်း	ၵူႈဝၼ်း
	(အမဲကောင်	တူဝ်ထိူၼ်ႇ)
58။	အမြဲလိုလိုပင်	ၸမ်ႉၵူႈပွၵ်ႈပွၵ်ႈ၊ ၸမ်ႉတႃႇသေႇ
59။	ရွာသားများ	ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ်
60။	ဝိုင်းဝိုင်းလည်ဖြစ်နေသည်	ပဵၼ်ၵုမ်ႇပဵၼ်ဝႅင်း
61။	အမျိုးသမီးများ	ၽူႈယိင်းၶဝ်
62။	အားတိုင်း	တၢင်းမူဝ်ႈလူင် (ၵမ်းတၢင်း)
63။	ချီးကျူးကြသည်	ၵွၼ်ယွင်ႈယဝ်ႈ
64။	မြှောက်ပေးကြသည်	ယွင်ႈပၼ်ယဝ်ႈ
65။	နေ့စဉ်	ၵူႈဝၼ်း
66။	ဝေငှပေးသည်	မႅၼ်ႇပၼ်
67။	လုံးဝမပေး	ၵမ်ႉပၼ်သေၵိတ်း
68။	မိုးဖွဲဖွဲရွာချိန်တွင်	မူဝ်ႈၽူၼ်တူၵ်းယွႆးယွႆး
69။	တောဝက်	မူထိူၼ်ႇ
70။	ထွက်ပြေး	လႅၼ်ႈပႆႈ
71။	အဖော်	တႆးၵေႃႉ
72။	ခြေရာခံလိုက်ကြသည်	ၵွၼ်လွမ်းႁွႆးတိၼ်
73။	တစ်မိုင်လောက်	ၼူဝ်ႈ၊ မွၵ်ႈ၊ ပၢၼ်ၶိုင်ႈလၵ်း
74။	အကြံ	တၢင်းၶႆႈၼႆ
	(ပြောချေ	လၢတ်ႈၼႄႈ)
65။	စမ်းချင်လို့	ၶႆႈလွပ်ႈၵူလ်း
76။	ပက်၍	ပတ်ႉသေ
77။	သေဆုံးကြောင်း	လွင်ႈဝူႈမၢၼ်းတၢႆ
78။	ရွာတွင်	ၼႂ်းမၢၼ်ႈ(ဝၢၼ်ႈ)
79။	မောင်းထုလေသည်	တွႆႇမွင်း

80။	ထိုအချိန်တွင်	မိူဝ်ႈၵမ်းၼၼ်ႉ
81။	သိသော်လည်း	ႁူႉယူႇၵေႃႈ
82။	တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ	ၵေႃႉၼိုင်ႈၵူၺ်းၵေႃႈ/ၵေႃႉလႂ်ၵေႃႈ
83။	သေတဲ့သူလဲ	ၵေႃႉတၢႆၵေႃႈ
84။	သို့သော်	ၵူၺ်းၵႃႈ
85။	သိသိချင်း	ပေႃးႁူႉၵမ်းလႅဝ်ယဝ်ႉ
86။	တဘက်ခြုံကာ	ၽႃႈတွမ်ႈသေ
87။	ငိုယိုပြီး	ႁွင်ႉႁႆႈသေ
88။	ဖက်၍	ၵွတ်ႇသေ
89။	အတော်ကြာသည့်တိုင်	တေႃႇပေႃးႁိုင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ
90။	ပေါ်မလာချေ	ဢမ်ႇပေႃႇမႃး
91။	ချစ်ဟန်ဆောင်	ၸိတ်းၸၢင်ႈၸၵ်ႉ (ၸိတ်းၵိင်ႈၸၵ်ႉ)
92။	တကယ်တမ်း	ဢၼ်တႄႉမၼ်း
93။	တမိဝမ်းတွင်းက	လုၵ်ႈတွင်ႉမႄႈလႅဝ်
94။	တအူတုံဆင်းလာတဲ့	ဢၼ်လုၵ်ႉသႆႈလႅဝ်ဢွၵ်ႇမႃး
95။	နားလည်ပါပြီ	ႁူႉပွင်ႇလႆယဝ်ႈ
96။	ငါပြုမိတာတွေ	ဢၼ်ၵပ်ၸိတ်းမၼ်ႈမႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉ
97။	ခွင့်လွှတ်ပါ	ပွႆႇဝၢင်းပၼ်လႄႈ
98။	ဒီနေ့ကစပြီး	တႄႇၵဝ်မိူဝ်ႈၼႆႉၵႂႃႇ
99။	ငါတို့မောင်နှမ	ၸႃးပီႈၼွင်ႉ

ဘာသာပြန်ခြင်း

ထိုအချိန်တွင် မိုးကလည်း သည်းထန်စွာ ရွာနေသောကြောင့်
မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵွပ်ႈၽူၼ်ၵေႃႈ တူၵ်းၼၵ်းၶႄႇဝႆႉလႄႈ

ရွာသားများသည် ထွာနင်းသေဆုံးကြောင်းသိသော်လည်း
ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၶဝ်ၼၼ်ႉ ပိၵ်ႉသမ်ႉ ႁူႉဝႃႈ ထုၵ်ႇၶိၼ်းတၢႆၵႂႃႇၵေႃႈ

တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ အပြင်မထွက်ကြချေ။
ၵေႃႉၶိုင်ႈႁူလ်းၵေႃႈ ၵမ်ႈၵႂၢၼ်ႈတၢင်းၶႂၢၼ်ႈ။

“သေတဲ့သူလဲ သေပြီ၊ မိုးရွာနေတယ် ငါတို့သွားလို့ မဖြစ်ဘူး”။
“ၵေႃႉတၢႆၵေႃႈ ပေႃးတၢႆၵႂႃႇယဝ်ႉ။ ၽူၼ်ႈတူၵ်းဝႆႉယူႇ လိူဝ်းႁဝ်းၵမ်ႈ ၵႂႃႇလႆႈ”

(၁) သို့သော် နှမလေး ခမ်းလုံသည် (၂) အစ်ကိုသေကြောင်း သိသိချင်း (၃) ခေါင်းတွင်တဘက်ခြုံကာ (၄) ငိုယိုပြီး (၅) တောထဲ ပြေးသွားတော့သည်။

(1) ႁူလ်းဝႃႈ ၵေႃႉပီႈၶၢႆၶႂၢင်ႉယိင်းၼမ်းလူင်ၶႃႈ (2) ပေႃးႁူႉဝႃႈ ၸၢႆးတၢႆၵႂႃႇယဝ်ႉၶႃႈ (ၵမ်းလဵဝ်)ၵေႃႈ (3) ၵဝ်ႈၽေႃႈတွမ်ႈႁူဝ်သေ (4) ႁႆႈႁွႆႈသေ (5) လႅၼ်ႈၵႂႃႇ တီႈၶိုၼ်းထိူၼ်ႇယဝ်ႉ။

(၁) မခမ်းလုံသည် (၂) အစ်ကိုဖြစ်သူထွာနင်းအား (၃) ဖက်၍ (၄) ငိုယို နေရာ (၅) အတော်ကြာသည့်တိုင် (၆) ရွာသားများ (၇) ပေါ်မလာကြချေ။

(1) ယိင်းၼမ်းလူင်ၶႃႈ (3) ႁွတ်ႈ (2) တီႈၵေႃႉပီႈၸၢႆး သေ (4) ႁႆႈယူႇ၊ (5) တေႃႇပေႃးႁိုင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇၵေႃႈ (6) ႁူၼ်း မၢၼ်ႈၼဝ်ၵမ်ႈပေႃႇမႃး။

(1) သူ၏ချစ်ဇနီးဖြစ်သူပင် (၂) လုံးဝပေါ်မလာချေ။

(1) တေႃႈၵေႃႈ ၵေႃႉပီႈၶၢႆမေးႁၵ်ႉမၢၼ်းၵေႃႈ (2) ယင်းၵမ်ႈ ပေႃႇမႃးသေၵိတ်း။

(၁) ထိုအခါ (၂) ထွာနင်းသည် (၃) “ဩော်- သူများတကာ အိမ်လာပြီး (၄) မြှောက်ပင့်ကြတာ (၅) ငါ့ကိုချစ်လို့မဟုတ်”။

(1) ၵမ်းၼၼ်ႉ (2) ထူဝ်ႈၶဝ်ၼင်းႁူႉဝႃႈ (3) “ၵေႃးမႃးႁိုၼ်း ပိူၼ်ႈသေ (4) ၵႂၼ်ယွင်ႈယူႇၼၼ်ႉ (5) ၼဝ်ႁၵ်ႉၵဝ်ၵမ်ႈလႆႈ။

(၁) ငါရလာတဲ့အသားကို (၂) ဝေစုလိုချင်လို့ (၃) ငါ့ကိုချစ်ဟန်ဆောင်ကြတာပဲ။

(2) ႁွပ်ႈၶႆႈလႆႈၶွင်မ်ႃင်ႇၵဝ် (1) ၶၢဝ်ႇၵၢၼ်ၵဝ်လႆႈမႃးၶၢင်ႉငလႈ (3) ၵႆႉတၢင်းႁၢင်ႈႁၵ်ႉၵဝ်လူင်ယူႇ။

(၁) တကယ်တမ်း (၂) ငါ့ကိုချစ်တာ (၃) တမိဝမ်းတွင်းက (၄) တအူတုံဆင်းလာတဲ့ (၅) ငါ့နှမလေးခမ်းလုံပါပဲလား။

(1) ၵၢၼ်ငတႃႉမၢၼ်း (2) ၵၢၼ်ႁၵ်ႉၵဝ်ၶႃႈ (5) ၵူၼ်းပီၼ်ႉၶွင်ႉယိင်းၵဝ်ၶမ်းလူင်ႇ (4) ၵၢၼ်လုၵ်ႉတီႈတွင်ႉလိဝ်သႆႈလိဝ် လူင်းမႃးၶႃႈၵူၼ်းၼွႆး။

(၁) ထွာနင်းသည် (၂) သေဟန်ဆောင်ရာမှ ထပြီး (၃) "ခမ်းလုံ (၄) ညီမလေး၊ (၅) ငါတကယ်မသေပါဘူးကွာ။ (၆) မင်းရဲ့မေတ္တာတရားကို၊ (၇) ငါနားလည်ပါပြီ"။

(1) ထူႇၶိၼ်းၶႃႈ (2) လုၵ်ႉလၢၵ်ႈၼေႃတ်ႇသေ ၵၢၼ်ၵႆႉတၢင်းႁၢင်ႈတႃႇၶၢင်ႉသေယဝ်ႉ ဝႃႈ (3) "ၶမ်းလူင်ႇ... (4) ၶွင်ႉယိင်း၊ (5) ၵဝ်ၵမ်ႇတႃငတႃႉ၊ (7) ၵဝ်ႁူႉပွင်ႇလီ (6) မီတ်ႉတႃႇထမ်းမ်ႂိုး ယဝ်ႉ"။

(၁) မင်းရဲအပေါ်မှာ (၂) ငါပြုမိခဲ့တာတွေ (၃) ခွင့်လွှတ်ပါ။ (၄) ဒီနေ့ကစပြီး (၅) ငါတို့မောင်နှမ (၆) အတူတူ (၇) နေကြမယ်နော်။

(2) လိူဝ်းၵၢၼ်ၵဝ်ၵႆႉတၢင်းမႃး (1) တီႈၶိူဝ်မ်ႂိုးၶၢင်ႉ (3) ပွႆႇဝၢင်းပၼ်ငလႈ (4) ငတႃႇၵၢဝ်မိူဝ်ႈၶႃႈၵူႇ (5) ႁႃးပီႈၶွင်ႉၵၼ် (7) ယူႇႁူမ်ႈ (6) လူလိုႈၵၼ်ၵူႇၶႃႈ။

စကားပြောလေ့ကျင့်ခြင်း = ၽိူဝ်ႈလၢတ်ႈၵႂၢမ်း

1။ ခဏ လာပါဦး/ စောင့်ပါဦး/ ကိုင်/ နေ/ ထိုင်စမ်းပါ။
ဟုတ်ကဲ့ ဘာလုပ်ပေးရမလဲ။

2။ ဒါကို ရေနဲ့ ဆေးပေးစမ်းပါ။
ဟုတ်ကဲ့ ရတယ်။

3။ ကူညီတဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

☐ တံမြက်စီးနဲ့ ဒီနေရာကို လှဲပေးပါ။

☐ မောင်မောင်ကို ခေါ်ပေးစမ်းပါ။

☐ တောကို ဖျက်လိုက်ပါ။

☐ ဒီဟာကို ခဏစောင့်ထားပါ။

☐ မောင်မောင်လာရင် ငါ့ဆီကို ခေါ်ခဲ့ပါ။
 ။ ။ ငါဈေးသွားတယ်လို့ ပြောပေးစမ်းပါ။
 ။ ။ မင်းရော ကျောင်းကို လာခဲ့ပါ။
 ။ ။ ကားနဲ့ နမ့်ခမ်းကို သွားပါ။
 ။ ။ ဒီမှာ စောင့်နေပါလို့ ပြောပြပါ။

☐ အဲဒါကို ကူညီပြီး မ ပေးပါ။

☐ မလှကို သွားနှိုးပါ။

☐ ဆရာကို သွားကြိုဆိုကြပါ။

☐ ဆရာကို ကူညီပေးပါဦး။

☐ ရေနွေး သွားကြိုချက်ပါ။

☐ ထမင်း သွားချက်ပါ။

ပတ်စာ အပိုင်း (၂)

မျောက်အာဇာနည်

တခါသော် တံငါတစ်ဦးသည် မြစ်ထဲမှ သရက်သီးတစ်လုံးကို ရသဖြင့် ဘုရင်ကြီးထံ သွားဆက်၏။ သရက်သီးမှာ အရသာကောင်းလွန်း၍ သရက်ပင်ကို ရှာဖွေသောအခါ မြစ်ညာတွင် တွေ့ရ၏။

ဘုရင်သည် သရက်ပင်ကို ရဲမက်များဖြင့် ဝိုင်းထား၍ သရက်ပင်ပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသော မျောက်ငါးရာတို့မှာ အတော်ကြောက်ကြလေသည်။

ထိုအခါ မျောက်ဘုရင်ကြီးသည် "အသင်တို့ ... မကြောက်ကြနှင့် အကျွန်ုပ် ကယ်ပါအံ့"။ မျောက်ဘုရင်ကြီးသည် တဘက်ကမ်းသို့ ခုန်ကူးသွားပြီး နွယ်တစ်ချောင်းကို ဖြတ်ကာ အဖျားတစ်ဖက်ကို သစ်ပင်ကို ချည်ကာ ပြန်ခဲ့လေသည်။ နွယ်ကြိုးသည် အနည်းငယ်တိုသွား၍ သရက်ကိုင်းကို လက်ဖြင့် ဆွဲထားရလေ၏။ "ကဲ့ ... ငါ့ကိုယ်ပေါ်ကပဲ နင်းပြီး ပြေးကြပေတော့"။

ငယ်သားများသည် မျောက်ဘုရင်ကြီးကိုယ်ပေါ်မှ နင်းပြီး တဖက်ကမ်းသို့ ပြေးကြ၏။ နောက်ဆုံးကျန်သော မျောက်တစ်ကောင်ကမူ အကောက်ကြံသောစိတ်ဖြင့် "ဒီတခါတော့ ငါ့အတွက် ကလဲ့စားချေဖို့ အခွင့်ကောင်းပဲ" ဟုဆိုပြီး မျောက်ဘုရင်ကြီးပေါ်သို့ တအားခုန်ချပြီး ပြေးလေ၏။

ငယ်သားအားလုံး လွတ်မြောက်သွားသော်လည်း မျောက်ဘုရင်ကြီးမှာ ခါးကျိုးသွား၍ ပြင်းထန်စွာ ဝေဒနာခံစားနေရ၏။ နောက်ဆုံးတွင် မဟန်နိုင်တော့ပဲ ပြုတ်ကျသွားလေတော့သည်။ လူအများ ရောက်လာကြသောအခါတွင်မူ မျောက်ဘုရင်ကြီးမှာ အသက်မရှိတော့ချေ။ သို့ဖြစ်၍ သရက်ပင်ကြီးအောက်တွင်ပင် ကောင်းမွန်စွာမြုပ်နှံလိုက်ကြလေတော့သတည်း။ တိရိစ္ဆာန်ဖြစ်သော်လည်း အာဇာနည်ပီသလှပါပေတယ်။

လုံးၶေႃႉ = အဓိပ္ပါယ်

1။	တစ်ခါသော် (တခါက)	မိူဝ်ႈယၢမ်းၶိုင်ႈ
2။	တံငါတစ်ဦး	တမ်ႇငႄႈႁေႉၶိုင်ႈ
3။	မြစ်	ၼမ်ႈၶေမ်ႉ
4။	မြစ်ညှာ	ႁူဝ်ၶေမ်ႉ
5။	ရဲမက်	သိုၵ်း
6။	မျောက်	လိင်း
7။	အလွန်ကြောက်	ႁူဝ်ၼတေႉဝႄႈ
8။	ကယ်ပါအုံ့	တေၵိဝ်ႇၶေယူႇ
9။	တဘက်ကမ်း	ၽၢၵ်ႇပုၼ်ႉ
10။	ခုန်ကူး	ဝၼ်ၶၢမ်ႈ
11။	နွယ်	ၶိူဝ်း
12။	အဖျား + အရင်း	ပၢႆ + ငဝ်ႈ
13။	ခါး	ၵၢင်ႈ(ၵၢဝ်)
14။	ချည်	မတ်ႉ
15။	အနည်းငယ်	ဢိတ်းဢွၼ်ႇ
16။	တိုသည်	ပွတ်း
17။	ဆွဲထားရလေသည်	လၢႆႈလၢၼ်ၵွႆႈဝႆႉယူႇ
18။	နင်း	ယဵပ်ႇ
19။	ငယ်သား	ႁူၼ်းဢွၼ်ႇ
20။	အကောက်ကြံသောစိတ်ဖြင့်	မီးတင်းၸႂ်ႁူတ်ႉသေ
21။	အကောက်ကြံသည်	ဝႆႉၸႂ်ႁူတ်ႉ၊ ႁူၼ်ႉႁူတ်ႉ
22။	လွတ်မြောက်သည်	လွတ်ႈပူၼ်ႉ
23။	ကျိုးသည်	ႁၢၵ်း
24။	ပြင်းထန်စွာ	ႁႅင်းၶႅၼ်ႇ
25။	မဟာန်နိုင်တော့ပဲ	ဢမ်ႇႁဵတ်းႁၢင်ႈလႆႈသေ

26။ ပြုတ်ကျသွားလေတော့သည် — လုတ်ႈတူၵ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ
27။ မြုပ်နှံသည် — ၽင်ဝႆႉ
28။ သော်လည်း — ၵေႃႈ
29။ အာဇာနည်ပီသလှပါပေတယ် — ပဵၼ်ၵေႃႉႁတ်းႁၢၼ်တႄႉ ဝႃႈယဝ်ႉ။

ဘာသာပြန်ရှုခြင်း

(၁) တခါသော် (၂)တံငါတစ်ဦးသည် (၃)မြစ်ထဲမှ (၄)သရက်သီးကြီးတစ်လုံးကို (၅)ရသဖြင့် (၆)ဘုရင်ကြီးထံ (၇)သွားဆက်၏။

(၁)သရက်သီးမှာ အရသာကောင်းလွန်း၍ (၂)သရက်ပင်ကို ရှာဖွေသောအခါ (၃)မြစ်ညာတွင် (၄)တွေ့ရ၏။

(1) မိူဝ်ႈယၢမ်းၼိုင်ႈ (2) မေႃပႃႇၵေႃႉၼိုင်ႈၼၼ်ႉ (5) လႆႈ (4) မၢၵ်ႇမူင်ႈလူင်ၵူႈလုၵ်ႉၼိုင်ႈ (3) တီႈၼွင်းၼမ်ႉၼၼ်ႉသေ (7) ၵႂႃႇ သၢၵ်ႈ (6) ထိုင်တီႈၶုၼ်ၸေႃႈၼမ်းယဝ်ႉ။

(1) ႁွပ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈဝၢၼ်ၶႄႇၼလႈ (2) မိူဝ်ႈၵၼ်သွၵ်ႈႁႃ တူၼ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈၼၼ်ႉ (4) လႆႈႁၼ် (3) တီႈႁူဝ်ၼမ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

(၁) ဘုရင်ကြီးသည် (၂) သရက်ပင်ကို (၃) ရဲမက်များဖြင့် ဝိုင်းထား၍ (၄) သရက်ပင်ပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသော (၅) မျောက်ငါးရာတို့မှာ (၆) အလွန်ကြောက်ကြလေသည်။

(1)ၶုၼ်ၸေႃႈၼမ်းၼၼ်ႉ (3)ၵဝ်တင်းသိုၵ်းဝိတ်ႉလွမ်ႉ (2)တူၼ်ႈ မၢၵ်ႇမူင်ႈသေ (5)လိူဝ်းပဵၼ်လိူင်းၼဝ်ႁၢႆႈပၢၵ်ႇ (4)ၵၼ်ယူႇၶိူဝ်တူၼ်ႈ မၢၵ်ႇမူင်ႈၼၼ်ႉ (6)ပဵၼ်ၵၼ်ႁူဝ်လူင်ၵႂႃႇၼတႉယဝ်ႉ။

(၁) ထိုအခါ (၂) မျောက်ဘုရင်ကြီးသည် (၃) “အသင်တို့ (၄) မကြောက်ကြနှင့် (၅) အကျွန်ုပ် ကယ်ပါအံ့”။

(1)ၵမ်းၼၼ်ႉ (2)ၸေႃႈၼမ်းလိင်းလူင်လႅင်ႇဝႃႈ (3)“သူ (4)ယႃႇ ပေႁူဝ် (5)ၵဝ်တေၵိဝ်ႇၼေပၼ်လႄႈ”။

(၁) မျောက်ဘုရင်ကြီးသည် (၂) တဘက်ကမ်းသို့ (၃) ခုန်ကူးသွားပြီး (၄) နွယ်တစ်ချောင်းကိုဖြတ်ကာ (၅) အဖျားတစ်ဖက်ကို (၆)သစ်ပင်ကို ချည်ကာ (၇) ပြန်ခဲ့လေသည်။

(1) ၸဝ်ႈၶမ်းလိင်းၶႅၼ်ႇ (3) ဝၼ်ၶၢမ်ႈႁူဝ်, (2) ၾႆ,ၾၢၵ်ႇ ပုၼ်ႉသေ (4) တတ်းၵဝ်လိူဝ်ႈမိူဝ်းသဵၼ်ႈၶိုင်ႈသေ (5) လိူဝ်ႈၾႆ, ၶိုင်ႈၶဵၼ်ႉ (6) မတ်ႉလပ်းတူၼ်ႈမႆႉသေငလႈ (7) ပွၵ်ႈမိုၼ်းမႃး ယဝ်ႉ။

(၁)နွယ်ကြိုးသည် (၂)အနည်းငယ်တိုသွား၍ (၃)သရက်ကိုင်းကို (၄)လက်ဖြင့် (၅)ဆွဲထားရလေ၏။ (၆)“ကဲ့ (၇)ငါ့ကိုယ်ပေါ်ကပဲ (၈)နင်းပြီး ပြေးကြပေတော့”။

(1)မိူဝ်းလိူဝ်ႈၶႅၼ်ႉ (2)ၵဝ်ပွတ်းႁူ,ၵိတ်းၶိုင်ႈသေ (4)လႆႈ ၵဝ်မိုဝ်း (5)လၶၼ်ၶွႆႈဝႆႉ (3)တီႈၵိင်ႉ,မၢၵ်ႇ,မူင်ႈယဝ်ႉ။ (6)‘‘ၵူဝ်း... (7)တႆႇ,ႁူ,တီႈၶိူဝ်လင်ၵဝ်သေ (8)လႅၼ်ႈပႆႈတၢင်ႉ။

(၁)ငယ်သားများသည် (၂)မျောက်ဘုရင်ကြီးကိုယ်ပေါ်မှ (၃)နင်းပြီး (၄)တဖက်ကမ်းသို့ (၅)ပြေးကြ၏။

(1)လိင်းလိူဝ်းၵွၶႅၼ်,ၶႅၼ်ႉ (3)ယဵပ်,တႆႇ,ႁူ, (2)တီႈၶိူဝ်လင် ၸဝ်ႈၶမ်းလိင်းလူင်သေ (5)ၵွၶႅၼ်ပႆႈႁူ, (4)တီႈၾႆ,ၾၢၵ်ႇ,ပုၼ်ႉယဝ်ႉ။

(၁) နောက်ဆုံးကျန်သော (၂) မျောက်တစ်ကောင်ကမူ (၃)အကောက်ကြံသောစိတ်ဖြင့် (၄)“ဒီတခါတော့ (၅)ငါ့အတွက် (၆)ကလဲ့စားချေဖို့ (၇)အခွင့်ကောင်းပဲ” (၈)ဟုဆိုပြီး (၉)မျောက်ဘုရင်ကြီးပေါ်သို့ (၁၀) တအားခုန်ချပြီး ပြေးလေ၏။

(2) လိင်းတူဝ်ၶိုင်ႈ (1) ၵၢၼ်ၵိတ်းလိုၼ်းပူၼ်ႈၶႅၼ်ႉငတႃႉ လမ်း (3) မီးတင်းလွႆႈႁူတ်ႉငေးသေငလႈဝႃႈ (4) ‘‘ၵမ်းၶႅၼ်ႉငတႃႉ လမ်း (7) ပဵၼ်ယၢမ်းမၢၼ် (5) ပုၼ်ႈတႃႇ,ၵဝ် (6) တႃႇ,တေလႆႈ တွပ်ႇ,တၢင်းၵၢၼ်ယဝ်ႉ’’ (8) ၶႅၼ်သေ (10) ဝၼ်သႂ်ႇ, (9) တီႈၶိူဝ် တူဝ်ၸဝ်ႈလိင်းလူင် ၵိုင်းၵိုင်းယဝ်ႉသေ ပႆႈပဵတ်ႈႁူ,ယဝ်ႉ။

(၁)ငယ်သားအားလုံး လွတ်မြောက်သွားသော်လည်း (၂)မျောက်ဘုရင်ကြီးမှာ (၃) ခါးကျိုးသွား၍ (၄) ပြင်းထန်စွာ (၅) ဝေဒနာခံစားနေရ၏။

(1) ႁူၶၢင်းၵႂၢၼ်ႇတင်းသဵင်ႈ လွတ်ႈပူၼ်ႉၵႂႃႇသေတႃႉၵေႃႈ (2)ၶုၼ်လိင်းလူင်ၼၼ်ႉ (3)ၵၢဝ်ၵၢၵ်ႈၽၵ်းၵႂႃႇသေ (5)လႆႈထိပ်းၵိၼ်း (4)ၶေႃႇလူင်လၢင်ယဝ်ႉ။

(၁) နောက်ဆုံးတွင် (၂) မဟာန်နိုင်တော့ပဲ (၃) ပြုတ်ကျသွားလေတော့သည်။

(1) ၵမ်းလိုၶၢင်းသုတ်း (2) ၵမ်ႇထၢင်ႈၵႅတ်းၵၢင်ႈလႆႈသေ (3)ၵၢဝ်လုတ်ႈတူၵ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ။

(၁) လူအများ ရောက်လာကြသောအခါတွင်မူ (၂) မျောက်ဘုရင်ကြီးမှာ (၃) အသက်မရှိတော့ချေ။

(1) ၵမ်းမိူဝ်ႈ ႁူၶၢင်းတင်းလၢႆ ႁွတ်ႈထိုင်မႃးၶၢင်ႉ (2) ၶုၼ်လိင်းလူင်ၶၢင်ႉ (3) သဵင်ႈသၢၵ်ႈၵႂႃႇယဝ်ႉ။

(၁) သို့ဖြစ်၍ (၂) သရက်ပင်ကြီးအောက်တွင်ပင် (၃)ကောင်းမွန်စွာ မြှုပ်နှံလိုက်ကြလေတော့သတည်း။

(1) ၵႅတ်းၶၢင်ႉ (ႁွပ်ႈၶၢင်ႉ) (3) ၵႂၢင်ၽၢင်ပၢၼ် လီလီငၢမ်းငၢမ်း (2) တီႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈၶၢင်ႉ ႁူလ်ႈၶၢင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႈ။

(၁) တိရိစ္ဆာန်ဖြစ်သော်လည်း အာဇာနည်ပီသလှပါပေတယ်။

(1) ပိၵ်ႉသမ်ႉ ပီၼ်သတ်းႁူလ်းၵေႃႈ ပီၼ်ၵေႃႉၽတ်းၽၢၼ် ၼၼ်ႉဝႃႈယဝ်ႈ။

☺ ☺ ☺

စကားပြောလေ့ကျင့်ခြင်း

ဒါယကာနှစ်ဦး

ဦးချစ် ။ ။ ဒီသက်န်းကို နန္ဒဝန်ကျောင်းတိုက်မှာရှိတဲ့ ဦးသုပညာ(အား) ကို လှူလိုက်ပါ။

ကိုကိုညီ ။ ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်လှူလိုက်ပါ့မယ်။ ဒါပေမယ့် နန္ဒဝန်ကျောင်းတိုက်ကိုသွားရင် ဘယ်ကနေပြီး သွားရသလဲ။ လမ်းကို တဆိတ်လောက် ညွှန်ပြပါဦး။

ဦးချစ် ။ ။ မင်းက မူစယ်ကိုရောက်ရင် ပန်းနေကြာ တည်းခိုခန်းမှာ တည်းပါ။ အဲဒီတည်းခိုခန်းက နန္ဒဝန်ကျောင်းတိုက်နဲ့က နီးပါတယ်။ ဈေးရပ်ကွက်ထဲမှာရှိတယ်။ တည်းခိုခန်းကနေပြီး တောင်ဘက်ဆီကို လမ်းလျှောက်လိုက်ပါ။ သို့မဟုတ် စက်ဘီးနဲ့ သွားပါ။ ခဏလေးပါပဲ ရောက်သွားမှာပါ။

ကိုကိုညီ ။ ။ ဦးသုပညာက နန္ဒဝန်ကျောင်းရဲ့(၏) ဆရာတော်လား။

ဦးချစ် ။ ။ “မဟုတ်ပါ။ သူက စာချဆရာတော်ပါ။

ကိုကိုညီ ။ ။ ဒါဖြင့် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်က ဘယ်သူလဲ။

ဦးချစ် ။ ။ ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကိုကိုညီ ။ ။ ဟုတ်ကဲ့၊ ဒါလောက်ဆိုရင် ကျွန်တော်အတွက် လွယ်ကူပြီ။ ကဲ သွားအုံးမယ်။

ဦးချစ် ။ ။ ဟုတ်ကဲ့ နောက်တွေ့ဦးစို့။

☺ ☺ ☺

ညီ အစ်ကို စကားပြော လေ့ကျင့်ခြင်း

ညီ ॥ ॥ အစ်ကို ကျွန်တော် ပထမတန်းမြန်မာစာကို သင်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်ကြိုးစားပါ့မယ်။

အစ်ကို॥ ॥ ကြိုးစားပါ၊ ဇွဲမလျှော့နဲ့၊ မြန်မာစာ တော်တော်ခက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ မတတ်လို့ မဖြစ်ဘူး။

ညီ ॥ ॥ ဘာဖြစ်လို့လဲ အစ်ကို။

အစ်ကို॥ ॥ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားနေတဲ့ နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓစာပေမှာ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ရေး၊ သူတပါးအား မေတ္တာထားပြီး ကူညီစောင့်ရှောက်ရေး၊ သူ့အတွက် ကိုယ်အတွက် စိတ်ချမ်းသာရေး စတဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတော်တွေ ရှိတယ်။ အဲဒီအကြောင်းတွေကို မြန်မာစာနဲ့ အတော့်ကို ပြည့်စုံအောင် ရေးသားထားတဲ့ စာအုပ်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ တခြားတိုင်းပြည်ကလဲ အဲဒီစာအုပ်တွေကို လေ့လာကြတယ်။ ဘာသာပြန်ကြတယ်လေ။ ဒါကြောင့်မို့ မတတ်လို့ မဖြစ်ဘူး ညီလေး။

ညီ ॥ ॥ ဒါဖြင့် အဲဒီစာအုပ်တွေကို လေ့လာကျက်မှတ်ရင် လူတော်လူကောင်း ဖြစ်နိုင်တာပေါ့နော်။

အစ်ကို॥ ॥ မှန်လိုက်လေ ညီလေးရယ်... လူတော်လူကောင်းဖြစ်ပြီး ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာဖြစ်ချင်ရင် စာကြိုးစားပါ။

ညီ ॥ ॥ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်ကြိုးစားပါ့မယ်။

☺ ☺ ☺

Translation

Tsunamis like those that wreaked havoc across Asia on Sunday, leaving thousands dead, are massive waves that are usually caused by earthquakes deep under the ocean floor, and can travel vast distances.

လႅၼ်ႈၼမ်ႉသူႇၼႃႇမီႇ လူင်ႉၶင်ႇၵိူတ်ႇၸိူဝ်ႈၽေးလီႁူဝ်လီၵၢဝ်ႇ ၵၢၼ်လုပ်ႇၽၢၼ်ႇႁူၼ်ၵေႃးသျူး ၶူႇမိူဝ်ႈ(ပီ **2005**၊ လိူၼ်တီႇသိမ်းဢိူဝ်ႇ, **26** ဝၼ်း) ဝၼ်းၵႃးတိတ်ႉ၊ ၵၢၼ်ၵိူတ်ႇၸိူဝ်ႈ ႁူၼ်းၵၢၼ်ႇၶူဝ်ၵိူင်တီႇၶူႇၼၼ်ႉ ပိၼ်ၽွၼ် လႅၼ်ႈၼမ်ႉလူင် ၵၢၼ်ပိၼ်မႃးၵွပ်ႈ ၵိူင်ႇသၼ်ႇ တွင်ႈပိုၼ်ႉၼမ်ႉလိုၵ်ႉ ပၢင်ႇလီႇသေ သမ်ႉထၢင်ႈလုပ်ႇလီလီႈ ၶူႇၵီၵီၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

Born of strong seismic shocks, tsunamis can reach huge heights and speeds, picking up strength as they cross the ocean often with disastrous results thousands of kilometers from their origin.

သူႇၼႃႇမီႇ ၵၢၼ်ပေႇပိၼ်မႃး ၵွပ်ႈၵိူင်ႇသၼ်ႇၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈမၼ်း ၼတႇထူႉပေႇမႃးၼၼ်ႉသေ မိူဝ်ႈၽၢၼ်ႇပၢင်ႇလီႇၼၼ်ႉ ထၢင်ႈၵိူင်းယႂ်ႇ၊ ၶိုၼ်ႈသုင်မႃးလူင်လၢင်၊ လိုၼ်ႇၵိူင်းယႂ်ႇတူဝ်းမႃးသေ ထၢင်ႈပၼ်ၽွၼ်း လူႉလႅဝ်လီႈ ၵၢၼ်ႇၶူဝ်ၵိူင်လၵ်း ယူႇယဝ်ႈ။

Additionally, despite their strength, they can be barely noticeable out at sea. "If you are on a boat, you might not even feel a tsunami," said Wong Wing-tak, senior scientific officer of the Hong Kong Observatory.

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ပိၵ်ႉသမ်ႉ ၼဝ်မီးၵိူင်းထၢၼ်ႇၼၼ်ႉသေတႃႉၵေႈ ၵဝ်းၵမ်ႇထၢင်ႈႁူႉလီႈမၼ်း တီႈၼိူဝ်ၽိဝ်ၼမ်ႉ။ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ ထဝ်ႈႁဝ်ႇ မီးတီႈၼိူဝ်ႁိူဝ်းၼႆ ယူဝ်တေၵမ်ႇထၢင်ႈႁူႉလီႈဝႃႈ မၼ်းပိၼ် သူႇၼႃႇမီႇ ၼႆယူႇ။

"It become powerful only when it is near the shore and reaches shallow water, which then can push waves over ten times higher than the sea water level"

မၼ်းၵိူင်ႈယႂ်ႇမႃး မိူဝ်ႈမၼ်းလမ်ႉၽင်ႇၼမ်ႉငႄႈတီႈၼမ်ႉတိုၼ်ႈသေ ၵမ်းၼၼ်ႉၵိူင်ႈၼိုၼ်ႈတိူဝ်းၶိုၼ်ႈ တူၼ်းသေႁၢင်ၼမ်ႉ သိပ်းပုၼ်ႈပေႃးၵမ်ႈၵႃႈ ယဝ်ႉ။

While they can also be caused by landslides, volcanic eruptions, the most common cause is an undersea earthquake, especially in areas such as the Pacific where there is significant movement of the Earth's tectonic plates.

ၽွင်းၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈလွင်ႈၵိုင်ႇသၼ်ႇ တိုႈၼမ်ႉပၢင်ႇလၢႆႇ - ပူင်လူင် မၼ်း တီႈပၢင်ႇလၢႆႇပၸိၽိၵ်ႊ တီႈၵၼ်ပိၼ်ငဝ်ႈငိၼ်ႈၵိုင်ႇသၼ်ႇ ၵႃႉပိၼ် ၼၼ်ႉငႄႈ သူၼ်ႇၼႄႇမီႇၼႆႉ လၢင်ႈၵိူတ်းၵူၼ်ႈလိၼ်ႁူၼ်ႇ၊ လွႆၽီးတိူၵ်ႇယဝ်ႈ။

"Tidal waves are not a common phenomenon as usually only an earthquake that's over 7.7 on the Richter scale is capable of causing tidal waves," Wong said.

ၶိင်းဝၢင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ "လိူင်းၼမ်ႉလူဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႇလိူင်ႈၵၼ်မၼ်း ၵႂႃႉယၢမ်ႈပိၼ်ယူဝ်းယူဝ်း။ ပူင်လူင်မၼ်း ပိၼ်မႃးႁွပ်ႈၵိုင်ႇသၼ်ႇ ၵၼ်မီး ၵိူင်း ၵိုႉတႃႇသၢင်ႊ 7.7 လူဝ်ႉလူဝ်ႉၼၼ်ႉ"ဝႃႈၼႆ။

Tsunamis travel outward in all directions from the epicenter of an earthquake and can savagely attack coastlines,' he said. "It can travel at speeds of several hundred kilometers per hour,' he said.

မၼ်းဝႃႈ "သူၼ်ႇၼႄႇမီႇၼႆႉ လုၵ်ႉတီႈငဝ်ႈငတေႇၵိုင်ႇသၼ်ႇၼၼ်ႉ သေ မၼ်းလႆၽေႃၼ်ႇၵူႇလႆႈ ၵူႈတီႈၵူႈလိူလိူၼ်သေ လၢင်ႈယႃႉလႆႈ ၽင်ႇၼမ်ႉ လူင်လၢင်"ဝႃႈၼႆ။ မၼ်းဝႃႈ "ၵၼ်ၼၼ်ႉ လၢင်ႈၵူႇၽူင်းလႆႈ ၼိုင်းႁိုဝ်ႈ လူဝ်ႈမွၼ်း ၵၢၼ်ႇၵူဝ်ပၢၵ်ႇၵီႇလူဝ်ႇမီႇတႃႇ"ဝႃႈၼႆ။

In 1960, a huge tidal wave traveling at 75o kilometers an hour smashed into Japan, having been caused by a series of quakes in Chile, on the side of the Pacific Ocean. Hundreds were left dead.

မိူဝ်ႈပီ **1960** ၼၼ်ႉ လႅင်းၼမ်ႉလူင် ၶၢၼ်ၼိုင်ႈလူဝ်ႈမွင်း ပဝ်ႇၽွင်း **750** ၵီႇလူဝ်ႇမီႇတႃႇ ၶၢၼ်ပိၼ် ႁွပ်ႈမႃး ၵိူင်ၵမ်းၵမ်းသၼ်ႇ တီႈပၢင်ႇလိူဝ်ႇ ပလိၽိၵ်ႉ ၼွင်းမိူင်းၶျီႇလီႇၼၼ်ႉ ပတ်ႉပဝ်ႇယႃႉမိူင်းၵျႃႇပၢၼ်ႇမႃး။ ႁိုတ်းႁွႆႈ ၵူၼ်းတၢႆမႃးၵႂၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇမၼ်း။

In September 1992, a tsunami destroyed the homes of some 13 million people on the Nicaraguan coast. Two months later, villagers in Bali in Indonesia, were swept by a series of giant waves that left thousands dead.

မိူဝ်ႈပီ **1992** ၼွင်းလိူၼ်သႅပ်ႉတိမ်ႇပိူဝ်ႇ လႅင်းၼမ်ႉသူႇၼေႇမီႇ ယႃႉလႅဝ်မႃး ႁိူၼ်းၵူၼ်းၼပ်ႉ **13** လၢၼ်ႉ ၼွမ်းၽင်ႇၼမ်ႉၼီႇၵရႃႇၵႂႃၼ်ႇဝႃႈၼီႈ။ ဝၢႆးၼၼ်ႉသွင်လိူၼ် လႅင်းၼမ်ႉလူင် ၶၢၼ်ၵမ်းၵမ်းပေႇၼၼ်ႉ လုပ်ႇလွင်ႈ ပႅတ်ႈ ဝၢၼ်ႈတၢင်းၼမ် တီႈၵုၼ်ပႃႇလီႇ ၼွင်းမိူင်းဢိၼ်ႇတူႇၼီးသျႃးသေ ႁိုတ်းႁႅၼ်ႈၵူၼ်းၵၢၼ်ႇႁိူင် လီႈတၢႆမႃး။

On July17, 1998, two quakes that measured 7 on the Richter scale caused tidal waves of 10 meters high that ravaged a30 kilometer stretch of the northern coast of Papua New Guinea. Seven villages were destroyed, and the official death toll was 2, 123.

မိူဝ်ႈပီ **1998** လိူၼ်ၵျူႇလၢႆႇ ၵိူင်သၼ်ႇသွင်ပွၵ်ႈ ၶၢၼ်မီးႁႅင်း **7** ရိႉတႃႇသၵေးၼၼ်ႉ ႁိုတ်ႈႁႅၼ်ႈႁိူတ်ႇပိၼ် ၵွၼ်ႇလႅင်းၼမ်ႉသုင် **10** မီႇတႃႇ ၶၢၼ်ယႃႉလႅဝ်မႃးၼွင်းလူဝ်ႈ **30** ၵီႇလူဝ်ႇမီႇတႃႇ ၼွမ်းၽင်ႇၼမ်ႉ ပႃႇပူ ၼယူး ၵီႇၼီႇမႃး။ ဝၢၼ်ႈ **7** ဝၢၼ်ႈလူႉလႅဝ်ၵႂႃႇသေ ၵူၼ်းတၢႆၵႂႃႇ **2123**၊ ၼၢဝ်ႇငၢဝ်း ဝႃႈၼီႈ။

Alert to the destructive capacity of tsunamis, Pacific Rim countries coordinate and share their observations of the ocean. Tsunami alert centre in Hawaii collects information about possible tidal waves.

ပုၼ်ႈတႃႇတေၾၢင်ႉပၼ်သူႇၶႄႇမီႇ, မီးၵိူင်းလၢင်ႈယႃႉၶၼ်ၶဵင်ႉ မိူင်းတင်းၶမ် လိူဝ်းၵိမ်းႁွမ်းပလိၾိၵ်ႉၶဝ် ၵူမ်ႈႁွမ်းၶၼ်သေ မိူင်ႈၶၼ်ပိူင်ႉတူလုၺ်း ပၢင်ႈလိၢႈယူႈ။ ငဝ်ႈငၼ်းႁွင်ႈၾၢင်ႉသူႇၶႄႇမီႇ, တီႈႁၢႇဝီႇယီႇ, ၵိပ်းႁွမ်တွမ်လူႉၶၢဝ်, လွင်ႈမၼ်းတေပဵၼ်လီႈ ႁွၼ်လိၼ်းၶမ်ႉယူႇယဝ်ႈ။

10။ တွၼ်ႈၶေႃႈတွပ်ႇ

တႃႇတွၼ်ႈၽိုၵ်းလဵၼ်ႈ၊ႁူႈတွၼ်ႈတွၼ်ႈ

ၶေႃႈတွပ်ႇ၊ ၽိုၵ်းလဵၼ်ႈ၊ တွၼ်ႈၶိုင်ႈ

(ၵ) 1။ ၶဝ်ႉ တီႈ
2။ မႃ လဝ်းလဝ်း။
3။ ၶဝ်ႉ ႁူဝ်း။
4။ မိင်းၸိူင် တီႈႁိူၼ်း။
5။ ၶဝ်ႉ ၼွၼ်ႉ တီႈ
6။ ၶေႃင်းၶေႃင်း။
7။ ၶဝ်ႉ လဵၼ် ႁိူင်းၸိူၼ်း။
8။ ၶဝ်ႉ ႁူဝ်း။
9။ ၶဝ်ႉ ၵၢဝ် သေ
10။ ၶဝ်ႉ ၵၢဝ် ႁုင်။
11။ မေႃပႃ ၵၢဝ် သေ ပႃ။
12။ ႁွင်ႈ ႁူၼ်းလူၼ်။
13။ လိၵ်ႈ။

(ၶ) 1။ တီႈၶူ။
2။ မဵဝ်း။
3။ မေႃသွၼ်ၶဝ်ႉ
4။ ယိင်းယိင်း။
5။ လဝ်းလဝ်းၶဝ်ႉ လိၵ်ႈ။
6။ ယိင်းယိင်းၶဝ်ႉ မိူဝ်ႈလဵၼ်သေ
7။ ၵၢဝ်လဵမ်ႈထုၼ်

(င) 1ႉ ၵဝ်ၼႆႉ ၵိၼ် ၶဝ်ႈ။
2ႉ ၸၢႆးၸၢႆးၼႆႉ ၵႂႃႇ တီႈႁိူၼ်းယဝ်ႈ။
3ႉ ယိင်းလႃႉၼႆႉ မႃးယူႇ တီႈႁူင်းႁဵၼ်း။
(ယိင်းလႃႉၼႆႉ မႃး တီႈႁူင်းႁဵၼ်း ယူႇ)။
4ႉ မႃၼႆႉ ၶူပ်းယဝ်ႉ တီႈၽူႈယိင်း(ၶူပ်းတီႈၽူႈယိင်းယဝ်ႈ)။
5ႉ ၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ ဢဝ်ၵႃးသေ ၵႂႃႇမႃး တီႈမၼ်းတလေးယဝ်ႉ။
(ၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ ဢဝ်ၵႃးသေ ၵႂႃႇ တီႈမၼ်းတလေးမႃးယဝ်ႈ)
6ႉ မုၼ်ၸဝ်ႈ ဝႆႈ ၽႄးယဝ်ႉ။
7ႉ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ်ၼႆႉ တိုၵ်းယဝ်ႉ တီႈၶိူၼ်ၶဝ်။
8ႉ ၽူႈၵူၼ်းလီၼႆႉ ပႂ်ႉပႃး ထမ်းၸဝ်ႈယဝ်ႉ။
9ႉ သိူဝ်ၼႆႉ ၶူပ်း မႃႉ။
10ႉ တမ်ႇငႃႈၼႆႉ သႅဝ်ႈ ပႃ။

(ၸ) 1ႉ × ၊ 2ႉ ✔ ၊ 3ႉ × ၊ 4ႉ ×

5ႉ ✔ ၊ 6ႉ × ၊ 7ႉ × ၊ 8ႉ ✔ ။

(သ)

1ႉ မႄႈပႃႈၼႆႉ(ၶေႃႈၵတ်ႉတႃး) ဢဝ်တင်းၵႃးသေ(ၶေႃႈၸွႆႈ)
မႃးတီႈႁိူၼ်းၵဝ်ၶႃႈ(ၵိရိယႃႇ/ၶေႃႈသူႇလူး)။
2ႉ လုင်းၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ႁၵ်ႉ(ၵိရိယႃႇ)
ၵဝ်ၶႃႈတႄႉတႄႉ (ၵမ်မ)။
3ႉ မႃၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ၶူပ်းႁႅမ်(ၵိရိယႃႇ) ၵႆႇ(ၵမ်း)။
4ႉ ယိင်းမူဝ်ၶမ်းၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ပၵ်း(ၵိရိယႃႇ) မွၵ်ႇၵႆႈလဝ်း(ၵမ်း)။
5ႉ မေႃမိူဝ်းၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ဢဝ်ၸိူဝ်းပႅၼ်မႆႉသေ(ၶေႃႈၸွႆႈ)
ႁဵတ်း(ၵိရိယႃႇ) ႁိူၼ်းယူႇ(ၵမ်း)။
6ႉ ၸဝ်ႈၶႄးၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ဢဝ်ၽိူၵ်(ၶေႃႈၸွႆႈ) ၽိူၵ်(ၵိရိယႃႇ)
ၶႄး(ၵမ်း) ယူႇ(ၵိရိယႃႇၸွႆႈ)။
7ႉ ၸဝ်ႈႁိူၵ်းၶဝ်ၼႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ဢဝ်ႁိူၵ်း(ၶေႃႈၸွႆႈ)
ၽႆးၶၢမ်ႈ(ၵိရိယႃႇ) ၶႄႉယူႇ(ၵမ်း)။

8။ လၢႆးလၢႆးၶႄႉ(ၵတ်ႉတႃး) ၵဝ်လႅင်သေ(ၶေႃႈလွႆႈ) ၵႃႉ(ၵိရိယႃႉ) တီႈႁူင်းႁဵၼ်း(ၶေႃႈလူး)။
9။ ၶွင်ႉလၢႆးၵႂၼ်ႈၶႄႉ(ၵတ်ႉတႃး) ၵဝ်ၵုင်သေ(ၶေႃႈလွႆႈ) ႁဵတ်း(ၵိရိယႃႉ) ႁၢင်ႈႁၢႆးယူႈ(ၶေႃႈလူး)။
10။ ယိင်းသၢဝ်ၶႄႉ(ၵတ်ႉတႃး) ၵဝ်တၢင်းမွၵ်ႇသေ(ၶေႃႈလွႆႈ) ပူႇလေႃႇ(ၵိရိယႃႉ) ႁွင်းမူး(ၵမ်ႉ)။

လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း(၁) အတွက် အဖြေမှန်

(က)	1။ သည်	မှ	
	2။ ခွေး	မောင်မောင်	
	3။ သည်	မလှ	
	4။ ရွာသူကြီး	ကို	
	5။ သည်	ဒုတ်	ကို
	6။ မောင်မောင်		
	7။ သည်	စက်ဘီး	ကျောင်း
	8။ သည်	သမင်	
	9။ သည်	ဖြင့်	ကို
	10။ သည်	သမင်	ဖြင့်
	11။ တံငါ	ဖြင့်	
	12။ သေနတ်	ရန်သူ	
	13။ သည်	စာကို	

(ခ)
1။ ကြွက်ကို
2။ ကြောင်ကို
3။ ဆရာသည်
4။ မလှကို

5။ ကျွန်တော်သည် စာကို
6။ မလှသည် စက်ဘီးဖြင့်
7။ မြေဖြူဖြင့်

(ဂ) 1။ ကျွန်တော်သည် ထမင်းကို စား၏ ။
2။ မောင်မောင်သည် ကျောင်းသို့ သွား၏။
3။ မယ်လှသည် ကျောင်းသို့ လာ၏။
4။ ခွေးသည် မိန်းမကို ကိုက်၏။
5။ ကျွန်တော်သည် ကားဖြင့် မန္တလေးသို့ သွားခဲ့သည်။
6။ ဘုန်းကြီးသည် ဘုရားကို ရှိခိုး၏။
7။ စစ်သားတို့သည် ရန်သူတို့ကို တိုက်ကြ၏။
8။ သူတော်ကောင်းသည် တရားကို စောင့်၏။
9။ ကျားက မြင်းကို ကိုက်၏။
10။ တံငါသည် ငါးတို့ကို ဖမ်း၏ ။

(ဃ) 1။ × । 2။ ✔ । 3။ × । 4။ ×
5။ ✔ । 6။ × । 7။ × । 8။ ✔ ॥

(င)
1. အဒေါ်သည်(ကတ္တား) ကျွန်တော်အိမ်သို့(ရှေးရှု) ကားဖြင့်(အသုံးခံ) လာ၏ (ကြိယာ)။
2. ကျွန်တော်ဦးကြီးသည်(ကတ္တား) ကျွန်တော်ကို(ကံ) အလွန်ချစ်၏ (ကြိယာ)။
3. မရွှေကြာသည်(ကတ္တား) နှင်းဆီပန်းကို(ကံ) ပန်၏(ကြိယာ)။
4. လက်သမားသည်(ကတ္တား) သစ်တို့ဖြင့်(အသုံးခံ) အိမ်ကို(ကံ) ဆောက်နေ၏ (ကြိယာ)။
5. ကူးတို့သမားသည်(ကတ္တား) လှေဖြင့် အသုံးခံ) မြစ်ကို(ကံ) လှော်ခတ်နေသည် (ကြိယာ)။

6. မောင်မောင်သည်(ကတ္တား) စက်ဘီးဖြင့်(အသုံးခံ) ကျောင်းကို(ရှေးရှု)
   သွား၏ (ကြိယာ) ။
7. ညီလေးသည်(ကတ္တား) ရွှံ့နှင့်(အသုံးခံ) ကျွဲရုပ်ကို(ကံ)
   လုပ်နေ၏ (ကြိယာ)။
8. အပျိုကညာသည်(ကတ္တား) ပန်းများဖြင့်(အသုံးခံ) စေတီကို(ကံ)
   ပူဇော်နေသည် (ကြိယာ)။
9. ခွေးသည်(ကတ္တား) ကြက်ကို(ကံ) ကိုက်သတ်၏(ကြိယာ)။
10. လယ်သမားသည်(ကတ္တား) ထွန်ဖြင့်(အသုံးခံ) လယ်ကို(ကံ)
   ထွန်၏ (ကြိယာ)။

ၶေႃႈတွပ်ႇ၊ ၽိုၵ်းႁဵၼ်း၊ တွၼ်ႈသွင်

(ၵ) 1။ ၶဝ်ႉ လုၵ်ႉတီႈ
2။ ယိင်းယိင်း တီႈ
3။ ၵွပ်ႈ ႁလႈ
4။ ၶွင် ၵူင်းယူ။
5။ ၶဝ်ႉ တီႈ
6။ မိူဝ်ႈ
7။ ၶဝ်ႉ 7 မွင်း။
8။ ၶဝ်ႉ ၵမ် ၵူႉတီႈ
9။ ၵဝ်
10။ တီႈ

(ၵ) 1။ လုၵ်ႉတီႈ
2။ ၵႂ်ႈ
3။ ၶွင် တီႈ
4။ ၵွပ်ႈ ႁလႈ
5။ ၶွင် ၵွပ်ႈ ႁလႈ
6။ ၵႂ်ႈ

7ႉ ၽွင်   လုၵ်ႉတီႈ   ၻိႇ
8ႉ လုၵ်ႉတီႈ
9ႉ တီႈ
10ႉ ၼႆႉ   တီႈ

(င) 1ႉ ႁႂ်ႈလုၵ်ႈႁ်ၼ်းယဝ်ႉ။
2ႉ လုၵ်ႉၼမ်ႉၶမ်း
3ႉ လွမ်းရထႃးသေ   လူလ်ႈတႆးၵေႃႉမၼ်း
4ႉ တီႈဝိင်းၼမ်ႉၶမ်းၵေႃႈ။
5ႉ ၵွပ်ႈၵမ်ႇယူႇလီငလႈ
6ႉ ၵွပ်ႈၽူၼ်ငလႈ
7ႉ တီႈၼူဝ်ၵွင်း
8ႉ တီႈၼႆႇယူႇ
9ႉ လုၵ်ႉတီႈႁူင်းႁဵၼ်း   တီႈႁူၼ်းယဝ်ႉ။
10ႉ ႁႂ်ႈလဝ်ႈရႁၢၼ်း။

(ၸ)

1ႉ ၼွင်ႉလႆးၵဝ်ၼုႈၼႆႉ လွမ်းၵုး မုး လုၵ်ႉတီႈမၼ်းတလေး။
2ႉ သထေးၵၢၼေႇထပိၼ်ႇၼႆႉ ပၼ်ႁႂ်ႈ တၢင်းၵိၼ် ႁႂ်ႈႁူၼ်းၽေၼ်ၼဝ် ယဝ်ႉ။
3ႉ မေးမၼ်းၼႆႉ ႁဵတ်းၵၢၼ်ယူႇ တီႈႁူၼ်း။
4ႉ ၵွပ်ႈငူးတွတ်ႇငလႈ မၼ်းၼႆႉ လႆႈၼိုၼ်ႈ တီႈႁူင်းယု ယဝ်ႉ။
5ႉ ၵွပ်ႈတၢင်းၽိတ်း လႆးလႆးငလႈ ၼေႈၵၢၼ် လႆႈလူႉယဝ်ႉ။
6ႉ မၼ်းၼႆႉ ၵွပ်ႈၵုးလိၵ်ႈငလႈ ၵမ်ႇမုးလႆႈ။
7ႉ ငမႈၵဝ်ၼုႈၼႆႉ လုၵ်ႉတီႈႁူင်ႈၵၢၼ် ပွၵ်ႈမုး တီႈႁူၼ်း ယဝ်ႉ။
8ႉ ၼုၼ်ဝၼ်းၼႆႉ လုၵ်ႉတီႈၼေႈတၢင်းၵွၵ်ႇ ၵွၵ်ႇမုးယဝ်ႉ။
9ႉ ၵျင်းၼၼ်ႇတဝၼ်ႇၼႆႉ မီး ၵုႈတီႈမူႇလေႈ။
10ႉ ႁူၼ်းဝိင်းၼဝ်ၼႆႉ ၵွၼ်လူႇတၢၼ်း ၼဝ်ႈသွမ်းသၢၼ် တင်းသွမ်း သုၵ်း ႁႂ်ႈလဝ်ႈသင်ႇၼုႇၼဝ်လဝ်ႈ။

(သ)

1။ တီႈပပ်ႉလိၵ်ႈလိူဝ်းၶႆႉ(ၵမ်ႊ) ၸပ်ႉဝႆႉ(ၵိရိယႃႇ) တီႈၶွင်းပီႈတူဝ်ႈ ၵိူဝ်ႈ(ၶေႃႈၼတေီႈယူႇ)။
2။ ၵဝ်မႃၶၼ်ႈသေ(ၶေႃႈလွႆႈ) ၸပ်ႉဝႆႉ(ၵိရိယႃႇ) တီႈပလၢင်ႈၾြႃးပိၼ် လဝ်ႈ(ၼၶတေီႈယူႇ) ၸႂ်ႈပေႃးႁၢင်ႈလီယဝ်ႉ။
3။ လဝ်ႈႁွၼ်းလိူင်းၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ယုၵ်ႉယွင်ႈပၼ်(ၵိရိယႃႇ) လိုဝ်ႈ ႁတ်းႁၢၼ်(ၵမ်ႊ) ၸႂ်ႈလႆႈလႆႈယဝ်ႉ(ၶေႃႈႁပ်ႉ)။
4။ လဝ်ႈတုၼ်မူးၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) သင်ႇသွၼ်(ၵိရိယႃႇ-သမ်ႉပၼ်ႇထ) တီႈလိူဝ်းတပေး(ၵမ်ႊ) ယဝ်ႉသေ(ၵိရိယႃႇ-သမ်ႉပၼ်ႇထ) လုၵ်ႉတီႈၶၼ်ႈ(ၶေႃႈပိၼ်တီႈၵွၵ်ႇ) လုၵ်ႉႁူႉယဝ်ႈ(ၵိရိယႃႇ)။
5။ ယိင်းသူမ်ႈၽၢတ်ႇၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး)
ႁွပ်ႈႁၢင်ႈလႃႉ သမ်ႉလုၵ်ႉႁႆႉၼလႈ(ၶေႃႈၼၶၼႈလွင်ႈ)
ၵွၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ(ၵိရိယႃႇ) ယိင်းသူမ်ႈၽၢတ်ႇၶႆယဝ်ႉ(ၶေႃႈထမ်ႉ)။
6။ ႁွပ်ႈၽူၼ်လီၼလႈ(ၶေႃႈၼၶလေွင်ႈ) ၶဝ်ႈၵေႃႈ(ၵတ်ႉတႃး) ၵွၵ်ႇၶမ်တိူဝ်းယဝ်ႉ(ၵိရိယႃႇ)။
7။ ဝိင်းမူႇလေႈၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ႁွပ်ႈတၢင်းၵႃႉလီၼလႈ(ၶေႃႈၼၶလေွင်ႈ) ႁူၼ်း(ၶေႃႈထမ်ႉ-ၵတ်ႉတႃးမႆႁွင်) ၵိုၼ်းဝႆႉယူႇ(ၵိရိယႃႇ)။
8။ လွင်းသွၼ်လိၵ်ႈၶၶၼ်ႇတဝၼ်ႇၶႆႉ(ၵမ်ႊ) တင်ႈ(ၵိရိယႃႇ) မိူဝ်ႈပီသႃႇသၶႃႇ 2535-လိူၼ်ပႅတ်ႇပထမ ႁႃႈဝၼ်းယဝ်ႉ (ၶေႃႈ ၼၶၶေႃဝ်း)။
9။ ၼမ်ႈၵဝ်ၶႃႈၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ႁွပ်ႈၵဝ်ၶႃႈၶတ်းလႆႈလိၵ်ႈၼလႈ(ၶေႃႈၼၶ လွင်ႈ) ႁၵ်ႉ(ၵိရိယႃႇ) ၵဝ်ၶႃႈ(ၵမ်ႊ) ၼတႉ(ၵိရိယႃဝိသေသၼ)။
10။ ၵၼ်လွႆႈထမ်ႉ ၸႂ်ႈပူၼ်ႈၶႆႉ(ၵတ်ႉတႃး) ပိၼ်(ၵိရိယႃႇ) တၢင်းယၢမ်ႈလီ(ၵမ်ႊ) ယဝ်ႉ(ၵိရိယႃႇ)။

လေ့ကျင့်ခန်းများ အပိုင်း(၂)

(က) 1။ သည် မှ
2။ မလှ မှာ

3။ သည်　　သောကြောင့်　　သို့
4။ ၏　　ဆေးရုံ
5။ မှာ　　ကို
6။ မှာ　　အလုပ်
7။ ၉-နာရီ
8။ သည်　　ဖေါင်တိန်　　၏
9။ ကျွန်တော်
10။ သည်　　မှာ

(ခ)　1။ မှ
2။ အား
3။ ၏　　မှာ
4။ သောကြောင့်
5။ ၏　　သောကြောင့်
6။ အား
7။ ၏　　မှ　　ဖြင့်
8။ က
9။ ဝယ်
10။ ဝယ်　　က

(ဂ)　1။ တပြည့်အား
2။ နမ့်ခမ်းမှ
3။ သူမ၏သူငယ်ချင်းနှင့်　　ရထားဖြင့်
4။ နမ့်ခမ်းမှာ
5။ နေမကောင်းသောကြောင့်
6။ မိုးကြီးသောကြောင့်
7။ ကျွန်းပေါ်၌ - ကြည်းကုန်း၌
8။ ဥတို့ကို

9။ ကျောင်းမှ   အိမ်တွင်
10။ ရဟန်းအား

(ဃ)

1။ ကျွန်တော်၏ညီသည် ကားဖြင့် မန္တလေးမှ လာ၏။
2။ သူဌေးအနာထပိဏ်သည် ဆင်းရဲသူဆင်းရဲများအား စားသောက်ဖွယ်တို့ကို ပေးကမ်း၏။
3။ သူ၏မိန်းမသည် အိမ်မှာ အလုပ်လုပ်နေ၏။
4။ သူသည် မြွေကိုက်သဖြင့် ဆေးရုံသို့ တက်ရသည်။
5။ မောင်မောင်၏အမှားကြောင့် လုပ်ငန်း ပျက်ရသည်။
6။ သူသည် ကားပျက်သောကြောင့် မလာနိုင်ပါ။
7။ ကျွန်တော့အမေသည် အိမ်သို့ ပြန်လာ၏။
8။ နေမင်းသည် အရှေ့အရပ်မှ ထွက်လာ၏။
9။ နန္ဒဝန်ကျောင်းသည် မူစယ်မြို့မှာ ရှိသည်။
10။ မြို့နယ်လူထုသည် သံဃာတော်များအား ဆွမ်းဆန်စိမ်းနှင့် ဆွမ်းကိုလောင်းလှူကြ၏။

(င)

1။ စာအုပ်တို့ကို(ကံ) ဘီဒိုထဲမှာ(နေရာပြ) စီထား၏(ကြိယာ)။
2။ မှန်များဖြင့်(အသုံးခံ) ဘုရားပလင်မှာ(နေရာပြ) လှပအောင်စီထား၏(ကြိယာ) ။
3။ ဗိုလ်ချုပ်သည်(ကတ္တား) မောင်မောင်အား(လက်ခံပြ) သူရဲဘွဲ့ကို(ကံ) ချီးမြှင့်ပေး၏(ကြိယာ) ။
4။ ဆရာတော်သည်(ကတ္တား) တပည့်တို့ကို(ကံ) ဆိုဆုံးမပြီးနေရာမှ(ထွက်ခွာရာ) ထတော်မူ၏(ကြိယာ)။
5။ မစိမ်းသည်(ကတ္တား) အရုပ်ဆိုး၍(အကြောင်းပြ) စိတ်ထားလဲ ဆိုးသောကြောင့်(အကြောင်းပြ) မစိမ်းဟုခေါ်သည်(ဖြည့်ပုဒ်)။
6။ မိုးကောင်းသဖြင့်(အကြောင်းပြ) စပါးများသည်လည်း(ကတ္တား) အထွက်တိုး၏(ကြိယာ)။

7။ မူစယ်မြို့သည် (ကတ္တား)
အရောင်းအဝယ်ကောင်းသဖြင့် (အကြောင်းပြပုဒ်)
လူများစည်ကား၏(ကြိယာ)။

8။ နန္ဒဝန်စာသင်ကျောင်းကို(ကံ) သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၅၃၅-နှစ်
ပထမဝါဆိုလဆန်း ငါးရက်နေ့မှာ (အချိန်ပြ)
စတင်တည်ထောင်သည်(ကြိယာ)။

9။ ကျွန်တော်၏အမေသည် (ကတ္တား)
ကျွန်တော်စာကြိုးစားသည့်အတွက် (အကြောင်းပြပုဒ်)
ကျွန်တော်ကို(ကံ) သိပ်ချစ်သည်(ကြိယာ)။

10။ သူများအား (လက်ခံ) ကူညီချင်းသည် (ကတ္တား)
ကောင်းသောအလေ့ဖြစ်သည် (ကြိယာ)။

ၶေႃႈတွပ်ႇ၊ ၽိုၵ်းႁၼ်ၶၼ်ႇ၊ တွၼ်ႈသၢမ်

(၁)
1။ ပီႈလႝၢး တီႈ
2။ တင်း တီႈ
3။ လဝ်ႈသၢင်ႇၶဝ်
4။ ၶဝ်ႈ ပုၼ်ႈတႃႇ
5။ သတ်းၶဝ် ၶဝ်ႈ
6။ ၶဝ်ႈ ၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇယဝ်ႉ။
7။ တီႈ သၢမ်ပီယဝ်ႉ။
8။ လႃႈသိဝ်ႈယဝ်ႉ။
9။ ၶဝ်ႈ တီႈ ဝၼ်း
10။ မူႇလေႈ တေႃႇ
11။ တီႈ တင်း
12။ ၵူၼ်ႈ လုၵ်ႉတီႈ ၵူၼ်း။
13။ ၵဝ် တီႈ

(ၶ) 1ႉ ၶင်ႇးၵူႈ
2ႉ တင်း
3ႉ တေႃႈထိုင်
4ႉ ၶင်ႇးၵူႈ
5ႉ ပုၶ်ႈတႃႈ
6ႉ ႁိူင်ထူၶ်ႈ/တင်း
7ႉ ၶင်ႇးၵူႈ
8ႉ လူလ်ႈတင်း
9ႉ ပုၶ်ႈတႃႈ
10ႉ လုၵ်ႉတီႈ တေႃႈ

(c) 1ႉ ပုၶ်ႈတႃႈၼဝ်ႈၵႂၵ်ႈတူဝ်းတႂၶ်းယဝ်ႈ။
2ႉ လုၵ်ႉတီႈၶိုင်ႈ
3ႉ ပုၶ်ႈတႃႈၵဝ်
4ႉ လုၵ်ႉတီႈမူႈလေႈ တေႃႈထိုင်ၶမေ်ႉၼမ်းၵေႃႈ။
5ႉ ပုၶ်ႈတႃႈဝၢၶ်ႈမူင်းတႃႉ။
6ႉ ၶင်ႇးႁႂင်းမူးမူင်းမၢၶ်ႈ
7ႉ ၶင်ႇးၵူႈသတ်းၼဝ်
8ႉ ထူၶ်ႈႁူၵ်းပီၵေႃႈ။
9ႉ မူဝ်ႈၵၢင်ၼမ်ႈယဝ်ႈ။
10ႉ တေႃႈထိုင်သီႈမူင်းတၢမ်းၼမ်ႈ။

(ၸ)

1ႉ မႃႉတင်းပေႉ – ၶူၵ်ႉၵဵဝ်ႈတင်းၶူၵ်ႉလႂၵ်ႈ (ၶေႃႈႁူမ်ႈၵိုၵ်း)။
2ႉ ယိင်းသိင်ၶုမ်ႈၶႅ်ႉ(ၵတ်ႉတႃး) လႆႈတုၵ်ႉၼၼၢၶ်လၢႆမႃး(ၵိရိယႃႈ) တီႈလႃႈသဵဝ်ႈ(ၶေႃႈငၶတီႈ) တေႃႈထိုင်သိပ်းႁႃႈဝၶ်းယဝ်ႉ(ၶေႃႈ ငၶၶေႃဝ်း)။

3. ၶိုင်းႁူႈႁူးတင်းသိင်ႈၶဝ်ႉ (ၶေႃႈၸၼ်တေႃႈထွၼ်)
ႁူးၵဝ်ၶူႈၶဝ်ႉ(ၵတ်ႉတႃး) ႁၢင်ႈလီသေပူၼ်ႈယဝ်ႉ(ၵိရိယႃႇ)။
4. ပုၼ်ႈတႃႇတေမႃၵ်ႈမီးၶၼ်ႉ (ၶေႃႈၸၼ်ပုၼ်ႈ)
ၵႂၼ်ၵၼ်ၶတ်းလွၵ်ႈႁဵတ်း(ၵိရိယႃႇ) ၵႃၼ်ၸလႈ(ၵမ်ႇ)။
5. ၵႂၼ်ၶဝ်ႈ(ၵိရိယႃႇ) တီႈၶိုင်းသိုၵ်း(ၶေႃႈၸၼ်တေႃႈ)
ပုၼ်ႈတႃႇဝၢၼ်ႈမိူင်းၸလႈ(ၶေႃႈၸၼ်ပုၼ်ႈ)။
6. ၶိုင်းႁူႈယိင်းသၢဝ်ၶိုင်းဝၢၼ်ႈႁဝ်းၶဝ်ႉ (ၶေႃႈလိူၵ်ႈထွၼ်ၵႂၵ်ႈ)
ၵဝ်ၶူႈ(ၵတ်ႉတႃး) ႁၵ်ႉ(ၵိရိယႃႇ) ယိင်းၶွင်ႉ(ၵမ်ႊ)
တွၼ်းပူၼ်ႈယဝ်ႈ (ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ)။
7. ထႆႈထႆႈၶဝ်ႉ(ၵတ်ႉတႃး) တူလုၺ်းလိၵ်ႈယူႇ(ၵိရိယႃႇ)
တီႈႁူၼ်း(ၶေႃႈၸၼ်တေႃႈ) တင်းယိင်းၶွင်ႉ(ၶေႃႈၸၼ်ၵိူၵ်းၵၼ်)။
8. ၵဝ်မႃး (ၵိရိယႃႇ) တၢင်းၵိၼ် (ၵမ်ႊ)
ပုၼ်ႈတႃႇၵဝ်ၶူႈလူး(ၶေႃႈၸၼ်ပုၼ်ႈ)။
9. ၸမ်ႈၶဝ်ႉ (ၵတ်ႉတႃး) လႆႈၶွၼ်ၶၼ်းဝႆႉလူင်ယူႇ (ၵိရိယႃႇ)
တီႈၽူႈ (ၶေႃႈၸၼ်တေႃႈ) တင်းသိပ်းႁူႈဝၼ်း (ၶေႃႈၸၼ်ၶၢဝ်း)
တီႈပူၼ်ႈယဝ်ႉ(ၶေႃႈထိမ်)။
10. လုၵ်ႉတီႈလေႈလၢၼ်ႉ (ၶေႃႈၽၢတ်ႇၵႂၵ်ႈ)
တေႃႇထိုင်ၶမ်ႉၶမ်း (ၶေႃႈၸၼ်ၶၢဝ်းတၢင်း)
ပေႃးပႆႁူႇၶဝ်(သမ်ႇပၼ်ထ) ႁိူင်သီႇမွၼ်းယဝ်ႉ(ၵိရိယႃႇ)။
11. ၸမ်ႈၵဝ်ၶူႈၶဝ်ႉ(ၵတ်ႉတႃး) ယုမ်ႇယမ်(ၵိရိယႃႇ)
ၽူး တူး သင်ႇၶူႇ(ၵမ်ႊ) ၸတႉၸတႉ(ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ)။
လွင်းၶဝ်ႈသွမ်း(ၵိရိယႃႇ/ၵမ်ႊ) ႁိူႈထဝ်ႈသင်ႇၶူႇၶဝ်(ၶေႃႈႁပ်ႉ)
ႁူႈဝၼ်းယဝ်ႈ (ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ)။
လုၵ်ႉတီႈႁူၼ်း(ၶေႃႈၽၢတ်ႇၵႂၵ်ႈ) ႁူႇ(ၵိရိယႃႇ)
တီႈႁွင်း (ၶေႃႈၸၼ်တေႃႈ)
ၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈပွၵ်ႈယဝ်ႈ (ၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ)။
မိင်ႇပၼ်(ၵိရိယႃႇ) ပုၼ်ႈတၢင်းလီ(ၵမ်ႊ)
ႁိူႈႁူၼ်းၸလႈသတ်ႉတဝႃႇၶဝ်ယဝ်ႈ(ၶေႃႈႁပ်ႉ)။

လေ့ကျင့်ခန်း အပိုင်း(၃)

(က)

၁။	အစ်ကို	သို့		
၂။	နှင့်			
၃။	သမဏေတို့			
၄။	ထဲတွင်			
၅။	သည်	အတွက်	ကို	
၆။	သည်	နိဗ္ဗာန်		
၇။	တွင်	သုံးနှစ်		
၈။	လားရှိုး			
၉။	တစ်နေ့	မှာ		
၁၀။	မှ	ထိ		
၁၁။	တွင်	လုံး		
၁၂။	အား	ကို	မှ	အိမ်
၁၃။	ဖြင့်	ပစ္စည်း	သို့	

(ခ)

၁။	ထဲတွင်		
၂။	နှင့်		
၃။	အထိ		
၄။	တွင်		
၅။	အတွက်		
၆။	တိုင်တိုင်		
၇။	ထဲတွင်		
၈။	နှင့်		
၉။	၌		
၁၀။	မှ	အထိ	

(ဂ)

၁။ စပါးအထွက်တိုးခြင်း၌

၂။ တနေရာမှ

၃။ ငါ့အတွက်

၄။ မူစယ်

၅။ တိုင်းပြည်အတွက်

၆။ မြန်မာပြည်ရှိ စေတီတို့တွင်

၇။ တိရိစ္ဆာန်တို့တွင်

၈။ ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင်

၉။ ညတွင်

၁၀။ ညနေ လေးနာရီအထိ

(ဃ)

၁။ မြင်းနှင့်ဆိတ်(ယှဉ်တွဲပြ) ဇရက်နှင့်စာကလေး(ယှဉ်တွဲပြ)။

၂။ မမြသည်(ကတ္တား) လားရှိုးမှာ(နေရာပြ)
၁၅ ရက်တိုင်တိုင်(အချိန်ပြ) ဒုက္ခရောက်ခဲ့ရှာ၏(ကြိယာ)။

၃။ ကားများတွင်(ထုတ်ဆောင်ပြ) ကျွန်တော်ကားသည်(ကတ္တား)
အလှဆုံးဖြစ်၏ (ကြိယာ)။

၄။ ချမ်းသာဖို့အတွက်(ရည်စူးပြ) အလုပ်ကို(ကံ)
ကြိုးစားလုပ်ပါ (ကြိယာ)။

၅။ တိုင်းပြည်အတွက်(ရည်စူးပြ) စစ်ထဲသို့(ရှေးရှုပြ)
ဝင်ကြပါ (ကြိယာ)။

၆။ ကျွန်ုပ်တို့ရွာထဲမှာ (ထွက်ခွာပြ)
မိန်းကလေးတို့တွင်(ထုတ်ဆောင်ရာပြ) မိငယ်ကို(ကံ)
ကျွန်တော်(ကတ္တား) အချစ်ဆုံးဖြစ်၏(ကြိယာ)။

၇။ မောင်မောင်သည်(ကတ္တား) မိငယ်နှင့်(ယှဉ်တွဲပြ) အိမ်မှာ(နေရာပြ)
စာကျက်နေ၏(ကြိယာ)။

၈။ ကျွန်တော်အတွက်(ရည်စူးပြ) စားစရာကို(ကံ) ယူပေးပါ(ကြိယာ)။

၉။ အမေသည်(ကတ္တား) ၁၅ ရက်လုံးလုံး(အချိန်ပြပုဒ်)
အိပ်ရာထဲမှာ(နေရာပြ) လှဲနေရရှာ၏(ကြိယာ)။

၁၀။ စယ်လန့်မှ(ထွက်ခွာရာပြ) နမ့်ခမ်းတိုင်အောင်(နေရာဆက်တိုက်ပြ)
ခြေဖြင့်(အသုံးပြ) သွားလျှင်(သမ္ဗန္ဓ) လေးနာရီ ကြာ၏(ကြိယာ)။

၁၁။ အမေသည်(ကတ္တား) ဘုရား တရား သံဃာတို့ကို(ကံ) အလွန်ကြည်
ညိုလေးစား၏ (ကြိယာ)။ သံဃာတော်များအား (လက်ခံပြ)
နေ့တိုင်းဆွမ်းကို(အချိန်ဆက်တိုက်ပြကံ) လောင်းလှူ၏(ကြိယာ)။
အိမ်မှ(ထွက်ခွာရာပြ) ကျောင်းသို့(ရှေးရှုပြ)
တစ်နေ့တစ်ခါ(ကြိယာဝိသေသန) သွား၏(ကြိယာ)။
လူတို့နှင့်သတ္တဝါများအား(လက်ခံပြပုဒ်) ကုသိုလ်အဖို့ကို(ကံ)
ပေးဝေ၏(ကြိယာ)။

(c)

ၽႃႇတႆး		မြန်မာ
ႁႂ်ႈ	=	အား
တီႈ	=	၌
လုၵ်ႉတီႈ	=	မှ
ၵဝ်	=	ဖြင့်
ၼႆႉ	=	**သည်**
ၶွင်	=	၏
တီႈ	=	**၌**
တီႈႁင်း	=	အား
ၸလႈ	=	**နှင့်**
ၼင်ႇႁိုဝ်/တႃႇ	=	ငှါ
ၼႂ်းၵူႈ	=	**တို့တွင်**
တီႈ	=	ဝယ်
ၶွင်	=	**၏**
ထိုင်	=	သို့
ၵူႈတီႈ	=	၌၊ မှာ၊ တွင်၊ က
ၵဝ်–သေ	=	ဖြင့်
ထိုင်တီႈ	=	**သို့**
လုၵ်ႉတီႈ	=	မှ
တေႃႇထိုင်	=	တိုင်တိုင်

ၽႃႇတႆး		မြန်မာ
တႃႇ/ပုၼ်ႈတႃႇ	=	အတွက်
တင်း	=	**နှင့်**
ထွမ်းၼင်ႇ	=	အားလျော်စွာ
ၼႂ်းၵူႈ	=	**တို့တွင်**
ၵွပ်ႈ	=	ကြောင့်
တီႈႁင်း	=	**အား**
ၵူႈတီႈ	=	မှာ
သူႇတီႈ	=	**သို့**
လူၺ်ႈ/တင်း	=	နှင့်အတူ
ယွၼ်ႉပိုၼ်ႈ	=	**သောကြောင့်**
တႃႇ/ပုၼ်ႈတႃႇ	=	အဖို့
တေႃႇထိုင်	=	**တိုင်တိုင်**
တီႈ	=	ကို
ၵဝ်	=	**ဖြင့်၊ နှင့်**
ၼႂ်း	=	တွင်
ၼႂ်း	=	**တွင်**
တင်း	=	လုံးလုံး
ၵွပ်ႈ	=	**ကြောင့်**

ၶေႃႈတွပ်ႇ တွၼ်ႈၽိုၵ်းလႅၼ်ႇ သမ်ႇပၼ်ႇထ

ၶေႃႈတႆး	ၶေႃႈမၢၼ်ႈ
မိူဝ်ႈ	သောအခါ
သေ	၍၊ ပြီး၍
သင်၊ သင်ဝႃႈ	အကယ်၍
မိူဝ်ႈ...ပႆႇ,	မ...သေးခင်
ၸူဝ်ႈၸႃႈ	ကာလပတ်လုံး
ဢမ်ႇၼၼ်	သို့မဟုတ်
ႁႂ်ႈပေႃး	အောင်-စေရန်
မိူဝ်ႈ	အတောအတွင်း
ၵေႃႈ၊ ၼႆႉၵေႃႈ	လည်း၊သော်လည်း
ၵွပ်ႈဝႃႈ	သောကြောင့်
လိုၼ်း/ဝႆးၼၼ်ႉ	ပြီးနောက်
ၸိူင်ႉၼႆၵွၼ်ႇ,	သို့မှသာ
ဢမ်ႇၼၼ်	သို့မဟုတ်
ပိူင်ႈၶၼ်ႇ,	အတိုင်း၊ အရ
ပေႃးၼႆ	ဒီလိုဆိုလျှင်
သေယဝ်ႉသမ်ႉ	ပြီး၍တဖန်
လိုၼ်းၼၼ်ႉ	ပြီးနောက်
တႃႇတေ	ရန်
ၵေႃႈ၊ ၼႆႉၵေႃႈ	သော်လည်း

ၶေႃႈတႆး	ၶေႃႈမၢၼ်ႈ
ၼွၵ်ႈသေ	ဒီပြင်၊ မှတပါး
ၼင်ႇႁိုဝ်	အကျိုးငှါ
တေႃႇၼင်ႇၼၼ်	ထို့အတူ
ၸဵမ်မိူဝ်ႈ	ကထဲက
မိူဝ်ႈ	စဉ်၊ သောအခါ
လိူဝ်သေ	ထို့အပြင်
ဧလႈသင်	ရင်း၊ သော်ရင်း
မိူဝ်ႈ၊ ၸူဝ်ႈ	စဉ်
ၵမ်းၼၼ်ႉ	ထိုအခါ၊ သောအခါ
ပေႃးၼႆၵေႃႈ	ဒါဖြင့်လည်း
သင်ဝႃႈ	အကယ်၍
ႁူၺ်းၵေႃႈ/ဝႃႈ/ၼေႃႈ	သို့ပေမဲ့
ပေႃး	အကယ်၍
သေယဝ်ႉသမ်ႉ	နောက်ထပ်တဖန်
တႃႇတေ	ရန်
မိူဝ်ႈပႆႇ၊ မိူဝ်ႈယင်းပႆႇ,	မ-သေးခင်
ဢမ်ႇၼၼ်	သို့မဟုတ်
ႁူၺ်းဢမ်ႇၸႂ်ႈ	သာလျှင်မဟုတ်
ၸူဝ်ႈၸႃႈ	သမျှ

သုၶ်းယဵၼ်ႇယဵၼ်ႈ॥

ၶေႃႈၶွတ်ႇယွတ်ႈ

ၶင်းလိူဝ်းၵၢၼ်တၢင်ႇၽိုၼ်မႃး ၶိူဝ်ႈၶဝ်ႉ(ၶႃႈၶဝ်ႉ)ၶိုင်ႈၶဝ်ႉ ၵဝ် လႆၢးတီႈၵ်ပ်ႈမၼ်း ၶဝ်ႇၶိူဝ်ပေႃးတေၵုမ်ႇထူၼ်ႈၶဝ်ႉသေ တ်မ်ႈဝႆႉ ၼႄႈ လွၼ်ႉမွၼ်း သတ်ႉတႃႇၶဝ်ႉ လႆႈဝႃႈ မွၼ်းလီ တ်မ်လီယူႇ ၶဝ် ယဝ်ႉ။ ပေႃးလီပ်ႈၸႂ်ၼ်း သွၼ် ၵၢၼ်ႇၵူႇလိုင် တေပၼ်လႆႈလႃၼ်ႇ လင်းၵၢၼ် သတ်ႉတႃႇ တိူဝ်းတွၼ်းမႃးယူႇ ၶင်းၽႄႇသႃႇတႆးၼႄႈ မၢၼ်ႈ ၽွင်ႈၶဝ်ၵၢၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉ ယုမ်ႇယမ်ယူႇယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈဝႃႈ ၶင်းပပ်ႉၶဝ်ႉ လၢင်ႈၼၶဝ်ႉ လႆၢးတ်မ်ႈလိၵ်ႈတႆး၊ လိၵ်ႈ မၢၼ်ႈ သတ်ႉတႃႇတႆး၊ သတ်ႉတႃႇမၢၼ်ႈၽွင်ႈ ၶႃႈမၼ်း၊ ပွင်ႈမၼ်း၊ တူၼ်ႈၵူၢမ်းမၼ်း၊ ၶိူဝ်းမၼ်း ၸူမ်ႈၵၼ်ၵူႇၼႄႈ တွၼ်ႈတႃႇတေပီၼ် လႆႈ ၽႄႇသႃႇတႆး-မၢၼ်ႈၵေႃႈ ၽွၵ်ႈတၢင်းပၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။

ပေႃးၸူႉသတ်ႉတႃႇၵူႇ ယိုင်ႈၵၼ်ယိုင်ႈၵၼ်ၶဝ် တင်းၵၼ်လႆႈ မီးဝႆႉ လႆႈဝႆႉၵၢၵ်ႇသေႃး ၽုလ်ႇလီပ်ႈၸႂ်ၼ်းၽႄႇသႃႇ ၵူႈလႆၢမီဝ်းၶဝ်ႉ မိူၼ်ၵၼ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈဝႃႈ သတ်ႉတႃႇၶဝ်ႉ ပၼ်မေႃၸူႉပွင်ႇလွင်ႈ ၶင်း လႆၢးတ်မ်ႈလႆၢးလၢတ်ႈၼႄႈ လွင်ႇပေႃးဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ပ်ၵ်ႉသမ်ႉၽႄႇသႃႇၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်ၵေႃႈ ပေႃးလႆႈၸူႉမီဝ်းမၼ်း "ၵၼ်ၶဝ်ႉ ပီၼ်ဝိၽတ်ႉ၊ ၵၼ်ၶဝ်ႉ ပီၼ်ၶႄႇမဝိသေႇသၼ – လႆၢး မၢၼ်ႈ သမ်ႉၵျ်တ်းၶဝ်၊ လႆၢးၵျဝ်းသမ်ႉမီးၶဝ်၊ သမ်ႇပၼ်ႇထ = conjunction သမ်ႉၵျ်တ်းၶဝ်ဝႆႉ၊ ၵျ်တ်းၶဝ်သိုပ်ႇၵၼ်" ထႃႉၵူႇပေႃးၶဝ် မၼ်းပီၼ်လႆၢးၽိုဝ်း ထိဝ်းမေႃယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈၶဝ် ပပ်ႉသတ်ႉတႃႇၶဝ်ႉ မၼ်းလီၵ်ႉသေတႃႉၵေႃႈ ႁွပ်ႈဝႃႈ ၼၶဝ်ႉ တီႈၵ်ပ်ႈမၼ်း၊ လိူၵ်ႈထ်တ်ႈၵဝ်တီႈယမ်မၼ်းသေ ပိူတ်ႇၼၶ

ဝႆႉၼလႈ တေပိၼ်ၵၢၼ်ၵမ်ႉထၼ်မ်ႁၵ်ႉင်း ၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈလၢႆးႁဝ်းၶဝ်၊ ၽူႈ ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇႁဝ်းၶဝ် ၵႂ်ႈပေႃး ငၢႆႈလႆႈ လူမ်ႉလႆႈ ပိူင်းလႆႈလီႈယူႇ ၵၢၼ် ဝႃႈၶဝ်ႈ ယုမ်ႇယမ်ၼတႄႉယဝ်ႈ။

လိူဝ်းတၢ်မ်ႈမႃးၶဝ်ႈ သၢင်လွၵ်းလၢႆးမၼ်း ၵမ်ႇမ်ၶၼ်ႈသၽႃႇဝတႆး ႁဝ်းၶဝ် မ်ၶၼ်းတေႃႈ ၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈႁဝ်းၶဝ် လီႉၼၶတီႈမၶၼ်း၊ မႃးၵုမ် ၵၶၼ်၊ တၢ်မ်ႈလိၵ်ႈ ပွင်ႇၵၶၼ်သေၵမ်း ၵၢၼ်ဝႃႈၶဝ်ႈ ၽိတ်ႈၵွင်ႉထိုင် သေ ၶွတ်ႇယွတ်ႈၵူႇ တီႈၶဝ်ႈယဝ်ႈ။

ၵႂ်ႈပီႈၶွင်ႉတင်းသိၼ်ႈ ၶိုၼ်ႈယႅ်ႇမႂ်ႇသုင်သေၵမ်း ... ။

လဝ်ႈဝိသုတ်ႉထ
လွင်းသွၶၼ်လိၵ်ႈ ဝတ်ႉၶၼ်ႇတဝၶၼ်ႇ
ဝိၵ်းမူႇလေး

ပပ်ႉၽိုၼ်ၶၼ်ၶႆႉ

ၼပ်ႉၼိုင်ဝႆႉ ပုၼ်ႈတႃႇ

ၽူႈလင်ႇႁျႃသွၼ်လိၵ်ႈတႆး ၊ လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ၊

ၼၶဝႆႉ ၼတႇလိၵ်ႉ ငဝ်ႈႁၢၵ်ႈမၼ်း တႃႇၽိုၵ်းလူဢၢၼ်ႇ၊

ၽိုၵ်းလၢတ်ႈ၊ ၽိုၵ်းတႅမ်ႈ။

ၽူႈလဵပ်ႈႁဵၼ်း သတ်ႉတႃႇတႆး၊ မၢၼ်ႈ၊ ဢင်းၵိတ်ႉ။

ၽူႈမီးယိၼ်ႉပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇ တႆး - မၢၼ်ႈ - ဢင်းၵိတ်ႉ။

ၶိုင်းပပ်ႉၶႆႉ ၼဝ်ႈပႃးဝႆႉ-လၢႆးႁဵတ်းတူၼ်ႈၵႂၢမ်း-ဝၢၵ်ႉၵျ-

လွင်ႈဝိၽတ်ႉ-လွင်ႈၶေႃမ်ႇၼလႈတၢင်ၶေႃမ်ႇ-

လွင်ႈၶေႃႈထၢင်ႈၵပ်း-

သမ်ႇပၼ်ႇထ-လွင်ႈၵိရိယႃႇၼလႈၵိရိယႃႇဝိသေႇသၼ

လၢႆးၽိုၵ်းပိၼ်ႇၽႄႇသႃႇ-လၢႆးၽိုၵ်းလူ၊ ၽိုၵ်းလၢတ်ႈ၊ ၽိုၵ်းတႅမ်ႈ-

ၶေႃႈတွပ်ႇ တႃႇတွၼ်ႈၽိုၵ်းလႅၼ်ႇ ႁူႈတွၼ်ႈတွၼ်ႈ

ပဵၼ်လိူဝ်းၶႆႉယဝ်ႈ။